

فهرست

جدول خطا وصواب

خطا	صواب	صحيفه	سطر
بولنوت	بولنوب	٢٤	٢١
اوغلى آداشى	اوغلى وآداشى	٨٦	٠٢
مونه	موته	٩٤	١٩
سعده	عمره	١٢٩	١٤
متأنيايه	متأنيانه	١٤١	١٢
نظراقيكز	نظراتيكز	١٩٠	١٧
فراتك	دجله‌نك	٢٢٤	١٩
مسور بن محزمه	مسور بن مخرمه	٢٦٤	١٨
يتكن	ايتكن	٣١٨	٠٥
سسز	سسسز	٣٤٥	١٩

عدد صحائفدن خارج اوله‌رق مقدمهٔ كتابدن اول موجود اولان و مناجات باريدن عبارت بولنان ايكى صحيفه‌نك برنجيسنده دخى «و آتش محبتكله سوزان» عباره‌سى غلط اوله‌رق «وانس محبتكله سوزان» ديو طبع اولنمشدر .

بسم الله الرحمن الرحيم

الهی آثار قدرتك وجود ذات مقدسکه دلیل علنی
ونهایتسز عالملرك انتظامی برمبدع حکیمك صنع
وتدبیریله اولدیغنه برهان جلی ایکن وحدانیتکی
اعتراف ایتمامك طبیعت ادراکدن بعیددر صاحب
عقل اولان نوع انسان بونده متفق اولمامق عقلا قابل
دکلدر انجق نور الوهیتکك پروانه‌سی وانس محبتکك
سوزانه‌سی اولان هرمؤمن دل آگاه وجود ووحدانیتکه
محتاج دلیل وکواه اولمیوب آثار نامتناهیه‌یه نسبتله
ابعاد ایله محدود اولان قرص شمسك بزم کوزمزده
کورنن عظمت موهومه‌سنك برذره مقداری حکمی
یوغیکن کندی نور وضیاسی کندی وجودینه دلیل
اولدیغی حالده حد وغایتی بولنمیان موجوداتك خالقی
اولان الله تعالینك وجودینه خارجدن دلیل ارامق

عقول قاصره‌نك کاریدر . الهی موجوداته احاله‌ٔ
بصر بصیرتله وجود ووحدانیتکی وعظمت قدرت
الوهیتکی کوررکن کنه ذاتکی بیلمك اسیر برزخ وجود
اولان عاجز قوللریکه محال اولمشدر . الهی تجلی‌ٔ
انوار قدرتدن آیرلوب بوکون محروم لقای ذات
اقدسك اولان ارواحمز یارین بوقالب مستعاردن جدا
اوله‌رق حضور سعادتکه رجعت ووصول شرفنه
نیل ایله دریای نور وحدانیتکه التحاق ایلدکده بنه
کنه ذاتکی بیله‌میه‌جکندن درکاه الوهیتکه بث حزن
والم ایدرز ایشته بودرجه‌ده عاجز خلق ایلدکك
قوللرکی رهنمای سعادت دارین اولان پیغمبرمز
مصطفی علیه السلام افندیمزك شفاعتنه نائل ایله
وبوکون فیض لطفکله مسند خلافت مقدسه‌یی حائز
اولوب کره‌ٔ ارضك اك کوزل قطعه‌سنده سلطنت ایدن
قدرتلو شوکتلو (عبدالحمید خان) ثانی افندیمزی
توفیقات سبحانیه‌که مظهر ایله یارب العالمین .

حدائق الكلام

في تاريخ الاسلام

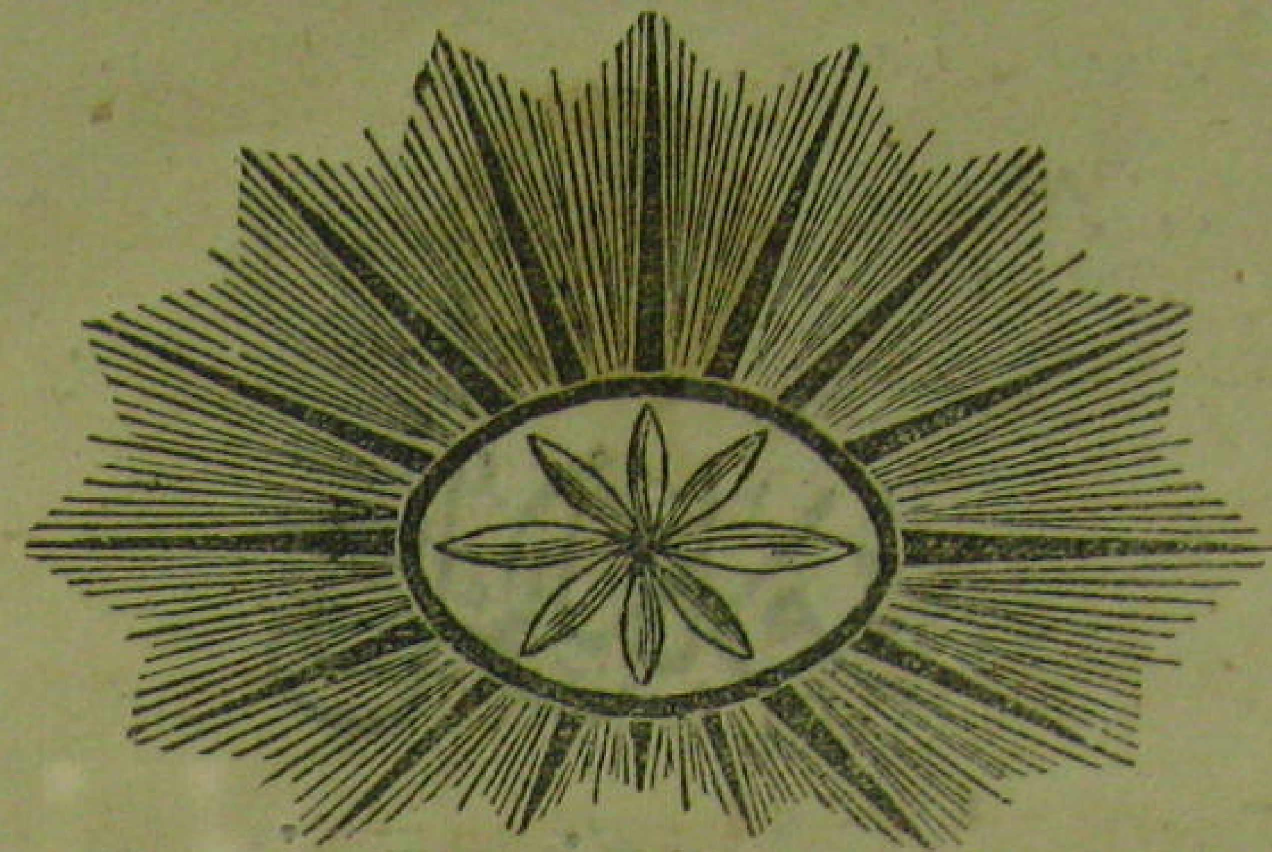
اوقاف همايون ناظرى دولتلو صبحى پاشا
حضرتلرينك اثرليدر طبع ونشرى منحصرا
حقوق مشار اليهدندر معارف نظارت
جليله سنجه مظهر تقدير واستحسان اولمشدر

استانبول

سنه

١٢٩٧

﴿ حقائق الكلام فی تاریخ الاسلام ﴾

بسم الله الرحمن الرحیم

روی ارضده نوع بشرك خلقت و ظهورنده نه دین ایله متدین اولدقلری علما بیننده موضوع بحث اولوب الك اسكی دین توحید ایكن خلق عالم صكره‌دن تعدد آلهه‌یه ذاهب اولدقلرینه ﴿ كان الناس امة واحدة فبعث الله النبیین مبشرین و منذرین و انزل معهم الكتاب بالحق لیحكم بین الناس فیما اختلفوا فیه ﴾ آیت كریمه‌سنك مدلول منیفیله استدلال ایتدیلر . یعنی ناس امت واحده ایكن بینلرنده تحدث ایدن اختلافی محاكمه ایدوب حق اوزره بولنان فرقه‌یه ظهور الطاف الهیه‌یی تبشیر وطریق بطلانده اولنلری حدوث

غضب الهی ایله تنذیر ایلمك ایچون الله تعالی حق مبین كتاب ایله نبیلر بعث وارسال ایلدی دیمكدر .
فقط اعتقادات باطله‌نك الك اسكیسی نجوم پرستلك اولوب اقوام متقدمه كونشه پرستش ایدرزدی .
بونك سببی طبقهٔ بشریه‌نك روی ارضده حدوث وظهوری زماننده تقدم ازمنه ایله حیز حصوله وصول بوله‌جق معارف و كمالات انسانیه قوه‌ده بولنوب رهبریٔ توفیق باری معین اولمدقجه دلالت عقل ضعیف ایله بادیهٔ ضلالتده كمكرده راه اولوب بو عالم ظلمانیده قبس كم ضیای شعور ایله فرق حق وباطل ایتمكه شئون وكائناتك كثرت ووسعتی حیلولت ایدر . مثلا كندو فعل وصنعنك مدخلی اولمیه‌رق ظهور ایدن حوادث غیر متناهیه‌نك بر مبدعی اولدیغنی درك ایتسه بیله بردن بره بر مبدع حكیمك فعل و صنعی اولدیغنی بوله‌میوب اعیان وموجوداته احالهٔ نظرله تحری‌یه باشلار . اوحالده حرارتك وجودیله روی ارضده جمیع اجسام نامیه‌نك نمو وانبساطی امر محسوس اولوب بودخی اشعهٔ شمسك تعاكسندن حاصل اوله‌رق زمان شتاده اشعه‌نك انحرافیله تعاكسه ضعف كلدكده ارزاق واوقات مطمورهٔ كونده ظهور حرارته موقوف قالمغله عقل

قاصر انسانی مبدع ومربی شمس اولدیغنه ذاهب
اولەرق نیر اعظمك ذاتنده مشاهده ایتدیکی نور
و تجلینك حسنه و حوایج ضروریەسنك تدارکنه
ضیانك وجودی لابد اولوب کونش اولمدقجه الك عزیز
اولان نور بصری بیله غیوبت ایتدیکنه باقنجه قرص
شمسه محبتده بر درجەیەدك تغالی ایدرکه اندن غیری
بر صانع تصورنه رهیاب اولەمز انجق توفیق باری ایله
اهتدا ایدن مکملین اثردن مؤثره استدلال وکوکبدن
مکوکبه انتقال ایدر . ابراهیم علیه السلام بصیرت
نبوت وقوهٔ قدسیت رسالتله ﴿ لا احب الآفلین ﴾
کویان وسمت توحید جناب باری‌یه توجهله پویان
اولدقلری سماء مصحف قرآن شریفده لمعان ایدن کواکب
دریهٔ آیات بینات ایله شمس وضاح ونور صبح فلاح
کبی ظاهر ونمایاندر

﴿ شعر ﴾

فاذا نظرت الی السماء بنظرة
فاری السماء تدل انك واحد

و اذا نظرت الی الکواکب نظرة
فعلی الکواکب للمکوکب شاهد

مغزاسنجه اعیان و موجوداته چشم بصیرتله باقلدقده
بونلرك ماوراسنده برخالق قدیم و بر مدبر حکیم
موجود اولدیغنده شبهه یوقدر .

طوفاندن اول اولان حوادث روزکار وسیر متقدمین
واخبار سیلاب قهر ربانی ایله محو و زائل اولوب
انبیادن ابو البشر آدم وشیث وادریس علیهم السلام
احوالندن کتب مقدسەده بیان اولنان قصەلردن
غیری بزه برشی واصل اولمامشدر . هند وچین
تاریخلرنده ودساتیر زرادشتیەده محرر اولان احوال
عالم بر طاقم خرافاتدن عبارت اولوب شایستهٔ اعتماد
برشی بولنەمز بناء علیه تورات شریفده اولان قصص
انبیای اقدمین وافریقا وآسیانك بعض قطعەلری ملوك
ورؤسامی اخبارینه اعتماد جائز اولوب بونلر دخی
انجق بنی اسرائیل ایله اولان مناسبات ومراوداته
منحصر اولوب کفایت درجەسنده برشی استفاده
اولنەمز فقط بزم مقصدمز اساس دین اسلام
وتاریخ اسلام اولمغله ملل متقدمەنك دیاناتنی واس
دیانات اولان وحدانیته جمیع ملل واقوامك اعتقادینی
بیان ایله دین اسلامك حق اولدیغنی انظار جمیع ملله
شواهد یقینیه ایله اثبات ایدرز . ومن الله التوفیق
وهو نعم المولی ونعم الرفیق .

شعوب وقبائل بنی آدم تکثر ایدوب روی ارضه
تدریجا منتشر اولدقجه احتیاجات و منافع جهتیله
یکدیکرینه مخالفت وحفظ ویاخود جلب منفعت ایچون

قدم نزاعه قیام ایله عاقبت الامر بینلرنده سفك دما
وقوع بولوب اولکی حال اختلاف منافعدن تحدث
ایدن رقابتدن عبارت ایکن بعده غضب وعداوته
مفضی اولوب یکدیکرندن مباعدته قرار وعادات
و اطوارده مشابهتدن ابا و استکبار ایدرك بینلرنده
رسوخیافتهٔ استقرار اولان دینده دخی نیجه نیجه بدع
وشعبه‌لر احداث ایدوب مخالفتی تشدید ایتدیلر وکندو
معتقدلرینی دیکرلرینه ترجیح ایدوب حفظ منافعه
واکمال احتیاجاته دینی آلت ایدوب بر قتال دائمی‌یه
احداث سبب ایلدیلر .

اعتقادات باطله‌ده نحلهٔ قدیمه شمس پرستلك ایکن کیدرك
هر بر فرقه بر نجمه پرستش ایدوب آیرو آیرو سبعهٔ
سیاره‌یه وسائر اعیان وثوابته طاپندیلر مثلا اقوام
عربدن بنی حمیر کونشه وکنانه قمره ومیسم دبرانه ولخم
وجذام مشتری‌یه وطی قبیله‌سی سهیله وقیس شعرای
یمانی‌یه وبنی اسد عطارده ولات وعزی ومنات کبی نیجه
جماداته طاپندیلر انجق هر وقتده اصحاب عقل وعرفاندن
جهان خالی اولمامغله زمان جاهلیتده بیله نور بصیرتله
اهتدا ایدنلر چوق بولنوب انلردن بری زید بن عمرو بن
نفیل اولمغله شعر آتی ایله موحد اولدیغنی اعلان
ایلمشدر :

اربا واحدا ام الف رب * ادین اذا تقسمت الامور
ترکت اللات والعزی جمیعا * کذلك یفعل الرجل البصیر
یعنی احوال منقسم اولدقده بر و یاخود بیك الهه‌یی
عبادت ایده‌یم بن لات وعزی‌یی جمیعا ترك ایلدم واهل
بصیرت اولانلر بویله عمل ایدرلر دیمکدر .

تقدم ازمنه ایله روی ارضده تصادف وتجربه تکثر
ورفته رفته بلاد شرقیه اهالیسی تمدن ایدوب علوم
ومعارف نشو ونما بولمغله ملل قدیمه‌دن صابئه ملتی عبادت
ایتدکلری هیاکلك مافوقنده حکیم وقادر ومالك ومستقل
بر الهك وجودینی اعتراف ایدوب انجق دفعة نجومه
عبادتدن اعراض ایده‌میوب الله ایله عبادی بیننده واسطهٔ
شفاعت وسبب حصول مطلبدر دیدیلر وجناب حقك
وحدانیتنی طانیوب انك تفویض وارادتیله سیاراتك
روی ارضده تصرفنه قائل اوله‌رق هر بر سیاره‌یه بر اقلیم
نسبت ایدوب روی ارضی یدی قسمه تقسیم وهر قسمه
بر سیاره‌نك حکمنی اعتقاد ایدوب اقلیم اوله قمر وثانی‌یه
عطارد وثالثه زهره ورابعه شمس وخامسه مریخ
وسادسه مشتری واقلیم سابعه زحل تصرف ایدر
دیدیلر که اول وقتدن زمان قریبه کلنجه‌یه جمیع ملل
جغرافیه کتابلرینی بو قاعده اوزرینه بنا ایلمشلردی .
صابئه ملتنك مواطنی سوریه و فنکه و مصر دیارنده

قريب اولوب منافع وتجـارت بو اقليملر بيننده سبب
اختلاط اولمغله صـابئه ملتى اعتقادى تا بحر سفيد
سواحلنه دك برصورتله منتشر اولەرق مؤخرا بلاد
غربيه يه دخى تجاوز ايدوب اولايونانيلر علم ومعارفله
برابر نجوم پرستلكى اخذ ايليوب دهانيجه نيجه اعتقادات
باطله علاوه ايتديلر كه يونانك ميتولوژى ديدكلرى كتب
خرافيه سنده تفصيل اولنمشدر . يونان قديم دينى صابئه دن
انتحال ايتدكلرينه شواهد يقينيه مز واردر معابد قديمهٔ
يونانيه يه ومسكوكات عتيقه يه نظر اولندقده يقينا
معلوم اولور كونشى آپولون تسميه ايدوب بر كنج
انسان صورتنده وبعضا درت آتلى بر عربه ايچنده بر ملك
صورتنده و عطاردى ارمز يعنى « هرمز » تسميه
ايدوب باشنده ايكى قناد والنده ييلان صارلمش بر عصا
كنج بر انسان صورتنده ومريخى آرس تسميه ايدوب
باشنده بيضه وصرتنده زره والنده بر حربه و زهره يى
آفروديتس تسميه ايدوب بر كوچك آيينه يه نظر ايدر
بر كوزل خاتون ومشترى يى زفث تسميه ايدوب مهابتلى
بر پير رسمنده تصوير وسائر آلهه يه تقديم ايدرلردى وزحلى
قرونوس تسميه ايلرلردى صابئه اصناميله بو اصنام
بيننده بعضاً مطابقت بولنورسه ده اكثريسنك صورتنده
مخالفت بولنور تطبيق ايتمك ايستيانلر فخر رازينك

« السر المكتوم » نام كتابنه نظر ايلسون .
نوع بشرك تجديده ميلى وثباتسزلغى امر فطرى اولوب
نظام عالمه سبعهٔ سياره تدبيرينى كافى كورمدكلرندن اعيان
واشخاصه بر طاقم ذوات موهومه قاتوب دكزلره
وزراعته وصيد وشكاره وصنايع و خمره وسائر افعال
وموجوداته آيرو آيرو موكللر توهم ايدوب وبونلرك
نامنه هياكل و اصنام اعمال ايدوب پرستش ايلديلر .
وبت تراشلر اصنامك اعمالنده بر درجه يه دك كسب مهارت
ايلديلر كه تراش ايتدكلرى بتلرك حسن وتناسبى بر قاتدها
بت پرستلرك ميل ومحبتنى داعى اولەرق محبتده اولقدر
افراط وتغالى ايلديلر كه منشأ اصلى اولان نجوم پرستلك
عوام بيننده بوسبتون منسى اولوب اللريله ياپدقلرى
بتلره حين حاجتده التجا ودخالت ايدرك جماداتى خير
و شر ايقاعنه مقتدر ظن ايدوب بتخانەلره محرابلر بنا
ايدوب تقديم هدايا وذبايحه مبالغه ايتديلر وانسانلرى
بتلره فدا وبعضا اولادلرينى دخى قربان ايلديلر .
اساس تدين توحيد ايكن مركز انتشاردن تباعدى
وزمانك تقادمى نيجه نيچه بدع واباطيله سبب اولەرق
روى ارضده فساد وقتال دائمى يى موجب وداعى اولوب
بعض جبابرهٔ ملوك دخى آلههٔ باطله يه رقابت ايدوب
خلقى كندولرينه پرستشه اجبار وانلردن بريسى هلاك

اولدقده قبرلرینه اسرادن نیجه بیگناهی قربان ایدرلردی
(تمدن ایدهمیان بلاد زنجیهده حالا بو عادت قبیحه
جاریدر) دین صابئهنك بلاد شرقیه وغربیه یه سرایتیله
نیجه شعب باطله یه منقسم اولدیغی تفصیلات سالفهدن
معلوم اولمشدر ٭

زمان قدیمده آسیای بالا ایله بلاد شرقیهنك اختلاطی نادر
اولدیغی جهتله انلرك دخی امور اعتقادیهده اجتهادلری
ینه توحیده مستند ایسهده تحری حقده بشقه یوللره ذاهب
اولدیلر ٭ زرادشتیلر جناب حقك وحدانیتنی اعتراف
ایله برابر ایکی شریك علاوه ایدوب مثلث اولدیلر
اساسی بودر ٭ جناب واجب الوجود قائم بذاته اولوب
خیری تفکر ایدوب نور ظهور ایلدی وشری تفکر
ایدوب ظلمت تکون ایلدی و نور خیرك وظلمت شرك
خالق اولدی دیدیلر ومانی دخی بر معبودة قائل اولوب
وجودی خیر محض دردیدی انجق کندوسنك بر شریکی
اولسه نصل اولور تصور ایدنجه بو فکردن ظلمت تکون
ایدوب اله الشر اولدی دیدی و نوری یزدان وظلمتی
اهرمن تسمیه ایدوب نور وظلمتك امتزاجندن مخلوقات
وجوده کلدی دیدی ویزدان خیرك الهی واهرمن
شرك الهی اولدی دیوب مانیلر مثنی اولدیلر اشبو ایکی
دیندن ایران و آسیای بالاده نیجه نیجه شعبهلر تولد

ایدوب ونجوم پرستلك دخی بریاندن سرایت ایدوب
الی وقتنا هذا هند وچینده پك چوق نحل باطله
موجوددر که بونلرك تفصیلنه صددك تحملی یوقدر
انجق بو ادیان ونحل باطلهنك اساسی توحید اوزرینه
مبنی اولدیغنه تفصیلات سالفه کفایت ایدر ٭

برنجمدی صدده کلهلم : بالاده طراز دیباجهٔ بیان اولان
﴿ کان الناس امة واحدة ﴾ الخ آیت کریمهسنك
مضمون صدق نمونی تفصیلات حوادث مدلله ایله
ثابت اولدیغی اوت کونش کبی ظاهر اولمشدر ٭

ملل قدیمهدن کلدانیلر موحد اولوب بونلرك مواطنی
دجله ایله فرات بیننده اولمغله قونشولری جزیرة العرب
اهالیسندن انلرله اختلاط ایدنلر موحد و ایران
ومصر وسوریه اهالیسیله تجارت ایدن یمن وسائر
جزیرة العرب اهالیسی اعتقادات باطله ایله متدین
اولمشلردر قبائل قدیمهٔ عربیه هرسنه کعبهٔ علیایه
موسمنده کیدوب حج ایدرلردی اولوقت کعبهٔ معظمه
طاشلق بریتهدن عبارت اولوب حجاج عرب اوطاشلغی
طواف ایدرلر ایدی وعهود ومواثیق اوراده عقد
ایدوب انجق بادیهلرینه عودتده عقد مواثیق ایدرکن
کعبهٔ معظمهدن براثر بولنمسنی آرزو ایتلریله موسم
حجده بیت عتیقدن بر طاش قالدروب موطنلرینه

كوتوردلر وعقود وعهودی اول طاشك حضورنده اجرا ایدرك تبرك وتیمن ایدرلردی بو عادت بینلرنده مستمر اولمغله كوتوردكلری طاشلری تقدیس وتعظیم ایله سائر اوقاتده طواف ایتدكلرندن مكه اعیانندن عمرو بن لحی تجارت ایچون سوریه‌یه كیدوب عودت ایدركن اولوقت دیار عمالقه‌دن اولان بلقادن مرور ایدرك بلقا اهالیسنك اصنامه پرستش ایتدیكنی كوروب كندولری دخی بر زماندنبرو ناتراشیده احجاره طاپندقلرندن بتلره پرستشی ترجیح وهبل اسمنده برصنم تدارك ایدوب وطننه وصولنده صنم مذكوری كعبه‌یه واساف ونائله اسمنده تدارك ایتمش اولدیغی دیكر ایكی صنمی مروه وصفایه وضع ایتدی بو صورتی سائر عربلر دخی استحسان ورفته رفته تدارك اوثان ایدوب صابئه اصولنده اصنامه پرستش وكعبهٔ معظمه‌یی ظهور اسلامه‌دك بتخانه‌یه چویردیلر ٠ ایشته بو مقوله دینلرك منشائی نه‌درجه‌ده واهی ونامعقول اولدیغی بو حكایه‌دن معلوم اولور ٠

اعتقادات ونحل باطله‌نك انتشاری آنفا بیان اولندیغی اوزره انواع شقاق وفساده بادی اولمغله شرقده انبیای عظام وغربده حكما خلقی توحیده دعوته قیام ایدوب نیجه‌زی ظلمه‌نك پنجهٔ غدرنده مقتول اولمریله

حكمانك دعوتی یالكز سوق عقل وحكمتله اولوب برایكیسی قتل اولنجه بوداعیه‌دن واز كچوب اهالی‌یی ضلالده براقدیلر انجق انبیای عظام وحی الهی ایله مأمور اولدقلری جهتله دعوای حقدن انحراف ایتمیوب نیجه‌لری اشكنجه‌لرله شهید اولمشلركن ارقه‌دن كلان پیغمبرلر علیهم السلام علی الدوام اوامر الهیه‌یی تمشیته بذل جان ایدرلردی ٠

اساس دین اسلام جناب حقك وحدانیتنی ومحمد مصطفی مبعوث بالحق پیغمبر اولدیغنی تصدیق اولمغله نبوت وكتب مقدسه ووحی ومعجزه‌دن براز بحث ایده‌لم ٠

مسند مقدس نبوت ایكی قسمه منقسم اولمشدر ملآیون طرف ربانیدن مستقلا كتاب وشریعت ویاخود صحف الهیه ایله كلانلره نبی مرسل وموضوع اولان بردینی تأییده قبل الهیدن مأمور اولانلره یالكز نبی دیدیلر ٠ روی ارضده شقاق وفساد اختلاف وتضاددن وسلم وصلاح طریق حقده ائتلاف واتحاددن تحدث ایدر انبیا ورسل علیهم السلام ابنای بشری فساد وشقاقدن منعه مأموردرلر بنی آدمی صلاح ورشاده دعوت ایدرلر اكر جانب حقدن مأموریتلری یالكز

صلاحه دعوت ایسه مخالفت ایدنلره ﴿ وماعلینا الاالبلاغ ﴾ یعنی بزیالکز اوامر الهیه‌یی تبلیغ وبیانه مأمورز دیوب اعراض ایدرلر واکر مأمور یتلری اصلاح وارشاد ایسه منع فساده اصرار والحاح ایلیوب طرف حقدن مبعوث اولدقلرینی تصدیق ایمانلری آیات بینات و خوارق عادات ایله الزام ایدرلر .

اهل کتاب اولان ملتلر کتب مقدسه‌ده ذکر اولندیغی کبی انبیای عظامی وخوارق ومعجزاتی تصدیق ایدوب ویهودیلر عیسی علیه السلامك رسالتنه وکله‌جکنه ایمان ایتمشلر ایسه‌ده کلمش اولان عیسایی تکذیب ایدوب زعملرنجه صلب ایتدیلر وبوندنصکره کله‌جکدر دیوب حالا منتظردرلر وارض فاران که مکهٔ مکرمه ملحقاتندن برطاقم جبالدر اندن ظهور ایده‌جك برادرزاده‌کزه یعنی اسماعیل علیه السلامك نسلندن کله‌جك پیغمبره اتباع ایدکز دیو توراتده صراحة مصطفی‌نك کله‌جکی ذکر اولنمش وبعض انبیای بنی اسرائیل تشریفلرینی تبشیر ایلمش ایکن جمهور یهود انکار ایدوب بعضیلری دخی یهوددن غیری امتلره بعثتنی تصدیق ایلدیلر ونصاری تورات شریفی قبول ایدوب انبیایی تصدیق ایتدیلر وانجیل شریفده عیسی لساندن جهانه تشریفلری منصوص وموعود اولان محمد علیه السلامك رسالتنی تصدیقده تعند ایتدیلر .

مقصده توطئه اولمق اوزره تورات وانجیل شریف حقنده امت اسلامیه وعلمای حنفانك اعتقادینی ویهود ونصارانك امر دینده اعتقاد وارتیابنی ونصاری دیننك تأسیسی ایچون منعقد اولان جمعیتلرك اجمالا احوالنی بیان ایدرز

﴿ وعندهم التورات فیها حکم الله ﴾ آیت کریمه‌سنك معنای شریفنده علما اختلاف ایدوب کیمیسی تورات حضرت موسی علیه السلامك طورده تلقی ایلدکلری کلمات عشره‌دن عبارتدر دیمش وکیمیسی کتاب معروف باجمعه نازل اولمشدر اعتقادنده بولنمشدر تورات شریفی چشم امعان ایله مطالعه ایدنلر قول اولی ترجیح ایده‌جکنده شبهه ایتمم .

﴿ بحث ﴾

﴿ وعندهم التورات فیها حکم الله ﴾ آیت شریفه‌سیله ﴿ ویحرفون الکلم عن مواضعه ﴾ آیت کریمه‌سنك مدلول منیفی اراسنده کورنن فرق حقنده علمای محققین یهود ملتی جانب خدادن نازل اولان کتاب شریفی کندو هوالرینه اویدرمق قابل دکلدر دیوب آیت اولی ایله استدلال وآیت ثانیه‌ده‌کی تحریف حقنده بابل منفاسندن عودتلرنده جهلهٔ نساخ لاعن قصد تحریف ایتدیلر دیوب یهودك

بابل منفاسنده اقامتلری یتمش یله بالغ اولوب وقت اسارتده فحول علمانك انقراضیله یكیدن یتشمش اولان ضعفای مفسرین معنای توراتی حقیله بیلمدكلرندن تفسیر وتأویلده تحریف اولنمشدر دیدیلر . حاصلی تورات شریف حكمت عملیه والهیه‌نك اساسی اولان كلمات عشره‌دن عبارت ایسه اسفار دخی حضرت موسی كبی بر رسول عظیمك وضع ایتدیكی نوامیس وشرایعك كتابی وانبیا وملل قدیمه‌نك مقدس تاریخیدر .

یهود ملتی بر چوق زمان موسی علیه السلامك دین وشریعتنه اتباعا عدل وحقانیتله حركت ایتدكلرندن ملت ودولتلری ارض فلسطین وسوریه واناطولی وجزیرة العرب وعراقك اطرافنه‌دك منتشر اولوب توحید باری خیلی دیاره ساری اولمش ایكن بینلرنده اختلاف ظهوریله دین یهودده نیچه بدع واراجیف ظهور ایدوب فرق كثیره‌یه منقسم وانلردن بر چوق طوائف روم و یونان ایله اختلاطلری سببیله بتلره طاپوب آبا واجدادلرینك دیننی ترك واصلاح ایچون كلان نبیلره غدر وظلم ایدوب حاللری مختل وحكومتلری اغراض ایله معلل اولمغله منقرض اولوب افرادی جمیع عالمه ذلتله متشتت اولدیلر .

دنیایه قدومی تورات شریفده تبشیر اولنان عیسی

علیه السلام اغستوس قیصرك عهدنده ویهود ملكلرندن هردوسك زمان حكومتنده بیت لحمده دنیایه كلوب سن صباوتده ایكن كندوسندن ظهور ایدن كرامات یهودیلرك موجب غیظ وتلاشی اولمغله مصره هجرت وهردوسك وفاتنده وطننه عودت ایدوب كندوسندن غرائب احوال وخوارق عادات ظهوریله اعلان نبوت وبطانهٔ بیتندن وسائرندن طلب اعانه ونصرت ایتمكله اون ایكی كشی كندوسنه بیعت ایدرك دینه نصرت ایتدكلری جهتله نصرانی عنوانه نائل اولوب دینك اسمی نصرانی واول اون ایكی كشی حواریون تسمیه اولندی بوندن صكره عیسی علیه السلام نشر دینه وعقیده‌لری مختل اولان یهودیلری طریق حقه واحكام توراته سلوك وتبعیته دعوته باشلایوب انجق كلمات عشره‌دن بری سبت كوننده ترك اعمال اولمغله سبتی احده یعنی جمعه ایرتسی كوننی پازار كوننه تحویل وتوراتده تحریم اولنان لحم خنزیری تحلیل ایلسی یهود بیننده اعظام اولنوب اساس دینی تغییر تهمتیله اخذ ایدوب اولوقت روما ایمپراطورلری طرفندن عسكرباش بوغی اولان نبطی پلاتوس حضورینه كوتوروب علیهنده اقامهٔ حجت واعدامنی طلبده اظهار شدت ایدرك هرنقدر پلاتوس بوامرك

اجراسنده توقف ایتمش ایسه‌ده مفید اولمیوب عصیان اماره‌لری ظهور ایتمکله ناچار چارمیخه چکوب صلب ایلدکلری یهودونصار اتاریخ وکتابلرنده‌مذکوردر .

صلب ماده‌سی حقنده نظر و بحث واردر عیسی علیه السلام یهودیلره سز بو هیکلی یقك بن انی اوچ کونده بنا ایدرم دیمش ایمش یوحنا انجیلك بو آیتنده مذکوراولان هیکلی عیسی‌نك کندو وجودیله تفسیر ایتمشدر .

عیسی حین صلبده رب العالمینه التجا ایدوب خلاصنی رجا ایلدیکی دخی انجیلده مذکور اولمغله اوچ کونده ینه حیاتی اعاده اولنه جغنی یقینا بیلور کن نیچون اظهار حزن والم ایتسون انسان هروقت که اوبحویه وارر اویانه جغنی بیلدیکندن اطمئنان قلب ایله یاصلنوب اویور عینی بونك کبی دکلیدر دیمك اولور که بوکلامده تناقض واردر یا اولکی فقره یلاندر یا ایکنجی دوزمه‌در .

انجیل متاده اوچ نفر حواری‌یه قتل اولنه جغنی واوچ کون صکره دیریله جکنی بیان ایتدکده بواوچ نفر حواری زیاده مکدر اولدی دیو یازلمشدر دیمك اولور که دیریله جکنه اعتماد ایتمدکلرندن کدر ایتدیلر زیرا برآدم احباسنه بن بر محله کیده جکم اوچ کون

صکره عودت ایدرم دیسه بونده زیاده کدر ایده جك نه واردر بودخی نامعقول سوز دکلیدر . یوحنا انجیلنده حکومت مأمورلری عیسی علیه السلامی جثمانیه نام باغچه‌دن المغه کلدکلرنده پتروس ویاخود شمعون نام حواری قلیجنی چکوب نفسنی ومسیحی قورتارمق مراد ایتدکده عیسی علیه السلام قلیجنی قیننه قوی مقاومت ایتمه دیدیکی مذکور اولوب عیسی‌نك صلبی واوچ کون صکره دیریله جکی کندو لساندن صادر اولدیغی وبودخی مراد الله اولوب امتنك وکچمش ابنای ادمك مغفرتیچون برابتلا اولدیغی اناجیلده مذکوردر مادام که دیریله جکدی واللهك امری بو ایدی رئیس حواریون شمعون اللهك مقدورنه قارشو قلیج چکمك یا قتل وصکره احیایی تصدیق ایتمدیکندن ویاخود اللهك امرینه عصیاندن اقتضا ایدر بو تعقل اولنورمی اویله ایسه بو انجیللر انجیل صحیح دکلدر .

عیسی علیه السلامك صلبدن یدی کون صکره ظهور ایدوب والده‌سنه تسلی و یرمسی و بعده برمحلده حواریلردن الك زیاده سودیکی شمعون الصفایه ملاقی اولوب نشر دین نصرانیته حث وتشویق ایلمسی دخی اناجیل اربعه ما آلندن واعتقاد نصارادن اولمسی

مصلوب حضرت عيسى اولمامسنى اقتضا ايتديكى
كبى (نبكثا) يعنى ازنيق جمعيت كبراسنده وضع
اولنان قانون اعتقاد نصاراده اموات واحيا بيننده
عيسى‌نك بردفعه دخى دنيايه كله‌جكى مذكور واساس
دين نصرانيتدن اولوب انجق سمايه رفعندن يدى
كون صكره دنيايه اينوب والده‌سنى كورمسى وبعده
شمعون الصفايى والده‌سنه تعريف ايتديكى محلده
كوروب وصيت ايلمسى آنفا بيان اولنديغى اوزره
صلب اولنمديغنه دليل قطعى اولديغى كبى ازنيق
جمعيتنده اوچيوزدن زياده اسقفك اتفاق رأيله
قراركير اولان مقالهٔ اعتقاديه‌ده مسيح عليه السلامك
بردخى دنيايه كله‌جكى بيان اولنمغله سمادن اوچنجى
دفعه يريوزينه قدوم وتشريفلرى لازم كلوب
بوسوزدخى صلب كيفيتنى تناقضه دوشرمشدر .
عيسى عليه السلامك صلبى كوننده بعض حيدودلر
دخى صلب اولنمسى عامه يه موجب دهشت وخصوصا
حواريلره باعث رعب وخشيت اولوب هر برى بر
طرفه فرار ايتملريله بومادەنك كنه وحقيقتنى فعله
چيقاره‌جق كيمسه قالميوب خصوصا دعواى نبوت
مصردن عودت ايلدكلرنده اولوب وذات مقدسلرى
دائما بر و بيابانده حواريلرله برابربولنوب دعوته

اشتغال ايدرلردى حاصلى مصره هجرتلرى زمان
صباوتده اولوب عودت ايتدكلرنده وقت سعادتلرى
برارى وقفارده نشرديانتله مرور ايدوب كندوسنه
عداوت ايدن رؤساى يهود شخص مباركلرينى
تشخيص ايده‌مدكلرندن بعض روايته كوره محللرينى
ارائه ايدن يهودا الاسخريوطى عيسى يه نوعما
بكزديكندن انى طوتوب صلب ايتديلرحتى لوقا انجيلنده
عيسى‌يى كيجه باش كاهنك قوناغنه كتوردكلرنده
كاتبلر و يهوديلرك رئيسلرى طوپلانوب عيسى‌يى
حضورلرينه چيقاردقلرنده عيسى سن‌ميسن ديدكلرنده
نه ديسم اينانمزسكز وصورسم جواب ويرمزسكز
دينجه ارتق كندوسى اقرار ايتدى ديه‌رك صلبنه
حكم ايتدكلرى منصوصدر . نه‌ديسم اينانمزسكز ديمك
عيسى دكلم ديسم اينانمزسكز ديمك دكلميدر يعنى سز
ظالم آدملرسكز مجرد برظن وشبهه ايله حكم ايدرسكز
ديمك اولديغى امرجلى ايكن مصلوب عيسى اولديغنه
ذاهب اولانلر انجيلك بونصنى دقتله مطالعه ايتدكلرى
حالده انلر دخى اسلام كبى مصلوب عيسى اولميوب
شبيهنى صلب ايتدكلرينه حكم ايده‌جكلرينه شبهه
ايتمك عبثدر . نتيجه عيسى‌نك محل اقامتى بيله معروف
اولميوب مذكور يهودانك دلالتيله بولنديغى اناجيل

نصوصندن اولمغله عیسی مخفیاً دین نصرانیتی تأسیسه چالشدیغی وآنفاً بیان اولندیغی اوزره وطنندن صبی جیقوب عودتنده چوللرده بولنمسی تشخیصی اشکاله دوشروب شبیهنی صلب ایتدکلری وارستهٔ اشتباه ونص شریف ﴿ وماقتلوه وماصلبوه ولکن شبه لهم ﴾ مآل منیفی اتفاق مورخین ایله دخی ثابت اولمشدر ٠

یهودیلرک عیسی‌یه سوء قصدلری وحواریلری طلبده اولان شدت واصرارلرندن حواریلرله برابر تنصر ایدن یهودیلر بنات نعش کبی متفرق وپریشان اولوب حواریلرک هر بری برطرفه صاوشوب کیتدی انجق واردقلری محللرده دین نصرانیتی نشره عزیمت صحیحه ایله اهتمام ایدوب کیمیسی حکام طرفندن اخذ وقتل و کیمیسی فرار واختفا ایدوب انجیل شریفی جمعه موفق اوله‌مدیلر ٠ یوحنانک برادری یعقوب رومایه کتدکده غالیانوس قیصرک سیف ظلمیله قتل اولنوب شمعون الصفا حبس اولندی انجق شمعون اهل تدبیر برذات اولمغله یهودیلرک الندن قورتلدیغی کبی روما محبسندن دخی اطلاق اولنوب انتاکیه‌یه کتدی انجق ظالم نیرون قیصر زماننده رومادە مشار الیه شمعون و پاولوس واسکندریه‌ده مارقوس نام

حواریلر رضی الله تعالی عنهم قتل اولندیلر ٠

حواریلرک ظلمه الندە دوچار اولدقلری محنت خلالنده وحکامک بت پرستلکه مظاهرتی هنکامده انجیل شریفک جمع ونشری قابل اولمامش ایسه‌ده حواریلرک تلمیذلری نشر دینده اصرار ایدوب برچوق انجیللر یازیلوب یایلمش ووقتاً بوقت بعض حکمدارلر دخی تنصر ایتمش اولمغله برانجیل صحیح تحریسنه قالقشوب اللرینه کچن برچوق نسخ انجیلدن درت قطعه‌سنی یکدیکرینه قریب بولدقلرندن انلری قبول ودیکرلرینی ترک ایلدیلر قبول اولنان درت قطعه انجیل بریسی پتروسک تلمیذی مارقوسه وبریسی حواریلردن متایه ودیکری یوحنایه ودردنجیسی تلامیذدن لوقایه نسبت اولنمش ایسه‌ده یکدیکرینه تمامیله مطابق اولمدیغی حقنده پک چوق رساله‌لر یازلمش وتناقضلری کوسترلمشدر ٠

بزم مقصدمز یالکز ادیان متقدمه‌دن بحث ایله تاریخ اسلامک مدخلنی توسیع وتنویر اولمغله بو بحثدن کف قلم اولندی ٠ عیسی علیه السلامک دعوای نبوتله ظهوری ورفعی اراسی یالکز اوچییل اوچ آی مدت اولوب بوزمان قلیل خلالنده انجیل شریفک جمع ونشری قابل اولمامغله وانتقال عائیلرنده نصارا وحواریلرک یهود

و بت پرست حکامی طرفلرندن ایقاع اولنان ظلم وشدته ابتلالری سببیله دخی بو امر مهم معطل ودین نصارانك تأسیسی بر قاچیوز ییل کشمکشده قالوب قسطنطینیه بانیسی برنجی قسطنطین والده‌سی النی ومؤخراً قسطنطین دخی تنصر ایدرك امپراطورلق سیفنی بو دینك نصرتیچون سل ایتمامش اولیدی دها نیچه زمانلر خرستیانلق نتیجه‌سز قالوردی .

ایمدی بو دعوایی اثبات وعقائد دین نصارایی تأسیس ایچون ازنیق و صور و « خالکدونیا » یعنی قاضی کویی وافسوس یعنی « ایاصولق » وقسطنطینیه‌ده وقتاً بو قت اساقفه‌نك جمعیله دینده حاصل اولان نتیجه‌یی اجمالا بیان ایده‌لم . تفصیلنی کورمك ایستیانلر مفتاح العبرده مسیح علیه السلام بحثنه مراجعت بیورسونلر .

بر وجه بیان سالف اناجیلك اطرادسزلغی تنصر ایدن طوائف بیننده موجب قیل وقال اولوب دنصان نام اسقف برطاقم بدع واقوال ایجادیله اساقفه بیننده مباحثات ومقالات احداث ایدوب وقلاودیوس قیصر زماننده انتاکیه پطریقی یونس الشمیصانی توحید باری‌یه اهتدا ایدرك برطاقم خلق مذهبنه تابع اولمغله دین نصرانی‌ده اختلاف تکثر ایلشیدی

بو اختلاف برنجی قسطنطین زمانه‌دك ممتد اولوب توحیدی معترف اولان اریوس ودیکر ایکی اسقفك اعتقادی بحث ومناظره‌یه قونمق ایچون اسکندریه پطریقی الکساندرك ریاستنده اولمق اوزره قسطنطین جلوسنك اون طقوزنجی سنه سنده اسقف وپطریقلردن مرکب برمجلس بحث ومناظره ترتیب اولنوب الکساندر اسقفك رأینی ایمپراطور قسطنطین تحسین ایدوب آریوسك کفرینی اعلان ایتلرینی امر ایلدی بوندن صکره پطریق الکساندر دیانت نصرانیه‌نك وضع وتأسیسی ایچون برمجلسك دخی عقدینی رأی ایدوب ایکیبیك اوچیوز اسقفدن مرکب ازنیقده برجمعیت عقد اولنه‌رق برچوق بحث ومناظره‌دن صکره امانت تسمیه ایتدکلری مقالهٔ معروفه‌یی اوچیوز اون سکز اسقفك اتحاد رأییله ترتیب وتسجیل ایلدیلر بو مجلسك عقدیله مسیح علیه السلامك میلادی بیننده اوچیوزدن زیاده سنه مرور ایتمشیدی بوندن صکره برتقریب ایله قسطنطینیه پطریقی اولان اوسانیوس که اسکندریه اساقفه‌سندن واریوس مذهبی رجالندن ایدی دیکر رفیقلری اومانیوسك اعتقادی موضوع بحث اولمق ایچون صورده جمعیت عقدینی قسطنطینیه امر ایتدروب اجتماع ایدن اساقفه

اولكيسى كبى آريوس مذهبنى رد واومانيوسى ضرب
وتحقير ايلديلر بوخبر قسطنطينة واصل اولدقده
اوسانيوسى قسطنطينيه پطريقى ايتديكنه نادم
اولمشيدى اوسانيوس وفاتنده آريوس مذهبى مروجلرى
بارالق قسطنطينه چاتوب آريوسك مذهبى حق
اولوب ازنيق جمعيتنده آريوسه غدر ايتدكلرينى بيان
وتوحيدك تصورتله معقول دين اولديغنى تفصيلا
تعريف ايتملريله قسطنطين همان توحيدى قبول
ايتمكده ايكن قدس شريف اسقفى كيريوس قسطنطينك
هدايته ميلنى خبر الوب قبولدن حذر ايلمسنى تحريرا
بيان وانذار ايليوب تثليث اوزرنده قالدى .
برنجى قسطنطيندن صكره كلان ملوكدن كيميسى
آريوس مذهبنه اهتدا وكيميسى ازنيق عقيده سنه
اقتدا ايدوب وقتك ايمپراطورى قنغى مذهبده ايسه
قسطنطينيه پطريقلرى اومذهبدن انتخاب اولنوردى
وبعض ايمپراطورلر دين خصوصنه مبالات ايتميوب
اسقفلرك ايشنه قارشمزلردى . انجيلده كلمه لحم اولدى
دينلوب كلمه انسان اولدى دينلديكى جهتله بعض
اساقفه تثليثدن عدول ايله ايكى اقنومه يعنى پدره
وابنه اعتقاد ايدوب عيسانى كلمه دن عبارت عد
ايدرك مثنى اولدقلرى جهتله ازنيق جمعيتندن ايكيوز

اللى يل صكره قسطنطينيه ده برجمعيت دخى عقد
اولنوب مباحثه ومناظره دنصكره بو اعتقادك صاحبلرينى
لعنت ايدوب تكفير ايلديلر . وازنيق جمعيتى معتقدينه
پدرندن منتق اولان روح القدسه ايمان ايدرز فقره سنى
علاوه ايدوب اندن صكره عبارهٔ مجمع عليهايه علاوه
ونقصان ايدنه لعنت ايلديلر ايشته بوجمعيتده مسيحدن
تقريبا التيوز سنه صكره در .
بوجمعيتدن قرق يل صكره نسطوريوس ظهور
ايدوب مريم انسان طوغردى والله كلمه يى طوغردى
بناء عليه مسيح حقيقة الهدكلدر انساندر ديوب
بو اعتقاد كندوسندن اول تاودوس وديوذوسوس
اسقفلرك رأيى ايدى ديرلر ديكه مريمدن طوغن
مسيحدر واللهدن طوغن كلمه در بناء عليه ابن ازلى
اولان كلمه محدث اولان مسيحه حلول ايدوب ابن
الله تسميه اولندى بونلرده الله تعالى يه ايكى ولد اثبات
ايدوب بريسى ازلى وبريسى فانيدر ديدكلر يچون
بو اعتقاده دخى نظر اولنمق خصوصنده افسوس يعنى
« اياصولقده » ايكيوز اسقفدن مركب برجمعيت
عقد اولنوب بومقاله يى دخى ابطال وقائللرك كفرينى
اعلان ايدوب لعنت ايتديلر ونسطوريوس صعيد
مصرده واقع اخميمه نفى اولنديسه ده بومذهب بلاد

شرقیه‌دن فارس وعراق وموصل وجزیره‌یه
تا فراته‌دك منتشر اولوب بودیار نصاراسی مسیحك
انسان اولدیغی اعتقادنده بولندیلر ۰

اسکندریه پطریقی دیوسقورس مسیح ایچون ایکی
جوهردن برجوهر وایکی اقنومدن براقنوم وایکی
طبیعتدن برطبیعت وایکی مشیتدن برمشیتدر دیر ایدی
وسائر پطریقلر جناب مسیح ایکی جوهر ایکی طبیعت
ایکی مشیت وبراقنومدندر دیدکلریچون انلره
ومذهبلرینه تبعیت ایدنلره نفرین ولعنت ایلدیکندن
افسوس جمعیتندن یکرمی بر ییل صکره خالکدونیا
یعنی قاضی کوینده مرقیانوس قیصر امریله ایکیوز
اوتوز درت اسقفدن مرکب برجمعیت دخی عقد
اولنوب دیوسقورسك اعتقادینی ابطال وازنیق
جمعیتی رأینی تأیید ایدوب دیوسقوروسی مرقیانوسك
قاریسی ضرب ایتمکله دیکرلرینی دخی ضرب وطرد
ایلدیلر ۰

بوندن صکره مرقیانوس قیصر زیر حکمنده کافهٔ ممالکه
مکتوبلر کوندروب ازنیق جمعیتی معتقدی حق
اولدیغندن اکا مخالفت ایدنلرك قتل اولنملرینی امر
ایلدی انجق دیوسقوروس قدس وارض فلسطیندن
مرور ایدرکن مذهب ومعتقدینی قدس وارض

فلسطین اهالیسی قبول ومصر واسکندریه خلقی دخی
تبعیت ایتملریله کندی مذهبندن اولان برچوق
اسقف نصب وتعیین ایدوب صباوتده دیوسقوروسك
اسمی یعقوب اولمغله مذهبنی قبول ایدنلر یعقوبیه
تسمیه اولندی ۰

بعض اسقفلر احداث ایتدیکی تناسخ مسئله‌سندن
طولایی بومجمعدن تقریبا یوز التمش سنه صکره‌یه
قسطنطینیه‌ده برجمعیت عقد اولنوب بعثی انکار
وتناسخی اقرار ایدنلره لعنت وکفرلرینی اعلان ایتدیلر ۰

بوجمعیتلرك نتیجه‌سی خرستیانلغی اوچ فرقه‌یه تقسیم
ایتدی ازنیق وقاضی کویی مجمعی اعتقادنده اولانلر
ملکائیه ومجمع ثالث رأینه اتباع ایدنلر نسطوریه
ودیوسقوروس مذهبنی قبول ایدنلر یعقوبیه تسمیه
اولندی ۰

مؤخرا دخی رؤسای روحانیه بیننده دینده شك
وارتیاب ظهوریله ازنیق جمعیتی مذهبی اورتوذوقس
وقاتولك نامیله ایکی مذهبه وهرمذهب نیجه فرقه‌یه
ودها صکره پروتستان مذهبی دخی ظهوریله انده
دخی نیجه مذهبلر تحدث ایتمشدر ۰

اوائلده خرستیانلقده باشلی مذهبلر آنفا بیان اولندیغی
اوزره ملکائیه ونسطوریه ویعقوبیه ایکن مرور

زمان ایله نسطوریه ویعقوبیه مذهبلرینه ضعف کلوب بو ایکی مذهب صاحبلرندن مصر وحبش وعراقده پك از کشی قالوب اورتوذوقس یعنی ملکائیه وقاتولك وپروتستان مذهبلری جمیع آوروپا وامریقایه وبلاد شرقیه‌یه منتشر اولمشدر .

اشبو اوچ مذهبك اساسی تثلیث اوزرینه مبنی ایسه‌ده بینلرنده اختلافلر واردر . اورتوذوقس وقاتولك معبدلرنده حواریلرك وولی عد ایتدکاری آدملرك صورتلری تعلیق وتعظیم اولنور پروتستان اولانلر بونی بت پرستلك عد ایدوب معبدلرینه صورت قویمزلر انجیلده منصوص اولان اتمك وخمر کیفیتنده دخی قاتولکلر تأویل طرفنه کیتمیوب حضرت عیسی حواریلره اتمك وخمر ویروب اتمکی یدکجه اتمی وخمری ایچدکجه قانمی یاد ایدکز دیدکارینی اتمك ات وخمر قان اولدی دیدیلر . حالا وقت معیننده بو سنتك اجراسنده قاتولکلر اتمکی ات وخمری قان دیو تناول ایدرلر . اورتوذوقسلر اتمکی وخمری تناول ایتدکجه عیسی‌نك اتنی قاننی یاد ایدرلر ایشته اختلافلر بو مقوله شیلردن عبارت ایکن ارالرنده عداوت پك شدیددر خرستیانلق ظهورنده بت پرستلرله خرستیانلر بیننده دوکلن قاندن زیاده بو اوچ مذهب صاحبلری

بیننده قانلر دوکلمش ومعموره‌لر خراب اولمشدر .

اکثر نصارانك اساس دیانتی تثلیث اولدیغنی بیان ایتدیکمز کبی تثلیثه ذهابلرینك سببنی دخی ایضاح ایده‌لم . عیسی علیه السلام پدرسز دنیایه کلدی اعتقادلرنجه صلب اولنه‌جغی وقتده پدرمه کیده‌یورم دیدی شمعون الصفا کندوسنه سن ابن وحیدسن دیدی محبتده تغالی ایتدکلرندن بو مقوله سوزلر بنی اسرائیل بیننده نوجهله استعمال اولندیغنه عطف نظر ایتمیه‌رك ایچندن چیقلمز بر کردابه دوشدیلر . انجیلده اولان عباره‌لر تدقیق اولنسه بنوت لفظنده سائرلریله اشتراك اولدیغی اکلاشیلوردی . انجیلده وارد اولمشدر که حضرت عیسی حواریلره وعظ ایلدکلرنده دشمنلرکزی سویکز سزه لعنت ایدنلره سز تبریك ایدیکز اسائت ایدنلره احسان وسزه اذا ایدنلره تصلیه ایدکز که سماده‌کی پدرکزك اوغللغنه لایق وپدرکز کبی تام اوله‌سکز . وصدقه‌لرکزی کیزلی ویرکز که ریا اولمسون زیرا پدرکزك عندنده مأجور اولمزسکز . ایشته انجیلك بو آیتلرندن بنوت وابوت سائر ناس ایله صورت اشتراکده ذکر اولنمشدر زیرا بنی اسرائیل نزول تورات ایله مشرف اولدقلرندن بز سائر خلایق کبی دکلز بز عیال الله

واولاد اللهز دیرزدی بو لفظلری اللهك خاص
قوللری یرز مقامنده قوللانورلردی اشته نصارانك عیسی یه
کمال محبتلری تدقیقه مجال براقدی . عاقبة الامر
تثلیث کبی انجندن چیقلمز بر کردابه دوشدیلر . ایمدی
ابوت وبنوت لفظلری ندن کنایه اولدیغی دلائل
قطعیه ایله ثابت اولنجه عیسی علیه السلامك رسول
اولدیغنی ینه انجیلدن اثبات ایدهلم . متی انجیلنده
اوننجی فصلده عیسی علیه السلام حواریلره خطابا
سزی قبول وایوا ایدنلر بنی قبول وایوا ایتمشلردر
وبنی قبول ایدنلر بنی کوندرنی قبول ایتمشلردر یعنی
الله تعالی یی قبول ایتمشلردر . بو آیتده عیسی الله
طرفندن کوندرلمش رسول اولدیغی مصرح اولدیغی
کبی یوحنا انجیلنك فصل خامسنده دخی عیسی
علیه السلام بن کندو مشیتمله عمل ایتمکه کلمدم بنی
کوندرنك مشیتیله عمل ایتمکه کلدم دیدیکی منصوص
اولوب بو آیتده دخی رسول اولدیغی صراحة ذکر
اولنمشدر . ارتق عقلا ونقلا کونش کبی ظاهر اولان
دلائل قطعیه یه قارشو ضد اولان تثلیث اعتقادنده
بولنمق علمای دین عیسویه یه یاقشورمی بویله اولنجه
انجیل وقرآنده منصوص اولان صرف وحدانیتی
تصدیق ایدرك سزك وبزم اعترافمز تحتنده اولان

روز آخرتده حضور باری یه صدق وسلامت حال ایله
چیقهلم ونعیم آخرته جملهمز برابر نائل اولهلم .
مابعد الیقین الا الضلال . ایمدی تثلیثی دخی شرح
وبیان ایدهیم امید ایدرمکه ارباب عقل وانصافدن بر
کیمسه اعتراض ومخالفت ایتمکی قبول ایتمیهجکدر .

﴿ عقیدهٔ نصرانیهده تثلیث ندر ﴾

اوغل بابا روح القدس بر الهدر ایمدی بونی تشریح
ایدهلم اوچ شی بر اولدی برشی اوچ اولدی بو افتراق
واتحاددن نه حاصل اولدی اوغل بابا اولدی بابا اوغل
اولدی روح القدس جسد جسد روح القدس اولدی
جوهر مجرد جسم جسم جوهر مجرد اولدی .
مکانسز متحیز متحیز مکانسز اولدی قدیم حادث
حادث قدیم اولدی ذاتیله قائم اولان غیریله قائم
غیریله قائم اولان ذاتیله قائم اولدی باقی فانی فانی
باقی اولدی حضرت مریمه کلنجه اللهك اناسی
اللهك قیزی اللهك کلینی اللهك قاریسی اولدی
پاپاسلر بو خصوصده بحث ومناظره یی قبول
ایتمزلر ایمش انجق اوچ بر اولورمی دینلورسه اوچ
بر اولور دیرلر الله بردر روح القدس وابن صفتدر
دیرلر وروح القدس کلمه وکلمهیی علم ایله تفسیر ایدرلر
انجق بو دخی قاعده اولهمز زیرا علم صفات اللهدن

ایسه‌ده بنوت ابوته ابوت بنوته صفت اوله‌مز پدر بشقه اوغل بشقه‌در کلمه جسد اولدی ایکیسی بر اولدی او جهتله صفت اولور دیرلر اول حالده تثلیث تثنیه اولور ذات باری وتجسد ایدن کلمه الله واحد دینك اولور ایکی شی بر اولور برشی ایکی اولور اوچ شی ایکی اولور براولور برشی اوچ اولور ایکی‌اولور قارمه قارشق اولور. ایشته بو تشریحدن عیانا ظاهر اولورکه اوغل بابا روح القدس اله واحد اوله‌مز بو اعتقادده تناقض وتخالف و تنافی کونش کبی ظاهردر. زرادشتك ظهورنده صابئه دینی اشتهار بولوب ملوك و حکام تعدد آلهه‌یی قائل اولدقلرندن بدی الهی اوچه تنزیل و بوسبتون تباعد ایتمامك فکریله زرادشت الله خیری فکر ایتدی نور ظهور ایتدی و شری فکر ایتدی ظلمت حاصل اولدی و جمله‌سنك اتحادیله عالم وجوده کلدی دیدیکی کبی حواریلرك قاتلی و ثنی روما شهنشاهلرینك زماننده دخی ظهور ایدن دین حق شرق پاپاسلری اوچ درت یوزسنه ظرفنده بو قیافته قویدیلر. یوخسه عیسی علیه السلام وحواریلر رضی الله تعالی عنهم بو یله بحث ومناظره‌یه کلمز اصحاب عقوله یاقشمز متناقض متخالف متنافی متنافر اعتقاددن بری الذمه درلر. مؤلف شمدی‌یه‌دك

کوریشوب قونشدیغی عالم وعاقل خرستیانلرده موحد اولمیان برآدم کوره‌مامشدر.

عیسی علیه السلام پدرسز طوغدیغندن حضرت مریم اولاد داوددن اهل نسب و حسب بر خاتون اولمغله بو امرك ظهورنده اقرباسی و اهالی کیفیتی اعظام ایدوب پك چوق قیل وقال اولدی حتی زوجی مثابه‌سنده اولان یوسف النجار حمل حدوثندن زیاده مکدر اولوب مفارقت ایستدی انجق حضرت مریمك عفت ودیانتی یوسفك مسلمی اولمغله مریمی استنطاق ایلدی ملكك صورت بشرده تمثل ایله مسیحك ولادتنی تبشیر ونفخ کیفیتنی حکایه ایتدکده بو امرك وقوعنی استبعاد و مریمی خانه‌سندن تبعید ایتدکده رؤیاسنده بر ملك ظهور ایدوب مریمك قولنی تصدیق ایلمکله مریمی خانه‌سنه اعاده ایلدی وعیسی علیه السلامی مخالفلرك سوء قصدندن محافظه ایچون بو حالك کتمنی التزام ایتدیسه‌ده وضع حمل شیوع بولوب قرآن شریفده آرایش ایوان بلاغت اولان ﴿ یا اخت هارون ماکان ابوك امرأ سوء وماکانت امك بغیا ﴾ آیت شریفه‌سی مآل شریفنجه یعنی ای هارونك همشیره‌سی پدرك یمان ایشلر کشی و والده‌ك فاحشه دکل ایدی سن بو جنایتی نصل ارتکاب ایتدك دیه‌رك تکدیر ایتدکلرنده

وقوع حملك صورتنی بیان ایله مولودی محافظه ایچون یوسفله برابر مصره روان اولدیلر .

بحث

پدرسز مولود اولورمی تناسل قاعده‌سنجه اولمز لكن روی ارضده هر مخلوقك بدایتی تكوین اولدیغی امر جلی اولمغله سائر حیوانك پدرسز و اناسز وجوده كلدیكی كبی نوع انسان دخی پدرسز و اناسز خلق اولنمشدر .

محروم هدایت الهی واصول طبیعتك جاهلی اولان قدمای طبیعیون نوعك قدمنه ذاهب اولوب خیال فاسدلرینك بطلانی حكمای اسلامیه براهین قاطعهٔ عقلیه ایله اثبات ایتدیكی كتب كلامیه‌ده مسطوردر بو عصر اخیرده دخی برطاقم طبیعیلر توره‌یوب نوع بشر روی ارضده سائر حیوان نسلنك درجه درجه ترقیسندن حاصل اولوب آیرو یرادلمش برنوع مخصوص دكلدر دیمشلر وحوصلهٔ تعبیره صیغمز برطاقم ترهات ایراد ایتمشلردر وقوربغانك تصویرینی یاپوب هر بر بطن كچدكجه خلقتنی برخط مشابهت ایله آرتره‌رق برقاچ بطنده شكل انسان حاصل اولدیغی كوسترمشلر وبعضیلری میمون واورانقوتان نام حیوانلرك تناسلده

ترقیسندن انسان حصولنه ذاهب اولوب كتابلر یازمشلردر . بونلرك رأیلرینی جرحه تصدی مالایعنی ایله اشتغال قبیلندن ایسه‌ده نه‌چاره‌كه كتابلرینی اوقویان خلقك كافه‌سی قاعدهٔ تناسلی واصول طبیعتی حقیله بیلمدكلرندن حقه شبیه مغالطه‌لرینه الدانوب كندولرینی میمون اولادی ظن ایدرك تكالیف شرعیه واخلاق ملكیه مقتضیاتندن اولان ایقاع خیردن معاف اولدقلرینه ذهاب ایله اطوار بهیمیه واخلاق سبعیه ایله متخلق اولورلر . وحكام وقوانین قورقوسی اولمسه هركوتولكی ایشلرلر بناء علیه بونلرك هذیان وخرافاتنی برقاچ سوزله ابطال وجیبهٔ ذمت انسانیت عد اولنمشدر .

ایمدی (ژئولوژی) یعنی علم طبقات ارضدن محسوس ومعقول اولان بربحث آچه‌لم . بو فنه منتسب اولانلرك معلومی اولدیغی اوزره الك اسكی اولان طبقه طبقهٔ صوانیه یعنی صوماكی طاشی طبقه‌سیدر اشبو طبقه‌ده یالكز حیوان بحریدن بحسب الخلقه الك اشاغی درجه‌ده بولنوب تحجر ایدن اصدافدن غیری حیوان اثری بولنمز وبو حیوان بو وقته‌دك صوزده كمال كثرتده بولنورلر بونلر خلقتده ترقی ایدرك ذوالمعیشتین یعنی هم صوده وهم قوروده تعیش ایدن تمساح وقاپلوبغا

درجه‌سنه‌دك واره بیلورلر فرض ایلسه‌ك بونی اثباته البته قادر اوله‌میز زیرا حالا اصداف وتمساح موجود اولوب ایكی اوجی برلشدیره‌جك سلسلهٔ حیوانات متقاربة الخلقه موجود دكلدر . كذلك حیوان بحریدن ذو جناح اولان قرلانقج بالغیله ذوالمعیشتین اولان طیور سباحه یعنی یوزكج قوشلره‌دك بروجه بیان سالف برسلسله موجود دكلدر وخلقت ظاهره‌سی انسانه شبیه میمون نوعندن اولان اوراقوتاندن انسان درجه‌سنه‌دك ترقی ایدن سلسله دخی ناموجوددر .

وهلم جرا بناء علیه حیوان ونبات انواع مختلفه‌ده خلق اولنوب هربری كندوذاتنده برنوع مخصوصدر انجق حیوان ونبات عائله عائله یكدیكرینه قریب اولوب حیوان عائله‌لرندن بعضیسی یكدیكرینه مقاربت ایتسه انجق بربطن تناسل ایدوب بطن ثانی‌یه تجاوز ایده‌مز فرس وحمارك تناسلی كبی بوایكی حیواندن بغل حاصل اولورسه‌ده اوراده منقطع اولور فاما نبات بوقاعده‌دن مستثنادر انواع متقاربه بیننده تناسلك حصولی تلقیح یعنی آشی ایله اولور انجق ایكی شی اراسنده برشی اولمز مثلا كرازه ارك تلقیح اولنسه ارك حاصل اولور بوتلقیح عملیه‌سی غرس قبیلندندر اغاج طوپراغك خلاصه‌سی اولمغله انده اولان مغروسك

میوه‌سی طوپراغه اولان غرسدن كوزل اولور انجق نباتك نوع اعلاسی حیوانك نوع ادناسنه قریب اولمغله اومقوله تلقیحی قبول ایتمز خرما اغاجی كبی . نتیجه انسان نوع مستقلدر بشقه نوعدن منشعب دكلدر ونطق وترقی وكلیاتی حفظ وقیاس وتطبیق امتیازیله سائر حیواندن كلیا متباعددر وعلم طبقات الارض دلالتیله روی ارضده سائر حیواندن متأخردر وتكوین ایله ظهور ایتمشدر ﴿ یاایها الناس اتقوا ربكم الذی خلقكم من نفس واحدة وخلق منها زوجها وبث منهما رجالاً كثیراً ونساء ﴾ انسانك ابتداسی تكوین ایله اولدیغی امر معقول وآدم علیه السلامك تكوینی كتب مقدسه اخباریله بزه منقول اولوب انسان اولاك اناسز باباسز حصول بولدیغی كبی عیسی علیه السلامك باباسز حصولنی نیچون انكار ایده‌لم بز اسرار تكوینی بیلورمیز انا برتارله مشابه‌سنده اولوب جناب حق روی ارضی جمیع تخملریله برابر خلق ایتدیكی كبی مریمی دخی نفخك وقوعیله حمله مستعد یاراتمش اولسه نه‌لازم كلور . عادت تناسله مخالفدر دیو عقلاً ثابت اولان تكوین خصوصنی انكار ایده‌بیلورمیز .

عقول قاصره‌مزك ایرمدیكی شیلری انكار ایله كویا

كندومزه اثبات عقل ودرايتمى ايدرز بزم بيلديكمزله
بيلديكمز موازنه اولنسه بيلديكمز بحر و بيلديكمز قطره
مثابه‌سنده دكلدر .
معجزه‌يى انكار قلبك ظلمتندن ياخود كمال جهلدندر
معجزه ندر معجزه اسرار طبيعتى بيلوب حين حاجتده
سائر ناسك مثلنى اتيانه عاجز اولدقلرى شيئى حيز فعله
چيقارمقدر . مثلا هواده وتحت ارضده صو موجود
اولديغى امور معلومه‌دن اولوب موسى عليه السلام
صحراى تيهده استسقا ايدن بنى اسرائيله اون ايكى
كوز صو چيقاردى ومصطفى عليه السلام ثنية المرار
و وادى المشقق نام محللرده استسقا ايدن عساكر
اسلامى صولادى وعيسى عليه السلام عما و برصه
دوچار اولانلرك علتلرينى دفع ايلدى بو ذوات مقدسه
بزم كبى بشر اولوب خلقه قادر دكللردى انجق ذات
مقدسلرى خلقت تامه‌يه مظهر وقلب مباركلرى آينهٔ
صور غيبيه اولمغله حين حاجتده وحى الهى ايله
اسرار طبيعتى كشف ايدوب خوارق عادات اظهار
ايدرلردى بوكا اينانور وتصديق ايدرز زيرا اسرار
طبيعتى بيلمك علمدر تفصيلى يرده صو بولمق علم رآفت
وهوادن صو چيقارمق علم كيميا ومريضلره دوا ايتمك
علم طبدر انجق پيغمبران عظام صلوات الله عليهم

علم اللهدن استفاضه طريقيله تعلم ايدوب اسرار طبيعتى
بيلورلردى سائر خلق ايسه ميدانه كلمش اولان شيلرى
سعى وتدرس ايله تحصيل ايلرلر .

« فنون و علوم ندر تجربه وتصادف والهامك »
— نتيجه‌سيدر —

❀ تجربه ❀

مثلا بريسى بر سطح وسطنه استقامت تامه ايله بر عمود
نصبنى مراد ايدوب نوجهله اجراسى قابل اولديغى
تصورله ابتدا كوچك بر نمونه‌دن تجربه‌يه باشلايوب
سطحك اركان اربعه‌سندن دقيق مقياسلر وكمال تكلفله
نيچه دفعه‌لر تجربه ايدرك تقريبا وسط سطحى
بولوب عمودى نصب ايلدكدن صكره حاصل اولان
صورته فكر دقيق وتأمل تام ايله نظر ايتدكده
عمودك مركزى سطحى تنصيف ايدن خط موهومك
وسطى اولديغى مشاهده ايدنجه بر سطحى تنصيف
ايده‌جك صورتى بولوب سطحى محيط اولان خطوط
اربعه‌نك نهايتى نقطه‌لرندن طولا وياعرضا طرفيندن
خارج سطحده ايكيشر قوس ترسيم ايدرك وقوسلرك
تقاطع ايتدكارى نقطه‌لرى يكديكرينه ايصال ايليه‌رك
سطح منتصف اولور ايشته بو صورتك وجوديله

سطحك دخی وسطنی بولمق قاعده‌سی منكشف اولور .
اوحالده سطحی تنصیف ایدن خطك اوجلرندن
بركره شمال وبركره يمين خطه ایكیشر قوس تشكیل
ایدوب قوسلرك تقاطع ایتدكلری نقطه‌لری برخطله
ایصال ایدنجه سطحی تنصیف ایدن خط دخی تنصیف
اولنمغله ایكی خطك تقاطع ایتدیكی نقطه سطحك
وسطی اولدیغی هرطرفدن قیاس اولنه‌رق ثابت
اولور . وبرسطحك وسطنه استقامت تامه ایله
برعمود نصبی قاعده‌سی بالتجربه ظاهره چیقوب
بوصورت ضبط وتحریر اولنه‌رق اخلافه موجب
سهولت وبومسئلهٔ ریاضیه علم اولور .

تصادف

الوان اصلیه نك تركیبله لیلاقی برنك استحصالنی
طلب ایدن نقاش برقاچ بویایی تركیب وتجربه ایدر
طلب ایتدیكی رنك لیلاقی ایكن قویو مور بر رنك
حاصل اولور طلب ایتدیكی رنك بشقه وحاصل اولان
رنك بشقه اولوب ایكنجی نك تصادفله میدانه چیقمش
اولوب فلان وفلان بویادن شو مقدارلرك اجتماعندن
شو رنك اولور دیو ضبط وتحریر ایدرك علم اولور
وبوعلم بالتصادف میدانه چیقمش اولور وهلم جرا

الهام ورؤیا

طیور ودواب برمرضه دوچار اولدیغنده مرضنك
دفعنه صالح اولان علاجی الهام ایله كندوسی بولور
هروقتده مشاهد ومعلومدركه هره ویاخود كلب
منقبض اولسه تسهیل ایده‌جك اوتی بلا تعلیم بولوب
مداوات ایدر وغراب غاغاسیله دكز صوینی آلوب
احتقان ایدرك قبضدن قورتیلور انسان دخی بعضاً
ملهم اولوب یقظه‌ده ویاخود رؤیاده دواسنی بولور
وطالب علم اولان رجالدن قلبی منور اولانلر مسائل
مشكله‌نك حلنه یا ملهم اولور ویاخود رؤیاده حل
ایدوب اویاندقده مسرور اولور . حتی ابوعلی ابن سینا
ترجمهٔ حالنی كندوسی یازوب نیجه مسائل مشكله‌یی
رؤیاده حل ایتدیكنی بیان ایتمشدر وبوامرك نفسلرنده
وقوعی نیجه رجالدن مسموع ومنقول اولمشدر بیان
اولنان اسباب ثلاثه‌دن علوم وفنونك میدانه چیقدیغی
معلوم اولدی .

بحث

دواب وطیورك ملهم اولدیغی علمادن كرك اهل كتاب
كرك طبیعیلردن بركیمسه انكار ایده‌مز ومعلومدركه
الهام ذوی العقول اولمیان حیوانده زیاده اولور بونك

سر وحكمتى نوع بشرده مزيت مخصوصه اولان عقل ونطقك اعانه‌سيله جلب منفعت ودفع مضرته مقتدر اولوب اعمال فكر وحواس ايله امور ضروريه‌سنى تدارك ايدر سائر حيوان وسائط وآلات تدارككندن عاجز ايسه‌ده بزم كبى نفع وضررى بيلوب تدبير معاشده ملهم اولور. قوندوز وآرى وقارنجه‌نك احوالنه نظر امعان ايله باقيلورسه بو حقير حيوانلرك تحصيل معاش وامر انتعاشده حاللرى محير عقولدر بو تفصيلدن معلوم اولديكه تلقى وحى والهامه جميع حيوانده جناب بارى بر استعداد وقابليت خلق ايلمشدر هر نوع حيوان حال وشاننه كوره ملهم اولور انسانك تركيب ظاهريسى سائر حيواندن اتم واحسن وقواى باطنه‌سى دخى ظاهريله متناسب اولديغى مسلم ايكن تلقى الهام ووحيده سائر حيواندن دون اولديغى عقلك كفايتنه مبنى اولوب انجق ماوراى عقلده اولان امور ايچون الهام ووحيه محتاج اولمغله تشبث ايتديكى بر امر مشكلده تدبيرى قالوب متحير اولدقده عجزينى اعتراف وجناب حقك لطف واعانه‌سنه تشبثله مرحمت الهيه‌يه كسب استحقاق ايده‌جك اسبابه توسل ايتدكده مورد الهام ووحى اولان قلبى آينهٔ مجلا كبى صور غيبيه‌نك قبولنه مستعد اولور.

آنفاً بيان اولنديغى اوزره هر نوع حيوان حال وشاننه مناسب اولان تكريم الهى‌يه مظهر اولديغى كبى نوع انسانك كندو نوعنده يكديكرندن عقلا متفاوت اولديغى دلائل آثار ايله ثابت اولوب اكرم مخلوقات اولان انسانك افرادى بيننده اولقدر تفاوت واردر كه بر عصرده موجود اولان بر مليار خلق ايچنده عقل ودها ايله انجق برقاچ كشى مشتهر ومعلوم اولور. روى ارضده تقريبا يدى بيك سنه ظرفنده بو جسر فانيدن مرور ايدن لايعد خلايق بشريه ميانده قوهٔ ايجاديه‌يه مالك پك از كشى كچديكنى كتب مقدسه وتواريخ امم سالفه مطالعه‌سى بزه علم اليقين بيان ايدر ايشته بو ذوات ممتازه ايكى قسمه منقسم اولوب بر طاقمى اعمال عقل وحواسله ايجاد علوم وصنايعه مقتدر اولوب منتظما امر معاشى نوع انسانه تسهيل ايلديلر بونلر فلاسفه وحكمادرلر وبر طاقمى اكمل واتم بنى نوع اولوب قلب مباركلرى انوار الهيه‌نك مورد ومخزنى اولمغله ذات مقدسلرى تدبير معاش ومعادى بزه تعليم وبيان ايتديلر بونلر انبيا ورسل كرامدر صلوات الله عليهم اجمعين اوليا رضى الله عنهم انبياى عظامك سنت شريفه‌لرينه اقتدا ايله مشرف اولوب تبعيتله ممتاز اولدقلرندن انلرى صنف مستقل عد ايلمدم

﴿ نتیجه ﴾

حیوان وانسانك تفاوت درجاتنه نسبتله الهام ووحیك
تلقیسنه مستعد اولدیغی دلائل یقینیه ایله معلوم اولنجه
اکمل بنی نوع اولان رسل کرام علیهم السلام وحی
ایله اسرار طبیعته کسب اطلاع ایدرك اظهار
معجزاته اقتدارلری ثابت ووحی ومعجزه ونبوتك صدق
ظاهر اولدی . ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء .

بو امور غامضه عقلا حیر ظهور واثباتنه کلنجه نمل
ونحل حقنده نازل اولان آیات کریمه‌نك تلاوت
وتفسیریله تنویر قلب ومدعا ایله اکتفا ایدرز ﴿ قالت
نملة یاایها النمل ادخلوا مساکنکم لایحطمنکم سلیمان
وجنوده ﴾ یعنی برقارنجه قارنجه کروهنه ای قارنجه‌لر
اولرکزه کیرك سلیمان وعسکری سزی چکنه‌مسون
دیدی بونده قارنجه‌یه الهام اولندیغنه دلالت واردر
﴿ واوحی ربك الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا
ومن الشجر ومما یعرشون ﴾ معنای شریفی ربك آریلره
طاغلرك واغاجلرك قغوقلرندن و انسانلرك بنا
ایتدکلری مکانلردن مبیت اتخاذ ایدکز دیو وحی
ایتدی دیمکدر صدق الله مولانا العظیم .

﴿ صحف سالفه ده وحی ومعجزه ونبوتك حقیقتی تعریف
اولندیغی کبی مصطفی علیه السلامك حال وشانی
وبعده نبوتله تشریفی بیان اولنور ﴾

محمد مصطفی علیه السلامك ولادتلری دولت ساسانیه
ملوکندن نوشروان جلوسنك قرقنجی واسکندر رومی
تاریخنك سکز یوز سکسان ایکی سنهٔ شمسیه‌سنده
و پدرلری عبد الله وفاتندن برقاچ آی صکره
شرف وقوع بولوب جد مکرملری عبد المطلب
کفالتنده قالدیلر ابتدا بنی سعدده سوداموب صکره بنی
نضرده حلیمه امزردی سن ساملری درده وارد قده
بعض احوال شریفه ظهوریله وجه مبارکلرنده تغیر
کورلمکله سود اناسی حلیمه ذات مقدسلرینی والدهٔ
مشفقه‌لری آمنه‌یه کوتوروب تسلیم ایلدی سن عالیلری
سکز راده‌لرنده ایکن جد بزرکوارلری عبد المطلب
وفات ایدوب عم عالیتبارلری ابو طالب امر کفالتی حسن
ایفا ایله وجود مبارکلرینی محافظه‌یه شد نطاق
عزیمت ایلدیلر زمان صباوت وشبوبیتلرنده ذاتلرنده
کورنن حالات وکرامات واخلاق مرضیهٔ حسنه محیر
عقول ایدی اشهر اقوالده سن همایونلری اون اوچنده
ایکن عمی ابو طالبله دیار شامیه‌یه توجه ایدوب بصری‌یه
وصوللرنده بحیرا نام راهب مشاهده ایتدکلری حالات

غریبه‌دن انجیلده تبشیر اولنان پیغمبر آخر الزمان بو ذات عالی قدر اولدیغنی تفرس ایدوب قومنه تبشیر ومحافظه‌سنه اعتنا ایلملرینی وصیت ایلدی ۰ سن مبارکلری یکرمی اوچه بالغ اولدقده خدیجه بنت خویلدک مالیله بر دخی دیار شامیه‌یه تجارت ایچون توجهلرنده نسطورا نام راهب دخی کوردیکی علامات خارقة العاده‌دن نبی آخر زمان اولدقلرینی استکشاف ایدرک رفاقت سنیه‌لرنده بولنان خدیجه بنت خویلدک کوله‌سی میسره‌یه اخبار ایلدی ۰

محمد علیه السلام دیار شامیه‌دن عودت ایتدکلرنده خدیجه بنت خویلد انلرله ازدواجه میل ورغبت ایتملریله ابو طالب اشراف قومی دعوت وبرخطبهٔ بلیغه تلاوتنه مباشرت ایدوب محمد علیه السلامک عسرتینی وخدیجه‌نک صداقنی کندی مالندن تسویه ایده‌جکنی وقیمت وعظمت ذاتیسنی بیان ایله حضارک مسامعنی تشنیف وخدیجه‌یی پدرلری خویلددن استیوب ازدواج محمدله تشریف ایلدی اووقت مرقات عزیز عمردن سن سامیلری تمام یکرمی بش درجه‌یه واصل اولمشیدی ۰

سن عالیلری اوتوز بشه واردقده قبیلهٔ قریش بناء بیته مباشرت ایتملریله ذات همایونلری دخی تبرکا

وتیمنا طاش طاشیرلردی بر کون عملری عباس طاشی ذیل ثوبلرینه وضع ایدوب احتمال ایلدکلرنده جسم همایونلری تعری ایتمکله کمال شرم وحجابلرندن بایلوب زمینه دوشمکله رحمت محض اولان وجود مبارکلرینک مماسیله اول بقعهٔ شریفه رشک سپهر برین اولدی ۰

حجر اسودک محلنه وضعنده حق تقدم دعواسیله قریش اشرافی بیننده قیل وقال مؤدی قتال اوله‌جق ایکن محمد باب کعبه‌دن کیرمکله امین کلدی آنی حکم نصب ایده‌لم دیه‌رک قریش بیننده اتفاق حاصل اولمغله حجری بر احرام اورته‌سنه وضع ایدوب ایکی طرفک اشراف رجالندن عتبه والاسود و ابو حذیفه و قیس نام درت کشی‌یه احرامک درت اوجنی طوتدیروب محلنه کتوردکلرنده کندو ید سعادتلریله محلنه وضع ونزاعی دفع ایتدیلر ذات مقدس همایونلری یتیم بر چوجق ایکن میان قوم عربده زمان جاهلیتده بیله قدر وحیثیتلری معروف وکمال عفت واستقامتله موصوف اولوب امین تسمیه ایتمشلردی ومعظمات امورده رأی و اراده‌لرینه مراجعت ایدرلر ایدی صلی الله تعالی علیه وسلم ۰

مصطفی علیه السلامه وحیک مبدأ ظهوری بیان اولنور

محمد علیه السلام جناب حقه عبادتله مشغول اولوب

احوال غيبيه ابتدا رؤياده كندوسنه منكشف اولمغه باشلايوب هر كوردكلرى رؤيا عينيله ظهور ايدردى بعده عبادته زياده محبت ايدوب حرا طاغى غارنه اعتكاف و وحدته چكلديلر اشهر اقوال اوزره مدارج عمردن قرقنجى درجه يه ارتقا ايلدكلرنده وحى و نبوتله تشريف اولنديلر متواتر اولان صورته نظراً وحيك ظهورنده بايلمه كبى بر حال عارض اولوب جبريل امينى كاه صورت بشرده كوروب تلقئ وحى الهى ايدرلر و افاقت كلدكده عينيله تخطر بيورورلردى و بعضاً حال غشى شدتله ظهور ايدوب افاقت بولدقلرنده وجود سعادتلرى تأثر تام ايله عرقريز اولوب اوخلالده تلقى وحى ايدرلردى و آيات قرآنيه دن ابتدا ﴿ اقرأ باسم ربك الذى خلق خلق الانسان من علق اقرأ وربك الاكرم الذى علم بالقلم علم الانسان مالم يعلم ﴾ آيات شريفه سى نازل اولوب زوجه سى خديجة بنت خويلده تبليغ ايتدكلرنده بلا تردد ايمان ايلديلر ماكل شريفى جميع مكوناتى يارادان اللهك اسم شريفيله ابتدا ايدرك سكا نازل اولان قرآن شريفى اوقو اوقو زياده كريم اولان ربك انسانى دم غليظدن يارادوب مزيت قرائت و كتابتله سائر حيواندن مستثنا و ممتاز ايدوب مقصود بالذات اولان تعين الوهيت انسانك وجوديله

حاصل اولدى يعنى الله تعالى انسانك يارادلمسيله بيلندى زيرا سائر حيوان يالكز امر معاشى بيلوب اثردن مؤثرى بيلمك يالكز انسانه مخصوص اولان خصالدندر .

بو حال سعادتماكل مستمر و آيات بينات قوم عرب بيننده مشتهر اولمغله هر خانه و قبيله ده لمعان ايدن نير نبوت عامه هر انسانده دائر ايدى ذات مقدس پيغمبرى سن صباوتلرندن برو صدق مقال و صلاح حال ايله جمله بيننده معروف اولوب سالفاً بيان اولنديغى اوزره ميان قومده امين تسميه اولندقلرى جهتله حاللرينه الك زياده مطلع اولان ابو بكر و على رضى الله تعالى عنهما همان نبوتلرينه ايمان ايدوب سائر اشراف و كبار عربدن محمد عليه السلامك حال و شانى بيلنلر قول صادقلرينه اتباعاً و ديكرلرى آيات و معجزاتى كوردكچه نائل سعادت دارين اولمق ايچون طوعاً ايمان ايدوب قوم عرب ايچنده اسلام تكثر ايتمكده اولديغنى ابو جهل و سائر رؤساى قوم عرب كوروب حسد و استكبار ايله مخالفته اصرار و شيعه و هوادارلرينى جمع ايدوب اهل اسلامى استهزايه و رسول اللهى ازدرايه باشلايوب عم مكرملرى ابو طالبه ايكى دفعه جمعيتله كيدوب الهلرى اصنامه محمدك

سب وشتم ایتدیکندن شکایت و بو داعیه‌دن رجوع
ایتمزایسه ذاتنه سوء قصد ایده‌جکلرینی بیان ایتملریله
ابو طالب محمد علیه السلامی جمعیته احضار ایدوب
اصنامه دشنامدن کف لسان ایتملرینی بیان ایتمش
ایسه‌ده یا دین حق اظهار و یاخود فدای جان
ایده‌جکلرینی اخبار ایدوب عیسی حمایه‌سندن وازکچمش
ظنیله اغلمغه باشلدی ابو طالبه بو حالدن رقت کلوب
کیت بیلدیکنی ایشله دیوب کلان رؤسایی مأیوسا اعاده و

* والله لن یصلوا الیه بجمعهم *

* حتی اوسد فی التراب دفینا *

بیتنی انشاد وخاطر عاطر رسول اللهی شاد ایلدی ماکه بیت
بن مطموره لحدده وساده کزین موت اولمدقجه رؤسای
قریش جمعیتلریله محمده ایصال کزند ایده‌مزلردیمکدر •
ابو طالبك یکنی محمد علیه السلامی حمایه‌یه اصراری
تعین ایدنجه خذلهٔ مشرکین ضعفای اسلامه اذا
وجفایی حدن آشروب رجالدن بر برینی متعاقب
سکسان اوچ کشی ونسادن دخی نیجه‌لری دیار
حبشه‌یه هجرته مأذون اولوب عثمان بن عفان
وزوجه‌لری رقیه بنت رسول الله صلی الله علیه وسلم
بونلرك عدادندن ایدیلر اولوقتده حبش ملکی اولان
نجاشی نصرانی اولوب یعقوبیه مذهبنده اولمغله

نصرانیت حقنده اسلامك اعتقادینی مذهبنه موافق
بولوب مهاجرینی حمایه واسلامی آلمغه کلان قریش
مأمورلرینی تکدیر واعاده ایلدی •
بو خلالده (عمر بن الخطاب) و (حمزه بن عبد المطلب)
رضی الله تعالی عنهما دائرهٔ اسلامه دخول ایله
بو صاحب نسب وحسب اولان ابطالك ایمانی سائر
اسلامه قوة الظهر اولوب جهارا نشر دینه مبادرت
ایلدکلرندن کروه مخالفین مأیوس اولوب ارتق تعذیب
اهل اسلامه یول بوله‌مدقلرندن حیل ودسائسه
تشبثله موسم حجده کلان عربانه کاه محمد ساحر وکاه
شاعردر دیه‌رك افترایه تصدی ایدوب زعملرنجه دین
حق ستره سعی ایدرلردی • او برطرفدن مصطفی
علیه السلام کلان قبائلی استقبال ایله اسلامه دعوت
وبلغای عربی معجزهٔ قرآن ایله اقناعه عزیمت وهمت
ایلرلر ایدی عظمای عربدن خیلی کشیلر طوعا ومحبة
ایمان ایدوب دیار عربده برخانه قالمامش ایدیکه آنده
استمرارا بو خطب عظیمك مذاکره‌سی اولمسون قریش
بوسیل رحمتك اوکنده طوره‌میه‌جقلرینی تیقن ایدنجه
اسلام ایله قطع مناسباته اتفاق ایدوب بینلرنده عقد
مقاوله واستمرار ودوامه باعث اولمق ایچون
عهدنامه‌یی کعبه‌یه تعلیق ایلدیلر •

بوحال اوچ سنه قدر دوام ایتمکله اهل اسلام ضرورت شدیده‌یه دوچار اولملریله طرف خلافده بولنانلر اسلامدن اولان اهل قرابتك اضطرابندن بودرجه‌یه‌دك متأثر اوله‌رق قریش بیننده عهدك فسخی لاقردیسی چوغالمغه باشلایوب اکثریت آرا صحیفهٔ معلقه‌نك نقض وابطالی طرفنده اولمغله تعلیق اولندیغی محلدن ایندردیلر بوخلالده حبش مهاجرلری اراسنده قریشك ایمانه کلدیکی شایع اولوب بعضیلری مکهٔ مکرمه‌یه عودت وشیوعك خلافی تحقق ایتمکله کیمی شهرده و کیمی اطراف مکه قریه‌لرنده مختفیاً اقامت ایلدیلر •

بعثت سنه‌نك تقریبا اونبرنجی سنه‌سنده ابوطالب وزوج رسول الله خدیجة بنت خویلد ارتحال دار بقا ایتدکلرندن قریش شماتتی چوغالدوب اسلامی تعذیب واضرار وپیغمبر علیه السلامی ازعاجه الحاح واصرار ایلدیلر بونلر ابطال حقه نقدر سعی ایتدیلرسه مصطفی علیه السلام اظهار دین اسلامه دهازیاده همت ایلیوب مواسمده مکه‌یه کلمکده اولان قبائل عربك اشرافیله ملاقات ایدوب هدایته دعوت وانکاره تصدی ایدنلری معجزات بینات ایله الزامه سعی ایلملریله اوس وخزرج قبیله‌لرندن بعض اشراف عرب دین اسلامی

قبول ومدینهٔ منوره‌یه قفول ایتدکلرنده اکثر اهالی اتباع ایله دائرهٔ اسلامه وسعت کلدی ایکنجی عقبه‌ده دخی یتمش اوچ نفر رجال وایکی خاتون قبول دین حق ایدوب مدینهٔ منوره‌یه هجرت ایده‌جك اسلامی حمایه ایده‌جکلرینی تعهد ایدرك عودت ایتدیلر •

بوخبر کروه مخالفینك سمعنه واصل اولنجه اسلامك استیصالنه شد نطاق وتأکید اتفاق ایتملریله اذیت مالایطاقه تحمل قابل اولمدیغندن مدینهٔ منوره‌یه هجرته اذن پیغمبری لاحق اولوب طائفهٔ اسلام طاقم طاقم ترك دیار وجانب مدینه‌یه فرار ایلدیلر فقط ابوبکر وعلی رضی الله تعالی عنهما اذن مخصوص صدورنه‌دك ملازم صحبت رسول خدا اولدیلر •

اشراف واعیان مکه اسلامك هجرتنی کورنجه و مصطفی علیه السلام کندو قبیله واقرباسندن بشقه عونه وانصار بولوب اقتداری متضاعف اوله‌رق ذات همایونلری دخی قریبا مفارقت ایده‌جکلرینی تیقن ایدنجه عقد جمعیت مشورت ایدوب برچوق قیل وقالدن صکره ذم مبارکلرینك حقی جمله طوائفه شامل اولمق ایچون هر طائفه‌دن بر کشی انتخاب ایله رسول اللهك قتلنه قرار ویردیلر • بوندن غرضلری بو جنایت عظیمه‌یه جمله‌سنی بولاشدروب قصاصنی دیته تحویل ایدی •

نتیجهٔ مشورتلری نزد رسول اللهده وحی ایله منکشف اولمغله اول کیجه‌ده کندی فراشنده یاتمغی علی رضی الله تعالی عنهه امر ایدوب ذات مقدسلری کروه اشقیا میاننده نور بصر کبی مرور ایدرك ابو بکر رضی الله عنهك خانه‌سنی تشریف ایلدیلر واندن برابر چیقوب مکه‌نك اشاغیسنده اولان جبل ثورك بر غارنده ابو بکرله اختفا ایلدیلر علی رضی الله عنه امر پیغمبری موجبنجه مکه‌ده قالوب عند رسول اللهده اولان اماناتی اصحابنه رد ایدرك جانب رسول اللهه وصوله شتاب ایلدیلر ٭

محمد علیه السلامك مدینه‌یه هجرتی تحقق ایدنجه مخالفلر تحری‌یه شتاب ایدوب اختفا ایلدکلری غارك قپوسنه دك کلدیلر اورمجکلر غارك قپوسنه آغ قورمش اولدقلری جهتله چوقدنبرو بورایه آدم کیرمدیکنه ذاهب اوله‌رق طریق خلافه کتدیلر او خلالده ابو بکر صدیق ایله برابر غاردن چیقوب جاده‌دن انحراف ایله مدینهٔ منوره‌یه متوجه اولدیلر قبا نام محله وصوللرنده علی کرم الله وجهه دخی یتشوب ملاقات رسول الله ایله قریر العین اولدی واوradan قالقوب مدینه‌یه توجه ایلدکلرنده مدینه اهالیسندن اسلامه دخالت ایدن انصاردن برخیلی کشیلر شرف استقباله نائل اولوب عزوسعادتله مدینه‌یه واصل اولدیلر وایکی

یتیم چوجقدن بر محل اشترا ایدوب الی یومنا هذا رشك بهشت برین اولان مسجد شریفی او محلده بنا ایلدیلر ٭ بو محن ومشاق اراسنده آیینهٔ صور غیبیه اولان قلب همایونلری انوار تنزیل ایله طولوب برچوق آیات قرآنیه ضبط وتحریر اولندی ٭ مدینه وحوالیسی اهالیسندن دها نیچه کشیلر هدایت ربانیه ایله کامران اولدیلر ٭

مصطفی علیه السلام دار هجرت مدینه‌ده غوائل مشرکین قریشدن امین اوله‌رق روابط اتحادك برقات دخی تحکمینه سبب اولمق ایچون اشراف مهاجرین وانصاردن ابو بکر صدیق ایله خارجه وعمر بن الخطاب ایله عتبان بن مالك وعثمان بن عفان ایله اوس ابن ثابت وکتب سیرده تفصیلا بیان اولندیغی اوزره دها نیچه اصحاب کرام بیننده عقد مواخات ایتدیلر ٭

غزوهٔ ابواء

جمعیت اسلامه کثرت واتحاد وتعاضده قوت کلمکله اعلای کلمة الله ونشر دین وحدانیته فعلا مخالفت ایدن مشرکینی اطاعته اجبار فرض اولدیغندن ایکیوز نفر محارب ایله ابواء نام محله قریش اوزرینه توجه ایدوب حرب وقوع بولمادن عودت ویکدیکرزینی

متعاقب بواط وذی العشیره و برنجی دفعه بدر اوزرینه سوق عسکر ایلیوب مخالفینه تصادف ایلمدکلرندن بلاحرب مدینهٔ منوره‌یه رجعت ایتدیلر .

غزوهٔ ثانیهٔ بدر

بوندن صکره رسول اکرم ونبی محترم صلی الله علیه وسلم مدینهٔ منوره‌ده تشیید دین ونشر احکام قرآن مبین ایله مشغول اولوب هجرتك اون یدنجی آینده قبله‌یی بیت مقدسدن کعبهٔ معظمه‌یه تحویل وایکنجی سنه‌سنده رمضان شریفده تکرار بدره قریش اوزرینه اوچیوزدن آز زیاده محاربله توجه ایلیوب طقوز یوز ایله بیك کشی بیننده بولنان قریش عسکریله محاربه وغلبه و بدری فتح ایدوب اکثر رؤسای قریش مقتول واسیر اولدیلر ایشته طقسان ایکی سنهٔ هجریه‌سنه‌دك حدود چیندن تا بحر محیط غربی‌یه‌دك وقوع بولان فتوحات عظیمه‌ده اقصای شرقدن منتهای بلاد غربیه‌دك اشعهٔ آفتاب کبی لمعان ایدن الویهٔ سعادت اوچیوز کشیدن مرکب اولان بدر ثانیه فرقه‌سنه عقد ایلدکلری لوای اعجاز التوانك فرعلری ایدی .

غزوهٔ کدر و سویق

بوندن صکره کدر وسویق غزوه‌لری وقوع بولوب محاربه‌سز عودت ایتدیلر اشبو ایکنجی غزوه‌نك سویق تسمیه‌سی قریش قبیله‌سی اوندن معمول سویق دیدکلری بر نوع یمك پیشوردرکن خوفلرندن تجره‌لرینی اوجاقلرك اوزرنده براقوب فرار ایتملریله غزاده اسلام پیشمکده اولان طعاملرینی ییوب او غزوه‌نك آدینه غزوهٔ سویق دیدیلر بعده ذی امر و بحران طرفلرینه بر بری ارقه‌سنجه غزایه تشریف ایدوب مخالفلری بوله‌مدیلر و بحرانده هجرتك اوچنجی سنه‌سی جمادی الثانیه‌سنه‌دك اقامت ایتدیلر .

غزوهٔ بنی قینقاع

بنی قینقاع اهالیسی بدر غزوه‌سنی استخفاف ومتفاخرانه بر طاقم لاف وکذاف ایتمکله رسول الله صلی الله علیه وسلم عساکر اسلام ایله اونلر اوزرینه توجه ایدوب اون بش کون محاصره‌دن صکره تسلیم اولمغه مجبور اولدقلرنده عبدالله بن ابی شفاعتیله یالکز نفیلریله اکتفا اولندی .

سریهٔ زید

قریشك شام قافله‌سنی اورمغه زید بن حارثه مأمور اولوب قرده سمتنده قافله‌یه تصادفله احمال واثقالنی اغتنام ایلدی .

غزوهٔ احد

هجرت سنه‌سنك اوچنجی سنه‌سی شوالنده ابو سفیان معیتنده قریش قبیله‌سی یدیوز سواری وایکی بیك اوچیوز پیاده عسکر ایله مدینهٔ منوره اوزرینه توجه ایتدکلری سمع رسول اللهه واصل اولدقده عبد الله ابن ابی بن سلول تنسیبیله حرب تدافعی‌یه قرار ویرلمش ایکن اشراف مهاجرین و انصار تجاوزی اختیار ایتدکلرندن رسول الله علیه السلام دخی بو صورتی قبول ایلیوب بیك نفر محارب ایله احد طرفنه متوجه ایکن عبد الله بن ابی رأینك خلافنده حرکت اولندیغنده انفعال واوچیوز کشی مقداری عسکرله رجعت ایدوب اوچ بیك محاربه قارشو یدیوز مقاتل ایله قریش محاربه‌سنه اشتغال اولندقده درجنك اول قریش عسکری منهزم اولمغله محاربه ختام بولدی ظنیله تیراندازان اسلام محللرندن اوینایوب تعبیه‌یه خلل کلدکده قریش عسکری بر دخی حمله ایدرك قتال

مشتد اولدی وعساکر اسلامدن التمش بش نفر شهید وکبار اصحابدن برقاچ کشی تجرع کأس رحمت ایدرك سباع بن عبد العزی ایله مبارزه ایدرکن جبیرك کوله‌سی وحشی نام شخص عم رسول الله حمزة بن عبد المطلبی غیلةً قتل ایلدی ورسول الله علیه السلام هر طرفدن واقع اولان هجومده مجروح اولوب قتل اولندقلری عسکر بیننده شایع اولمغله اشراف و شجعان اسلامدن نضر بن انس ای جیش اسلام دشمنه هجوم ایدیکز محمد کبی جمله‌مز شهید اوله‌لم اندن صکره حیاتده نه لذت بوله‌جقسکز دیه‌رك دشمنه غضنفرانه هجوم ایدوب مقتول اولدقده وجودنده یتمش یاره تعداد اولندی برآز صکره رسول اللهك بر حیات اولدیغی تبین ایدوب جملهٔ اسلام مسرور اوله‌رق طاغه طوغری چکلدکلرنده غلبه قریش قبیله‌سنده قالدی ابو سفیان طاغك تپه‌سنه چیقوب کله‌جك سنه ینه ملاقات ایدرز دیه‌رك کوکره‌مش دوه کبی باغردقده رسول الله علیه السلام اصحابه خطابا محاربه بیننزده در دیکز دیدیلر وشوالك اون التیسنده مدینه‌یه عودت ایتدیلر .

قریشك مدینه اوزرینه کلمکده اولدقلری استخبار اولنمغله مدینه‌یه وصوللرینك ایرتسی کونی پیغمبر

علیه السلامك احده معیت مقدسلرنده بولنان عساکر اسلام ایله مدینه یه سکز میل مسافه ده اولان حمراء الاسده توجه ایلیوب رسول اللهك مقابله یه چیقدیغی دشمنك مسموعی اولمغله مکه یه عودت ایتدیلر ومصطفی علیه السلام محل مذکورده اوچ کون استراحت ومدینه یه رجعت ایتدیلر ذات مقدس همایونلری ومعیت سنیه لرنده بولنان عساکر اسلام احدده مبتلا اولدقلری شدائد وجریحه لردن بیتاب ایکن مجرد اعلاء کلمة الله قصدیله بلا آرام مجاهده یه قیام ایدرلردی صلی الله تعالی علیه وسلم و رضی الله تعالی عنهم اجمعین ٠

هجرت سنیه نك اوچنجی سنه سی نهایتی اولان شهر صفرده عضل وقاره سمتیندن بعض کشیلر رسول اللهه کلوب ارالرنده مسلمان اولمش آدملر بولندیغندن اصول دین وقرآن شریفی تعلیم ایچون برقاچ کشینك ارسالنی استدعا ایتملریله مرثد بن ابی مرثد وخالد بن البکیر وعاصم بن ثابت وخبیب بن عدی وزید بن الدثنه وعبدالله بن طارق نام اصحاب کرامی کلانلرله برابر ارسال ایلدیلر رجیع نام صویك کنارینه وصوللرنده بهادر وصادق رفیقلرینه خیانته قیام واوجوارده اولان بنی هذیلدن استمداد ایدوب یوز قدر کشی

اجتماع ایتدکده ایادی اسلامده اولان اسیرلریله استبدال ایتمك ایچون اصحاب مشار الیهمی توقیف ایتمك استدکلرنده امتناع ایله طاغ طرفنه چکلوب مقاومته قرار ویردیلر مرثد وخالد وعاصم مقاومتده ایکن شهید اولوب دیکرلرینی اسیر ومکه یه کیدرکن ابن طارق بندی قوپاروب غدارلره هجوم ایلدیکندن قتل ایلدیلر ودیکر ایکیسنی مکه یه کوتوروب احد محاربه سنده اقربالری قتل اولنان اشخاصه بیع ایدرك انلری دخی آنلر شهید ایتدیلر ٠

غزوهٔ بئر معونه

بو وقعه نك عقیبنده ذکر اولنان صفرك یکرمیسنده عامر بن صعصعه قبیله سنك سیدی ابو براء ابن مالك بعض هدیه ایله رسول الله علیه السلامك حضور فائض النورلرینه مثول اولوب مشرکدن هدیه قبول ایتمم دیدیلر وهدایته دعوت ایلیوب امتثال ایتمدیسه ده تباعد دخی ایلمدی ونجد طرفنه بعض اصحاب کوندریلوب اسلامه دعوت اولنسه لر دین اسلامی قبول ایدرلر ظننده یم دیدیکنده قورقارم غدر ایدرلر دیدیلر ابو براء بن حمایه ایدرم دیه رك تعهد ایتمکله منذر بن عمرو الانصاری معیتنده قرق و بر روایتده یتمش

کشی کوندردیلر بئر معونه یه و صولرنده حرام بن ملحانی رسول الله علیه السلامك مکتوبیله عامر بن طفیله کوندردیلر مرقوم مکتوبی اوقومه دن حرامی قتل و رفقاسنی استلحام ایچون بنی عامردن استمداد ایتمش ایسه ده ابو براءنك ناموسنی محافظه قصدیله اجابت ایتمدیلر انجق بنی سلیم ورعل وذکواندن استدیکی اشخاص کلوب جملەسنی قتل ایلدیلر

بونلردن یالکز عمرو بن امیه اسیر دوشدی و مضر قبیلەسندن اولوب عامرله قرابتی اولدیغی جهتله اطلاق اولندی عمرو مدینه یه عودتده ایکن یولده بنی سلیمدن ایکی کشی یه راست کلوب رسول الله علیه السلام ایله معاهدەلری اولدیغنی بیلمیەرك انلری قتل ایلدی و حضور رسول اللهه چیقدیغنده واقعهٔ فجیعەیی نقل صکرەسنده بونلرك قتلنی دخی حکایه ایتدکده مذکور ایکی نفر مقتولك دیتنی استیفا ایدرم دیدیلر .

﴿ غزوهٔ بنی النضیر ﴾

اشبو ایکی مقتولك دیتنه اعانه طلبی ایچون رسول الله علیه السلام بنی النضیر سمتنه توجه ایلدیلر وابو بکر وعمر وعلی وسائر بعض اصحاب ایله رضی الله تعالی عنهم

بر خانەنك دیواری التنده آرام ایدوب بنی النضیر تکلیفی قبول ایتدیلر او خلالده رسول الله علیه السلام قیام و حرکت ایتدیلر براز وقت کچوب عودت وقوع بولمینجه اصحاب کرام ارقەلرینه دوشوب مدینهٔ منورەده ملاقات ایتدکلرنده بنی النضیر یهودیلری خانەنك دامندن رسول الله علیه السلامك اوزرینه بر دکرمن طاشی آتمق اوزره عمرو بن جحاشی مأمور ایلدکلری وحی اولندیغی جهتله صاوشدقلرینی بیان و بنی النضیر اوزرینه قیام اولنمسنی امر ایتدیلر هجرتك دردنجی سنەسی ربیع الاولنده بنی النضیر اوزرینه سوق عسکر ایلیوب التی کون محاصرەدن صکره بعض متوسطلرك شفاعتنه مبنی وطنلرندن اجلا ایله اکتفا اولندی .

﴿ غزوهٔ ذات الرقاع ﴾

بنی النضیر غزوەسندن صکره رسول الله علیه السلام هجرتك دردنجی سنەسی جمادی الاولی سنەدك مدینهٔ منورەده اقامت ایلیوب بعده نجد اوزرینه عسکرله توجه ایلدیلر و حرب اولمدن ایکی طرف دخی چکلوب رسول الله علیه السلام مدینه یه عودت ایتدیلر .

غزوهٔ بدر الموعد

احد محاربه‌سی انقضاسنده ابو سفیان طاغه چیقوب سنهٔ آتیه‌ده محاربه‌یه حاضر اولملرینی جیش اسلامه اخبار ایدوب رسول الله علیه السلامك اذنیله قبول اولندیغی احد محاربه‌سی ضبطی صره‌سنده اشعار اولنمشیدی میعاد دخولنده هجرتك دردنجی سنه‌سی شعبانده معیت سنیه‌لرنده اولان جیش اسلام ایله بدره توجه ایلیوب سکز کون اقامت ایلدیلر وابو سفیان دخی معیتی عسکریله مکه‌دن خروج ایدوب قحط وسیله‌سیله رجعت ایلدی ٭

غزوهٔ دومة الجندل

دومة الجندلده مخالفین عسکرینك اجتماع ایتدیکی سمع رسول الله علیه السلامه واصل اولمغله هجرت علیه‌لرینك بشنجی سنه‌سی ربیع اولنده مقابله‌یه توجه و محل مرقومه مواصلت ایتمکسزین دشمن عسکری طاغیلوب فرار ایلدکلرندن بلا محاربه عودت ایلدیلر ٭

غزوهٔ خندق

بنی النضیرك طلبلری اوزرینه خیبره و شام طرفنه اجلالری بغض وعداوتلرینی تشدید ایتمکله انلردن

وبنی وائلدن بعض کبار مکه‌یه کیدوب قریشی رسول الله و اهل اسلام علیهنه تحریك واغرا وتوقف ایدنلری وعد مال ایله اطماع ایدرك عقد اتفاق ایتدکدن صکره بنی غطفان سمتنه دخی کیدوب انلری دخی داخل اتفاق ایلدکاری سمع رسول الله علیه السلامه واصل اولمغله مدینهٔ منوره اطرافنه خندق اعمالنه مبادرت وذات اقدسلری دخی اصحاب ایله برابر خندق حفرینه مباشرت ایلدیلر وهر قرق ذراع مکعبك حفرینه اون نفر تعیین ایتدکلرندن از زمان ایچنده ختام بولدی ونسا وصبیانی مستحکم محلاره نقل ایتدیلر ومحاربه ایچون اشهر اقوال اوزره اوچبیك کشی تعبیه ایدوب ابوسفیان دخی قریش وکنانه وسائر متفقلرندن اون بیك کشی ویهود وغیری قبائل ایله کلوب مدینه‌یی محاصره ایلدیلر بو خلالده بنی قریظه دخی نقض عهد ایلدیکی رسول اللهك مسموعی اولوب اصحابدن مأمورلر کوندرلدی وصحتی تبین ایلمکله غائله بیودی بونك اوزرینه غطفان قبیله‌سنه مدینه‌نك خرما محصولنك ثلثنی وعد ایله اتفاقدن تفریقلرینی اصحاب ایله مشاوره ایلدیکنده انصاردن سعد بن معاذ رضی الله تعالی عنه کلامه آغاز ایدوب یا رسول الله بو خصوصده امر الهی وارمیدر ویاخود

نفس رسول اللهه عائد بر شیمیدر یوخسه بزم خیرمز
ایچون مراد اولنمش بر ماده میدر دیدکده قبائل عربك
علیهکرده اتفاقنی کوردیکمدن غطفان قبیله سنك
انلردن تفریقنی مراد ایلدم دیدیلر مشار الیه سعد بن
معاذ جاهلیتده اقچه سز بزدن بر خرما الهمزلر کن
بو زمانده انلره قلیجدن بشقه برشی ویرلمز دیدیلر بونك
اوزرینه محاربه یه دوام اولنوب شجعان وکبار قریشدن
بعضیلری اسلام اوزرینه آت سوروب خندق حائل
اولنجه بومکیدت عرب بیننده برنجی دفعه یوز
کوستردی دیوب رجعت ایتدیلر و بر دفعه دخی
خندقك طار بریرندن هجوم ایله برقاچ فارس چکوب
مبارزه ایستدیلر علی کرم الله وجهه مبارزه یه چیقوب
عمرو بن عبدودی قتل ایتمکله کیردکلری یردن چیقوب
اردولرینه التحاق ایتدیلر .

بو خلالده سعد بن معاذك قولنه فصد طماری اوزرینه
براوق اصابت ایتدکده ای خدا اکر بوندن صکره دخی
قریش ایله محاربه مز اوله جقسه انلرله محاربه ایتمدن
جانمی اله واکر بیمزده بوندن غیری جنك اولمیه جقسه
بو یاره دن شهادتمی نصیب ایله و بنی قریظه دن
اخذ ثار ایدنجیه دك ایام حیاتمی تمدید ایله دیو مناجات
ایلدی .

بنی غطفان رجالندن نعیم بن مسعود بو ارالقده اسلامه
کلوب رسول الله علیه السلام ایله کورشدی واسلامنی
کتم ایدوب قومی جانبنه عودت ایتدکده غطفان
و بنی قریظه ایله قریش بیننی تفریقه سعی ایدرکن
بر ریح عاصف ظهور ایدوب احزاب متفقه نك خیامنی
زیروزبر وچولمكلریله ذخیره لرینی بر باد وهدر
ایتمکله جمعیتلری پریشان وحال نکبتلری السنه ٔ انامده
داستان اولدی مدینه نك محاصره سی اوتوز کون قدر
ممتد اولوب بو محاربه هجرتك بشنجی سنه سی شوالنده
وقوع بولدیغی سیرلرده محرر ایسه ده عبدالرحمن بن
خلدونك دلائل قطعیه ایله بیاننه نظرا هجرتك
دردنجی سالنده ودومة الجندل غزوه سندن اول
وقوعی بی اشتباهدر .

غزوه ٔ بنی قریظه

رسول الله علیه السلام مدینه یه عودت ایتدکلری
کونك وقت ظهرنده نقض عهد ایتدکلری ایچون بنی
قریظه اوزرینه سوق عسکره وحی الهی ایله مأمور
اولوب ایکندی نمازینی اوراده قلمغی جیش اسلامه
امر ایلدیلر همان اوساعتدن عساکر اسلام اوطرفه
توجه ایدوب یکرمی بش کون محاصره و تضییقدن

صکره بنی قریظه سعد بن معاذ رضی الله تعالی عنهك حکمنه راضی اولدقلرینی بیان ایله اطاعت ایده جکلرینی رسول الله علیه السلامه عرض ایتدیلر بونلر نقض عهد ایدوب قریش و متفقلریله برابر اسلامك استیصالنه جسارت کبی سوء صنیعلری جهتیله مستحق نکال الهی اولوب سعد بن معاذك حکمیله التی یوزدن زیاده کشی و خلاد بن سویدك قاتلی اولان بنانه نام خاتون مدینه سوقاقلرنده مجازات کوروب بعضیلریده عفو اولندیلر بوندن صکره سعد بن معاذك طمر اوزرنده کی یاره سی آچیلوب اندن وفات ایلدی ●

غزوهٔ غابه

بنی قریظه محاربه سندن برقاچ کون صکره غطفان شیخی عیینه غابه نام محلده یایلامقده اولان رسول الله علیه السلامك دوه لرینی سوروب چوبانی قتل و زوجه سنی اسیر ایتدکلرینی سلمة بن عمر کوردکده ثنیة الوداع نام تپه یه چیقوب صوت بلند ایله وقعه یی مدینه اهالیسنه اسماع و غارتکرانی تعقیب ایلمکده ایکن رسول الله علیه السلام بعض ابطال و رجال مسلمین ایله ارقه لرینه دوشوب غارت اولنان حیوانلر استرداد اولندی وقوع بولان محاربه ده اسلامدن یالکز محرز بن نضله شهید اولوب عیینه و اتباعی فرار ایلدیلر ●

غزوهٔ بنی المصطلق

حرث بن ابو ضرار بنی المصطلق ایله برابر اسلامه سوء قصد ایچون حاضرلنمقده اولدیغی سمع رسول اللهه واصل اولمغله هجرتك التنجی سنه سی شوالنده لزومی قدر عساکر اسلام ایله مدینه دن نهضت و بنی المصطلق استیصاله عزیمت ایلدیلر ● فریقین مریسیع نام محل جوارنده محاربه یه طوتیلوب بنی المصطلق مغلوب و پریشان اولدیلر اسلام طرفندن سبی اولنان نساندن بریسی حرث بن ابو ضرارك قیزی جویریه اولوب ثابت بن قیسك سهمنه اصابت ایتمکله رسول الله علیه السلام مشار الیهایی اشترا و آزاد ایتدکدن صکره تزوج ایتدیلر بناء علیه سبایا بیننده بولنان اقرباسنك کافه سی رسول الله علیه السلامه اکراما و تعظیما صاحبلری جانبندن آزاد اولوب یوزدن زیاده اسیر تحریر اولنمشدر بو خلالده انصار و مهاجریندن ایکی کشی بیننده بعض منازعه وقوعندن عبد الله بن ابی بن سلول کوکره یوب اطلاق لسان هذیان ایتدیکی رسول الله علیه السلامك مسموعلری اولوب آیینهٔ صور غیبیه اولان قلب مبارکلری مکدر اولدیغی مرقوم عبد الله بن ابینك

اوغلی عبداللهك سمعنی تخدیش ایتمكله حضور ساطع النور رسالته چیقوب پدرمدن وقوع بولان بو خیانتدن طولایی مدینه‌دن طردینی فرمان ایدرسه‌كز مدینه‌یه دخولدن منع ایدرز دیدی و پدری عبداللهی كوروب رسول الله علیه السلام اذن ویرمدكچه مدینه‌یه كیرمیه‌جكسن دیدی اندن صكره اذن پیغمبری ایله مدینه‌یه كیردكده اوغلی عبدالله تكرار حضور سعادتده مثول اولوب پدرمك سعایتی قتلنی ایجاب ایدرسه بكا امر ایدكز كندو الله باشنی كسر كتوررم بشقه‌سنك ایله قتل اولنورسه قورقارمكه بر مشركی قتل ایدن بر مؤمنك قتلنه حمیت بنی سوق ایدرده بر جنایت عظیمه‌یه دوچار اولورم دیدی بو سوزی باعث تلطیفی اولوب پدركه كرند ایر شمز دیدیلر .

عمرهٔ حدیبیه

هجرت سنیه‌نك التنجی سنه‌سی ذی القعده سنده رسول الله علیه السلام زیارت كعبهٔ مكرمه قصدیله احرام بند اولوب اطراف مدینه‌ده اولان قبائل مسلمه‌یی معیت سنیه‌لرنده بولنمغه تشویق ایلدیلرسه‌ده یالكز بیك بشیوز قدر كشی حاضرلنوب ومهاجرین وانصار شد رحل ایدوب صورت مسالمتكاریده حركت ایلدكلری

قریشك مسموعی اولدقده خالد بن ولیدی بر مقدار عسكر ایله ممانعته مأمور ایلدیلر بو خبر سمع رسول الله علیه السلامه واصل اولدقده یولدن انحراف ایله حدیبیه‌یه وصول وخالد دخی مكه‌یه قفول ایلدی بعده قریش ایله اسلام بیننده بو خصوص ایچون سفرا تردد ایدوب عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه مكه‌یه سفارتله كوندرلدی . بو خلالده اسلام صوسزلقدن رسول الله علیه السلامه شكایت ایتمكله تیركشلرندن بر اوق چیقاروب یره صاپلاملرینی امر ایتدكلرنده بر محله صاپلایوب اوقی چیقاردقلرنده صو فشقردی وحیوان وانسانه كفایت ایده‌جك قدر آقدی رسول الله علیه السلام صلهٔ رحمه اولان اشتیاقی تسكین ایچون قریش مكه‌یه كیرمكلكمه ممانعت ایتمسه‌لر ایستدكلری حالده كندولرینه بر خطه‌یه تصرف حقوقنی ویررم دیدیلر بو اراقده قریشه سفارتله كیدن عثمان بن عفانك قتل اولندیغی مسموع اولمغله معیت رسول اللهده بولنانلر بر اغاج آلتنده تجمع ایدوب بو اغورده جمله‌سی اولنجه‌یه‌دك قریشه هجوم ایده‌جكلرینه عهد ومیثاق و رسول الله علیه السلامه بیعت ایدرك بوكا بیعة الرضوان تسمیه اولندی . اندن صكره بو خبرك كذبی تبین ایدرك وسهیل بن

عمرو مكه‌دن سفارتله كله‌رك عمره خصوصى مذاكره اولندى اسلامدن قريشه هجرت ايدنلر اعاده اولنمامق وقريشدن اسلامه دخالت ايلينلر رد اولنمق اوزره سنهٔ آتيه‌ده سائر اسلحه ترك اولنه‌رق يالكز قليجلرله كلوب زيارت اولنمغه قرار ويرلدى . وصحيفهٔ عهدك تحريرى على بن ابو طالبه امر اولندى افتتاح عهدده محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم ايله سهيل ابن عمرو بينده ويريلان قرار بودر يازدقده سهيل بن عمرو سنك رسول الله اولديغكى تصديق ايتمش اوليدق اختلاف واقع اولورميدى ديدى رسول الله عليه السلام بو فقره‌نك محوينى على كرم الله وجهه‌يه اشارت ايتمشلرسه‌ده قبول ايتمدكلرندن صحيفهٔ عهدى يد مباركلرينه آلوب او فقره يرينه محمد بن عبدالله يازديلر بو عهدده كاتبه رسول الله عليه السلامك بر حرف يازدقلرينى كيمسه‌لر كورمامش ايدى ايشته بو صورتله اسلام وقريش بينده قرار ويرلدى .

اشبو عهدك ظاهرى اسلامه موجب اسف اولوب بعض قيل وقال وقوع بولمش ايكن كبار اصحاب رسول الله عليه السلام ايشنى سزدن ايو بيلور نتيجه‌سى خيرلو اوله‌جغنده اشتباه اولنمز ديوب قلبلرى مكدر اولان اهل اسلامك حزننى ازاله ايتديلر واسلامه

هجرت ايدن بعض ملتجيلر قريشه رد اولنوب اسلامدن قريشه كيدنلر طلب اولنمديسه‌ده عهددن صكره اسلام ومشركلر امنيتله اختلاط ومناظره ايدوب ظهور اسلامدن عهدك عقدى كوننه‌دك اهتدا ايدنلردن زياده خلق بو ايكى سنه ظرفنده دائرهٔ اسلامه دخول ايلديلر .

❊ اسلامه دعوت ايچون ملوكه سفرا ارسالى ❊

حديبيه صلحيله رسول الله عليه السلامك دنيايى ترك ايتدكلرى زمانه‌دك اسلامه دعوت ايچون ملوك اطرافه نامه‌لرله ايلچيلر كوندرديلر . قسطنطينيه پادشاهى هرقليوس ومصر بكى مقوقس نامهٔ سعادتى حسن تلقى ايدوب كمال تعظيم وتوقير ايله جواب يازوب ايلچيلرى مطيباً اعاده ايلديلر ومقوقس بعض هدايا دخى تقديم ايلدى وحبش ملكى اسلامى قبول ايله رسول الله عليه السلامه بيان محبت وعبوديت ضمننده جواب يازدى ويمنده اولان اكثر ملوك التزام ادبله مقابله ايلديلر انجق ايران شاهى پرويز ودمشق شام صاحبى شمر الغسانى اسائت ادب ايدوب پرويز نامهٔ سعادتى يرتدى وشمر مخالف جواب ويردى پك آز مدت مرورنده پرويزى اوغلى شيرويه قتل ايتدى

ووقوعی کیجه‌سی که هجرتك يدنجی سنه‌سی جمادی الاولی‌سنك اونجی کیجه‌سیدی پرویز امریله یمنده کسری وکیلی اولان باذان طرفندن تهدید ایچون کلان بانویه وخرخسره نام مأمورلری رسول‌الله علیه السلام نزد همایونلرینه جلب ایدوب بوکیجه شیرویه پدری پرویزی قتل ایلدی کیدکز سزی کوندرنه خبر ویرکز قریبا زیر حکمنده اولان ایران ممالکی دخی اسلام النه کچه‌جکدر اکر باذان جناب حقك وحدانیتنه وبنم رسول‌الله اولدیغمه ایمان ایدرسه وکالتله اداره ایتدیکی مملکتی کندوسنه توجیه ایدرم دیوب ومرقوم مأمورلره جائزه‌لر احسان ایدوب اعاده ایتدیلر . وصوللرنده باذانه امر رسول اللهی تبلیغ ایتدیلر چوق کچمدن بیان اولنان صورت عینیله ووقتیله باذانه شاه جدید شیرویه طرفندن اعلام اولنمغله مخبر صادقه ایمان ایتمکله فتح یمنده اداره‌سنده اولان مملکت وفاتنه دك کندوسنه ابقا قلندی واما شمر مخالفتی جزاسنه اوغرایوب اداره ایتدیکی الکا از زمان ایچنده ید اسلامه کچدی .

« بورایه کلنجه انظار اهل انصافه برمبحث عظیم »
« کشادینه قلم حقایق رقمه رخصت جولان ویرمك »
« صره‌سی کلدی »

کتب سیر رسول‌اللهی مطالعه ایدنلره معلومدرکه ملوکه کوندریلان محرراتدن یالکز حبش ملکی نجاشی‌یه یازیلان نامهٔ سعادت انواع لطف ونوازشی حاوی اولوب سائر ملوکه کوندریلان نامه‌لرده دین اسلامه دخوله مسارعت ایتمیانلر انذار ووعید ایله تهدید اولنمش ودین اسلام ویاخود جزیه‌یی قبول ایتمیانلره اعلان حرب قلنمشیدی مکهٔ مکرمه‌دن مدینهٔ منوره‌یه نقل ایدن مهاجرین وانلری قبول وایوا ایدن انصاردن حمل سلاحه مقتدر اولانلرك عددی نه درجه‌ده قلیل اولدیغنه غزوهٔ ابواده معسکر اسلام یالکز ایکیوز کشیدن عبارت اولوب واحد محاربه‌سنه زیاده اعتنا اولنمش ایکن عسکر اسلام یدی یوز نفری تجاوز ایده‌مدیکی دلالت ایدر .

ایشته رسول‌الله علیه السلام عدد وعددی قلیل وناقص اولان بوکوچك اردویی ذات مقدسلرینه ودین مبینلرینه مخالفت ایدن عشیرتك وسائر اقوام عربیه‌نك اوزرینه سوق ایلیوب ازوقت ایچنده برقاچبیك کشی‌یه بالغ اولان عسکرینی دخی فرس

وروم دولتلری علیهنه تعبیه ایدوب طرف طرف
سوق واعمال وقبول دین ویاخود جزیه اعطاسندن
امتناع ایدنلری جبرا وقهرا دائرهٔ اطاعته ادخال
ایلدیلر واون سنه ظرفنده جزیرة العرب واطراف
شام و عراقه مستولی اولەرق لوای سعادت التوای
اسلام هرطرفه نشر انوار وحدانیت ایدرك انتقال
رسول الله علیه السلامدن ازصکره مشارق ومغارب
زمینه ضیای آفتاب کبی لمعان ایلدی حاصلی هجرت
سنیه نك طقسان ایکنجی سنه سنه دك کاشغردن یعنی
اقصای مشرقدن بحر محیط غربیه وشمالدن تا
قسطنطینیه یه دك عساکر اسلام نائل نصرت الهیه
اولوب فتح ایتدکلری ممالکه نشر عدالت وعالم
بدویتدن محاسن مدنیتی اقطار عالمه کتوروب جمیع
بلادی قوانین عادله ومحاسن اخلاق انسانیه ایله
تربیه ایدوب آداب ومعارف فائقه واصول وقواعد
رائقه ایله تأسیس دولت وملت ایتدیلر .
تاریخ ضبط اولندیغی وقتدن بو آنه دك روی زمینده
وقتا بوقت ظهور ایدن دول عظیمه ویاخود اقوام
کبیره ملوك ورؤساسنك بوکا بکزر وقوعاتی وارمیدر
برکره مطالعه وتفکر ودنیاده مشتهر اولان ملوك
عظامك وسعت قدرتنی وحال ومسلکنی ودولتلرك نتیجهٔ

حالنی بیان ایدهلم انصاف ایدنلر اسلامك شرف
ومزیتنی ومؤسس دین اسلام اولان ذات مقدسك
مبعوث بالحق اولدیغنی اعتراف وتصدیق ایدهجکنی
مأمول ایدرم .
برنجیسی والك اسکیسی فراعنهٔ مصردن رمسیس
ثانی که یونان قدیم بیننده سزوستریس دینکله
معروفدر ایکنجیسی نماردهدن بخت نصردر اوچنجیسی
اسکندر یونانی ویاخود اسکندر ذو القرنین در
دردنجیسی تاتار رؤساسندن اتلادر بشنجیسی روملردن
سزاردر التنجیسی مغول اقوامی ملکی جنکیز خاندر
یدنجیسی اتراکدن تیموردر .
رمسیس ثانی فراعنهٔ مصردن اون طقوزنجی سلاله
ملوکندن اولوب دولتنك استقلالی زماننده بوندن
اوچبیك اوچیوز اوتوز سنه مقدم برجسیم اردو ایله
چیقوب واردیغی ممالکی خراب ایدرك فرات ایله
شط العرب بیننده اولان (مسوپوتامیا) یعنی جزیرهٔ ابن
عمره دك کیتدی وبر روایتده اناطولینك بعض
سواحلنه دخی مستولی اولوب فتح ایتدیکی ممالك
اهالیسنی مصر اصولنجه بت پرستلکه اجبار ایدوب
وپك از زمانده اهالی ظلم بویندریغنی صیروب
مصریلرك جور واعتسافندن قورتلدی .

بخت نصر بوندن ایکی بیك درتیوز سکسان سنه اول بابلدن عظیم بر عسکرله چیقوب سوریه دیارینی پایمال ظلم ایدرك بنی اسرائیلی استحصال وقدسی ومسجد شریفی خراب ایدوب علما وکبار بنی اسرائیلك کافه‌سنی زنجیر بند اوله‌رق بابله نقل ایتدکدن صکره مرور ایلدیکی دیاری یاقه‌رق ییقه‌رق مصرك اراضیٔ سفلاسنه‌دك استیلا وآثار وعمرانی خراب ایدوب کتابخانه‌لری دخی یاقه‌رق سکز سنه قدر انواع ظلم وغدر ایله اهالیٔ مصری دوچار مضیق اضطراب ایلدکده اهالی ظلم طاقت فرسادن بیقوب عقد اتحاد ومرقومی قهراً مصردن ابعاد ایتدیلر چوق کچمدن علت جنونه اوغرایوب عزم داربوار ایلدی ·

اسکندر ذوالقرنین بوندن ایکی بیك یوز سنه اول ماکیدونیا ملکی آمنتاسك اوغلی پدری فیلپوس وفاتنده اجدادندن موروث ماکیدونیا تختنه اون طقوز یاشنده جلوس ایلدی · تراکیا یعنی شرقی روم ایلی و بولوپوتسیا یعنی موره واتقا یعنی آتینا سنجاغی وسائر روم ایلینك بعض جهاتی اهالیسی اسکندری استخفاف وپدری فیلپوسه قهرا ایتدکاری اطاعتی عصیانه تبدیل ایلدیلر · بو کنج پادشاه آتش طغیانی اززمان ظرفنده سوندروب وروم ایلی اهالیسی یکیدن

تحت اطاعته الدی و دارای اخیره پدرینك اعطایه مکلف اولدیغی ویرکویی کسوب پدری مذکور فیلپوسك طرز جدیدده تعلیم ایلدیکی ماکیدونیا عسکرندن بر قرقبیك قدر عسکرله مصری فتح ایدرك برق خاطف وریح عاصف کبی ممالك شرقیه‌یه کچوب دارایی قتل وممالك ایران وتورانی ضبط ایله هنده دخی تجاوز وبابله عودتنده اوتوز ایکی یاشنده حمای محرقه‌دن وفات ایلدی نعشی عظیم آلای ایله اسمنه منسوب اولان مصر اسکندریه‌سنه نقل اولنوب الیوم قبری معلوم دکلدر

بو پادشاه مدت حیاتنده محاسندن هیچ برایشه موفق اوله‌میوب فتح ایتدیکی ممالك واسعه‌یی خراب وویران ایدوب ایران کتابخانه‌لرینی یاقدی علوم وتواریخ قدیمهٔ شرقیه‌دن جهانی محروم ایتدی · اواخر عهدنده مدمن خمر اولمغله سرآمدان دولتندن بعضیلرینی حالت سکرده کندو الیله قتل ایلدی وبت پرستلر اعتقادنده اله کبیر عد ایتدکاری مشتری یلدیزینك اوغلی اولدیغنی ادعا ایدوب برقه هیکلنده اولان مشتری تمثالی ایکی بوینوزلی انسان صورتنده تصویر اولندیغندن کندوسی دخی تاجنه ایکی بوینوز شکلنی قویوب تأله ایتدی حاصلی سرکرم جنون صهبا

اولەرق اقبالیله برابر کتدی معیتنده بولنان امرای
عسکریه ترك ایتدیکی اوغلی آداشی اسکندری
نابدید ایدرك بولندقلری محللرده هربریسی آیرو آیرو
نائل استقلال وفتح ایتدیکی دیار بینلرده منقسم
اولەرق رومالولرك ظهوریله پایمال اولدیلر .

سزار بوندن بیك سکز یوز سکسان سنه اول روما
جمهوریتنی بوزوب شاهنشاه وعقبنده مقتول اولوب
عمری تباه اولدی انجق بو آدم یدیوز ییلدنبرو تأسس
ایدوب قوانینه مراعاتله جهانکیر اولان جمهوریتی
بوزوب شاهنشاهلق نامیله کندوسندن صکره تسلطن
ایدن اخلافندن تیبریوس ونیرون وقزاقاللا
وخرستیانلغه نصرت یولنده بلا استثناء قتل نفوسه
انهماك ایدن ثئوذوسیوس وامثالی شاهنشاهلر روما
دولتنی یاتروب عالم مدنیتی خراب ایتدیلر .

اتلا تاتارستاندن برسوری سواریله چیقوب صاعقه
کبی المان وفرانسه دیارینی کچەرك روما شهرینی یاقدی
وعودتنده فرانسز دیارنده طالعی معکوس ولواسی
منکوس اولوب عسکریله برابر محو وتلف اولدی .

هجرت سنیه‌نك قرن سادسنده جنکیز خان وقرن تاسعك
اوائلنده تیمور کورکان بلاد شرقیه‌یی پایمال ودماء
بشریه‌یی استحلال ایدرك استیلا ایتدکاری ممالك

اهالیسنی بلا استثناء قتل ایلدیلر ونیجه بیك بیکناه
ومعصومك قانیله قیامته دکین دامن شهرتلرینی لکه‌دار
ایدوب سمت عقبایه الری قانلی کتدیلر .

ایشته جهانك اك عظمتلی جهانکیر پادشاهلرینك حالی
ونتیجهٔ اعمالی مختصرا بیان اولندیغی اوزره اولمغله
بونلرك نامی السنهٔ انامده مثل سائر کبی دائر اولوب
تواریخ روزکارده اعقل نوع بنی آدم عد اولنمشلر در .
بونلرك هربری یا بیوك خاندان سلطنت اعضاسندن
ویاخود برقوم کبیرك رؤساسندن اولوب تشبث
ایتدکلری امورك اجراسنه مباشرت ایتدکلرنده
خزائن مملکتلرینك ثروتی وممالك و اسعدلرنده عساکر
وعونه‌نك کثرتی تمشیت مقصدلرینه کافی ایدی .

مصطفی علیه السلام دنیایی قدوم مبارکلریله تشریف
ایتمزدن اول پدری وفات ایتمکله یتیم قالدی عمری
ابوطالبك کفالتنده قالدیلر ابوطالب کثرت عیال سببیله
چکنمك جهتنده عسرت چکردی ورسول الله علیه السلام
دخی مال دنیادن تهی دست ایدیلر انجق دنیا ومافیهایی
دکر خلقت پسندیده و اخلاق برکزیده ایله میان بنی
نوعنده لیلهٔ مظلمه‌ده نور کبی تعین ایدردی سن تمیزه
وصوللرنده قوم وقبیله‌سی اراسنده صدق و استقامتله
معروف اولوب اوراق سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره

امین تسمیه ایتمشلردی وطنلری اولان ارض حجاز ایسه حلیهٔ عمار ومدنیتدن خالی واهالیسی جهل وفقر ایچنده امرار روزکار ایدردی مصطفی علیه السلام وحی ونبوتله مشرف اولوب عشیرتنی توحید جناب باری یه دعوت ایتدکلرنده کافه‌سی کندوسندن اعراض ایدرك ذات مقدسلرینه اولان محبتلری دفعةً عداوته منقلب اولدی تتابع معجزات وتواتر آیات بینات ایله مؤید اولدقجه اهل عقل و انصاف اولانلر طوعا دین اسلامه دخوله شتاب ایدوب از وقت ایچنده جمعیتلری کثرت بولدی صکره‌دن سائر قبائل عربیه دخی ایمان ایتمکله جمیع مللی اسلامه دعوت ایتدیلر فقط جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره قرآن شریفده دینی قبول ایچون عباد اللهی اجبار ایتمك آیت کریمه ایله ممنوع اولدیغندن اهالیٔ بلاد دین ویاخود جزیه قبولی بیننده تخییر اولنه‌رق جزیه اعطاسنه مخالفت ایدنلره اعلان حرب اولنوردی چونکه هیئت اسلامیه‌نك اداره‌سی قوهٔ مالیه یه محتاج اولدی جهانده هیچ برشکل حکومت یوقدرکه مالسز اداره اولنسون بوخصوص برامر ضروری حکمنده‌در چونکه هیئتی محافظه ایچون اتخاذ اولنه‌جق اسباب صرف ماله متوقفدر بناء علیه بوکا

مخالفت ایدنلره جبر یوزی کوستریلوردی موافقت ایدنلر هرنه دینده بولنورسه بولنسون حقوق مدنیه‌ده اسلام ایله همعنان اولورلردی حاصلی دین ایچون اسلامده بر دامله قان دوکلمك حرامدر چونکه بروجه بیان سالف قرآن شریف نزولیله جناب حق اسلامی بویله برفعلدن منع ایلدیلر . مبدأ ظهور اسلامدن هجرت سنیه‌نك قرقنجی سنه‌سنه‌دك خلفای راشدین یعنی ابوبکر و عمر و عثمان وعلی رضی الله تعالی عنهم قانون الهی یه و سنت رسول اللهه توفیق حرکت ایتدکلرندن اسلام جهانکیر اولدی ومدنیت وعمران نیجه بیك سنه دنبرو مفقود اولان برچوللردن بلاد معموره یه کتورلدی ایشته رسول الله علیه السلامك و تعداد اولنان اخلافنك حال و شانی بو منوال اوزره کچدی وجهان نورعدالتله طولدی نتیجه سطور سالفه‌ده اوتوز درت قرندنبرو جهانده ولوله انداز عظمت اولان حکمدارانك حرکتی بوکا بکزرمی قیاس قبول ایدرمی او یله اولنجه محمد علیه السلامك جهانه کوستردیکی طرز اداره نوع بشرك اوزمانه‌دك اجراسنه بحسب الخلقه قادر اوله‌مدقلری بوطرز مقدس اولمغله بوکا جهان طوردقجه اثاری ظاهر برمعجزه دیسه‌ك اهل عقولدن مخالف بوله‌میز زیرا

معلومدر که خلقت بشریه حیوانیت وانسانیتی جامع
بر کیفیتدر کلوب کچمش اولان پادشاهان جهان
بو ترکیب طبیعیدن خارج اولمامغله زیر حکملرنده
بولنان عباداللهه کاه صفت حیوانیه ایله معامله ایدوب
غدر و اعتساف وکاه انسانیتله حرکت ایدوب لطف
وانصاف ایدرلر بناء علیه صرف انسانیتله حرکت
ایتمك مطلقا اصطفا اولنمش انبیای عظامه مخصوص
اولمغله مدت سعادتلری اداره‌سی الی قیام الساعه
معجزهٔ باهره‌در منکر معجزات اولان قرا یوزکلولری
حد تواتره وارمیان معجزات ایله اقناع ایتمك قابل
اولمینجه الی یومنا والی آخر الزمان حکمی ظاهر اولان
بو معجزه‌یه ایمان ایتملری لازم کلور بو کاده قناعت
ایتمیانلر بولنورسه طرز طبیعت انسانیه‌دن خارجدر
والله ذو الفضل العظیم ٭ بز سیاق تاریخه کلهلم :

غزوهٔ خیبر

رسول الله علیه السلام هجرتك یدنجی سنه‌سی
محرمی اواخرنده ایکیوز آتلی و بیك درتیوز یایا
عسکر ایله خیبر اوزرینه توجه ایدوب نمیله
ابن عبد اللهی مدینه‌ده وکیل براقدیلر (رسول الله
علیه السلام غزایه چیقدقجه اصحاب کرامدن
برینی مدینه‌یه وکیل براقورلردی) وصهبا طریقیله

رجیعه طوغری کیدوب غطفان ایله خیبرك اراسنه
کیردیلر زیرا غطفان خلقنك خیبر یهودیلرینه امداد
ایده‌جکلری مسموع اولمشیدی رسول الله علیه السلام
رجیعه وارنجه غطفان قبیله سی خوفلرندن کیرو
دوندیلر اندن صکره خیبر استحکاملرینی بر بر فتحه
اقدام ایدوب علی کرم الله وجهه دخی بو اراده
اردوی اسلامه یتشوب لوای سعادتی اکا ویردیلر وسائر
حصون فتحنه موفق اولدیلر کیروده قالان قلاع
اهالیسی دخی استیمان ایتمکله هرسنه محصولاتك نصفی
بیت الماله ادا اولنمق و هرنه وقت که رسول الله علیه السلام
ترك دیار ایتملرینی امر ایدرلرسه اراضییی اسلامه ترك
ایتمك شرطیله کندولرینه امان ویرلدی وتا عمر بن
الخطابك زمان خلافتلرینه‌دك مملکتلرنده اقامت
ایتدیلر بو خلالده زینب بنت الحرث پشمش مسموم
بر قوزی رسول الله علیه السلامه هدیه ایدوب اثنای
طعامده بر لقمه الوب فم سعادتلرینه قویدقلرنده
مسموم اولدیغی وحی اولنمغله لقمه‌یی توکروب
بو قوزی مسمومدر دیدیلر انجق (بشر بن براء) برلکده
طعام ایتمکده ایکن الدیغی لقمه‌یی یوتمش اولدیغی
جهتله درآن مسموما وفات ایتدیکندن زینبه مقتضای
شرع اوزره معامله اولندی بو اثناده حبشه‌ده قالمش

اولان بعض مهاجرين دخی عودت ایلیوب جعفر بن ابی طالب آنلرك ایچنده . اولمغله موجب انشراح قلب رسول الله علیه السلام اولوب وجعفری قوجاقلیوب ایکی کوزینك اراسنی تقبیل و (ما ادری بایهما انا أسر بفتح خيبر ام بقدوم جعفر) یعنی بیلمم خیبرك فتحیله یاخود جعفرك قدومیله می مسرور اوله‌یم دیدیلر .

﴿ فدك وو ادی القرانك فتحی ﴾

خیبرك فتحنده فدك اهالیسی استیمان ایتمکله قبول اولنوب ذات مقدسلرینه عائد اولمغله حاصلاتی مسافرخانه‌یه تخصیص ووادی القرا عنوة فتح اولنمغله اسلام بیننده تقسیم وشهر صفرده مدینهٔ منوره‌یه عودت ایلدیلر .

﴿ عمرهٔ قضا ﴾

رسول الله علیه السلام خیبر فتحندن شوالك نهایتنه‌دك مدینه‌ده اختیار اقامت ایتدیلر حدیبیه صلحنامه‌سی مقتضاسنجه کعبهٔ معظمه‌یی زیارت ایچون ذی القعده‌ده مکهٔ مکرمه‌یه توجه ایتدیلر توجهلری قریش خبر الدقده میانلرنده ذات پاك همایونلرینه عداوتی شدید

اولان برقاچ کشی مکه‌دن چیقوب تباعد ایتدیلر رسول الله علیه السلام مکه‌یه وصوللرنده یتمش عدد دوه قربان ایدوب بیت شریفه دخول ایلدکلرنده ید یمنلرینی احرامدن چیقاروب رکن سعادتی استلام ایتدکدن صکره ذات همایونلری و معیت سنیه‌لرنده اولان اصحاب اتکلری سوریه‌رك بیت عتیقدن خروج ومکه‌ده اوچ کون اقامت ایتدکلرنده قریشك تعجیلنه مبنی عودت ایتدیلر .

﴿ غزوهٔ جیش الامراء ﴾

(عمرو بن العاص) قریش طرفندن مهاجرینی ایستمك ایچون حبشه سفارتله کیتدکده نجاشی قریشك التماسنی رد ایلمش وعمروك قلبنده نور ایمان لمعان ایتمش اولمغله اسلامنی کتم ایلیوب مکه‌یه عودتنده خالد بن الولیده ملاقی اولوب انلر دخی بو امنیهٔ شریفه‌یه موافقت ایتدکلرندن ایکیسی برابر نزد رسول اللهه کیدوب اعلان ایمان ایتدیلر عثمان بن طلحه دخی هنوز اهتدا ایتدیکندن کبرای قریشدن بو اوچ کشینك اسلامه هجرتی جمله موحدینه باعث مسرت اولدی . رسول الله علیه السلام بو اثناده برشامه رومارلك اوزرینه سوق ایتمك ایچون اوچ بیك نفردن

مركب بر عسكر ترتيب ايليوب زيد بن حارثه يى
امير الجيش نصب ايلمشلردى خالد بن وليد دخى مسلماً
مدينه يه كلدكده آنى دخى زيد بن حارثه يه ترفيق ايلديلر
زيده قدر الهى اصابت ايدرسه جعفر بن ابى طالب
واول دخى شهيد اولورسه عبد الله بن ابى رواحه
امير جيش اولمسنى واكا دخى امر حق واقع اولورسه
عساكر اسلام استديكنى امير جيش نصب ايلمريني وصيت
وعساكرى تشييع ايدوب وداع ايتديلر عساكر اسلام
يوله روان اولوب ارض شامدن معانه وصوللرنده
هرقل يوز بيك نفر روم و بر شامده متوطن لخم
وجذام وسائر قبائل عربدن بر اوقدر عسكرله بلقا
ملحقاتندن موابه كلديكى خبرى معسكر اسلامه
واصل اولدقده ايكى كيجه معانده اقامت و رومك
حالنى رسول الله عليه السلامه اشعار ايله طلب امداد
واعانت خصوصنده مشاوره ايدرلركن عبدالله بن ابى
رواحه خطابت ايدوب اى معشر اسلام سز كثرت
عدد وانتظام عدد ايله محاربه يه كلمديكز سزك سلاح
وقوتكز دين اسلامدر شهيد اولمغه كلديكز ديمكله
همان عسكر اسلام حركت وموته نام قريه ده متحشد
اولان روم عسكرى عليهنه ميمنه و ميسره جيشى
ترتيب ايله هجوم ايتدكلرنده زيد بن حارثه دشمن

اوقلرينى صدريله تلقى ايدوب شهيد اولنجه
جعفر بن ابى طالب رايت سعادتى صاغ النه الوب
بر مدت سوارى اولهرق جنك ايلدى و صكره اسبنى
تلف ايدوب ميدان حربده شير ژيان كبى هجوملر
ايدركن النه بر قليج اصابتيله قولى كسلدكده رايتى
صول النه الوب حربه دوام ايلدى صول الى دخى
كسلوب سكساندن زياده جرح ايله متأثرا شهيد
اولدقده لواى نصرت التوايى عبد الله بن رواحه
آلدى اول دخى عرصهٔ كيرودارده ببر بيابان كبى
دوران ايدركن شهيد اولدقده رايتى ثابت بن الاقرم
الوب اتفاق مجاهدين اسلام ايله خالد بن وليده تسليم
ايلدى اول دخى اسلافندن زياده جهاده توغل ايتمش
ايسه ده عسكر اسلام ميدان حربدن چكلمكى مناسب
كوردكلرندن مدينه يه عودته قرار و يرديلر اتفاق
اهل روايتله ثابت اولمشدركه يوم واقعه ده رسول الله
عليه السلام صلاته ندا ايتدروب اسلامى جمع ايتديلر
و امراى جيشك شهادتنى صره سيله بيان ايليوب
هر برى ايچون آيرو آيرو جناب حقدن استدعاى
مغفرت ايلديلر و جعفرك صبى اوغلنى حضور
سعادتلرينه جلب ايدوب بكا و ترحم و انواع لطف
و نوازشله مشرف ايتدكدن صكره جعفرك اقرباسنه

ضیافت و یرلمسنی جعفرك خانه‌سنه امر ایلدیلر وعسکر
اسلام مدینه‌یه توجه ایدوب تقرب ایلدکلرنده
استقبالرینه چیقوب مدح وستایش ایتدیلر ٠

فتح مکه

رسول الله علیه السلام حدیبیه صلحنی عقد ایلدکده
خزاعه قبیله‌سندن مؤمن و کافری کندو عقدینه
داخل ایلدکاری کبی قریش دخی بنی بکر بن عبد مناف
ابن کنانه‌یی کندو عقدلرینه ادخال ایلمشلردی انجق
بنی خزاعه ایله بنی بکر بن منات بیننده جاهلیتده قان
ادعالری اولوب اسلامك ظهوری اخذ ثاردن
بونلری مشغول ایلیوب حدیبیه صلحنده برمدت مشغلهٔ
اسلامدن خالی قالدقلرندن خزاعه‌نك انتقام یولنده
جاهلیتده قتل ایتمش اولدقلری بنی کنانه اشرافندن
اوچ کشینك یرینه حدیبیه صلحندن صکره خزاعه
وتیر نام صویك جوارنده ایکن بنی بکر انتقامه اقتحام
ایدوب خزاعه اوزرینه هجوم ایتدکارنده قریش
اشرافندن صفوان بن امیه و عکرمة بن ابی جهل
وسهل بن عمرو دخی بنی بکرك امدادینه خفیا کتدکاری
تحقق ایلیوب بو بابده بنی خزاعه رسول الله علیه
السلامه بث شکایت ایتلریله قریشك نقض عهد ایلدیکی

بعد الثبوت قبائل اسلامدن ومهاجرین وانصاردن
اون بیك کشیدن مرکب براردو ترتیب ایدوب قریشدن
کتم اولنمسنی امر ایلمشلر ایکن حاطب بن ابی بلتعه
قریشی خبردار ایتمك قصدیله بریولجی قادینه مکتوب
ویردیکی معلوم اولمغله قادینی تفتیش ایچون مأمورلر
کوندروب مکتوبی صاچنك ایچنده صاقلامش اولدیغی
حالده اظهاره مجبور اولدی مکتوب ید رسول اللهه
واصل اولدقده حاطبه ارائه ایلیوب عمر رضی الله تعالی
عنه قتلنی استیذان ایلدی انجق حاطب بعض اعذار
سردیله مرحمت رسول اللهه دخالت ایتکله عفو
اولنه‌رق حدیبیه صلحنك ایکنجی وهجرت سنیه‌نك
سکزنجی سنه‌سی رمضاننك اوننجی کوننده مکه فتحنه
توجه وحرکت ایلدیلر مرّ الظهران نام موقعه
وصوللرنده حرکت رسول اللهدن مکه اهالیسی بیخبر
اولدقلرندن شاید امان ویرلمدن اول عسکر اسلام
قریشیلره تصادف ایدرسه حاللری تباه اولور خوفیله
عباس رضی الله تعالی عنه مقتضای شفقت وغیرت
قرابتله رسول الله علیه السلامك رهوارینه بینوب
قریشی استیمانه تشویقه کندولرندن برآدم بولوب
کوندرمك ایچون مکهٔ مکرمه‌یه طوغری کیدرکن
ابوسفیان وبدیل بن ورقا وحکیم بن حزامه تصادف

ایتمکله استیمانه تعجیل ایلملرینی بیان وابوسفیانی الوب معسکر همایونه کلدی اثنای راهده عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنهه ملاقی اولدقده ابوسفیانه خطابا ای اللهك دشمنی بلا امان کلدیکك بجا اولدی دیوب قتلنی استیذان ایچون رسول الله علیه السلامك جهتنه شتاب ایلدی عباس دخی سرعت ایتمکله رسول اللهك حضورینه برابر کیردکلرنده عمر یارسول الله حق تعالینك دشمنی بلا امان کلدی رخصت ویرکز بوینی کسه‌یم دیدکده عباس حسن مدافعه ایلدی اندن رسول الله علیه السلام عباس رضی الله تعالی عنهه ابو سفیان بو کیجه سنك مسافرکدر یارین صباحلین برابر کلکز دیوب کتدیلر ایرتسی وقت صبحده حضور سعادته دخول ایلدکلرنده رسول الله ابوسفیانه خطابا اللهدن غیری اله اولمدیغنی بیلمك خاطرینه کلزمی دیدیلر ابوسفیان تعظیم وثنادن صکره نیچون بیلم دیکر بر اله دخی اولیدی بزه یاردم ایدردی دیدی اندن بنم رسول الله اولدیغمی اعتراف ایتمزمیسین دیدکلرنده بونده براز شبهه‌م واردر دینجه عباس اسلامی قبول ایله زیرا جنایات سابقه‌کك مجازاتنی کوررسین دیدکده قبول اسلام ایلدی وانك ایله برابر اشرافدن بدیل بن ورقا وحکیم بن حزامه مسلمان اولدیلر اندن صکره

عباس یارسول الله ابوسفیان فخری سور آدمدر اکا امتیاز ویره‌سه‌کز دیوب ابوسفیانك خانه‌سنه التجا ایدنلر امنیتده درلر دیدیلر واقربا وهمشهریلرینه مرحمت ایدوب قپوسنی قپایان ومسجد شریفه صیغنانلر امین اولسونلر دیدیلر وعباس رضی الله تعالی عنهه امر ایتدیلرکه عسکر اسلام مکه‌یه طوغری حرکت ایتدکلرنده ابوسفیان ایله یول اوزرنده طورکز سیر ایتسون قبائل اسلام فوج فوج کچرلرکن ابوسفیان عباسه بو پادشاهلق اولدی دیدی پادشاهلق دکلدر نبوتدر دیه‌رك جواب ویرنجه اویله‌در دیدی وقتاکه مهاجرین وانصار کافه‌سی بیاض زرهلر ایله مروره باشلدیلر بونلر کیملردر دیدی رسول الله علیه السلامك عساکر خاصه‌سیدر ذات همایونلری دخی بونلرله برابردرلر دیو جواب ویردی.

اندن صکره عباس ابوسفیانه مکه‌یه یتش قومکی تأمین ایله دیدی ابوسفیان هما ن مکه‌یه دخول ایدوب محمد مقاومته قادر اوله‌میه‌جغکز برقوتله کلیور دیو مکه‌ده ندا ایلدی اهالی سن نه کتوردك دیدیلر ابوسفیانك خانه‌سنه بیت اللهه دخالت ایدنلره حاصلی جنود اسلام مکه‌یه کیررکن اولرینك قپولرینی چکوب چیقمیانلره امان ویرلمشدر دیدی اوحالده رسول الله عسکری

ترتیب ایدوب مقدمة الجیشـه ابو عبیدة بن الجراح
وصاغ جناحه خالدبن ولید وغفار ومزینه وجهینه
وصول جناحه زبیر وعلی رضی الله تعالی عنهم نصب
اولنوب رایت سعادت سعدبن عباده‌یه تسلیم اولنمشیدی
سعدك « الیوم یوم الملحمه الیوم تستحل الحرمه »
یعنی بو کون قانلی جنك کونیدر بوکون ممنوع
اولان حلالدر دیدیکی سمع رسول اللهه واصل اولمغله
بو الفاظ شدیده‌دن جانی صیقلوب لوایی علی بن ابو
طالبه و بر روایتده زبیره تسلیم ایدوب وذی طوی
یولندن کیدیلوب مکه‌یه کیرمکه امر ایلدیلر خالد بن
ولید شهرك اشاغیسندن وزبیر یوقاریسندن کیروب
مقاومت وقوع بولمدقجه اعمال سلاح اولنمامسنی توصیه
ایلمشلردی انجق عکرمة بن ابو جهل وصفوان بن امیه
وسهیل بن عمرو جمع ایتمش اولدقلری برمقدار عسکرله
خالده قارشـو چیقوب طرفیندن برقاچ کشی مقتول
اولدقده مخالفین فرار ایلیوب عسکر اسلام رمضانك
یکرمنجی کونی مکه‌یه کیروب فتح ایلدیلر رسول الله
علیه السلام سائر اهالی‌یه دخی امان ویروب جنایات
کبیره اصحابندن برقاچ کشینك دمنی هدر ایتمشلرسه‌ده
اکثریسی شفاعت اصحاب ایله عفو اولندیلر بونلرك
بریسی عکرمة بن ابو جهل اولوب فرار ایتمش ایکن

زوجه‌سی ارقه‌سندن یتشوب تبشیر عفو رسول الله
ایله اعاده ایلدی وحضور رسول اللهه مثول اولوب
قبول اسلام ایلدکده موجب مسرت اولدی اندن صکره
رسول الله علیه السلام مسجد شریفه کیروب کعبه‌نك
داخل وخارجنده اولان اصنامی ازاله ایلدی وبلاله
امر ایدوب اذان اوقودی ویکیدن بعض شرایع
الهیه‌یی اعلان ایلیوب عادات جاهلیه‌یی کلیاً منع
ایلدیلر ودیدیلر که آبا واجدادیله مفاخرتی حق تعالی
یساغ ایلدی زیرا جمله‌مز آدم اولادیز وآدم طوپراقدن
خلق اولنمشدر انجق حاجك سقایتنی وحجابت بیتی
متولیلری یدنده ابقا ایلیوب بوکونه‌دك حجابت بیت
عتیق (شیبه) اولادینك النده‌در فتحك ایکنجی کونی
باب کعبه‌ده طوروب اهالیٔ مکه رجالی بیعت ایتدیلر
وعمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنهه امر ایدوب
نسادن بیعت الدی وصکره مکه حوالیسنده اولان قرا
وقبائل اوزرینه طاقم طاقم عسکر سوق ایدوب قتاله
رخصت ویرمدیلر خالد بن ولید بنی جذیمه بن عامر
قبیله‌سی اوزرینه مأمور اولنمش ایدی هرنصل ایسه
بعض قتال وقوع بولدیغندن خالد مؤاخذه اولنمش
وصکره علی رضی الله تعالی عنه ارسال ایدیلوب سلب
اولنان اشـیا اعاده وقتل اولنانلرك دمی دیتله اسـقاط

اولندی وعندنده فضله قالان مال دخی احتیاطاً کندولرینه ویرلدی ·

غزوهٔ حنین

رسول الله علیه السلام مکه فتحنه حاضرلنورکن هوازن قبیله‌سی حقیقت حاله واقف اولمدقلری جهتله کندو علیهلرینه حرکت اولنه‌جقدر ظنیله هوادار ومتفقلرندن مالك بن عوف و بنی نصر و بنی جشم وبنی سعد وبنی هلال رجالندن برفرقه واحلاف و بنی مالك بن ثقیف قبائلیله حنینده اجتماع ایدوب عسکر اسلامك مقابله‌سنه متهیئ ایکن رسول الله علیه السلامك مکه اوزرینه توجه ایدوب فتح ایتدیکی خبری شایع اولنجه جمع وترتیب ایتدکلری اردولرینی مکه‌نك استردادینه سوق ایتمکی تصمیم ایلدکلری سمع رسول الله علیه السلامه واصل اولمغله حربی کندو دیارلرنده ایتمکی ترجیح ایدوب مکه‌یه عتاب بن اسیدی وکیل براقوب اون ایکی بیك عسکرله حنین اوزرینه حرکت ایلدیلر هجرت سنیه‌نك سکزنجی سنه‌سی شوالنك ابتداسنده صبح اولده حنین بوغازینك اورته‌سنه‌دك عسکر اسلام قطع طریق ایدرکن بوغازك ایکی طرفنده کمینده اولان هوازن جمعیتلری بردن بره

اسلام اوزرینه هجوم ایتملریله عسکر اسلام کیرولیوب رسول الله علیه السلام وابو بکر وعمر وعلی وعباس وابو سفیان بن الحرث وسائر بعض اصحاب محللرنده ثبات ومقاومت ایدوب رسول الله علیه السلام کیرولین عسکر اسلامه رجعت ایچون ندا ایلمشلر ایسه‌ده کارکر اولمیوب عم مکرملری عباس جهیر الصوت اولدیغندن ندا ایتملرینی امر ایلدیلر عباسك سسی مسموعلری اولدقده رجعته شتاب ایتمشلرسه‌ده ازدحامدن حیوانلرینی چویرمك صعوبتلی اولدیغندن بریوز قدر کشی سوکوب ملتحق اولدیلر بو خلالده هوازن رسول الله علیه السلام اوزرینه شدتله برهجوم کوستروب کوردکلری شدید مقاومته تاب آور ثبات اوله‌میوب رجعت کوسترملریله رسول اللهه التحاقه شتاب ایدن عسکردن دخی برخیلیسی یتشوب تعقیبه بارقهٔ هدایت کبی شتاب ایلدیکندن دشمن جمعیتلری پریشان وفراره شتابان اولدیلر بر وطرفدن جیوش اسلام عقبکیرلکه دوام ایدرك التی بیك کشی اسیر واموال واشیالرینی اغتنام ایلدیلر بو محاربه‌ده دشمندن برچوق اشخاص تلف اولوب یالکز بنی مالکدن یتمش نفر قتل اولندی سیدلری ذوالخمار وبرادری عثمان بونلرك عدادندن ایدی وهوازن سیدی درید دخی مقتول

اولوب اسلام اشرافندن ابوموسی الاشعرینك عمی عامر الاشعری شهید اولدی .

طائفك محاصره وفتحی

حنین محاربه‌سنده بنی ثقیف سائر قبائل ایله منهزم اولدقده طائفه طوغری فرار ایدوب تحصن ایتمکله رسول الله علیه السلام همان ارقه‌لرندن یتشوب طائفی محاصره ایلدی ومنجنیقلرله حصارلری تضییق ایتدی اوخلالده طائف جوارنده بولنان اهالی طاقم طاقم کلوب مسلمان اولدیلر طائف حصارینی براون بش کون قدر محاصره‌دن صکره طائفه کیردیلر بومحاربه‌ده اشرافدن سعید بن سعید بن العاصی وزوجات طاهراتدن ام سلمه‌نك برادری عبد الله بن امیه بن المغیره وعبد الله ابن عامر بن ربیعه وسائرلردن دخی سکز ذات شهید اولوب جملهٔ شهدا اون ایکی کشی‌یه بالغ اولدی که دردی انصاردن ایدی .

اندن صکره رسول الله علیه السلام جعرانه یولندن حرکت ایلدکلرنده بنی هوازن قبیله‌سی مبعوثلری نزد رسول اللهه کلوب قبول اسلام ایلدکلرنده عسکر اسلام النده اولان اسیرلری هر بر طائفه آیرو آیرو رسول الله علیه السلامه هبه ایدوب جمله‌سنی

قبیله‌لرینه رد واحسان ایتدی رسول الله علیه السلامك سود همشیره‌سی شیما دخی بو اسیرلرك داخلنده اولوب اعزاز واکرام ایله قبیله‌سنه کوندرلدی مال غنایم تقسیم اولنورکن حصهٔ رسول اللهه عائد اولان خمسدن قرق قدر کشی‌یه یوزر دوه ویرلمکله انصاردن بعض کنجلر بزده انلر کبی ایسترز دیدکلری سمع همایونلرینه واصل اولدقده انصاری جمع ایدوب هرکس دوه وقیون ایله وطنلرینه عودت ایدرکن سز پیغمبرکزله وطنکزه عودت ایدرسکز انلره زیاده ویردیکم اسلامده یکی اولدقلری جهتله قلبلرینی تألیف ایچوندر دیدیلر انصار رسول الله کندو وطنی اولان مکه‌ده قالور ظننده ایکن بو سوزی اشتدکلرنده مسرور اولوب طاغلدیلر وزیاده حصه آلان قرق کشی مؤلفة القلوب تسمیه اولندیلر که ابو سفیان واوغلی معاویه انلردن ایدی .

رسول الله علیه السلام جعرانه منزلنده زیارت کعبه‌یه نیت ایدوب کعبه‌یه عودت وعتاب بن اسیدی مکه والیسی نصب ایلدیلر اندن مدینهٔ منوره‌یه حرکت ایدرك هجرت سنیه‌لرینك سکزنجی سنه‌سی ذی القعده سنك یکرمی دردنجی کونی واصل اولدیلر مشار الیه عتاب سنی هنوز یکرمی‌یی تجاوز ایتمش بر کنج ایکن

زهد وورعده وعقل ودهاده مثلی از بولنوردی اوسنة اداى حجده اسلامه پیشوا اولوب برنجى امير الحاج اولمق شرفنه نائل اولمشدر ومعاذ بن جبلى قرآن شريفى تعليم وديانتى تفهيم ايچون مكه يه مأمور ايتديلر • وعمرو بن العاصى عمانه ارسال ايدوب ازديلردن جيفر وعبد ابنى الجلندى قبيله لرى انقياد ومطاوعت ايتديلر ومالك بن عوفى كندو قومندن مسلمان اولنلره وثقيف قبيله سيله طائف وجوارينه والى نصب ايدوب انلر دخى دائرهٔ اسلامه داخل اولديلر وكعب بن زهير فعل سابقندن تائب اولديغى حالده رسول الله عليه السلامك عفو ومرحمتنه دخالت ومدح رسول الله ده انشا ايتمش اولديغى مشهور قصيده يى حضور لامع النورلرنده قرائت ايدوب مسلس وجود مقدس همايونلريله اطلس چرخه طراز شرف اولان بردهٔ نور بفت سعادتى كعبه اكسا ايدوب ابناى بشر بيننده مقامنى اعلا ايلديلر اوجهتله قصيدهٔ مذكوره الى يومنا هذا (قصيدهٔ برده) ناميله مشهور اولمشدر • معاويه ابن ابو سفيان بردهٔ سعادتى كعبدن اشترايه بذل مال كثير ايتمش ايسه ده الهميوب كعبك وفاتنده والده سندن اشترا ايدرك خلفاى بنى اميه واحدا بعد واحد مواسم مباركه ده زيور دوش افتخار ايدرلردى بنى عباس

خروج ايدوب امويه دولتنى محو ايتدكلرنده خلفاى بنى اميه نك آخرى اولان مروان ثالث مصره فرار ايتدى تعقيبه مأمور اولانلر مصر قراسندن ابو صير نام قريه ده مروانى قتل وبردهٔ سعادتى سلب ايدوب خلفاى عباسيه النه كچدى بشيوز يكرمى اوچ سنه زمان خلفاى مشار اليهم دخى بو ميراث شرف ايراث ايله مفتخر ومباهى ايكن اولاد جنكيزدن هولاكو بغدادى فتح ايدوب مستعصم خليفه يى قتل ايتدكده كندوسى بت پرست اولديغى جهتله بو اثر مباركك قدرينى بيلميوب كفرا وعنادا حرق ايلدى جزاه الله بما فعل •

هجرت سنيه نك طقوزنجى سنه سنده بنى اسد رسول الله عليه السلامك نزدينه كيدوب مسلمان اولديلر ودعوتسز كلدكلرينى معرض امتنانده سويليوب آيت كريمه نزوليله توبيخ اولنديلر •

﴿ غزوهٔ تبوك ﴾

رسول الله عليه السلام مكه دن ذى الحجه ده عودت وهجرت سنيه لرينك طقوزنجى سنه سى رجبنه دك مدينهٔ منوره ده سعادتله اقامت ايليوب روم اوزرينه اعلان غزا ايدرك تهيئ امر ايتديلر حرب اصولنجه

سائر غزوه‌لرده جهت توجه همایونلرینی کتم ایدرلردی
انجق مسافه‌نك بعدی و رومك قوتی و موسم
صیف اولوب حرارتك شدتی و میوه فصلنك کچوب
اردوی اسلامك کچه‌جکی یوللرك اشجاردن
خلوی جهتیله کولکه‌نك اولمامسی شدائد سفریه‌دن
اولمغله اعلانده اسلام ایچون فائده ملاحظه ایلدیلر که
هرکس بو سفرك حالنه کوره حاضرلنسون
او حالده منافقلر اسلامك قلبنه ایراث فتور ایتمکه
مبادرت ایدرك مفسدلرك بر فرقه‌سی بر یهودك
خانه‌سنده عقد جمعیتله مفسدته مباشرتلری سمع
رسول الله علیه السلامه واصل اولمغله طلحه بن
عبید اللهه امر اولنوب مذکور خانه هدم اولندی
بنی سلمه قبیله‌سندن ابن قیس مدینه‌ده قالمغه استیذان
ایتمکله اذن ویروب اندن اعراض ایتدیلر انجق
معاشر اسلامیه بو غزایه زیاده اعتنا ایدوب بذل مال
و اعداد لوازم حرب و جدالده مسابقت ایدرك عثمان
ابن عفان رضی الله تعالی عنهك بو بابده خدمتی جمله‌دن
زیاده ایدی طقوز یوز دوه و یوز رأس اسب و بیك
عدد دینار ایثار ایلدیلر و اسلامدن ایکی کشی رسول الله
علیه السلامدن بینك طلب ایدوب بولمدیغی جهتله
بکا ایتدکلرینی کورن بعض اهل غیرت تدارك ایدوب

ویردیلر و عربادن بعضیلری سفردن اعتذار ایتمکله
عذرلری قبول اولندی اندن صکره رسول الله علیه السلام
تبوك اوزرینه حرکت ایلیوب مواطن قوم ثموده
وصوللرنده یالکز بر ناقه صوینك اکل و شربه
استعمالنی امر ایدوب دیکر صولردن و مساکن قوم
ثموده دخولدن عساکر اسلامی منع ایلدیلر اثنای
راهده رکوب همایونلرینه مخصوص اولان دوه‌لری
غائب اولمغله منافقلردن و بنی قینقاعدن زید بن
اللصیت نام شخص محمد اسرار سماواتدن خبر
ویررکن دوه‌سنك نره‌ده اولدیغنی بیلمیور دیدیکنی
رسول الله علیه السلام ایشیدوب حق تعالی بکا
بیلدرمینجه نه بیله‌یم دیدکدن صکره قلب همایونلرینه
وحی نازل اولوب دوه‌م فلان محلده‌در دیدیلر کیدنلر
دوه‌نك یولاری بر اغاج دالنه صارلدیغندن قورتلوب
کلمدیکنی کورنجه چوزوب کتوردیلر دینلور که
منافق مذکور بوندن صکره تائب و مستغفر اولدی .
رسول الله علیه السلام تبوکه وصولنده ایله صاحبی
یحینة بن رؤبه و جرباء و اذرح اهالیسی کلوب جزیه
قبولیله مصالحه ایتدیلر و هر برینه شروط صلحی
مبین وثیقه ویردی بعده خالد بن ولیدی دومة الجندل
صاحبی نصارادن اکیدره کوندردیلر اکیدر یبان

صغری صید ایدرکن اخذ اولنوب حضور رسول اللهه کوندرلدی وصولنده جرمی عفو اولنوب جزیه یه ربط اولنه‌رق مملکتنه اعاده اولندی رسول الله علیه السلام یکرمی کون تبوکده اقامتدن صکره مدینهٔ منوره‌یه عودته قرار ویروب اثنای راهده وادیٔ مشققده قینیان وانجق کونده ایکی نفر آتلو یه کفایت ایدن صودن موکب اسلام وارنجیه‌دك کیمسه استعمال ایلمامسی امر اولنمش ایکن بعض منافقلر اوغرایوب تراکم ایدن صویی استعمال واستهلاك ایتملر یله اردوی اسلام وصولنده ایچه‌جك صو بوله‌مدقلرندن رسول الله علیه السلامه شکایت ایلدکلرنده مرقوملره نفرین ایدوب صویك باشنه کتدیلر و ید مبارکلرینی صویك چیقدیغی قیانك آلتنه صوقوب برازده صو دوکدیلر همان منبعك کوزی آچلوب عسکر اسلامه کفایت ایده‌جك قدر صو آقدی اردوی اسلام اورادن حرکت ایدوب مدینه‌یه بر ساعت مسافه قالدقده رسول الله علیه السلام مالك بن دخشم ومعن بن عدی نام ذاتلری ایلرو کوندروب مجمع نفاق وفساد اولمق ایچون منافقلرك بنا ایتمش اولدقلری مسجد ضراری تخریب ایتدیلر •

تبوك غزاسندن بلا عذر تخلف ایدن رجال اوتوز

بو قدر کشی اولوب رسول الله علیه السلام مدینهٔ منوره‌یه وصوللرنده حضور سعادتلرینه چیقه‌رق درلو درلو عذرلر بیان ویمین وقسملر اتیان ایدرك مظهر عفو اولدیلر مدینه‌یه وصوللری هجرتك طقوزنجی سنه‌سی رمضاننده ایدی •

﴿ ثقیف قبیله‌سنك اسلامی ولات معبدینك هدمی ﴾

رسول الله علیه السلام طائفدن عودتده ایکن ثقیف قبیله‌سی شیخی عروة بن مسعود اثنای راهده یتشوب اهتدا ایلمش وقبیله‌سنه عودت ایتدکده اعلان اسلام ایدرك سائرلرینی دخی قبول اسلامه دعوت ایتمکله اهالی غلو ایدوب قتل ایلدیلر مجروح ایکن وفات ایدرسه دیتی نه صورتله استیفا اولنه‌جغی لاقردیسی اولدقده شهدانك دیتی اولمز وفاتمده بنی طائف محاربه‌سنده شهید اولان اسلامك مقبره‌سنه دفن ایدکز دیوب وفات ایلدی وشهدا مقبره‌سنه دفن اولندی اندن صکره اوغلی ابو ملیح وقارب بن الاسود مسلمان اولوب طائف والیسی مالك بن عوف دخی بنی ثقیفك فعلنه شدتله مقابله ایدوب ورسول الله علیه السلام تبوکدن عودت ایدوب مخالفتك ثمره‌سی اولمیه‌جغی درك ایلدکلرندن بنی ثقیف رمضانده کلوب اعلان اسلام ایلدیلر • ولات معبدی هدمنك اوچ سنه تأخیرینی

وصلاتك عفوينى رجا ايتدكلرنده صلاتى اولميان دينك
خيرى اولمز ديديلر ولاتك هدمنه مأمورلر تعيين
اولنوب هدم اولنوركن قادينلر شيون وفرياد ايتديلر
وابو سفيان كلوب امر رسول الله اوزره معبدك تزييناتنى
سلب وبيع ايدوب عروه واسودك دينى اوده‌دى .

﴿ عرب قبيله‌لرينك طاقم طاقم كلوب ﴾

﴿ دائرهٔ اسلامه دخوللرى ﴾

رسول الله عليه السلام تبوك غزوه‌سندن موقتاً عودت
ايليوب بنى ثقيفك دين اسلامى قبوللرى ومقدمجه مكه فتح
اولنوب زمان قديمدنبرو عربه رياست ايدن ونسب وحسب
جهتيله اقوام عربك جمله‌سنه فائق اولان قريشك دائرهٔ
اسلامه دخوللرى اسلامك استقرارينه شبهه براقديغندن
سائر قبائل عرب اسلام ايله اتحاد باعث نجات اولديغنى
تعقل ايدرك جزيرة العربك هر جانبندن طاقم طاقم
كلوب مسلمان اولديلر ابتدا بنى تميم كبار مشايخى خطيب
وشاعرلريله كلوب مسجده كيرديلر و رسول الله عليه
السلامى اسميله چاغروب اسلامى قبوله ومفاخرته كلدك
ديديلر اعلاى صوت ايله رسول اللهه چاغرمق اسائت ادب
ايكن كمال حلم ولطفلرندن قصورلرندن اغماض اولنوب
مسجد شريفه چيقديلر وخطابت وانشايه رخصت

ويرديلر انلردن عطارد و الاقرع نام خطيبلر بليغ
خطبه‌لر اوقيوب شاعرلرى زبرقان دخى بر قصيدهٔ
فخريه اوقودى رسول الله عليه السلام دخى خطبادن
ثابت بن قيسه خطابت ايتديروب حسان بن ثابت
دخى بر قصيدهٔ بليغه ارتجالا انشا وقرائت ايلدى
جمله‌سى تحسين ايدوب خطيبكز خطيبمزدن وشاعركز
شاعرمزدن اعلادر ديوب بعده اعلان اسلام ايلديلر
رسول الله عليه السلام جمله‌سنى تلطيف و تطييب
ايدوب عادتلرى اوزره جائزه‌لر احسان ومخصوص
چادرلر قورديروب مدينه‌ده اولدقلرى زمانده اطعام
و اكرام ايلديلر وعودتلرنده دخى تجهيز ايتديلر .
بونلردن صكره يمن ملكلرى ونصرانى ووثنى عربلر
فوج فوج كلوب اسلام ايله مشرف اولديلر وبعض
ملوكدن ايلچيلر كلوب ودين اسلامه كيردكلرينى
اخبار واعلان ايدوب جواب الوب عودت ايتديلر
وملوكدن وائل اشتياق ايله كلوب حضور
رسول اللهده اعلان دين اسلام ايتدكده رسول الله
عليه السلام مسرور اوله‌رق مؤذنلره صلات عامه ايله
ندا ايلمرينى امر ايلديلر ووائلى باشندن اوخشايوب
خير دعا ايلديلر وطى قبيله‌سى شيخى عدى بن حاتم
على بن ابى طالبك سطوتندن فرار ايدوب همشيره‌سى

سبايا ايله برابر مدينه‌يه كلدكده رسول الله عليه السلامدن تحريريني استدعا ايتدكده قبول ايدوب وديار كزدن برامين آدم بولنجه صبر ايدكز ديوب اكرام واحترام ايلديلر وطلبى اوزرينه برادرى جهتنه كوندرلدى عدى بن حاتم نصرانى اولديغى جهتله نصاراى عربدن ديار شامده اولان بنى قضاعه‌يه التجا ايتمشيدى همشيره‌سى وصولنده رسول الله عليه السلامك مكارم اخلاقندن واحوال شريفه‌سندن بحث ايدرك مدينه‌يه كيتمسنى تنسيب ايتدكده همان اورادن حركت وجانب رسول اللهه توجه ايلدى وصولنده اسلامى قبول ايتديكنى بيان ايدوب زياده حرمت ولطفه نائل اولدى .

رسول الله عليه السلام كلمكده اولان وفوده تعليم دين ايتمك ايچون فقها تعيين ايليوب اصحاب كرامندن بعضيلرينى يمنه وسائر جهاته بو امنيه ايچون كوندرديلر وقبائلك طلبلريله بعض جهاته واليلر كوندروب قواعد شرعيه موجبنجه ترتيب حكومت ايتديلر وهريرده تكاليف شرعيه‌يى وضع واصول مدنيتى تأسيس ايلديلر .

وبو سنه‌ده نجد مبعوثلرى كلوب سيدلرى عامر بن طفيل برابر ايدى رسول الله عليه السلام ايله ملاقاتنده

خلافت كندوسنه قالمق اوزره اسلام دينى قبول ايده‌جكنى بيان ايتدكده سكا كرمز ديديلر صكره باديه‌نك اداره‌سى كندوسنده وقرا ومداين حكمى رسول اللهده اولمقلغى شرط ايتدكده بوده اولمز انجق سن فارس برآدم اولديغكدن سوارى عسكرينك امارتنى سكا ويررم ديديلر عامر انفعال ايله قالقوب مملكتنى سوارى وپياده ايله طولدررم ديه‌رك عودت ايلدى رسول الله بو سوزدن متأثر اولوب يارب عامرك شرندن بزى محافظه ايله ديديلر عامر اثناى راهده مطعون اولوب مخاليب اجله دوشدى وبرادرى اربده صاعقه اصابت ايدوب هلاك اولدى واسلامده شرلرندن قورتلدى .

بو خلالده دعواى نبوتله ظهور ايدن مسيلمه طرفندن رسول الله عليه السلامه مكتوب كلدى ماكنده نبوت شريكى مسيلمه‌دن رسول الله محمده انها اولنور كه بن رسالتده سزه شريك اولدم ممالكك نصفى بكا ونصف ديكرى قريشه راجعدر لكن قريش عدالت ايتمز ديدى .

رسول الله عليه السلامدن جواب يازيلوب « رسول الله محمد عليه الصلاة والسلامدن يلانجى مسيلمه‌يه : ممالك الله تعالى نكدر عبادندن مراد ايتديكنى وارث ايدر

حسن عاقبت حق تعالینك رضاسنده اولانلر ایچوندر والسلام » .

﴿ حجة الوداع ﴾

رسول الله علیه السلام هجرت سنه‌لرینك اونجی سنه‌سی ذی القعده‌سنك عشر اخیری وسطنده وداع حجی ایچون مدینهٔ منوره‌دن چیقوب ذی الحجه‌نك دردنده مکهٔ مکرمه‌یه واردیلر علی کرم الله وجهه دخی نجراندن کلورکن یولده تصادف ایدوب برابر حج ایتدیلر عرفه‌ده عمومه خطابت ایدوب جناب حقه حمد وثنادن صکره سوزمی دکله‌یکز بیلمم اما بلکه بو سنه‌دن صکره بو محلده سزه بر دخی قاوشه‌میه‌جغم ای انسانلر جناب حقه ملاقی اولنجیه‌دك بو آیکزك و بو کونکزك حرمتی کبی قانلرکز ومالارکز سزه حرامدر وقریبا ربکزه ملاقی اوله‌جقسکز وسزدن ایشلرکزی سؤال ایده‌جکدر بن شمدی‌یه‌دك سزه حلال وحرامی بیانده سعیی نهایته ایردردم کیمده امانت اشیا وار ایسه امنیت ایدنلره رد اولنسون اکر اقچه ربحی ایسه یساغ اولمشدر انجق مالکزك باشی سزه عائددر ظلم ایتمیکز ظلم کورمزسکز جناب حق اقچه ربحنی منع ایلدی عباس بن عبدالمطلبك ربحی تماماً منع اولنمشدر وجاهلیتده اولان قان حقلری طلب

اولنمیه‌جقدر آرانمیه‌جق قانك برنجیسی ربیعة بن الحرث ابن عبدالمطلبك قانیدر (ابتدا بطانهٔ بیتنك اومقوله حقلر ینی اسقاط ایلمدیلر) خطبهٔ مذکوره مطول اولوب کتب سیرده عینیله ثبت اولنمشدر برفقره‌سنده دخی سوزمی دکلیکز سزه بیان اولنه‌جق شیلری تمامیله سویلدم وسزه الله‌ك کتابنی وپیغمبرینك سنتنی ترك ایلدم اکا تمسك ایتدیککز حالده ابدی یاکلمز سکز دیوب برفقره‌سنده‌ده نسایه حسن معامله اولنمسنی توصیه ایتمشلر دربو خطبه‌ده دار آخرته قریبا انتقال ایده‌جکلرینی تصریح ایلدکلرندن عموما اسلامه وخصوصاً اصحاب کرامه باعث حزن کثیر اولوب اغلاشدیلر وبو حجه حجة الوداع وحجة البلاغ تسمیه اولندی .

﴿ رسول الله علیه السلامك نواحی‌یه نصب ایتدکلری عمال ﴾

سطور سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره باذان وزیر اداره‌سنده اولان یمن اهالیسی قبول اسلام ایتدکلرنده باذان وفات ایدنجه‌قدر یمن ولایتنده ابقا اولنوب مستقلاً یمنه والیلك ایلدی حجة الوداعدن عودت اولندیغی اثناده ارتحالی خبری کلمکله اوغلی شهر بن باذان یالکز صنعایه والی نصب اولنوب دیکر سنجاقلره اصحابدن

عامللر تعيين اولندى مأرب سنجاغى ابو موسى
الاشعرى‌يه وبر عسكرلك يعلى بن اميه‌يه توجيه قلندى
وهمدان عامر بن شهره وعك طاهر بن ابى هاله‌يه
ونجران ايله زمع وزبيد مابينى خالد بن سعيد بن العاصى‌يه
ونفس نجران عمرو بن حزمه وحضرموت ديارى زياد
ابن لبيده وسكاسك ايله سكون عكاشه بن ثوره و معاوية
ابن كنده جماعتى اداره‌سى عبدالله المهاجر بن ابى اميه‌يه
توجيه اولنوب عبدالله خسته‌لنديكندن حضرموت
ديارى عاملى زياد بن لبيد وكالت ايلدى ومعاذ بن
جبلى فقه وقرآن شريفك تعليمنه نظارت ايتمك ايچون
يمن وحضرموته تعيين ايلديلر وعدى بن حاتم طى
واسد قبيله‌لرينك صدقه‌لرينى جمعه بونلردن اول
تعيين اولنمشيدى ومالك بن نويره بنى حنظله وعلاء بن
الحضرمى بحرين وعلى بن ابى طالب نجران صدقه
وجزيه‌لرينك جبايتنه كوندرلمشيدى على كرم الله
وجهه مأموريتنى ايفا ايتمش وحجة الوداعه يتشمش
ايدى .

رسول الله عليه السلامك حجة الوداعدن صكره
مزاجلرى منحرف اولوب كيدرك مشتد اولديغى
اطرافه شيوع بولمغله ايكى اوچ آيدنبرو اسود العنسى
ومسيلمة الكذاب وطليحه نام يلانجيلر خروج

ايدوب اسود العنسى يمنده ومسيلمه يمامه‌ده وطليحه
بنى اسد ديارنده ادعاى نبوت ايدرك هنوز مسلمان
اولمش اهالينك اكثريسنى شعبده بازلق ايله اغفال
ايدوب جمعيتلرى كثرت بولمغله اكثر واليلر مقاومتدن
عاجز قالوب مدينه‌يه عودت ايلدكلرنده رسول الله
عليه السلام شدت مرضلرنده دخى بونلرك كيد
ومضرتندن اسلامى محافظه‌يه سعى بليغ ايدوب
مسلمانلقده ثبات ايدن قبائله ويمنده قالان واليلره
امرنامه‌لر كوندرديلر اسود العنسينك جمعيتى كثير
اولديغندن حرباً غلبه قابل اولمامغله غيلة قتل اولنه‌رق
اسلامى شرندن قورتارديلر ديكرلرينك استيصالنه
دخى هر طرفدن همت وغيرت اولنمقده ايدى .

شام اراضيسنده متوطن اولان خرستيان عربلردن
قضاعه قبيله‌سنك اوزرينه دخى اردو ترتيب اولنوب
موالئ رسول اللهدن اسامة بن زيد بن حارثه امير الجيش
نصب اولنمش وكبار اصحابدن بعضيلرى معيتنه تعيين
قلنمش ايدى اسامه‌نك امارتنه بعض اهل غرض
اعتراض ايلدكلرى سمع رسول الله عليه السلامه
واصل اولوب پدرى زيد حقنده دخى اعتراض
اولنمشيدى حالبوكه زيد نصب اولنديغى ايشه لياقتى
اولديغى كبى اسامه‌نك دخى بو ايشه اقتدارى واردر

دیوب همان مأموریتلرینه توجه ایتملرینی امر ایلدیلر
انجق دوچار اولدقلری مرض کرکی کبی قوت
بولوب شاید امر حق واقع اولورسه مقر خلافتی
محافظه ایچون عسکرك متأنیانه حرکتی اسامه نزدنده
تصویب اولنوب کبار اصحاب دخی موافقت ایتمشلردی
هجرت سنیه‌نك اونبجی سنه‌سی ربیع الاولنك اون
ایکنجی کونی رسول الله علیه السلام عایشه رضی الله
تعالی عنهانك خانه‌سنده ، ارتحال دار بقا ایلدیلر مشار
الیهادن نقل ایله روایت اولنور که آخر نفسنده « الرفیق
الاعلی من الجنة » دیه‌رك شهباز لامکان آشیانهٔ روح
مقدسلری قفس بدندن مفارقت ایلدی .
اوحالده ارتحال رسول اللهی منادیلر اعلان ایتمکله
عمر بن الخطاب مجمع ناسه یتشوب محمد اولمدی موسی کبی
مناجاته کیتدی قریباً عودت ایدر وبونی اعلان ایدن
منافقلری مؤاخذه ایدرلر دیه‌رك خطابت ایدرکن
ابو بکر بن قحافه رضی الله تعالی عنه یتشوب عمری
کمال تأثرندن کندوسندن کچوب خطابت ایتمکده
اولدیغنی کوردکده « انصت یاعمر » یعنی سکوت ایله
دیدیسه‌ده تحیرندن ابو بکرك امری قولاغنه دکمیوب
خطابته دوام ایدنجه ابو بکر دخی بر طرفدن خطابته
آغاز ایلدی عمر رضی الله تعالی عنهك اطرافنده

اولانلر طاغلوب ابو بکره توجه ایتدیلر حق تعالی‌یه
حمد وثنادن صکره اهالی‌یه خطاب ایدوب ایچکزده
محمده پرستش ایدنلر وار ایسه محمد ارتحال دار بقا
ایتمشدر اللهه عبادت ایده‌یورسه‌کز حق تعالی الی الابد
باقیدر دیدکدن صکره ❁ وما محمد الا رسول قد خلت
من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم
ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیئاً وسیجزی الله
الشاکرین ❁ آیت کریمه‌سنی قرائت ایلدی مفهوم
شریفی محمد انجق پیغمبردر اندن اول پیغمبرلر دنیایه
کلوب کچمشدر محمد اولور یاخود قتل اولنورسه
اسکی دینکزه دونرمیسکز اکر ارتداد ایدرسه‌کز حق
تعالی‌یه ضرر ویره‌مزسکز ابتلی زماننده بیله اللهه شکر
ایدنلره حسن جزا انعام ایدر دیمکدر ابو بکر رضی الله
تعالی عنه بو آیت کریمه‌یی تلاوت ایتدکده عمرك
عقلی رجعت ایدوب محمد علیه السلامك ارتحالنی
بیلدی ودرآن اعصابنه ضعف کلوب یره دوشدی .
ارتحال رسول الله خبری مکه‌یه واردقده اهالی بیننده
کفتکو چوغالوب ارتداد اماره‌لری کورنمکه باشلدقده
حدیبیه عهدنامه‌سی یازیلورکن محمد رسول الله فقره‌سنی
قبول ایتمین سهیل بن عمرو کعبه‌نك قپوسنده طوروب
واهالی‌یی دعوت ایدوب طوپلادی بعده ای مکه

اهالیسی الك صكره ایمان ایدنلردن والك اول مرتد اولانلردن اولمیکز رسول الله علیه السلامك بیوردقلری کبی حق تعالی بو ایشی حد کماله ایرشدیره جکدر زیرا بو بنم طوزدیغم محلده رسول الله علیه السلام یالکز طوروب ای مکه اهالیسی بنم کبی لااله الاالله دییکز عرب سزه اطاعت ایده جك و سائر امم سزه جزیه ویره جکدر وکسری وقیصر خزینه لری بودینك نصرتنه صرف اولنه جقدر دیدیلر ایشته کوردیکز که بیوردقلری سوزلر حیز حصول بولدیغی کبی کیروده قالان وعدلر دخی مرکز اجرایه موصول اوله جقدر دینجه اهالینك هیجانی سکونت بولوب ارتداددن نکول ایتدیلر « دین اسلام نصل انکار اولنور که بو دینك الك قوی دشمنلری اسلامه کیروب حقایق دینی بیلدکده جان فدا ایدرك حمایه ایدرلردی » .

رسول الله علیه السلامك مرضی مشتد اولدیغنده اصحاب کرامی جمع ایدوب جمله سنه چوق خیردعا ایدرك حق تعالی نك رضاسنه مخالفتدن احتراز ایدکز اللهك ملکنده عباداللهه تکبر ایتمیکز زیرا سزه و بکا بیورمشلردر که آیت ﴿ تلك الدار الآخرة نجعلها للذین لایریدون علوا فی الارض ولافسادا والعاقبة للمتقین ﴾ معنای شریفی نعیم دار آخرتی دنیاده تکبر

وفساددن اتقا ایدنلره وحسن عاقبتی متقیلره احسان ایلدك دیمکدر بودن صكره مفارقتی ایما ایدر سوزلر سویلدیلر ابوبکر رضی الله تعالی عنه اکلیوب بکا ایلدی وجمله اصحاب بکا ایلدیلر رسول الله علیه السلام دخی انلرك بکاسنه تحمل ایده میوب چشمهٔ بحر وحدانیت اولان دیدهٔ حقایق بینلرندن قطرات حزن ورقت ریزان اولدی بو جمعیتده بکا کاغد ودوات ویرکز سزه یازایم بندن صكره الی الابد اهتدا ایده سکز دیوب اصحاب بیننده کفتکو اولدی وبعضیسی شدت مرضدن کندوسنه مالك دکلدر دیه رك ویرمدیلر و دیکر اوطه یه چیقوب تکرار حضور سعادتلرینه کیردکلرنده وصیت ایتملرینی تکرار بتکرار ملحانه رجا ایتمشلرسه ده ارتق بنی ترك ایدکز زیرا بنم بولندیغم حال بکا تکلیف ایتدیککز شیدن احسندر دیدیلر .

اشبو وصیت ماده سی کتب سیر رسول اللهك همان جمله سنده ذکر اولنمش ایسه ده رأی عاجزانه مه کوره بوراسی جای تأملدر بکا کاغد ودوات ویرکز دیدکلرنده بعض اصحاب « ان رسول الله یهجر » دیوب حضور سعادتلرنده نزاع اولدی انبیا حضورنده نزاع اولمز دینجه اصحاب دیکر محله چیقوب بعده ملحانه طلب وصیت ایتدیلر دیو کتب سیرده یازلمشدر وکویا

بو سوزی دیيان عمر رضی الله تعالی عنهٔ ایمش بو بحثده برقاچ وجهـله اطراد وتناسب کورنمز بلکه بعض محلمده تناقض دخی عیاندر برنجیسی آنفاً تحریر اولنان حجة الوداعده نیجه بیك کشینك مواجهه‌سنده عامهٔ حجاجك حضورنده قرائت ایلدکاری خطبه‌ده کلام اللهی وسنت رسول اللهی سزه سراج طریق هدایت ایتدم تمسك ایدرسه‌کز ابدا یولی شاشرمزسکز دیمش ایدیلر بونك عقیبنده دیکر وصیته حاجت قالمامش ایدی خصـوصا حجة الوداع خطبه‌سنی تلاوت ایدرزکن عامهٔ حجاجك مسموعی اولمق ایچـون صوت عالیلری ایردیکی محلدن اصحـاب الوب دها اوته‌یه ایصـال ایدرلردی که عرفه‌ده اولان جملهٔ حجاجك مسموعی اولسون او جهتـله حجة الوداع خطبه‌سی بزه متواترا کلوب صحتنده هیچ برشبهه‌مز یوقدر ایکنجیسی کتب معتبره واخبار موثوقه ایله ثابتدرکه اصحاب کرام نزد سعادتلرنده اول درجه‌ده ادب و محویتده ایدیلرکه وجه سعـادتلرینه بیله امعان نظر ایده‌مزلردی بناءعلیه حضور سعادتلرنده نزاع ایتمك اوله بیلورمیدی اوچنجیسی ایستدکاری کاغد ودواتی و یرمکه مخالفت ایتدکدن صکره مصرا وصیت طلب ایتملریدر بونده تناقض ظاهر دکلمیدر

عمر رضی الله تعالی عنهه بویله برقبا حرکتی اسناد یاقشورمی عمرك ذات همایونلرینه اولان صـدق ومحبتی بردرجه‌ده ایدیکه ارتحاللری خبری شیوعنده کندوسندن کچوب محمد اولمدی دیو اصرار ایلدی وابو بکر رضی الله تعالی عنه ارتحاللرینی اعلان ایدنجه عمر بایلوب یره دوشمدیمی بونده محققین سیر متفق الکلمه‌در بو صفتده اولان ذات رسول الله علیه السلامك آخر نفسنده آحاد ناس مواجهه‌سنده سویلمیه‌جك رسوزی سویلرمی بو تعقل اولنورمی او یله ایسه بو بحثده غرض واردر کویا وصیت علی کرم الله تعالی وجهه‌نك خلافتی ایچون اوله‌جقمشده اصحـاب بونده قیل وقال ایتدیلر دینلمش اکر بو صحیح اولسه مؤخرا نیچون طلب وصیته اصرار اولنسون بونده دخی نظر و بحث واردر فرض ایده‌لمکه رسول الله علیه السلام بو سوزی سویلمش اولسونلر بونده علی‌یه خلافت وصیتی تعقـل اولنمز سزه برشی یازایمکه بندن صکره ابدا یولی شاشرمزسکز دیمشلر ایمش علی رضی الله تعالی عنه ابدی دکل ایدیکه امته الی الابد رهنما اولسون ثقیفه جمعیتنده ابو بکر رضی الله تعالی عنهه بیعت اولندقدنصکره ابو سفیان علی بن ابو طالبك یانینه کیدوب کل سکا بیعت ایده‌لم اکر مخالفت اولنورسه

مكه‌یی سواری و پیاده ایله طولدررم دیدكده انفعال
ایدوب سنك غرضك اسلام بیننه تفرقه قویمقدر
دیه‌رك ابوسفیاندن اعراض ایتدیلر رسول الله
علیه السلامك مرضلری مشتد اولدیغنده عباس
رضی الله تعالی عنه علی كرم الله وجهه‌یه كندوسندن
صكره خلافت ایده‌جك كیم اولدیغنی رسول اللهدن
سؤال ایله دیدی بن بونی صورمم زیرا بزه وصیت
ایتمیه‌جك اولورسه ابدا بزه خلافتی ویرمزلر دیدی
ابو بكره بیعت اولنمقده اولدیغنی علی خبر الدقده
كیجه‌لك البسه ایله مستعجلا خانه‌سندن چیقوب
بیعتدن صكره ارقه‌سندن كوندریلان البسه‌سنی
ثقیفه‌ده كیدكلری ابن اثیرك الكامل نام تاریخنده
مذكوردر رسول الله علیه السلام كیمسه‌یه خلافتی
وصیت ایتمدكلری متواتردر انجق مرض موتلرنده
نمازه چیقه‌مدقجه ابو بكری صلاته استخلاف ایلدكلری
دخی متواتردر محقق مورخلرك قولنجه ابو بكر اون
یدی دفعه نماز قیلدردیلر مرضلری شدت بولدیغی
كونده حضور سعادتلرنده اولان اصحابه دیدیلر كه
ابو بكره امر ایدیكز نمازی قیلدرسون زوجلری عایشه
بنت ابو بكر خدمت سعادتلرنده ایدی پدرم اینجه
یوركلیدر مقامكزده طوروب قلدره‌مز دینجه تكرار

ابو بكره امر ایدیكز نمازی قیلدرسون دیدیلر عایشه
ینه پدرم بوكا تحمل ایده‌مز دیدی خاطر رسول الله
علیه السلام تغیر ایدوب « انكن صواحب
یوسف » یعنی سز قادینلر یوسفك دوستلری یسكز
دیه‌رك عایشه‌یی تكدیر ایدوب « مروا ابابكر فلیصل
بالناس » دیدیلر ابو بكر رضی الله تعالی عنهه امتك
بیعتنه سبب اولان ماده‌لرك برنجیسی بو ایدی .
و علی كرم الله وجهه دخی شیخینه اتباعدن برآن
استنكاف ایتمدكلری سیاق اخبار ووقایع روزكاردن
صراحة معلومدر بونك خلافنده سوز سویلیانلر
لغرض سویلمشلردر . اسلام بیننده اختلافی احداث
ایدن عباسیه‌در زیرا بونلر آل رسول اللهك كویا
حقنی استحصال دعواسیله خروج ایدوب جهانی یلان
ایله طولدردیلر و خلافتی آل رسول الله نامنه الدقدن
صكره عترت طاهره‌یه نوجهله خیانت واهانت
ایتدكلرینی محلنده ان شاءالله تعالی دلائل قطعیه
وشواهد یقینیه ایله اثبات ایدرم . ومن الله التوفیق

﴿ بیعت سقیفه ﴾

رسول الله علیه السلام ارتحال دار بقا ایتدكده آل
واصحاب بو بلیه‌نك تأثیریله مكدر وتجهیز رسول الله

ایله مشغول ایکن عمر کلوب ابو بکری کورمك ایستدی
رسول اللهك تجهیزیله مشغول اولدیغنی اخبار
ایدکز دیدکده برمهم ایش ایچون مطلقا کوره جکم
دیدی ابو بکر خانهٔ رسول اللهدن چیقوب عمری
کوردکده سقیفهٔ بنی ساعده یعنی بنی ساعده صفه سنده
انصار جمعیت ایدوب سعدبن عباده یه بیعت ایتمکده
اولدقلرندن همان اورایه کیدلمزسه اسلام بیننده
تفرقه وقوعندن قورقولور دیدی اوحالده ابوبکر
وعمر وابوعبیده رضی الله عنهم اوچی برابر سقیفه یه
کتدیلر انصارك جمعیت ایدوب سعده بیعت ایتمك
اوزره اولدقلرینی کورنجه ابو بکر خطابت ایلیوب
انصارك اسلامده قدمنی ونصرت دینه فدای جان
ومال ایدرك سعیلرینی مدح و ثنا ایتدکدن صکره بز
رسول اللهك قوم و عشیرتی اولدیغمز جهتله بز بو
ملتك امراسی وسز وزراسیسکز دیدیلر حباب بن
المنذر سوزه آغاز ایدوب اعلای دینده اولان فضل
وتقدملرندن بحث ایدرك « منا امیر ومنکم امیر »
یعنی اوس و خزرجدن بر وقریشدن بر امیر اولمق
نصفتدر دینجه عمر ایکی امیر بر منصبده اجتماع ایده مز
امارت حق بزمدر زیرا رسول الله علیه السلام سزی
بزه وصیت ایتدی اکر سزدن امیر اولمق ایستسه بزی

سزه وصیت ایدردی بونی سزده بیلورسکز دینجه
حباب ایله عمر بیننده برایکی دفعه شدتلی مقاله لر کچوب
امین المله (ابوعبیده) اللهدن خشیت ایدکز دیوب
« انتم اول من نصر وآزر فلا تکونوا اول من بدل
وغیر » یعنی اسلامه قوت ویرن ودینه نصرت
ایدنلرك اولی سز ایکن تبدیل وتغییر ایدنلرك اولی
اولمیکز دیدی . بونك اوزرینه انصاردن بشیربن
سعد اباغه قالقوب ای معشر انصار محمد قریشدن
اولدیغی جهتله امارته اولی واحق اولان قومیدر
بزم جهاد ونصرته سبقتمز جهتیله فضلمز انکار
اولنه مز انجق بوندن غرض اللهك ورسولنك
رضاسنی تحصیل ایدی بناء علیه نیل دنیا ایچون اهل
حقه تعرض لایق دکلدر دیدی حباب عمك اوغلی
سعده مظاهرت ایتدك دیه رك باغردی « لا والله ولکن
کرهت ان انازع قوما حقهم » یعنی والله اویله
دکلدر انجق حقلرینی غصب ایچون خلق ایله منازعه
ایتمکدن اکراه ایتدم دیدکده ابو بکر رضی الله تعالی
عنه عمره ویاخود ابو عبیده یه بیعت ایدکز دیو اشارت
ایلدی عمر سنك تقدمکی رسول الله سنی نمازه خلیفه
ایتمکله بزه کوستردی سنك اوزریکه امارتی قبول
ایدرمیز الکی اوزات بیعت ایده یم دیدی بشیر بن سعد

مسابقتله جمله‌دن اول بیعت ایدرك سائر ناس دخی طاقم طاقم كلوب بیعت ایتدیلر .

ایرتسی كونی مسجد شریفده منبره چیقوب بیعت عامه اجرا اولندی بعده خلیفهٔ رسول الله خطابت ایدوب حق تعالی‌یه حمد وثناءدن صكره ای ناس سزه امیر اولدم انجق سزدن خیرلو دكلم اكر امارتده حسن حركت ایدرسم بكا اعانه ایدكز واسائت ایدرسم بنی استقامته مجبور ایدكز صدق امانت وكذب خیانتدر ضعیفكز عندمده قویدر زیرا حقنی قویدن تحصیل ایدرم وقویكز عندمده ضعیفدر زیرا ضعیفك حقنی اندن الیورم ان شاء الله جهادی ترك ایتمیه‌جكسكز زیرا جهادی ترك ایدنلری حق تعالی ذلیل ایدر بن اللهك ورسولنك رضاسنده اولدقجه بكا اطاعت ایدكز الله ورسولنه عصیان ایدرسم بكا اطاعت ایتمك سزك اوزریكزه لازم كلمز دیوب نماز وقتی حلول ایتمكله نمازه قالقكز حق تعالی رحم ایلسون دیدیلر .

كبار اصحاب رسول الله (علیه الصلاة والسلام) مصلحت عامه ایله مشغول ایكن اهل بیت تجهیز ودفن رسول الله خدمت مقدسه‌سنده بولندیلر ارتحاللرینك ایرتسی كونی وصیت ایلدكلری اوزره تجهیز اولنوب وفات ایتدكلری محلده دفن اولندیلر اشهر اقوال اوزره آلتمش اوچ ییل معمر اولمشلردر .

شمائل رسول الله علیه الصلاة والسلام

رسول الله علیه الصلاة والسلام اورته بویلی بیوك باشلی ایدی رنكلری آز اسمر وحمرته مائل یوزی آز چكمه كوزلری سیاه ایكی قاشنك آره‌سی كنیش صقالی صیق ایكی اوموزینك اره‌سی كنش اوموز باشلری قالین صدرلری واسع اللری واایاقلری قالنجه صاچلری دوز كردانلری صاف ایدی بر طرفه التفات ایتسه‌ز تكمیل وجودلریله دونرلردی یورركن یوقشدن اشاغی اینر كبی حركت و سرعتله یوررلردی اكمل بنی نوع ایدی صلی الله علیه وسلم .

بو رایه كلنجه سیرت سنیهٔ نبویه‌یی مجملاً وتبركاً یازدم بنم مقصودم اسلام تاریخنی استیعاب ایدرك یازمق دكلدر انجق ظهور اسلامدن بو آنه‌دك اسلامه تأثیری اولان مواد مهمه‌یی اسباب وحقایقیله بیان ایتمكدر ایمدی اولا دین اسلامك حقیقتنی واسلام بیننده عقائد اسلامیه حقنده ظهور ایدن اختلافی و اهل سنت ایله جبریه ومعتزله مذهبلرینك اصولنی بیان ایله بو ایكی فرقه‌نك رأیلرینی محاكه ایدرز » .

اصول مذهب اهل سنت

رسول الله عليه السلامدن اسلام ندر سؤال اولندى
« ان تشهد ان لا اله الا الله وانى رسول الله وان تقيم
الصلاة وتؤتى الزكاة وتصوم شهر رمضان وتحج
البيت ان استطعت اليه سبيلا » يعنى الهك برلكنه
و بنم رسول الله اولديغمه شهادت ايتمك وصلات
مفروضى ادا ايتمك ومالنك ذكاتنى ويرمك و رمضان
آينده اوروج طوتمق واستطاعتك اولورسه بيته حج
ايتمكدر . بعده ايمان ندر سؤال اولندى ديديلر كه
« ان تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر
وان تؤمن بالقدر خيره وشره » يعنى الهه وملكلرينه
وكتب منزله سنه و رسوللرينه و آخرت كوننه اينانمق
وقدره وقدرك خير وشرينه اينانمقدر . بعده احسان
ندر سؤال اولندى ديديلر كه « ان تعبد الله كانك تراه
فان لم تكن تراه فانه يراك » يعنى الهى كوزكله كورر كبى
عبادت ايده سين هر نقدر سن انى كورمزسه ك
الله سنى كورور . قدره وقدرك خير وشرينه اينانمق
نه ديمك اولديغى حقيله اكلامياندن اهل اسلام
بيننده ايكى فرقه ظهور ايلدى بريسى جبريه
و ديكرى بونك ضد كاملى اولان معتزله در بونلرك
دخى هر بريسى برقاچ فرقه يه منقسم اولوب هر

فرقه سنى آيرو آيرو بيان ايلمك صدد تأليفمدن خارج
اولمغله جبر صرف اصحابيله اختيار صرف اصحابنك
مذهبلرينى ذكر ايدرزكه بونلر باشلى واساسلى فرقه لردر

جبريه

جبريه انسان افعالنده مجبوردر افعالى اختيارى دكلدر
ديديلر و انسانى جماد منزله سنه ايندرديلر بونلر
رسول الله عليه السلام ايمانى شرح و بيان ايدرلركن
« وان تؤمن بالقدر خيره وشره » حديث شريفنه وابن
مسعود رضى الله عنهمدن منقول اولان (السعيد من سعد
فى بطن امه والشقى من شقى فى بطن امه) حديث شريفنه
استناد ايلديلر مفهوم منيفى اهل سعادت واهل شقاوت
انالرينك قرننده ايكن متخلق اولوب اويله طوغرلر
ديمكدر رسول الله عليه السلامك قدر وقدرك خير
وشرينه يعنى مقدور الهى اولان خير وشره اينانمق
وسعادت وشقاوت طوغشنده در ديدكلرينك معناى
حقيقيسنى بيلديلر رسول الله عليه السلامك مرادى
خلقتك خلقه تأثيرينى بياندن عبارتدر جبريلر بوندن
غفلت ايدوب تعطيل حدود الهيه يى ايجاب ايدر
غريب بر مذهب ايجاد ايتديلر چونكه انسان فعلنده
مجبور اولورسه حدود ساقط اولور انتظام احوال

بنی آدم بوزیلور بوایسه حکمت بالغهٔ الهیه یه مخالفدر
زیرا بقای عالم انتظام احواله مربوطدر احوال
و حوادث کائناته نظر امعان ایله باقلورسه متسلسل
نظامات ایله جمله‌سی بر برینه مربوط اولوب ذره قدر
مخالف برشی کوریله‌من بزه فائده‌سی اولان نسنه‌یه
خیر و ضرری اولان نسنه‌یه شر تسمیه ایتدك
حالبوکه بوعموم حقنده صحیح اوله‌من زیرا یریوزی
اقوام وملل مختلفه ایله مسکون اولوب برقومه خیر
اولان نسنه دیکر قومه شر وبرقومك مصیبتی دیکر
قومه فائده‌در دیمك اولورکه جهانده خیر وشر مطلق
دکلدر خیر شری وشر خیری متضمندر ویکدیکرینه
نسبتله در بوحال سائر حیوان حقنده دخی بویله جاریدر
چونکه جهانده موجود اولان اجسام هب آکل
ومأکولدر یردن نبات و نباتدن حیوان تعیش ایدر
نهایتده ینه یر انکله تغذی ایدر یره بدل مایتحلل اولور
یعنی ویردیکنی کیرو آلور جمله‌سی یکدیکرینی ییه‌رك
دور ایدر هواده‌کی ذراتدن الك جسیم حیوانه‌دك
بوقاعده جاری اولوب یکدیکرینه ظلم ایدرز دیمك
اولورکه بزم خیر وشر تسمیه ایتدیکمز بو ایکی صفتك
وجودیله بقای انواع واجناس مخلوقات حاصل اولور
وانسانك بقاسیله مطلوب الهی اولان تعارف حاصل

اولور (حدیث قدسی) « کنت کنزا مخفیا فاحببت
ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف » مقصدی حصول
بولور معنای شریفی بن کیزلی برخزینه ایدم بیلنمك
مراد ایلدم خلق یراتدمکه بیلنه‌یم خلقدن مراد
انساندر زیرا حق تعالی نك وجود وقدرتنی انسان
تعقل ایدر سائر حیوان بیله‌من نتیجه بو احوال عندالله
شر دکلدر افعال الهیه‌یی ناقص اندازه ایله اولچدیکمز
جهتله اکثر خطا ایدرز (اللهم ارنا الحق حقا نتبعه
وارنا الباطل باطلا نجتنبه) .

ایمدی اشبو بیان اولنان احوال عمومیه حق تعالی نك
بقای سلسلهٔ مخلوقات ایچون تقدیر ایلدیکی قوانین
عمومیه اولوب حیوانده حس و ادراك وحرکت
وانسانده سائر حیواندن زیاده نطق وترقی احوال
عمومیه دندر انجق حواسك استعمالی حیوانك
اراده‌سنه موقوفدر سوء استعمال ایدوب هرجنسنه
تعدی ایدرسه شر و حسن استعمال ایدوب دیکرینه
لطف ایدرایسه خیر اولور و بو ایکی نوع صفتی
متضمن اولان حرکتندن دنیا و عقباده مجازات کورر
یعنی خیره خیر وشره شر مجازاتنی کورر نتیجه حدیث
شریفده قدر وخیر وشرك مقدر اولدیغنك معناسی
شریفی احوال عمومیه‌ده جاری اولدیغی جبریه تعقل

ایده مدکلرندن انسان احوال خصوصیه سنده مجبور
اولدیغنه ذاهب اوله رق ضلالتده بولندیلر فاما
احوال عمومیه مجبوریدر وقدر دخی بو دیمکدر .

معتزله

اصولیه وصکره‌دن معتزله تسمیه اولنان طائفه انسان احوال
خصوصیه سنده مختار اولوب قدرتنی محاسنه صرف
ایدرسه مثاب وقبایحه صرف ایلرسه معاتب اولور دیدیلر
انجق شرعا منهی اولان کبائری ارتکاب ایدنه عقباده
عذابده خلود ایله حکم ایدوب دنیاده مقیاس محسوس
اولان حدود شرعیه ایله عقاب آخرتی بر حد تناسبده
طوتمیوب افراطه کتدیلر و مصباح هدایت اولان
کبار اصحاب رسول اللهدن بعضیلرینی تخطئه ایدرک
عقباده دوام عذاب ایله حکم ایتدیلر امویه و عباسیه
خلفاسنه مداهنه ایله تعین ایتمک ایچون سلب صفات
و خلق قرآن مسئله سنده مظاهرت ایدرک اهل سنت
وجماعته اهانتلر واصحاب کرامه افترالر ایدرک نیجه
فسادلره سبب اولدیلر و معتزله‌دن الک قوتلی اولان
نظامیه طائفه سی حق تعالی‌یی خلق شردن تنزیه
ایدوب شر قبیح فکردن حاصل اولور حق تعالی
بوندن منزهدر دیوب انلر دخی خیر و شرك حیز
حقیقیسندن تباعد ایلیه‌رك مانی زندیقك مذهبنه

تقرب ایلدیلر حتی رسول الله علیه السلام اصولیه
ایچون اسلامك مجوسیدرلی دیدیلر .

خلافت ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه

هجرتك اونبجی سنه سی تمامنده رسول الله علیه السلام
دار علیینه انتقال ایلدکلرنده کذارشپذیر خامهٔ بیان
اولدیغی اوزره مهاجرین وانصار ابو بکر رضی الله
تعالی عنهه بیعت ایتمکله اجماع اسلام ایله خلیفهٔ
رسول الله اولدیلر عمر رضی الله تعالی عنه اسامة بن
زید معیتیله قضاعه اوزرینه عقد اولنان لوای
سعادت سایه سنده بولنمشلرسه‌ده مقر خلافته ملازمتلری
مشار الیه اسامه جانبندن تصویب اولنمغله خلیفهٔ
رسول اللهه دانشمق ایچون کوندریلورکن صنادید
انصاردن بعضیلری اسامه نك حداثت سنندن بحث
ایدرك اندن یاشلی بر ذاتك سرعسکرلکه تعیینی
خلیفهٔ رسول اللهه عرض اولنمسنی تنسیب ایتملریله
عمر رضی الله تعالی عنه دیکر خصوصی بیان ایتدکدن
صکره بونی دخی عرض وتبلیغ ایلدکده خلیفهٔ
رسول الله یرندن قالقوب موسی علیه السلام مناجاتدن
عودتنده بنی اسرائیل بیننده ظهور ایدن اختلافدن
طولایی برادری هارون علیه السلامی صقالندن

طوتوب مؤاخذه ایتدیکی کبی ابو بکر رضی الله تعالی عنه دخی عمری مبارك لحیه‌سندن طوتوب یا عمر رسول الله علیه السلامك امارت جیشه تعیین ایلدکلری ذاتی تبدیل ایتمك استیانلرك سوزینی بکا نصل سویلیه بیلورسین دیوب تکرار اوتوردیلر اندن صکره کندولرینك مقر خلافتده بولنملرینك محاسننی تصدیق ایدوب مدینه جوارنده جرف نام محلده مجتمع اولان اسلام اردوسنه همان متوجه اولوب اسامه ایله ملاقات ایلدی وجمله عسکره خطاب ایدوب کیره‌جککز مملکتده چوجق و قادینلرك وعموما پیرلرك ومناسترزده عبادتله مشغول اولانلرك حیاتنی محافظه ایده‌جکسکز ومأکول اولان هر نوع دیشی حیوانی ضرورت اولمدقجه کسمیه جکسکز و اغاجلری کسوب یاقمیه‌جقسکز بو امرلریمی محافظه ایدکز دیوب عسکری حرکته قویدی واسامه‌یی ماشیا تشییع ایلیوب یا اسامه رسول اللهك سکا اولان امرلرینی تمامیله انفاذ ایده‌سین بر حرفندن غفلت ایتمیه‌سین دیدیلر اسامه خلیفه‌نك ماشیا تشییعندن خجل ومضطرب اولوب یا سز سوار اولکز یاخود بکا رخصت ویرکز پیاده اوله‌یم دیدکلرنده اللهك یولنده بو قدرده‌می خدمت ایتمیم دیه‌رك بر خیلی مسافه یوریدکدن صکره اسامه‌دن اذن استیوب عمر رضی الله

تعالی عنه ایله برابر مدینه‌یه عودت ایتدیلر •

رسول الله علیه السلام دار دنیادن مفارقت ایتدکلرنده کرك آخر زمان سعادتلرنده ظهور ایله جزیرة العرب اهالیسنی ارتداده اغرا ایدن سالف الذکر طلیحه ومسیلمه وسجاح نام یلانجی پیغمبرلرك وکرك سائر ارتداد ایدن قبائل وطوائف غریبه‌نك استیصال واصلاحی اسبابنك اتخاذینه همان اوساعتدن تشبث ایدرك اصحاب کرام ایله مشورت ایتدیلر قبائل عربك برطاقمی عموما وبعض قبائلك فروعی ارتداد ایدوب یالکز قریش ایله بنی ثقیف اسلامده ثبات ایتدیلرسه‌ده اسلامك عددی مخالفلره نسبتله آز اولدیغندن اصحاب اعمال شدت اسلام ایچون مخاطره‌لی اولدیغنی بیان ایتدکلرنده رسول الله زماننده تعیین اولنان ویرکودن بردوه یولاری نقصان ویررلرسه انلرله محاربه ایدرم دیوب اسبابنك استحصالنه قرار ویردیلر •

بو خلالده اسامة بن زید دخی شامدن عودت ایتمکله مدینه اوزرینه کلمش اولان عبس وکنانه وذبیان قبیله‌لرینی استیصال ایچون انصار ومهاجرین ایله کندوسی چیقوب ابرق نام محلده غلبه ایدرك جمله‌سنی پریشان ایتدکدن صکره مدینه‌یه عودت وفوت فرصت ایتمیه‌رك جوار مدینه‌ده نجد جهتنده اولان ذی القصه

نام محله توجه ایلیوب اهل ارتدادی اصلاح ایچون
اون برفرقه عسکر ترتیب ایله خالدبن ولیدی یلانجی
پیغمبر طلیحه وعکرمه بن ابی جهلی وارقه سندن یتشمك
اوزره شرحبیلی دیکر یلانجی مسیله وعمروبن العاصی
قضاعه مرتدلری وخالدبن سعید بن العاصی شام
اطرافنه سوق اولنه جق فرقه لره وسائر طاقلره اهل
کفایت اولان رجالدن برر رئیس نصب وممالکتك
محافظه سنه کافی عسکر تعبیه ایدرك هر برینك وظیفه سنی
تعیین ویکدیکرینه معاونت ومظاهرت ایدوب برینك
ایشی تمام اولدقده قنغی فرقه یه التحاق ایده جکلرینی
متسلسل ومتناسب برصورتده تبیین ایلدی وجمله سنك النه
اس حرکت اوله جق صورتی مبین عهدنامه لر ویروب
عدل ونصفتی رهبر ایللرینی آکیدا اشعار ایدرك وتأمین
مراسلات ایچون ایجاب ایدن احتیاط فرقه لرینی ترتیب
ایلیه رك مذکور فرقه لری همان سوق ایدوب مدینهٔ
منوره یه قفول ایتدیلر .

بو فرقه لر همان الویهٔ نصرتی آچوب سیل عرم واجل
مبرم کبی مأمور اولدقلری جهتلره شتاب ایدوب
خالدبن ولید رضی الله تعالی عنه یمنه یتشوب طلیحه
ایله عقد مصاف ایتدکده اغفال ایتدیکی طوائف
کذب وتزویرینه واقف اولوب باشندن
طاغلدقلرنده فرار ایچون تهیئه ایتدیکی اسبنه

زوجی خاتونی ردیف ایدوب قضاعه قبیله سی
فروعندن بنی کلب سمتنه فرار ایلدی « دینلورکه
قضاعه قبول اسلام ایتدیکنده بودخی اهتدا ایلمش
وعمر رضی الله تعالی عنه خلافتنده زیارت کعبهٔ
معظمه یه کلوب بیعت ایتدکده خلیفهٔ رسول الله
لطیفه یولنده کهانتدن برشی قالدیمی دیدیلر دها بر
ایکی شی واردر دیدی وبرمدت صکره روم محاربه لرنده
مأمور اولدیغنده اسلامه حسن خدمتی واقع اولدی »
عکرمه دخی یمامه یه یتشوب یلانجی مسیله ایله حربه
طوتشدی انجق بنی حنیفه نك قرق بیك قدر محارب
رجالی اولوب عکرمه نك فرقه سی کفایتده اولمدیغی
جهتله شرحبیل یتشنجه متأنیانه طورانمق لازم ایکن
کمال غیرت وشجاعتندن استعجال ایدوب بوزلدی وبر
طرفه چکلوب صورت هزیمتی خلیفهٔ رسول الله ه
یازدقده صاقنوب عودت ایتمه اسلامه ضعف کلور
همان عمان اوزرینه مأمور اولان حذیفه وعرفجه
فرقه لرینه التحاق ایله دیو جواب یازدیلر شرحبیل
دخی اندن صکره یمامه یه واروب اودخی عکرمه کبی
حرکت ایتدیکندن بوزیلوب چکلدی « فتح مکه ده
بیان اولندیغی اوزره عکرمة بن ابوجهل وسهیل بن
عمروك زیاده اظهار خصومت ایدنلردن ایکن اسلامده

الك زياده غيرت وحميت ايدنلردن اولديلر عكرمه آتيده بيان اولنه جغى اوزره يرموك محاربه سنده دشمنه ارسلان كبى هجوملر ايدوب شهيد اولدى دين اسلامه داخل اولانلر هب بويولده حركت ايدرلر اسلام ندر بيلنميجه قيمتى تقدير اولنه مز « خالدبن وليدفرقه سنده خطأ وقوع بولان مالك بن نويره قتلندن طولايى مسؤل ونزد خليفهٔ رسول اللهه كيتمكه مجبور اولوب تبرئهٔ ذمتله مقتولك ديتى بيت المالدن تسويه اولندقدن صكره مسيله اوزرينه مأمور اولوب صاعقه كبى يتشدى وبرقاچ دفعه غالب ومغلوب اوله رق عاقبت مسيله وبنى حنيفه برباغ ايچنده تحصنه مجبور اولمغله عسكر اسلام باغى صاروب درونه كيرديلر دشمن اغاجلرى سپر ايدوب شديد محاربه اولدى مسيله كمال غيظندن بت بى جان كبى طوروب ثبات ايتمكده ايكن يوم احدده عم رسول الله حمزه رضى الله تعالى عنهى غيلة قتل ايدن وحشى نام زنجى مسيلمه نك اوزرينه يلدرم كبى دوشوب قتل ايلدى كورن عربلر « قتله الاسود » يعنى سياه انى قتل ايتدى ديه رك باغردقلرنده دشمنه ضعف وفتور كلوب فرار واسلام تعقيبه شتاب ايدرك بنى حنيفه دن يكرمى بيكدن زياده مقتول دوشوب غلبه اسلامه ميسر اولدى طرفيندن زياده مقاومت اولمغله

مهاجرين وانصاردن يديوز كشيدن زياده وتابعيندن خيلى شهيد دوشدى خالد رضى الله تعالى عنه فتح مبين خبرينى خليفهٔ رسول اللهه بيلدردى انجق بو محاربه ده جملهٔ قرآن شريفدن خيلى ذات شهيد اولمغله قرآن شريفك ضبط وتحريرى لازم كله رك امر خليفه ايله باقى قالان حفاظ جمع اولنه رق نازل اولديغى كبى ضبط وتحرير اولندى الى وقتنا هذا متواتراً بزه واصل اولمشدر .

جزيرهٔ عربدن بنى ثعلب قبيله سندن ثوزين وسالفة الذكر سجاح نام يلانجى پيغمبر خاتون دخى اغفال ايتديكى طوائف عربيه وبنى تميم قبيله سيله مدينه اوزرينه يوريوب جرف نام محله دك كلدى بنى تميم فرقه لرى بيننده ظهور ايدن شقاق سبب افتراق اولمغله بلا محاربه متشتت وپريشان اوله رق عودت ايتدكلرنده مسيله ايله كوريشوب وحى والهام يارشلرى ايدرك نهاية الامر نبى ونبيه مرجحكى فرونه ويروب بينلرنده مراوده وبلا صداق مزاوجه وقوع بولدى اوچ كون صكره سجاح خاتون هوادارلرى نزدينه عودت ايتدكده صداقسز زوجيت اولمز ديوب يمامه يه مسيله نزدينه اعاده ايتدكلرنده مسيله محمدك فرض ايتديكى بش وقت نمازدن صباح وعشا نمازينى عفو ايتديكنى

مناديلرله اعلان وصداق اولمق اوزره يمامه‌نك بيت
ماله عائد اولان وارداتنك نصفنى وجزيرة العربك نصفى
كندوسنه ونصف ديكرى سجاحه عائد اولمسنه وحى
كلديكنى بيان ايدوب يمامه‌نك نصف حاصلاتنى سجاحه
تسليم ايله محلنه رجوع ايلدى ومسيلمه‌نك حالى تباه
اولوب اكثر اهل ارتداد تكرار اهتدا ايتمليريله سجاح
دخى جزيره‌يه دونوب قبيله‌سى بنى تغلبه ملحق اولدى
بعض مورخلر سجاح معاويه زمانه‌دك برحيات
اولديغنى وتائب ومستغفر اولمغله حسن عاقبته مظهريتنى
يازمشلردر .

خالد رضى الله تعالى عنه بنى حنيفه ايشنى همان برمقاوله
نامه‌يه باغلايوب تصديق ايچون خليفه‌يه كوندردى
وبورده قرار ايتميوب ابر رحمت كبى حركته وسائر
فرقه‌لره اعانت ايدرك طليحه ومسيلمه‌نك نكبتى اكثر اهل
ارتدادك طوعا اطاعتنه باعث اولوب حين ارتدادده
اسلامك قتلنه اجترا ايدن اشخاصدن ماعدا جمله‌سى
مظهر عفو اولمغله از وقت ايچنده جزيرة العرب
وملحقاتى مشكلاتى برطرف اوله‌رق اتحاد اسلام حاصل
وهرطرفه عامللر نصب اولنديغندن بيت المال عائد
اولان واردات مدينه‌يه واصل اولدى ويار غار شفيق
ابوبكر الصديق رضى الله تعالى عنهك دين مبينه
خدمتلرى باعث احياى اسلام اولدى .

رسول الله عليه الصلاة والسلامك فقدانيله اصحاب
كرام وسائر اسلام ليلهٔ مظلمه‌ده ياغموره طوتلمش قيون
سوريسى كبى متحير وبى مجال قالمش ايكن خليفهٔ
مقدسك مجرد رأى صوابى وهمت و اقدامى رهبر
توفيق الهى ايله همعنان اوله‌رق دين مبين يكيدن تازه
حيات بولمسى صديق اكبرك سائر اصحاب كرامه
رضى الله تعالى عنهم رجحاننه دليل كافى ايكن ارتق
برطاقم انصافسز اهل غرضك تعامى وجهلنه قولاق
اصمق محض ضلالت دكلميدر خليفهٔ رسول الله بروجه
بيان سالف (ذى القصه) نام موقعده اهل ارتداد
اوزرينه تعيين ايلديكى فرقه‌لرك لوالرينى عقد ايدوب
كندوسى دخى عسكرله برابر كيتمكه عزم ايتمشلر ايكن
على كرم الله وجهه ابوبكرك آتنك يولارينه صاريلوب
سكا محاربه‌ده امر حق واقع اولورسه اسلام محو
اولور ديه‌رك يولارى محكم طوتوب مدينه‌يه عودته
ارضا ايتدكلرى كذارشپذير خامهٔ اهل تحقيقدر ايشته
جمله كبار مورخين و اهل سير اولان محققين وقايع
مذكوره‌يى بروجه بيان سالف ضبط ايتمشلردر .

استطراد

فرض ايده‌لمكه اصحاب بيننده حاشا ديدكارى رقابت

ومخالفت اولسون برنجی انلر اسلامك انتشارینه
بذل جان ومال ایتمامش اولیدیلر اجدادمز اسکی
دینلرنده قالمق لازم کلوب بو دعوالری کیم میدان لعب
وهوایه ایصال ایده جکدی برقاچ کشی بیننده دعوای
خلافت سورلورکن مصطفی علیه السلامی کورمش
نائل شرف صحبت وذات همایونلرینه مقرب اولمش
نیجه بیك ذاتلر موجود ایدی وبو ایشلر انلره عائد
ایدی بو قدر قرن صکره بزه بو دعوانك فصلنی کیم
اصمارلدی . قرآن شریفده و احادیث مشهوره ده
بو واهی دعواره دائر بزه بر وصیت وارمیدر
البته یوقدر اویله ایسه بزم بو مقوله شیلره وجود
ویروب اسلام بیننده تفرقه وشقاقه باعث اولمامز
البته که حق تعالی نك ورسولنك رضاسنه مخالفدر
وآخرتده موجب عقوبت اولدیغی کبی دنیاده
دخی باعث کسر شوکت اسلامدر اکر اصحاب
کرام حاشا هوای نفسلرینه اویوبده حق کتم
ایتمشلرسه الله ورسولی البته روز جزاده انلری
مسؤل ایده جکدر بزم بویله دعوالری ایتمه مز هم
حدمزدن خارجدر وهم ده امر الهی ایله قرنداش
اولان اسلام بیننه القای فتنه ایتمکله دنیا وآخرتمز
تباه اولور . ای دین قرنداشلر کلکز بو دعوایی

اولوقتده حاضر اولان وطوغرییی بزدن ایو بیلان
اصحاب کرامك ذمتنه براغه لمده بز بزی مسلمان ایدن
وتوحید کبی معقول وحق بر دینه سوق ایدن اسلاف
کرامه قارشمیه لم واخوتمزه قوت ویره لم البته دارینده
سعید اولورز زیرا حق تعالی هر کسی کندی فعلیله
مسؤل ایده جکدر اصحاب کرامك خطا وصوابنه
وارث دکلز انلره عائد شیلردر .
صدده رجوع ایده لم : ارتداد ایشلری تسویه اولنوب
اسلام سعادت اتحاد ایله قوت بولنجه خلیفهٔ رسول الله
عراقده بولنوب اولوقتده فارس حکومتنه تابع اولان
قبائل عربیه نك اتحاد وجمعنه لزوم کورمکله خالد بن
ولید یمندن عودت ایتمدن مثنی یه امر ایدوب سکز
بیك سواری ایله عراق الکاسنه غزا ایله مشغول
ایکن خالد بن ولید رضی الله تعالی عنه یمندن کلوب
هجرت سنیه نك اون ایکنجی سنه سی محرمنده اون بیك
سواری ایله عراق فتحنه مأمور اولوب ایله نام محلدن
عراقه کیرمسی ومثنی بن حارثه یه سائر رؤسا ومعیتی
عسکریله خالده التحاق ایلمسی امر اولندی خالد مدینهٔ
منوره دن چیقوب عراقه توجه ایلدی بانقیایه وصولنده
بانقیا وسوما امیری جابان اون بیك دینار ایله مصالحه
ایدوب خالد اقچه یی قبض ایتدکدن صکره حیره سمتنه

حركت ایلدی حیره جوارینه وصولنده اشراف اهالی
ایله حیره امیری قبیصة الطائی استقبالنه چیقوب
طقسان بیك درهم جزیه‌یه مصالحه اولندی اندن صكره
خالد ابله سمتنه توجه ایدوب حفیر نام محلده بولشمق
اوزره مثنی وسائر رؤسایه امرنامه‌لر یازدی ایران
شاهی اردشیر طرفندن ابله والیسی اولان هرمز
خالددن اول حفیر موقعنی طوتدیغندن خالد كاظمه
طرفنه میل ایله مثنی بن حارثه‌یی برنجی وقعقاع نام
ذاتی ایكنجی مقدمة الجیشه امیر نصب ایدوب
كندوسی ایكی فرقه‌نك اراسنده یوریه‌رك وهرمز
عسكریله اوراده اولان بر صویك كنارینه كله‌رك صو
ابله خالدك اراسنه كیردكده خالد عسكره صویی
ضبط ایتمك محاربه‌ده زیاده صبر ایدن عسكره میسر
اولور دیدی واو كیجه یاغمور یاغوب دفع احتیاج
ایدرك مقابلهٔ دشمنه ترتیب صفوف حرب ایلیوب
هرمزی مبارزه‌یه دعوت واوده اجابت ایتمكله خالد
عادتی اوزره هرمز اوزرینه هجوم ایدوب اسیر
ایلدكده هرمزك عسكری خالده غدر قصد ایلمكله
خالد هرمزی قتل وقعقاع خالده هجوم ایدنلری
قلیجیله منع ایلدی بونك اوزرینه فارس عسكری بوزلمغله
مثنی‌یی تعقیبه مأمور ایدوب كندوسی بصره طرفنه

میل ایلدی اردشیرك هرمزه امداد ایچون تعیین
ایلدیكی عسكر كلدكده ایكن فراریلره تصادف ایدوب
امرای عسكردن قباذ ایله انوشجان دخی مذكور
فراریلرله برابر اولوب كلان امداد عسكریله برلشوب
خالد اوزرینه كلدكده اولدقلری خبری واصل اولدقده
خالد استقباله چیقوب یكیدن محاربه‌یه ابتدار ایتدكلرنده
قباذ ایله انوشجان مقتول اولوب و فارس عسكری
بوزیلوب اسلام شدتله هجوم وتعقیب ایدرك
صولرده غرق اولانلردن ماعدا اوتوز بیك قدر مقتول
براقدیلر بعض نهرلر دخی حیلولت ایتدیكی جهتله
اسلام تعقیبدن فارغ اولوب بوغلبهٔ عظیمه‌یی
خلیفه‌یه اشعار و خمس غنایمی ارسال ایدوب ابو بكر
تنبیهی اوزره اهل فلاحته تعرض ایتمیه‌رك ذمته
و جزیه‌یه ربط و حاللرینه ترك ایلدیلر .
بوندن صكره ایران شاهی بهمن نام امیر معیتنده بیوك
جسیم بر اردو دخی تهیئه ایدوب خالدك اوزرینه
تعیین ایلدی و عراقده ساكن اولان عرب نصاراسی
قبائلی دخی قالدروب اسلام علیهنه جمع ایلدی
و امداد ایچون بازان نام امیر معیتنده دخی بر عسكر
حاضرلیوب یوله چیقاردی خالد بازان ایله بهمن اراسنه
كیروب ترتیب مصاف و عادتی اوزره مبارزه استیوب

عربدن مالك بن قيس مبارزه‌یه چیقدقده یقاسندن طوتوب قتل ایلدی وطرفين محاربه‌ده ثبات ایتمكله عسكر فرس و عربدن يتمش بيك كشی قدر مقتول اولوب فارس اردوسی پریشان اولدی ونهره آتلان جثه‌لرك قانندن صولر قزاروب محاربهٔ مذكوره‌یه نهر الدم تسميه اولندی بوندن صكره امعیشیا بلده‌سنه غزا ایدوب بلده‌یی تخریب ایلدی .

حیره‌نك صلحا فتحی وایران اردولریله عرب متنصره‌نك مغلوبيتی اهل عراقك اعصابنه ایراث فتور ایدرك همان جمله‌سی اطاعتله جزیه كذار اولدیلر بو خلالده ایران شاهی اردشیر ثالث دخی فوت اولوب تخته لایق اولاد ملوكدن كیمسه بولنمامغله ایرانده قيل وقال و شورش و اختلال ظهوريله عاقبت فرخزاد نام خاتونی تخت سلطنته اجلاس ایلدیلرسه‌ده افتراق واختلال دوام ایتمكله خالد رضی الله تعالی عنه انبار وعین التمر وحیره توابعنی حاصلی جمیع عراقی اللی كون ظرفنده ضبط ایدوب ثغور و مواقعه اهل كفایتدن مأمورلر نصب ایلدی وخراجی جبایت ایدوب امور واقعه‌یی خليفهٔ رسول اللهه عرض ایلدی خالدك مكتوبی خليفه‌یه واصل اولدقده قرائت ایدوب خالد كبی بر ار طوغرمغه قادینلر عاجزدر دیدیلر .

تمهيد امور مملكت ایچون خالد رضی الله تعالی عنه بر ییل قدر عراقده اقامت وایران مأمورلرینه وشاهه آیرو آیرو مكتوبلر یازوب اسلامه تبعیته دعوت ایلدی شاهه یازدیغی مكتوبده قبول اسلام وجزیه بیننده تخيير ایدرك امتناع ایدرسن سنك حیاته اولان محبتك قدر موته حریص اولان اسلام عسكرینی كوندریرم طوعا راضی اولمدیغك تكليفلری جبرا اجرا ایدرسین دیدی .

﴿ استطراد ﴾

اسلام عراقی ضبط ایدوب عسكر مداینه‌دك « قديم اسمی تیسفوندر » غزا وغارت ایدركن ایران كباری يكدیكرينك عليهنده اعمال دسايس و حيل وتبديل سلطنته انهماك ایدرلردی دولت ونبوت اسلاميه‌نك ظهورندن يزدجردك قتليله ایران حكومتی اسلامه نصيب اولدیغی زمانه‌دك كه تقريبا يكرمی ییل قدر مدتدر اون درت شاه يكديكرینی متعاقبا تخت سلطنتدن كچوب ایران حكومتی پایانه ینشوب حال وشانلری السنهٔ ناسده داستان اولدی ایران كبارینك اختلافندن بويله بر نتيجه‌نك ظهوری عاقبت بین اولان اهل علم وادراك نزدنده البته ظاهر ایدی ومنعنه سعی ایتمشلردی انجق هر دولت انحطاطه ميل ایتدیكی زمانده

اصحاب تملق و نفاق اولان رجال ملوكه كسب تقربله استحصال منافع ذاتيه‌لريچون تسويلات نفسانيه و دسائس شيطانيه‌لريني قالب مزور حقانيته دوكوب ملوكي اغفال و نا مشروع اولان اعماله سوق ايدرك نظام و قوانيني اخلال ايدوب بادئ اضمحلال و كندولري دخي سوء صنيعلرينك جزاسني بوله‌رق جمله ايله برابر پايمال اولورلر . انتهى .

بو شامده عرب متنصره نقض عهد ايتديكي خبري دومة الجندل سمتنده بولنان اسلام فرقه‌سي رئيسي عياض بن غنم جانبندن اشعار اولنمغله خالد رضى الله تعالى عنه همان او طرفه طوغري توجه ايدوب دومة الجندل اوزرينه ايندي عياض بر طرفدن و خالد او بر طرفدن استحكامله هجوم ايدوب دومة الجندله كيرديلر دومة الجندل و نواحيسي اكيدر وجودي نام ايكي رئيس بيننده منقسم اولوب بونلر فتنه‌يي برابر اوياندرمش ايكن مؤخرا اكيدر نكول ايتمش ايسه‌ده عذري مقبول اولمديغندن اكيدري خارجده وجودي‌يي دومة الجندل ايچنده قتل ايله فسادي باصدردي انجق خالد بونلرله مشغول ايكن فرس و عرب طائفه‌لري عراقده يكيدن ايقاد نائره قتال ايدوب خالدك عراقده خليفه‌سي مثنى ايله اوغراشوركن خالد يلدرم كبي

عراقه يتشوب ايران و عرب عسكريني پريشان ايدرك آسايشي تمهيد ايتدكدن صكره خليفه‌دن اذنسز خفيا حج ايليوب عودت ايلدكده اكثر ناس بوندن بيخبر ايدي و خليفه‌نك سمعنه واصل اولدقده خالده عتاب ايليوب بو شامده آچلمش اولان روم محاربه‌لرينه تعيين ايتدي روملر عرب متنصره‌دن بو شامده بولنان قبائلي اغرا و تحريك ايليوب اسلام عليهنه سوق ايلدكلرندن خالد رضى الله تعالى عنه يتشوب بونلر عقد محاربه و غلبه ايدرك صورت اضمحلاللريني خليفهٔ رسول الله‌ه عرض ايلدكده محاربه‌ده ايلرولمسني امر ايدوب ماهان نام اميرك معيتنده اولان روم اردوسي اوزرينه اقتحام ايدرك بونلري دخي منهزم ايدوب خليفه‌يه اشعار و روملرك كثرتني بيان ايله استمداد ايلدي بو خلالده يمندن روم محاربه‌سيچون ترتيب اولنان عسكرك مدينه‌يه وصولنه تصادف ايدوب عكرمة بن ابو جهلي معيتي عسكريله و حمير رئيسي ذو الكلاعي حمير عسكريله و بونلرله برابر كلان سائر رؤسا دخي معيتلرنده بولنان عسكرله همان خالده يتشملري امر اولندي .

خالد بن وليد عراقه مأمور اولوب از وقت ايچنده اهل عراق و ايران جانبندن كلان اردولره غلبه ايدنجه

روم اوزرینه دخی فتح باب محاربه صره‌سی کلمکله
خلیفهٔ رسول الله خالدبن سعیدی بر مقدار عسکرله
شام اوزرینه تعیین ایدوب ارقه‌سندن عمرو بن العاصی
دخی بر فرقه عسکرله کوندروب امداد ایلدی و عقبنجه
ولیدبن عقبه و زیاد بن ابو سفیانی برر فرقه ایله تعیین
ایلیوب ولیدی اردن و عمرو بن العاصی فلسطین
محاربه‌سنه نصب ایلیوب زیاد بن ابو سفیانی فرقه‌لرك
ریاستنه وابو عبیده بن الجراحی جمله‌سنه نظارت اتمکه
مأمور ایلیوب حمص استیلاسنه کوندردی بیان
اولندیغی اوزره عراق تمامیله فتح اولنمغله خالد بن
ولیدی دخی ارقه‌لرندن سر عسکرلکله کوندروب بعده
آنفاً بیان اولندیغی وجهله یمندن کلان رؤسا معیتلری
عسکریله امداده تعیین اولنمغله تحشد ایدن عسکر اسلام
قرق بیك نفره بالغ اولوب التی بیك کشی دخی خط
رجعتی تأمین ایچون تعبیه اولنمشیدی .
روم شهنشاهی هرقلیوس عربك کوندن کونه قوتی
تزاید ایدرك عراقی فتح ایتدکاری وشام دیارینه دخی
منتشر اولدقلرینی استماع ایتدکجه بو امر مهمك چارهٔ
اندفاعنی تفکرله قسطنطینیه‌دن سوریه دیارینه کچوب
عرب متنصره‌دن و روم خلقندن ایکیوز سکسان بیك قدر
عسکر تهیئه ایدرك طاقم طاقم آیروب کندوسی حمصه

ایندی برادری (تراقوس ثؤذورس) طقسان بیك
کشیله عمرو بن العاصك جهتنه ارض فلسطینه
ونو زرك اوغلی یورغسی یزید بن ابو سفیان
(ثؤذورس) نام امیری اردن فرقه‌سی امیری شرحبیل
ابن حسنة وکیکلاوس نام امیری التمش بیك نفرله ابو
عبیدة بن الجراح رضی الله تعالی عنه جهتنه سوق
ایدوب امرای اسلام رومك کثرتندن احتیاطه مجبور
اوله‌رق جمله‌سی (یرموك) نام موقع مستحکمده اجتماع
ایدوب برطرفلرنده یرموك اوچرمنی ودیکر طرفدن
(واقوصه) اوچرمنی سپر ایدوب خالدبن ولید رضی الله
تعالی عنه واصل اولنجه‌دك اوچ آی قدر روملرله
قارشو قارشویه طوردیلر اسلام عسکری یرموکده
اجتماع ایدنجه روملر دخی فرقه‌لری برلشدردیلر
خالدك وصولنده روجه بیان سالف عسکر اسلام
قرق التمیك نفره بالغ اولمغله التیبك نفری عکرمة بن
ابو جهل ایله خط رجعتی تأمین ایچون تعبیه اولندی
ابن اثیر علیه الرحمه کامل التواریخنده دیدیکه خالد
ابن ولید امرای عسکر اسلامه خطابا ایلك محاربه‌نك
اداره‌سنی بوکون بکا تفویض ایدرسه‌کز بلکه
بندن صکره هر بوکز برر کره نوبتله سر عسکر
اوله‌جقسکز دیدی « رومك قوتی پك زیاده اولدیغندن

شهادتله تبدلی ایدا ایلدی » جمله‌سی متفقا سر عسکرلکی
خالده مناسب کوردیلر خالد رضی الله تعالی عنه
عراقدن سوریه‌ده اولان عساکر اسلامك كافه‌سنه
امارت منصبیله جانب خلافت اسلامیه‌دن کوندرلمش
ایکن محاربه‌نك اداره‌سنی امرادن طلب ایلمسی تعقل
اولنمز یرموك محاربه‌سنك وقوعی هجرتك اون‌بشنده
عهد خلافت فاروقده اولدیغی بیان ایدنلردن فتوح
الشام صاحبی ازدی بو فقره‌یی بو صورتله یازمسی
خلافت فاروقده عزل اولندیغی جهتله یرموکده
اختلاف آرایه قارشو اداره‌ٔ جیشی ابو عبیده‌دن طلب
ایدوب انلر دخی او محاربه‌نك اداره‌سنی خالده تفویض
وامرینه اطاعت ایلملرینی امرای عسکره امر ایلدیکنی
وخالدك محاربه‌ده کفایتنی بیاندن عبارت اولوب ابن
اثیر بوندن غفلت ایدرك ایکی عهد خلافتی وامارت
مطلقه ایله خالدك امارت مقیده‌سنی یکدیکرینه
قارشدردی خالد عسکر اسلامی بیکر بیکر آیروب قرق
آلای ترتیب ومناسب محللره تعبیه ایلدی بو خلالده
روم امیرلرندن یورغوس خالد بن ولید ایله ملاقات
ایتدکده اسلامك حالنی ونبوتك کیفیتنی خالددن سؤال
ایله الدیغی جوابلر قلبنی اسلامه چویروب اهتدا
ایلدی وبونك اسلامی روملره سبب ضعف اولدی خالد

عراقده ایران عسکریله چوق محاربه‌لر ایتدیکی جهتله
متمدن عسکر محاربه‌سنك اصولنی بالتجربه تحصیل
ایلمش اولدیغندن عسکر اسلامی بر کوزل تعبیه ایدوب
روم عسکری اوزرینه هجوم ایتدکده محاربه شدتله
دوام ایلدی عاقبة الامرده روملر شدائد حربه تحمل
ایده‌میوب یوز چویردکلرنده عسکر اسلام تعقیبه
زیاده اقدام ایدرك میدان محاربه‌ده قتل اولنان روملرك
وواقوصه وادیسنه دوشوب تلف اولانلرك عددی
طقسان بیکه بالغ اولدیغنی اکثر محققین بیان ایتمشلردر
روم عسکری امراسندن پك چوق کشی تلف اولوب
هرقلیوسك برادری تئوذورس دخی مقتول اولانلردن
ایدی اسلام امراسندن دخی عکرمة بن ابوجهل
ویکی مسلمان یورغوس وعکرمه‌نك اوغلی عمرو وسلمة
ابن هشام وسعیدك ایکی اوغلی عمرو وابان وهشام بن
العاصی وهبار بن سفیان وطفیل بن عمر وخالد بن سعید
شهید اولدیلر خالد بن سعیدك نعشی بولنمدیغی جهتله
محل شهادتنده اختلاف واردر بعضیلری مرج
الصفرده شهید اولدی دیدیلر ابو سفیانك دخی
بو محاربه‌ده همت واقدامی موفور اولوب بر کوزی اوق
اصابتیله معطل اولمشدر
بو مظفریتدن صکره امرای عسکر اسلام فوت وقت

ایتمیه‌رك طوغری بصری الشام اوزرینه توجه ایدوب حرباً فتح ایلدیلر بعض مورخین بصرینك فتحی یرموکدن اول اولدیغنه ذاهب اولمشلرسه‌ده ارقه‌لرنده رومك جسیم اردوسنی براقوب بصری‌یی محاصره ایتمك قاعدهٔ حربك خلافنده اولمغله قول اول مرجحدر اجنادین محاربه‌سنده دخی اسلام روم عسکرینی منهزم ایلیوب روملردن بیك کشی تلف اولمشدر بو محاربه‌نك حقنده دخی اختلاف اولنوب کیمیسی یرموکدن اول وکیمیسی صکره دیمشدر .

امرای عساکر اسلام روملرله محاربه‌یه طوتشمش ایکن ابو بکر رضی الله تعالی عنهك وفاتیله عمر رضی الله تعالی عنه خلافته کچدیکی خبری هجرت سنیه‌نك اون اوچنجی سنه‌سی جمادی الآخره‌سنك یکرمی ایکیسنده اردویه واصل اولمش ایسه‌ده محاربه تمام اولنجه‌یه‌دك مکتوم طوتلدی .

استطراد

آنفاً بیان اولندیغی اوزره خالدبن ولید عراقی فتح ایتمکده ایکن ایران حکومتی مالا یعنی ایله اشتغال ایدوب شقاق وفساد ممالك ایرانده دوام ایتمکده اولدیغی کبی روملر دخی فساد اخلاق علتی سببیله

زیر حکملرنده اولان ممالك واسعه‌ده همان عموماً اهالی‌یه جور واعتسافلری حددن آشمش ایدی . حتی سوریه‌ده اسلامه مقاومت ایچون جمع ایتدکلری اردولرده انواع فحش وقبایح مباح وشایع واهالینك عرض وماله تسلطلری متوالیاً واقع اولوب بث شکوا ایدنلره رؤسای عسکر وولات التفات واعتنا ایتمدکلرندن ماعدا امرای عسکر دخی آیروجه کسر ناموس اهالی‌یه جسارت ایدرلردی . تفاصیل احوال ازدینك فتوح الشام نام تاریخنده مذکوردر ان شاءالله تعالی آتیده بیان ایده‌جکمز وجهله اکر بلاد حاره اهالیسندن اولان عسکر اسلامه شمالك برودت هواسی مقاومت ایتمامش اولیدی اول وقت ایچنده قسطنطینیه حکومتی ایادئ اسلامه کچمشیدی . صحف سالفه‌ده اشعار اولندیغی اوزره هجرتدن برقرن زمان کچمدن اول شرقدن کاشغره وغربدن بحر محیط ساحلنه‌دك اسلام فتح ممالك ایلدی عربك شماله توغل ایلماسی مألوف اولمدقلری هوانك مقاومتندن نشأت ایلدی نوبت ترك اسلامنه کلدکده دولت عثمانیه عسکری آوستریا دولتی پایتختی ویانه‌یه‌دك کتدیلر .

بو صدده رجوع ایدملم : خلیفهٔ رسول الله ابو بکر رضی الله تعالی عنه هجرت سنیه‌نك اوننجی سنه‌سی

ربيع الاولنده مسند مقدس خلافته كچدى هجرتك اون
اوچنجى سنه‌سنده جمادى الآخره‌نك يكرمى ايكيسنده
دار آخرته ارتحال ايلدى ايكى ييل اوچ آى مسند
خلافتده طوروب حق خلافتى تماميله ايفا وبو مدت
ايچنده اهل ارتدادى اصلاح واز وقتده عراقى فتح
ايتدى و سوريه وفلسطينده روم اردولرينى پايمال
ايدوب اندن صكره وقوع بولان فتوحات عظيمه‌نك
مقدماتنى تأسيس و بنيان حكومت اسلاميه‌يى تحكيم
وتشييد ايلدى وفاتندن از اول مقصد اصلى اولان
حكومت عادله ومدنيت فاضله‌نك اقطار دنيايه نشرينه
كفايتى جمله انام بيننده مسلم اولان عمر بن الخطابى
خلافته لايق كوردى و بو خصوص حقنده كبار
اصحاب رسول اللهه دانشوب رأيلرينى الدقدن صكره
وصيتنامه تحريرينه قرار ويروب عثمان بن عفانه املا
ايله يازدردى .

﴿ صورت وصيتنامه ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم هذا ما عهد به ابو بكر خليفة
محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم عند آخر عهده
بالدنيا واول عهده بالآخرة فى الحال التى يؤمن فيها
الكافر و يوقن فيها الفاجر انى استعملت عليكم عمر

ابن الخطاب ولم آل لكم خيراً فان صبر وعدل فذلك
علمى به و رأيى فيه وان جار و بدل فلا علم لى بالغيب
والخير اردت ولكل امرئ ما اكتسب وسيعلم الذين
ظلموا اى منقلب ينقلبون . مفهوم شريفى « بو اول
عهددر كه انى محمد رسول الله صلى الله عليه وسلمك
خليفه‌سى ابو بكر دنيادن مفارقت ايدركن و آخرت
دارينه كيركن ايتمشدر برحالده كه كافر اوحالده ايمانه
وفاجر ايقانه كلور سزه خيرلى اولمق ايچون عمر بن
الخطابى خلافته نصب ايلدم اكر صبر وعدالت ايدرسه
بنى تصديق ايتمش اولور و اكر تبديل مسلك ايدرده
جور ايلرسه غيبى بيلديكم جهتله بكا عتاب ايتميه‌سكز
بن سزك ايچون خير مراد ايتدم هركس كندى عملنك
جزاسنى بولور وظلم ايدنلر نه حاله كرفتار اوله‌جقلرينى
قريبا بيلورلر » ديمكدر .

بو عهدى اصحابدن برينه ويروب مجمع ناسده اوقودى
جمله‌سى طوعا قبول ايدوب ايشتدك وقبول ايتدك ديو
باغرديلر .

﴿ عزل خالد وفتح دمشق ﴾

عمر رضى الله تعالى عنه مسند خلافته كچدكده اجرا آتنك
برنجيسى خالد بن وليدك عزليله ابو عبيده‌نك عسكر

اسلامه امیر نصب اولنمسی ایدی زیرا صحف سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره یننده مالك بن نویره‌نك خطأً قتل اولندیغنه قلبی مطمئن دکل ایدی انجق ابو عبیده بو تبدلی محاربه اثناسنده کتم ایدوب یرموك محاربه‌سنده مظفر اولدقدن صکره بصری اوزرینه کیتدیلر بصری‌یی فتح ایدنجه دمشق اوزرینه یوریدیلر دمشقی یتمش کون محاصره‌دن صکره خالد بن ولید رضی الله تعالی عنه بر کیجه روملر غفلتده ایکن بعض دلاوران اسلام ایله نردبان قوروب بغتةً دمشقك ایچنه کیردی و کندو سمتنده اولان قلعه قپوسنی ضبط ایدنجه صوت بلند ایله تکبیر ایتدیلر خارجده اولان اسلام تکبیری ایشیدوب دمشقك نواحئ اربعه‌سندن هجوم ایتمکله داخلده اولان روم عسکری و امیرلری آنستاشس شاشروب اسلام عنوةً دمشقی فتح و مقاومت ایدنلری قتل ایلدیلر بو قول ابن اثیر و ابن خلدون معتقدی اولوب ازدینك فتوح الشام نام تاریخنده یالکز بر قپوسندن خالد عنوةً کیروب جهات سائره صلحاً فتح اولندی دیمشدر .

بو خلالده حمصده اولان روملر دمشقه امداده مسارعت ایتمشلر ایسه‌ده حمص ایله دمشق اراسنده امداده حیلولت ایتمك ایچون تعبیه اولنمش اولان جیش اسلام

امداده کلنلری استیصال ایتدیکندن امدادلری نتیجه‌سز قالدی .

دمشق فتحندن صکره ابو عبیدة بن الجراح خالد بن ولیدك عزلنی و کندوسنك امیر الجیش اولدیغنی اعلان ایدوب خالد مدینهٔ منوره‌یه مقام خلافته کتدی و امرای اسلام فحل نام محلده مجتمع اولان رومك جسیم اردوسنك اوزرینه کیدوب حربه طوتشدیلر روم عسکرینك عددی کثیر و جمعیتلری کبیر ایسه‌ده قیون سوریسی کبی بیماکل اولدقلرندن سکسان بیك روم بو محاربه‌ده مقتول اولوب بقیة السیوف فرار ایلدیلر بو محاربه‌ده اسلام عسکرینك رئیسی شرحبیل اولوب فحل مظفریتی عقبنده معیتی عسکریله بیسان اوزرینه کیدوب عنوةً فتح ایلدکدن صکره دمشق و بیسانك فتحی نواحئ شامیه اهالیسنی صلحه مجبور ایتمکله حوران و تدمر و طبریه سنجاقلری و سائر اردن نواحیسی صلحه طالب اولوب قبول اولنمغله طرف اسلامدن جهات مذکوره‌یه عمال و امنا نصب اولندی دمشق شامه یزید بن ابی سفیان و تدمره دحیة الکلبی و حورانه ابو الازهر القشیری تعیین اولنه‌رق فتوحاتی خلیفهٔ رسول الله عمر رضی الله عنه‌یه اشعار ایلدیلر .

خالدبن ولید مدینه‌یه وصول ایدوب خلیفهٔ عدالت پرور یعنی عمر رضی الله عنهه ملاقات ایلدکده عمرک قلبنده اولان عقده‌یی حل ایدوب وابو عبیده‌نك معیتنده بولنمق اوزره روم محاربه‌لرینه مأمور اولوب دیارشامه عودت ایلدی سوریه‌ده روملرك جمعیتلری پریشان اولدیغندن مواقع مهمهٔ عسکریه ید اسلامه كچدی عراقدن خالدبن ولید معیتیله سوریه اردوسنه امداده کلان عسکرله رؤسانك عراق اردوسنه عودتنه خلیفهٔ رسول اللهدن امر اولنوب قعقاع وسائر رؤسا عراقه عودته مأذون اولدیلر ٠

ابوبکر رضی الله تعالی عنهك امریله خالدبن الولید شامده روم محاربه‌سیله مشغول اولان اسلام اوزرینه امیر اولوب عراق اردوسنك برقسمیله چیقوب سوریه‌یه توجه ایلدکده عسکرك قسم ثانیسی مثنی ابن حارثه معیتنده براقشیدی خالد سوریه‌ده دشمن اردولرینك استیصالیله مشغول ایکن ایران تبدیل سلطنتله اوغراشوب بعده شهریراز بن شیرین بن شهریارك سلطنتنه قرار ویروب اختلاله سکونت کلدکده فیروز نام امیر معیتیله اسلام اوزرینه برجسیم اردو تعیین اولنوب هجرتك اون اوچنجی سنه‌سی ضمنده جوارنده ایکی عسکر بیننده برمقاتلهٔ شدیده

وقوع بولدی ایران عسکرینك ایچنده برفیل بولنمغله اسلام سواریلرینك آتلری اورکوب تعبیهٔ جیشه خلل کلمامك ایچون مثنی برقاچ کشیله برابر فیله هجوم ایدوب قتل ودشمنه هجوم ایدوب بوزدقلرنده شهره طوغری فرار وتحصن ایلدیلر بوخلالده شهریراز فوت اولوب ساسانیان عائله‌سندن برشاه انتخابنده ینه برچوق اختلافلر ظهوریله اهالینك برطاقمی آزرمیدخت نام خاتونك وبرقسمی شاپور نام شهزاده‌نك سلطنتنه قرار ویروب اختلاف ایتدیلر قوت شاپور طرفنده بولنمغله آزرمیدختی خلع ورؤسادن فرخزاده جبرا تزویجه مباشرت ایلدکده آزرمیدخت اعاظم رؤسادن سیاوش نام ذاتدن استعانه ایلدی سیاوش قبول ایلمسنی اشعار وزفاف کیجه‌سنده بغتة برفرقه عسکرله کلوب فرخزادی اخذ وقتل وشاپوری برمدت محاصره ایدوب بعده آنی دخی اخذ وقتل ایتمکله تکرار آزرمیدختی تخت سلطنته اجلاس ایلدی ٠ ایران اهالیسنك بومشغولیتندن اسلام استفاده ایدوب فراتك بری طرفی کافة اسلام النه کچدی بوخلالده مدینهٔ منوره‌دن خبرك انقطاعی مثنی‌یی استخباره مجبور ایتمکله بالنفس مدینه‌یه توجه ایدوب بشیربن الخصاصیه‌یی وکیل ایلدی مدینه‌یه وصولنده خلیفهٔ رسول الله ابوبکر رضی الله

تعالى عنهی جان اوستنده بولدی که ابوبکر امر خلافتی
عمر رضی الله تعالى عنهه وصیت ایتمشیدی ابوبکر مثنی نك
کلدیکنی خبر الدقده عمر رضی الله عنهی نزدینه جلب
ایدوب کفایت مقداری عسکرله مثنی یی همان ایران
محاربه‌سنه اعاده وعراقدن شامه امداده کیدن فرقه‌نك
عراقه عودتنی امر ایدوب خالدبن ولیدی ذکر ایلمدی

﴿ ابوعبید بن مسعودك عراقه والی نصب اولندیغی ﴾

عمر رضی الله تعالى عنه مسند خلافته چیقدکده ایران
محاربه‌سنه اعتنا ایدوب مثنی بن حارثه یی یکیدن تنظیم
ایتدیکی برفرقه عسکرله خلافتك دردنجی کونی یوله
چیقاروب کوندردی حتی بیعت عامه کوننده خطابت
ایدوب حجاز سزه مقر دکلدر حجازك الکزده
استقراری سفرله اولور ای مهاجرلر نرده سکز حق
تعالینك سزه کتابنده وعد ایتدیکی مملکتلرك استیلاسنه
کیدکز کتاب کریمنده دین اسلامی سائر ادیانه غالب
ایده‌جکنی وعد ایلدی حق تعالى دینی اظهار ودین
حقه نصرت ایدنلری برخوردار ایدر مخالفت ایدن
امتلرك مملکتلرینه سزی وارث ایتمشدر ای امتك

صلحاسی نرده سکز دینجه ابوعبید بن مسعود ثقفی وسعد
ابن عبید انصاری وسلیط بن قیس آیریلوب چیقدیلر
ابوعبید ثقفی یی خالدبن ولیدیرینه امارت جیش وولایت
عراقه تعیین ایدوب سعد وسلیط نام امیرلری دخی برر
فرقه عسکرله معیتنه ویردی بعده ای ابوعبید پیغمبر
علیه السلامك اصحابی رأینه مراجعت ایله ونصیحتلرینه
تشکر ایله صاقنوب رأیده تفرد ایلمه وبیجا عجله‌دن اتقا
ایدوب فرصتی دخی قاچرمه بو محاربه‌در بونده تأنی
وعجله‌نك وقتنی بیلن اهل عقل وتمکین قازانور بن
سلیطی امارت جیشه مناسب کوردم انجق عجول
وسریع اولمسی تأخرنه سبب اولمشدر .
مثنی حیره‌یه واصل اولوب متعاقبا ابوعبید وسلیط
دخی عراقه کیروب اتفاقلری اوزره فراتك اشاغیسنده
اجتماع ایلدیلر مثنی نك عراقدن غیابنده ینه ایرانده
برطاقم اختلالر ظهوریله (بوران دخت) خراسان
والیسی رستمله مکاتبه ایدرك رستم برطاقم عسکرله
خراساندن چیقوب آزرمی دخت طرفکیرلرینی استیصال
ایدرك مداینه دك کلدی وقهرأ شهره کیردی سیاوشی
قتل وآزرمی دختی خلع ایدوب کوزلرینه میل چکدی
وبوران دختی تخت شاهی یه اجلاس ایدوب تفرد
ایلدی بوران دخت حامیسی رستمی اتابك سلطنت اتخاذ

ایدوب رستمك امرینه اطاعت ایتملرینی امرای عسکر وامنای مملکته یازدی رستم همان هرطرفه مأمورلر کوندررك اسلام علیهنه حرکته اهالی‌یی اجبار ایلدی وجابان نام امیری برفرقه عسکرله ابوعبید اردوسنه قارشو کوندردی مثنی خط رجعتی تأمین ایچون حیره‌دن چیقوب آنفاً بیان اولندیغی اوزره فراتك جانب اسفلنده ابوعبید ایله برلشدی عسکر اسلامی تعبیه ایدوب وجابان بر جمعیت عظیمه ایله نمارق موقعنی طوتوب طرفین نائرهٔ حربی ایقاد وترتیب صفوف جهاد ایدوب شدیداً جنك ایلدکلرنده نصرت وظفر اسلامه میسر اولمغله جابان اسیر اولدی وعسکر اسلام کسکر ناحیه‌سنه‌دك دشمنی تعقیب ایلدی نرسی کسکرده منهزملری جمع ایدوب کسکرده اولان ایران اردوسنه قاتلدی وعسکرینی تعبیه ایدوب عائلهٔ اکاسره‌دن بسطامك اوغللری نفدویه وشیرویه نام ایکی امیری معیتلری عسکریله جناحینه تعیین ایلیوب کندوسی وسطده بولندی بوران دخت جابانك انهزامی خبرینی الدقده نرسی‌یه امداد ایچون جالنوس نام امیری برفرقه عسکرله کوندردیکنی ابوعبید استخبار ایلدکده امداد یتشمدن کندوسی امداد عسکرینك اوزرینه یوریوب ایکی عسکرك اراسنه کیردی ونرسی

اوزرینه مثنی‌یی کوندروب حربی تعجیل ایلدی مثنی نرسی‌یی وابوعبید جالنوسی مغلوب ومقهور ایلیوب عسکرلرینی پریشان ایلدیلر وسواد عراقك جزیه‌سنی جبایت ایدرك ابوعبید حیره‌یه عودت وخمس غنایمی مدینه‌یه کوندروب خبر فتحی خلیفهٔ رسول اللهه عرض ایلدی .

جالنوس هزیمتدن صکره مداینه عودت وصورت واقعه‌یی رستمه بیان ایدوب درفش کاویان دینلان مشهور سنجاغی چیقاروب اکابر رؤسای فرسدن حادویه نام امیره تسلیم وعظیم بر اردو جمع ایلیوب محاربه‌یه تعیین ایلدی بو خبر ابوعبیدك مسموعی اولدقده اول دخی حیره‌دن عسکر اسلام ایله چیقوب فرات کنارنده ناطف موقعنده اجتماع ایدن فرس اردوسنك قارشوسنده فراتك بری طرفنده عسکری تعبیه ایلدی وبرقاچ کون اقامت ایدوب طرفیندن فرات اوزرینه ایکی جسر تمدید اولندرق ابوعبید کوپریدن مرور ایله حادویه‌نك اردوسنه مقابل یر طوتدی اندن صکره عسکرینی ترتیب وتنظیم ایله محاربه‌یه کیردی فرس عسکری ایچنده معلم فیللر بولنمغله اسلام عسکرینك آتلری اورکوب تعبیه‌یه خلل کله‌جکنی ابوعبید کورمکله عسکر اسلامی پیاده شکلنه قویوب قلیجله قتال وفیللره

هجوم ایدرك عسكرلرینی و خرطوملرینی كسه‌رك ابو عبید بالنفس بر فیلی اولدروب اوزرنده‌كی محاربلری یره دوشردی انجق دشمنك كثرتی وفیللردن سوارینك تعطیلی تعبیه‌نك نظامنی بوزدی وعسكر اسلام بوزیلوب جسردن مروره شتاب ایلدكلری كورلكله مثنی بن حارثه اسلامدن برقاچ كشیله جسرك باشنه قوشوب هدم ایلدی وعبوره كلانلره ناموسكزله محاربه‌ده اولمزسه‌كز غریقا اوله‌جكسكز دیه‌رك عسكری چورمكه غیرت ایتدیسه‌ده بوزغون عسكرك اوكنه كچمك پك كوج اولدیغندن برچوق كشی فراته دوشوب بوغلدی وابو عبید برفیلك ایاغی التنده شهید اولوب اندن صكره رایت اسلامی التی كشی واحدا بعد واحد آلوب شهید اولدیلر والك صكره قهرمان مثنی دخی رایت النده ایكن مجروح اولدی بو محاربه‌ده اسلامدن درت بیك كشی جریحا وغریقا شهید اولدی وایكی بیك كشی فراتك اوته یقاسنه كچدی وروٴسای عسكر اسلامدن برقاچ ذات دخی نائل رتبهٔ شهادت اولدیلر انجق مثنی اوچ بیك كشیله ثبات ایدرك اشراف عربدن عروة بن زید و ابو محجن ثقفی وابو زید الطائی شدیدا محاربه ایلدیلر ابو زید نصرانی ایسه‌ده حمیت قومیه ایله محاربه ایلدی اندن صكره مثنی براوجی كسلمش اولان

جسرك باشنده موقع طوتوب فراتی كچنلره ایشته بن دشمنله سزك آراكزه كیردم عودت ایدك جسرك كسیلان طرفنی تعمیر ایدكز صكره جمله‌مز منتظما قارشویه كچه‌رز دیدی قارشو یقه‌یه كچنلر دونوب جسری باغلادیلر اوته یقه‌ده بولنان عسكر منتظما كچنجه مثنی دشمنه مقاومت ایلدی والك صكره كندوسی دخی معیتنده اولان بهادرلرله كچدی ایران عسكری قارشو یه كچوب اسلام عسكرینی تعقیب ایچون حاضرلنمش ایكن ایرانده رستم علیهنده بر اختلال ظهوری خبری حادویهه كلمكله مصالحه‌یه طالب واسلام دخی بر مقتضای حال بوكا راغب اولمغله عقد صلح اولنوب صورت واقعه‌یی خلیفهٔ رسول الله عمر رضی الله تعالی عنهه اشعار ایلدی بو محاربه‌ده ایران عسكرندن دخی اوچ بیك كشی میدان محاربه‌ده مقتول اولدی ٠

ابو عبید بن مسعودك كوپری باشنده نهزامی امیر المؤمنین عمر رضی الله عنهك سمعنه واصل اولدقده اظهار حزن واسف ایدوب مثنی بن حارثه‌یه مددارسالیله مشغول اولدی زمان سعادت اقتران نبویده جریر بن عبدالله حضور لامع النور مصطفی علیه السلامده ایكن سائر قبائل ایچنده متفرق اولان بجیله قبیله‌سنی

جمع ايدرسن سنى انلره اميرايدرم ديمشلر ايدى .
جرير دخى امر رسول اللهى اجرا ايدوب خلافت
ابو بكر رضى الله تعالى عنهده وعدك اجراسنى طلب
ايلدكده ارتداد ايدنلرك اصلاحيله مشغول اولدقلرى
جهتله وقت آخره تمهيلنى جريردن التماس ايلمشيدى
ابو بكر چوق چكمدن ارتحال دار بقا ايلديكندن
وعد شريفك انفاذى عمرك خلافتى زماننه قالوب
اشبو كوپرى هزيمتى اوزرينه جريرى بجيله قبيله‌سنه
امير نصب ايدوب مثنى‌يه امداده كوندردى كذلك
عصمة بن عبدالله ضبى‌يى برفرقه عسكرله جريره رديف
ايليوب اهل ارتداده دخى بو خصوص ايچون
امر نامه‌لر كوندردى او بر طرفدن قهرمان مثنى
عراق جوارنده اولان قبائلى امداده دعوت ايلديكندن
از وقت ايچنده تعيين اولنان محللرده عسكر اسلام
كليتله كلوب اجتماع ايلديكى كبى نصاراى عربدن نمر
قبيله‌سى دخى حميت قوميه سببيله انس بن هلال معيتنده
كلوب عسكر اسلامه التحاق ايلديلر .

انبار وياخود اعشار وقعه‌سى

عربك بيوك برقوتله حربه تهيئلرى اتابك عجم رستمك
معلومى اولنجه اكابر امراى ايراندن مهرانى عساكر

وافيه ايله اسلام اوزرينه حيره طرفنه سوق ايلدى
مثنى بو خلالده قادسيه ايله خفان بيننده بولنوب كوفه
جهتنده عذيب طرفنه اجتماع ايلملرينى مشار اليهما
جرير وعصمت نام اميرلره اشعار ايليوب همان محل
مرقومه كلدكلرنده مهران قارشو يقه‌ده حذالرنده
قونمش ونهر اوزرينه كوپرى قورمش ايدى اسلام
عسكرى كلور كلمز ايرانيلر جسرى عبور ايله جرير
وعصمت اوزرينه هجوملر ايدركن مثنى مهرانك
بولنديغى جناحه طوغرى حركت ايدرب محاربه‌يه
طوتشدى وشديدا هجوملر ايدوب مهرانى يرندن
اويناتدى وجرير وعصمت مردان شاهك جناحنه
دوشوب انى بوزنجه قهرمان مثنى قلبه هجوم ايله
پريشان ايتدى وجسرى ضبط ايدوب ايران عسكرينك
خط رجعتنى كسدى فرار ايدن فرس عسكرى عبوره
يول بولمينجه اشاغى يوقارى شتاب ايدرك شاشردیلر
اوحالده اسلام سواريلرى بونلرى احاطه ايدرك
بر درجده قيرديلركه ميدان محاربه‌ده يوز بيكدن
زياده فرس لاشه‌لرى تعداد اولندى بو محاربه‌ده
مثنى‌نك برادرى مسعود شهيد اولدى بو محاربه‌ده يوز
كشى اوننر ايرانلى قتل ايلديكى جهتله بو جنكه
(وقعة الاعشار) وموقع مناسبتيله (وقعة الانبار) تسميه

ایتدیلر بهادر مثنی فرصتی فوت ایتمیه‌رك اطراف واكنافه عسكر فرقه‌لری تعیین ایدرب فرات ایله دجله مابیننی تماميله ضبط ایلدی وارتق اسلامك مهابتی ایران اهالیسنك قلبنده تمكن ایتدی .

❊ قادسیه محاربه‌سی ❊

ابوعبید بن مسعودك شهادتی و اسلام عسكرینك كوپری باشنده انهزامی فرس عسكرینك فراتی كچوب عسكر اسلامه تسلطه بر فرصت ایكن ایرانده ظهور ایدن اختلاف حاشویه‌ی مصالحه‌یه الجا ایلدیكی بیان اولنمشیدی . شویله كه ایران كبارینك بر طاقی بوران دختنك اتابك سلطنتی رستمه و دیكر طاقی فیروزان نام امیره طرفكیر اولمغله رؤسا واهالی بیننده شقاق ونفاق و اختلاف و افتراق حدوثیله مصالح دولت مختل خصوصا اسلامك آچدیغی مهول بر محاربه‌نك اداره‌سی ناقابل اولوب مهران اردوسنك همان كلیا محو اولمسی كویا ایران رؤساسنك انتباهنی موجب اولەرق مداینده عقد جمعیت ایدوب عائلهٔ سلطنتدن برشهزاده‌یی تخت حكومته اجلاس ایله تنظیم امور مملكته اتفاق ایلدیلر بعده رستم ایله مهرانه خطابا سز بویله بر زمانده ایران حكومتنی تشتت آرا واختلافه

دوشوردیكز و بزی معرض هلاك واضمحلال ایتدیكز یا اتفاق ایدرسكز یاخود سزكله جنك ایدرز دیوب ایكیسنیده اخافه ایتدكلرندن ترك مخاصمه ایدوب جمعیتك رأینه اتباع ایتدیلر .

بوندن صكره رستم وفیروزان بوران دختك نزدینه كیدرك اولاد ملوكدن برینه دلالت ایلمسنی تكلیف وبیان ایتدكلریله خسرو پرویزك مستفرشه‌لرینی جمع ایدوب برشهزاده استدیلر شیرویه خسرو پرویزی قتل ایتدكدن صكره برادرلرینی دخی تلف ایلدیكی جهتله شهزاده‌لردن كیمسه قالدیغنی قادینلر بیان ایتمشلرسه‌ده جمعیته قناعت كلمدیكندن قادینلری تضییق وتعذیب ایتدكلریله یزدجرد نامنده شهزاده‌لردن بریسی اقربالری نزدنده اخفا اولندیغنی اناسی اقرار ومحلنی ارائه واخبار ایلدی یزدجردی بولندیغی محلدن جلب ایدرك یكرمی بر یاشنده ایكن تخت سلطنت ایرانه اقعاد وتنظیم اموره اتحاد ایدوب جمله ایران كباری یكدل اولمشجه‌سنه اسلامك غائله‌سنی دفع ایچون بیوك اردولر ترتیب وتسلیح وطرف طرف عراق اوزرینه سوقه تشبث ایلدیلر مثنی ایرانك تشبثاتنی خلیفه‌یه یازوب جوابه منتظر ایكن عراق اهالیسنك اكثریسی ارتداد ایدرك عصیان ایلدكلرندن مثنی اسلام عسكرینی بر محله جمع

ایدوب ذی قار موقعنده اردو قوردی بو خبر امیر
المؤمنین عمر رضی الله تعالی عنهه واصل اولدقده
همان بالنفس عراقه حرکته قرار ویروب عامه‌یه اعلام
وترتیب لوازم حربه قیام ایدرك علی بن ابی طالبی
رضی الله تعالی عنه مدینه‌ده وکیل براقوب خارج
مدینه‌ده صرار نام محلی اردوگاه اتخاذ وعسکرك جمع
وترتیبنه مبادرت ایلدی خلیفه‌نك بالنفس حربه حرکتنی
عامهٔ ناس قبول ایله برابر کیتمکه حاضر اولمشلر ایدی
انجق اصحاب کرام خلیفه‌نك مقر خلافتدن تباعدنی
مناسب کورمامشلر ایسه‌ده بونی عمر رضی الله تعالی
عنهه عرض ایتمکه برکیمسه جسارت ایده‌مزدی
خلیفهٔ رسول الله قلمرو حکومت اسلامیه‌ده اولان
رؤسایه ایشك اهمیتنی بیان وکبار وفرسان واهل رأی
واذعان اولان اسلامك بو محاربه‌ده حاضر اولملرینی امر
ایلدی وحج وقتی حلول ایتمکله همان مکهٔ مکرمه‌یه
کیدوب وحج ایدوب عودت ایلدکلرنده طلحه‌یی
مقدمة الجیشه وزبیر وعبدالرحمانی جناحینه امیر نصب
ایدوب عراقه قریب اولان اسلامه عراق اردوسنده
مثنی‌نك معیتنده اجتماع ایتملرینی امر ایلدیلر .
عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنهك نزد خلیفهٔ
رسول اللهده وقع وخاطری زیاده مرعی اولدیغی

جهتله اصحاب کرام عثمانك نزدینه کیدوب عمرك
بالنفس محاربه‌یه کیتمسنی مناسب کورمدکلرینی بیان
ایله بو خصوصده توسطی رجا ایتملریله عثمان حضور
شریفلرینه کیدرك اصحابك رأینی بیان وتصدیق
ایتدیکندن اصحابی جمع ایدوب استشاره ایلدی سعد
ابن ابی وقاصك امارت جیشه تعیینی متفقا قرارگیر
اولمغله هوازن صدقاتنی جمعه مأمور ایکن جلب اولنوب
عراق اردوسنه امیر نصب اولندی وهمان حرکته
مأمور ایدوب ای سعد رسول الله علیه السلامك شرف
قرابت وصحبتی سنی مغرور ایلمسون زیرا حق تعالی
سیئاتی حسنات ایله محو ایدر الله ایله خلق بیننده
مناسبت انجق طاعتنده اولمغله اولور الهك دیننده
هرکس مساویدر الله صاحبلری وانلر قوللریدر خلقك
یکدیکرندن فضل ومزیتی عفتله‌در وحق تعالینك
لطفنه طاعتله نائل اولورلر سن پیغمبر علیه السلامدن
کوردیکك کبی حرکت ومشاقه صبر ایله دیوب
درت بیك بهادرله سعدی یوله قویدی وارقه‌سندن
ایکی بیك یمنلی وایکی بیك نجدلی عسکر کوندروب
امداد ایلدی مثنی‌نك معیتنده دخی سکز بیك عسکر
بولنوب سائر جهتلردن دعوت اولنان جنود کلوب
جمله‌سی اوتوز درت بیك نفره بالغ اولدقلری وبونلرك

اوچ بیکی بنی اسددن اولدیغی روایت اولنمشدر سعد بن
ابی وقاص بزرود نام موقعه وصولنده مثنی نك نکس
ایدن بر یاره تأثیرندن اولدیکی خبری کلوب اردوده
بولنان عساکر اسلامه موجب حزن اولدی مثنی
رحمة الله علیه وفاتنی درك ایدنجه کبار اسلامدن بشیر
ابن الخصاصیه یی استخلاف ایلدی وبرادری مهنی یه
سعد رضی الله تعالی عنهك وصولنده محاربه یی فراتك
بری یوزنده قبول ایلدیکی حالده غلبه اسلامه میسر
اولورسه اوته طرفك استیلاسی سهل وقضیه برعکس
اولورسه ارض عربده بارنمق قابل اولور بو وصیتی
کندوسنه عرض ایله دیدی وعمر رضی الله تعالی عنه
عینی بو صورتله حرکتی سعد بن ابی وقاصه وصیت
ایتدیکی جهتله مثنی نك رأیی جمله رؤسای عربك
تحسیننه مقرون اولوب مهنی یه برادری مثنی نك
وظیفه سی ویرلدی بوندن صکره سعد سیراف نام محلده
عسکرینی تعبیه ایدوب طلیعه وجناحلری ومقدمة
الجیش وساق واحتیاطی ترتیب وتقسیم ولوازی
شجعان اسلامدن قدمی اولانلره تسلیم ایلدی بونلرك
جمله سی خلیفهٔ رسول اللهك تعلیماتنه تطبیقا تنظیم
اولنه رق مقدمة الجیشه اصحاب کرامدن زهرة بن
عبداللهی تعیین ایدوب عذیب نام محله کوندردی

وجناح ایمنه یه اصحابدن عبدالله بن المعتمری وجناح
ایسره شرحبیل بن السمطی وکندوسنه امر حق
واقع اولورسه خلافت امارته خالد بن عرفطه یی
وعسکرك ساقنه عاصم بن عمروی وطلیعه لر اداره سنه
سواد بن مالکی وخفیف سواری یه سلمان الباهلی یی
وآغر سواری یه عبدالله ذی السهمین وپیاده یه حمال
ابن مالك الاسدی یی نصب ایلدی وخلیفهٔ رسول الله
طرفندن قاضی عسکرلکه وتقسیم غنائمه عبدالرحمن
ابن ربیعه ودشمنك احوالنی ومواقعك کیفیتنی تحقیقه
سلمان فارسی وکتابت عسکریه یه زیاد بن ابی سفیان
تعیین قلنمشیدی بو اردوده بدریلردن طقسان طقوز
واصحابدن اوچیوز اون یدی وفتح مکه ده بولنانلردن
اوچیوز واولاد اصحاب کرامدن یدیوز کشی موجود
ایدی .

سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه اردوسنی شو
صورتله ترتیب وتنظیم ایتدکدن صکره سیرافدن
قالقوب عذیب نام محله واورادن دخی حرکتله
قادسیه یه کیدوب عتیق ایله خندق اراسنه جسرك
حذاسنه قوندی وآقنجی فرقه لرینی ترتیب ایدوب
اطرافه صالدردی وبر آی قدر زمان چکوب ایران
طرفندن هیچ بر حرکت ظهور ایلدی اسلام آقنجیلرینك

شدتندن اهل قرازياده مضطرب اولمغله حمايه اولنميه جقلرسه اسلامه تبعيت ايده جكلريني ايران دولتنه اعلام ايلمريله يزدجرد رستمى جلب ايدوب برآن اول كافى عسكرله اسلام اوزرينه حركت ايلمسنى امر ايلدى رستم پاى تختدن مفارقتى استمديكندن حقه شايد برطاقم مغالطه ايراديله كندوسى مدائنده قالوب جالينوسك سردار نصبيله ارسالنى مراد ايتديسه ده يزدجرد اصرار ايدوب رستمى بربيوك اردو ايله يوله چيقاردى رستم مدائندن منفعل چيقوب ساباط نام محله ايندى و يزدجرده عرضحال يازوب تكرار استعفا ايتديسه ده قبول ايلمدى بو خبر سعد بن ابى وقاصه واصل اولدقده ايرانك احوال وتشبثاتنى امير المؤمنين عمر رضى الله تعالى عنهه يازدى امير المؤمنين سعدك مكتوبنى الوب احواله واقف اولدى رأى وشجاعت اصحابندن عادت عدالت اسلام اوزره برقاچ ذاتك مدائنه سفارتله كوندريلوب قبول اسلام وجزيه بيننده ايرانيانك تخيير اولنملرينى مناسب كوروب سعده بو صورتله جواب يازدى سعد خليفه نك امرينى الدقده نعمان بن مقرن ويسر بن ابى رهم وحملة بن حويه وحنظلة بن الربيع وفرات بن حيان وعدى بن سهيل وعطارد بن حاجب

وقيس بن زرارة والاشعث بن قيس والحارث ابن حسان وعاصم بن عمر وعمرو بن معدى كرب والمغيرة بن شعبة والمهنى بن حارثه نام ذوات فخامى انتخاب ويزدجرد جانبنه ارسال ايلدى .

بونلر مدائنه وصوللرنده اهالى كچيدلرينه چيقوب آتلرك حسننه ولباسلرينك ساده لكنه نظر ايدرلردى وصوللرى يزدجرده تبليغ اولندقده وزراسنى جمع ورستمى ساباط موقعندن اعانه ايليوب وسفراى اسلامى برمحله ايندروب اختلاطدن منع ايلديلر .

يزدجرد وكلاسيله استشاره دن صكره سفرايى حضورينه قبول ايدوب ترجمانه انلره ديكه مملكتمزه تسلطلرينه سبب ندر بزم داخلى مشغوليتمزمى كندولرينه باعث جرأت اولمشدر ترجمان شاهك سوزينى سويلدكده نعمان بن مقرن رفيقلرندن اذن آلوب حق تعالينك عربه لطف ومرحمتندن بزه پيغمبر ارسال ايلدى رسول الله بزه دين حق بيان واسلامه دعوت ايدوب وعد الهى يى تبشير ايلدى عربك بعضيسى طوعا اسلامى قبول ايلمكله شرفى زياده لندى وكيميسى كرها اتباع ايلديسه ده صكره دن حسن حال كسب ايتدى وبزى بكديكرمزه تملق وتعبددن قورتاروب جملەمز حق تعالى يه عابد وحريت كامله وسعادت دنيويه واخرويه يه

نائل اولدق ودین وجزیه‌دن برینی قبولدن استنکاف
ایدنلرله طاعته کلنجیه‌دك محاربه ایله‌مزی وسائر امتی
عدل وانصافه ودین حقه دعوت ایتمزی امر ووصیت
ایدوب بزه منهاج هدایت ونجاح وسراج طریق رشد
وفلاح اولمق ایچون کندوسنه وحی اولنان کتاب
الهی‌یی ترك ایلدی اکر سزده بزم کبی قبول دین اسلام
ایدرسه‌کز کتاب الهك احکام شریفه‌سی مملکتکزده
اجرا اولنجیه‌دك بعضمز ایرانده قالوب عسکرمزی
چکرز بونی قبولدن امتناع ایدرسه‌کز جزیه‌یی قبول
وکمال تواضعله ادا ایدرسه‌کز اوحالده جزیه‌یی استیفا
ایچون مأمورلر براقوب ینه کیدرز وسزه برطرفدن
تسلط اولندیغی حالده کلور اعانه ایلرز جزیه‌یی دخی
قبول ایتمدیککز حالده سزکله حرب ایدرز مآلنده سوز
سویلدی شاه ایران بوسوزلردن متهور اولوب عربك
فقر ومذلتندن وحین احتیاجده کندوزینه یه‌جك
ویرلدیکندن بحث وامتنان ایدوب دها نیجه غلیظ
سوزلر سویلدکدن صکره ینه بویله بر احتیاجدن طولایی
کلمشلرسه اقچه وکسوه ومأکولات ویره‌جکنی
وکندولرینه رفق ومرحمت ایده‌جك برملك نصب
ایلیه‌جکنی بیان وایراد ایلدی بو ترهاتك عقبنده قیس
ابن زراره کلامه آغاز ایدوب ای ملك بزم ماسبق حالمز

عینی دیدیککز کبی ایدی لکن جهان برحالده طورمز
هرملتك برطور اقبالی واردر حق تعالی بزه مرحمت
ایلدی رسول اللهی بزه کوندردی حالمزی اصلاح
ایلدی اسکی بیلدیککز کبی دکلز بو اوطورانلر اشراف
عربدر اشرافدن حیا ایدوب سویلمزلر ایشته
حقیقت حالی بن سویلیه‌یم آنلر شهادت ایتسونلر سزك
ایچون اوچ حالدن برینی قبول کرکدر یادین اسلامی
یاخود جزیه‌یی بونلر اولمزسه اوچنجیسی قلیجدر
دیوب وهمان نعمان بن مقرن کبی بر نطق ایراد ایدوب
انجق تعبیرلری دها شدید ومؤثر ایدی یزدجرد
بو ایکنجی سوزلردن زیاده طارلوب اکر بندن اول
کلان پادشاهلردن بریسی سفرایی قتل ایتمش بولنسه
بن ایکنجی اولوب سزی قتل ایدردم اکر مملکتکزه
عودت ایتمز ایسه‌کز رستمه امر ایدرم جمله‌کزی
قادسیه خندقنده دفن ایدر وشاپور ذی الاکتافدن
زیاده سزه معامله‌ٔ شدیده اجرا ایدر دیدی و بر زنبیل
طوپراق کتیروب تحقیر ایچون بونی ایچکزده هرکیم
بیوك ایسه یوکلنوب زیدسکزه کوتورسون دیدی عاصم
بن جمله سندن شریفم دیوب زنبیلی اموزینه آلدی وآتلرینه
بینوب کیتدیلر اردویه وصوللرنده عاصم سعد بن ابی
وقاصه صوت بلند ایله یاسعد استبشار ایله ایران مملکتنك

طوپراغنی ایاغنه کتیردم دیدی عاصم طوپراغی اموزینه آلدقده یزدجرد رستمه بونلرك اك بیوكی اك احمقلریدر دیدی رستم بو آدم احمق دكلدر انجق حسن تفأل ایلدی دیدی .

سفرای عرب مداینده ایكن اسلام آقنجیلری طرف طرف غارته چیقوب اسلام اردوسنه ذبح ایچون حیوان كتورورلردی زیرا اردوده سائر مأكولات كفایت درجده اولوب انجق ات بولنمزدی .

بوندن صكره رستم تكرار ساباطه كیدوب اردوسنی تعبیه ایلدی قرق بیك عسكرله مقدمة الجیشی ترتیب ایدوب جالینوسی امیر ایلدی والتمش بیك كشی كندو ادارهسنده قالوب جناحینه مهران وفیروزانی امیر نصب ویكرمی بیك كشی ساقه تعیین واوتوز اوچ فیل تجهیز ایدوب اون سكزنی قلبه واون بشنی جناحینه تخصیص ایدی وكوثی نام محله طوغری حركت ایدوب كیدركن ایرانیلر بر عربی اسیر الوب رستمك حضورینه كتوردیلر رستم عربه مقصدكز ندر دیدی حق تعالی نك بزه وعد ایتدیكی اراضینك استخلاصنه كلدك دیو جواب ویردی اكر سزی مقصدكزه ایرمدن قتل ایدرسهك نه اولور دیدی قتل اولان جنته كیدر قالانلره حق تعالی وعدینی ایفا

ایدر دیدی رستم اویله ایسه الله بزی سزه تسلیم ایلدی دیدی عرب سزی بزه تسلیم ایدن سوء افعالكزدر اطرافنده اجتماع ایدن عسكری كوروب مغرور اولمه سز انسانلرله اوغراشمیورسكز قضا وقدره قارشو كیدهیورسكز دینجه رستم تهور ایدوب عربی قتل ایلدی وكوثیدن قالقوب برس نام موقعه ایندی واثنای راهده جابانه قارشوب ایكیسی دخی منجم اولدقلرندن احكام نجومدن بحث وبرطاقم خرافه ایراد ایلیوب ایرانك نتیجهٔ احوالی وخیم اولدیغنه قرار ویردیلر برسده مدت اقامتلرنده ایران عسكری اطرافه یایلوب اهالی یی یغما وغارت وعرض وناموسلرینی كسر ایدوب انواع ظلم وخسارت ایتمكده اولدقلری رستمك مسموعی اولدی وانلردن بعضیسنی طوتدیروب قتل ایله مجازات ایتدكدن صكره كمال تأثرله مقتول عربك سوزلرینی یاد ایدرك پك طوغری سویلش ایدی دیدی برسدن دخی قالقوب حیره یه كلدی ووجوه اهالی یی جمع ایله عربه مقاومت ایده مدكار یچون توبیخ ایلدكده سز رعایاكزی محافظهیه بورجلوسكز وظیفهكزده قصور ایدرده بزه لوم وعتاب ایدرسه كز بو نصل ایشدر دیدیلر .

اسلامك طلیعهلری اوته بری الغار ایلدكلری رستمه اعلام اولندقده مقابلهلرینه برمقدار عسكر تعیین

ایتدیکی امیر الجیش سعد بن ابی وقاصك سمعنه واروب عاصم بن عمری امداده کوندردی ایران فرقه‌سی عاصمی کورنجه رجعت ایلدکله عاصم غنایمله اردویه دوندی اندن صکره سعد عمرو بن معدی کربی و طلیحة الاسدی یی دشمنك حالنی تفتیشه کوندروب بر فرسخدن زیاده‌جه مسافه قطع ایلدکلرنده ایران اردوسنه تصادف ایتدیلر ایسه عمرو خبر ویرمکه رجعت و طلیحه کیجه‌لیوب دشمن اردوسنده بر ایکی چادرك ایپلرینی کسدرك بر قاچ آت سوروب اردویه طوغری کیدرکن ایرانیلردن بر قاچ سواری طلیحه یی تعقیبه کیدوب اوزرلرینه رجعت ایتدکجه ایکی کشی‌یی قتل و برینی اسیر ایدرك سعده کوتوردی اسیر اولان کشی قبول دین اسلام ایتمکله سعد انی مسلم تسمیه ایلدی .

بوندن صکره رستم جالینوس و حادویه نام امیرلره تعلیمات ویروب جالینوسی کوپرینك اشاغیسنده زهره‌یه و حادویه‌یی تیزناباد نام محله قونوب رستم خراره‌یه ایندی واندن قالقوب مداینیدن خروجنك دردنجی آینده قادسیه‌یه واصل اولدی بوندن غرضی یولده وقت کچروب اسلامی بقدرمق ایدی اکر یزدجرد پیدرپی تعجیل ایتمامش اولیدی دها برچوق زمان یوللرده امرار وقت ایتمك نیتنده ایدی زیرا رستمك

رأیی اسلامی کندو اوزرینه چکمك ایدی عمر رضی الله تعالی عنه خدع و دقایق حربه واقف اولدیغندن سعده تأنی و مطاوله ایله امر ایتمشیدی رستم شاهك ابرامندن عاجز قالوب رأینك خلافنده حرکته مجبور اولدی و آتیده بیان اولنه‌جغی اوزره قورقدیغنه اوغرادی .

رستم قادسیه‌یه وصولنده عتیق صویینده سعد بن ابی وقاصك قارشوسنده اردوسنی تعبیه ایدوب فیللری بر وجه بیان سالف فرقه‌لره تقسیم ایلدی ایرتسی کونی عتیق بوینده حرکتله اسلام عسکرینك منتهاسی اولان خفانه‌دك کتدی و اورادن یوقارییه طوغری یورییوب کوپری باشنه ایندی جسرك محلی یوکسك اولدیغندن عسکر اسلامی کشف ایلدی و زهره نام امیره ملاقات ایچون خبر کوندروب قبول ایلدکله کورشدیلر و شروطنی بیان ایتمیه‌رك بر مصالحه‌نك عقدینی زهره‌یه تکلیف ایدوب بز سزکله قونشو ایدك و حین حاجتده سزه اعانه ایدردك و سزك حالکز شویله ایدی بویله ایدی دیه‌رك یزدجردك سفرایه ایتدیکی غلیظ امثالری ملایم الفاظ ایله یاد ایلدی انجق زهره بو سوزلره ذره قدر اهمیت ویرمیوب یالکز شمدی او حالده دکلز دیوب بوتك شانندن و دین اسلامك

فضل و مزیتدن و مأمور یتلری امر الهی ایله محدود
اولمغله اندن انحراف ایده‌میه‌جکلرندن بحث ایدوب
سائر رؤسای اسلام کبی اسلام ویاخود جزیه و یاخود
حرب بیننده تخییر ایلدکده اسلامك اساس اعتقادینی
رستم سؤال ایلدی بو دینك برکی کلمهٔ شهادت اولدیغنی
سویلدی رستم دها نه واردر دیدی بریسیده ناسی
قوللره طاپمقدن قورتاروب الهه پرستشه حصر
ایتمکدر زیرا آدم وحوانك اولادی اولدیغمز جهتله
لاب وام جمله‌مز قرنداشز دینجه رستم نه کوزل دیندر
قومله برابر دینکزی قبول ایدرسه‌ك بورادن کیدرمیسکز
دیدی ای والله کیدرز دیدی .

بو سوزك اوزرینه رستم معیتنده بولنان رؤسایی جمع
ایدوب دین اسلامی قبول هم عائلهٔ حربیه‌نك اندفاعنه
وهم قدیماً مبتلی اولدقلری سوء احوال و ذلتك
ارتفاعنه سبب اوله‌جغنی بیان ایلمش ایسه‌ده اسلام عادتی
اوزره ملکك اداره‌سی اخلاقی فاسد اولمش کبار قومك
کبر و تعظمنه خلل ویره‌جکنی بیلدکلرندن دین
اسلامی قبولدن استنکاف واستکبار و عربك حالنی
ازدرا و احتقار ایلدیلر رستم سز ظاهر بین
آدملرسکز بونلرك لباس و متاعنه نظر ایدرسکز
بو آدمك سویلدیکی سوزله باقکز بزم ممالکده

بویله قیمتلی سوزلر ایشتدکزمی دیه‌رك اقناعه
چالشمش ایسه‌ده کارکر اولمیوب زهره‌یه عودت
ایچون رخصت ویردی واندن صکره مکالمه ایچون
سعد بن ابی وقاصدن برسفیرك ارسالنی طلب ایلمکله
سفارته برقاچ کشی انتخاب خصوصنده رؤسای اسلام
ایله عقد مشورت ایلدی ربعی بن عامر یالکز برآدمك
ارسالنده تأثیر زیاده اولور دیوب ربعی‌یی سفارته تعیین
ایلدی ربعی اسبنه سوار اولوب جسری مرور
ایتدکده توقیف اولنوب رستمه خبر ویرلدی سفیره
نمایش ایچون رستم برمزین اوتاق قوروب التون ایله
قابلنمش برسریره قعود ایله ربعینك جلبنه آدم
کوندردی ربعی مسلحا اسبنه رکوبه مبادرتده ایکن
سلاحك ترکی کندوسنه تکلیف اولندقده بن سزی
آرزو ایدوب کلمدم سز ایسته‌دکز دیدی رستمه خبر
ویرلدکده مسلحا قبوله راضی اولدی ربعی چادرك
اوکنه‌دك سوار اوله‌رق کلوب آتندن ایندی و اسبك
یولارینی چادرك ایپکلی طنابنه باغلایوب قارغیسنه
طیانه‌رق تقدم ویر اوزرینه اوتوروب زینتلی قالیچه‌لری
تحقیر ایلدی رستمك حضورنده اولانلر قالیچه اوزرینه
اوتورمسنی تکلیف ایلدکلرنده اویله مزین ومزرکش
شیلر اوزرینه اوتورمق اسلامده جائز اولمدیغنی بیان

ایله استنکاف ایلدی رستم حیره اهالیسندن عبود
نامنده اولان ترجمانه سفیره سؤال ایله نیچون بوراره
کلدیلر ترجمان بونی ربعی‌یه سویلدکده عباداللهی
مضایقه‌دن وسعته وجور ادیان باطله‌دن عدل دین
اسلامه ادخال ایچون بزی الله کوندردی دینجه
رستم سوزیکزی ایشتدك بونك ایچون وکلای دولت
ایله مکاتبه‌یه مهل ویره‌میسکز دیدی سنت رسول الله
اوچ کون مهل ویرمکدر بواوچ کونك اراسنده یادین
ویاخود جزیه ویاخود حرب قبولی بیننده مخیرسکز
دیدی رستم سن اسلامك رئیسی میسین دیدی رئیسی دکلم
لکن اسلام یك وجوددر بریسنك قرار ویردیکی شیئه
جمله‌سی کفیلدر بزده کوچك بیوك یوقدر جمله‌مز
قرنداشز دیدی بوندن صکره رستم اوراده بولنان
امرای فرسی جمع ایدوب ربعی‌نك شروطنی بیان
ایلدی اویله برحقیر آدمك دیننه نصل اتباع ارلنور
البسه و قیافتنی کورمدکزمی دیدیلر رستم بونلرك
سادلکنه نظر ایتمیکز عرب زینت وحشمته اعتبار ایلمز
سوزینك قیمتنه وثبات وحرکتنه باقکز دیدی ربعینك
سفارتی برشیئی مفید اولمینجه عودت ایلدی ایرتسی
کونی رستم ربعی‌نك اعادەسنی سعددن استدی حذیفه‌یی
کوندردی بودخی ربعینك زی وقیافتنده کلوب انجق

رستمك چادری قپوسنده آت اوزرنده طوردی رستم
نیچون ربعی کلمدی دیدی امیرمز شدت ورخاده بیننزده
عدالت ایدر بوکون نوبت بنمدر دیدی رستم مهلك
تمدیدینی استیوب دوندن بدأ ایله اوچکوندر دیدی ٭
اندن صکره رستم امرایه خطاب ایدوب دون کلان
سفیرك سوزینی ایشتدکز ومعامله‌سنی کوردکز ایشته
بودخی عینی اوته‌کی کبی سویلیور وکندی مملکتمزده
بزی تحقیر ایده‌یور حتی اسبندن اینمکه بیله تنزل ایتمدی
دیوب حذیفه‌یی اعاده ایلدی وبر دیکرینی ایستدی
سعد بن ابی وقاص مغیره‌یی کوندردی رستم اولکیدن
زیاده اظهار حشمت وزینت ایلیوب امرای عسکرك
جمله‌سی آغر صرمه‌لی البسه ایله کینوب نمایش ایلدیلر
مغیره کلوب رستمك اوتوردیغی سریر اوزرینه یاننده
اوتورمق استدی معیت مأمورلری منع ایدوب یر کوستردیلر
مغیره‌نك جانی صیقلوب بز فارس کبارینك رؤیالرینی
ایشیدردك عرب قومی یکدیکرینه تعبد ایتمدکاری
جهتله سزك بودرجه‌ده سفیه اولدیغکز کیمسه‌مزك
خاطرینه کلورشی دکلدی سزی مغلوب وذلیل ایدن
بواحوالکزدر بویله کبرو غرور ایله هیچ برملتك
حالی استقامت بوله‌مز دینجه اوتاغك اطرافنده بولنان
آحاد ناس بوسوزلردن ممنون اولدقلری یوزلرنده

کورنور وکبارك متأذی اولدیغی اکلاشیلوردی
مغیره‌نك شدید لساندن رستمك طوری تغیر ایدوب
عربك حال سابقنی محقرانه یاد وکندو احسانلرینی
امتنان وتقریع یولنده ایراد ایدرك یزدجردك سفرایه
قوللاندیغی غلیظ طوری کوستردی مغیره حق تعالی یه
حمد وثنادن صکره اسکیدن واقع اولان سوء احوال ایله
مبتلی ایدك انجق الله تعالی بزه مرحمت ایدوب احوالمزی
اصلاح ایچون پیغمبرینی کوندردی وبزی طریق
حقه ارشاد ایلدیلر احسن حاله نائل اولدق الله
تعالینك لطف واحسانه تشکرله کوندن کونه سعادت
وعزتمز متزاید اولدی سز خدانك نعمتنه لایق اولان
شکری ایفا ایتمدیککزدن مستحق نقمت ونکال الهی
اولدیکز مألنده سوزلر سویلیوب دیکر سفیرلر کبی
دین وجزیه ویاخود حرب بیننده تخییر ایلدی انجق
مغیره شرعا بیانه مکلف اولدیغی معانی‌یی مقامه
مناسب مؤثر وزهرلی قوالب الفاظه دوکدیکی جهتله
رستم زیاده غضبناك اولوب عربلك فقر واحتیاجندن
وفرسك سوابق نعمتندن وحالا فرسك قوت وعظمتندن
بحث ایدرك البته سزی بوفاسد امنیه‌لره سوق ایدن
ینه احتیاجدر افرادکزه بر مقدار خرما واربه ویرهیم سزه
بیك درهمله برر آس قاطر والبسه ویره‌لم محللکزه

رجعت ایدکز دیمجه مغیره الله تعالی وتبارك قوللرینك
رازقیدر سز کفران نعمتله حقیر وضعیف اولدیکز
حالکزی بیلیورسکز بزسزی سزدن ایو بیلورز دیدی
بوندن رستم اولکیدن زیاده متغیر ومنفعل اوله‌رق
وار محلکه عودت ایله جمله کزی قتل ایده‌جکم وامیرکزه
بندن سویله اکر جسری کسرسه کوزینی پاطلادیرم
مغیره اردویه رجعتله سعدہ صورت مکالمه‌یی ورستمك
هذیاننی تبلیغ ایتدکده بکا ظفر وموفقیتی تبشیر ایتدك
غرور ایله نصرت اجتماع ایتمز دیدی وجسری
قلیجمزله ضبط ایتدك انلره اورادن یول ویره‌میز دیوب
صوك تکلیفی ایراد وجسر خصوصنی تبلیغ ایچون
امرای اسلامدن برقاچ کشی کوندردی بونلر رستمه
ملاقات ایدوب عادت عدالت اسلام اوزره مکلف
اولدقلری مسائل معلومهٔ ثلاثه‌یی تکرار بتکرار بیان
ووخامت عاقبتدن تحذیر ایلدیلرسه‌ده رستم بوش
مفاخره‌لر وتأثیری چوقدنبرو زائل اولمش تهدیدلرله
سفرایی اعاده وکافهٔ عربی قتل ایتمدکچه قبول صلح
ایتمیه‌جکنی متهورانه بیان ایدرك عربك ضعفنه مثال
اولمق اوزره برتلکی حکایه‌سی سویلدی کویا تلکینك
بری باغ دیوارینك بردلیکندن کیروب باغچه‌یی کوردکده
بوتلکی ندر دیمش تلکیده کیدرب دیکر تلکیلره خبر

ویرمش تلکیلر طارلوب کثرت ارزره باغه کیرمشلر باغجی دیوارك دلیکنی قپایوب تلکیلری جمله هلاك ایتمش سزك حالکز بوکا بکزر دیدکدن صکره ایش کوزه‌لکه دونوب بوکا شبیه قذره وسنك مثللری سویلدی سفرا بویله هذیانه قولاق آصمیوب تکرار بتکرار دین وجزیه‌دن برینی قبول بیننده تخییر وحربك نتایج مضره‌سنی وصلحك فوائدینی بیان ایله مملکتلرینك خرابی و دوکیله جك قانك مسئولیتی منحصرا کندولرینه عائد اوله‌جغنی ایراد ایلدیلر رستم اذکیادن برآدم اولمغله سوء نتیجه‌یی تفرس ایلر ایدی انجق مست غفلت اولان فرس امراسنه حق اکلتمق قابل اولمدیغنه اول بیان ایتدیکی محذورلره قولاق آصمدقلری جهتله متیقن اولوب خواه وناخواه سفرایی اعاده ایلدی زیرا رستم برقاچ دفعه‌ده کلان سفرایه شدتلی لسان قوللاندیسه‌ده دائما امرای فرسه حقیقت حالی بیاندن کیرو طورمزدی .

سفرای اسلام اردویه رجعت ایدوب حرب وقوعی تحقق ایلدکده سعد بن ابی وقاص امرای عسکر اسلامی جمع ایدوب هرکس یرلو یرنده تعبیه‌سی اوزرنده بولنمسنی امر ایلدی ایران عسکری کیجه عتیق اوزرینه جسر قورمقله مشغول اولوب ایرتسی کونی وقت

ظهرده جسرك عملیه‌سی تمام اولمغله طاقم طاقم مرور ایلدیلر بونلر کچرکن عسکر اسلام مروره حائل اولمدیلر عسکر فرس تمامیله کچوب اردولرینی تعبیه وفیللرینی مقدم ترتیب ایتدکلری وجهله فرقه‌لره تقسیم ایلیوب طوردیلر .

ایکی اردو موقعلرنده قرار ایتدکدن صکره سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه اصحاب رأی وشجاعتدن مغیره وعاصم وطلیحه وحذیفه وقیس وغالب وعمرو کبی کبباری وشعرای بنامدن شماخ والحطیئة والعبدی وغیرلرینی عسکر اسلامی حربه تشویق وتهییج ایتمك ایچون فرقه‌لره تعیین ایلدی وکندوسی وجودنه عارض اولان چبانلردن رکوب ونزوله مقتدر اولمدیغندن ارتفاعی جهتیله ایکی طرفك اردولرینی کشف ایچون بنا ایتدیکی قصرك طامنه چیقوب خالد ابن عرفطه‌یی خلافت امارته تعیین ایلدی واردو ایچنده ظهور ایدن بعض اهل نفاقی حبس ایدوب سورهٔ انفالك صوت بلند ایله قرائت اولنمسنی امر ایلدی (سوره انفال سورهٔ جهاد دخی تسمیه اولنور) قراء سورهٔ شریفه‌یی اتمام ایدنجه هرکسك قلبنده ثبات وسکینه وجهاده شوق جدید حاصل اولوب فوز ونصرتله مبشر اولدیلر بعده سعد قصر طامندن

عسكر اسلامه خطاب ایدوب صلات ظهردن صكره
هركس یرلو یرنده طورسون بن درت كره تكبیر
ایده‌جكم اولكی تكبیرله جمله كز تكبیر ایدوب حاضر
طوركز ایكنجی تكبیرده سلاحكزی طاقنكز اوچنجی
تكبیرده میدانه آت سوروب نشاط وشجاعت ویریجی
اشعار اوقویكز دردنجیسنده سز دخی تكبیر ایدكز
ولاحول ولاقوة الا بالله دیه‌رك همان دشمن اوزرینه
هجوم ایدكز دیو امر ایتدیلر اوكله نمازندن صكره
اوچنجی تكبیرده فرسان اسلام میدانه آت سوروب
دشمنله مبارزه‌لر اولدی ایران خانلرندن فیروز میدان
اقترانده غالب بن عبداللهك الینه اسیر دوشمكله سعده
كوتوروب تسلیم ایلدی اندن صكره اعاظم فرسدن
بریسی آت سوروب مبارزه ایستدی قبالنه عمرو بن
معدی كرب چیقدی وایاغی التنه آلوب قتل ایلدی
همان دشمن جانبندن فیل سواریلری فیللری سوروب
اسلامك میمنه ومیسره‌سنه هجوم ایلدیلر عربستانده
نامألوف اولان شكللرندن سواریلرك آتلری اوركوب
تعبیه‌یه خلل كله‌جكنی سعد رضی الله تعالی عنه كوروب
فیللرك برچاره‌سنه باقلمسنی یاردلرینك برینی كوندروب
بنی اسده امر ایلدی بنی اسد فیللره هجوم وبعضیلرینی
اوقلرله اوروب مجروح ومقتول ایلدكلرندن فیللرله

برابر هجوم ایدن فرس عسكرینی محللرندن اوینادوب
موقعلرینه‌دك سوردیلر بناء علیه فرس عسكری بنی سعد
اوزرینه كلیتله هجوم ایدرك بنی سعد جموع فرس ایله
اوغراشمقده اولسون سعد دردنجی تكبیری چكوب
عسكر اسلام حملهٔ شدیده ایله فرس اوزرینه دوشوب
طرفیندن نائرهٔ حرب وقتال مشتد اوله‌رق فیللر اسلام
صفلرینی بوزه‌رق تعبیه‌یه خلل ویرمكده اولدیغنی
ینه كوردكده امرای عسكر اسلامدن عاصم بن عمره
برياور كوندروب فیللرك چاره‌سنه باقسنی امر ایلدكده
عاصم مهرهٔ تیراندازاندن بر كروه آیروب فیللره تسلیط
ایلدی آتدقلری اوقلرك اكثریسی اصابت ایتمكله تیغ
زنلر دخی بر طرفدن هجوم ایدرك فیللرك زرهلرینی
وبعضا سكر وخرطوملرینی كسه‌رك فیللردن سوارینك
میدانی تمیزلیوب وقت عشایه‌دك محاربه ممتد اولوب
حیلولت ظلمت ایله ایكی عسكر یرلرینه رجعت ایلدیلر
وبو كونك محاربه‌سنه یوم الرماة یعنی تیراندازلر كونی
تسمیه ایتدیلر ایرتسی كونی علی الصباح سعدك امریله
شهدا دفن اولنوب یاره‌لولر مداوات ایچون اردوده
بولنان طائفهٔ نسایه تسلیم اولندیلر بنی سعد قبیله‌سندن
بشیوز كشی قدر میدان حربده مقتول قالمشیدی ٠
ایكنجی كون قهرمان آتشین مزاج خورشید كمین

خاوردن یوز کوستروب ولشکر بیشمار اخترانه نیرهٔ
اشعهٔ ظلام سوز ایله هجوم ایدوب میدان دار وکیری
مستغرق انوار ایلدکده ایکی طرف عسکری صحرای
حربه چیقوب اشعال نائرهٔ جنك و بهادران بازار
کیرودار متاع کرانقدر اعماری صاتمق ایچون بی قرار
وبی درنك ایکن بر شامده روملرله جهاد ایلکده اولوب
خلیفهٔ رسول الله عمرك امریله عراقه عودته مأمور
اولدقلری سطور سالفه‌ده بیان اولنان عسکر اسلامك
امیری هاشم بن عتبه قعقاع نام بهادری مقدمة الجیش
ایله کوندروب کندوسی بر فرسخ مسافه کیرودن کاور
ایدی قعقاع معیتی عسکری یکدیکرینی ولی ایدرك
طاقم طاقم کلوب میدان حربه کیردکجه اسلامه
قوة الظهر ودشمنه باعث ضعف وفتور اولمقده اولوب
قهرمان قعقاع میدان مبارزه‌ده کبار امرای فرسدن
فیروزانی ومتعاقبا حادویه ذوالحاجبی قتل ایلیوب
فیللرك برطاقمی دخی مجروح و بیمجال اولدیغندن
ودیکر فیللرك اوزرلرنده‌کی صندقلر قرلدیغندن میدان
حربدن توقیف اولندیغی جهتله عرب فارسلری
فرس طوائفنی هر طرفده قتل واستیصال ایلیه‌رك
کیجه‌نك نصفنه دك حرب دوام ایلدی وکبرای فرسدن
سجستان حاکمی شهرباد دخی قتل اولندی وبو کونك

جنکنه عرب یوم الاغواث تسمیه ایتدیلر که امدادلر
کونی دیمکدر ٠

اوچنجی کونی علی الصباح شهدا دفن اولنوب جرحا
مداوات ایچون قادینلره تسلیم اولندی بو محاربه‌ده
اسلامدن ایکی بیك شهید ومجروح وفرسدن اون بیك
کشی میدان محاربه‌ده قتیل اولوب اسلام شهداسی
دفن اولندی وفارس عسکری مقتوللری میدان حربده
قالدی بهادر قعقاع کیروده قالان عسکرینه کیجه
یتشوب انلری دخی طاقم طاقم ترتیب و طرفین جنکه
باشلادقده یکدیکرینی متعاقباً امداده کلملرینی امر ایدوب
امیر الجیش هاشم دخی میدان حربه تقرب ایتدکده اول
دخی بو اصولده حرکت ایلمسنی خبر ویرمك ایچون
برمأمور براقوب اردویه عودت ایلدی ٠

اوچنجی کون محاربه‌سی قوشلق زماننده باشلیوب
بو کونده فرس اردوسنده بقیه قالان فیللر
تجهیز اولنوب محافظه‌سنه پیاده و پیاده‌یی صیانت
ایچون سواری عسکر ترتیب اولنه‌رق طرفین شدیدا
محاربه‌یه دوام ایتمکده ایکن قعقاعك کیروده قالمش
اولان سواریسی طاقم طاقم امداده یتشمکده واسلام
عسکرینه شوق جدید ویرمکده اولوب بونلرك ارقه‌سی
النجه هاشمك سواریلری عقبنده یتشوب انلر دخی

فرقه فرقه اسلام اردوسنه التحاق و قهرمان هاشم همان فرس عسکرینك قلبنه هجوم و صفلری بر برینه قاتوب شیر ژیان و پیل دمان کبی صالدیرمقده ایدی او برطرفدن فیللر اسکیسی کبی اسلام صفلرینه قویلوب زیان و یرمکده اولدیغنی سردار اسلام سعد ابن ابی وقاصك منظوری اولدقده الك زیاده خسارت و یرن بیاض و بوز فیلك چارهسنه باقلمسنی قعقاع و برادری عاصمه و محمل ایله ذمیل نام رئیسلره امر ایلدکده قعقاع ایله عاصم برفرقه عسکرله حذالرنده اولان فیل سفید فرقهسنه صالوب پریشان ایلدی و فیلی قتل ایلدیلر محمل و ذمیل دخی بوز فیلك فرقهسنه هجوم ایلیوب بوزدی و بوز فیلك ارقله کوزینی سوزدروب برقاچ یرندن مجروح ایلدیلر فیل یارهلرك آجیسندن شاشیروب اشاغی یوقاری قوشمقده ایدی قهرمان قعقاع بوخلالده کندوسنه اویغون اوتوز نفر سواری آیروب ایران اردوسی رؤساسنك قصدینه اوتوز کره هجوم ایلدی و اکثر رؤسایی استیصال ایلدیکندن و بوز فیل اضطرابندن عتیق آشوب سائر فیللرك پیشواسی اولمغله دیکرلری دخی تعقیب ایدوب ایران اردوسی صفلرینی چکنیهرك مداین جانبنه رجعت ایلدیلر بو محاربهده مشاهیر اسلامدن قیس بن المکشوح

و عمرو بن معدی کرب شهید اولدیلر و بو محاربهیه یوم العماس تسمیه اولندی قوی و شدید آدملرك کونی یعنی قهرمانلرك کونی دیمکدر محاربه اخشامهدك ممتد اولوب آیرلدیلر برازصکره فرس و عرب یکدیکرینه شدیدا هجوملر ایلیوب کیجه دخی محاربه ایلدیلر و بو کیجهنك جنکنه عرب وقعهٔ لیلة الهریر تسمیه ایلدیلر زیرا صویك چیغلدیسی کبی سسلمزلردی باغرمزلردی ٭

بوخلالده سکر نام موقعك اشاغیسنده صویك کچید ویردیکی موقعی طوتمق ایچون سعد بن ابی وقاص طلیحه ایله عمروی کوندردی زیرا ایران عسکری اسلام اردوسنك ارقهسنی المق ایچون مذکور کچیددن کچرلر قورقوسی وارایدی طلیحه ایله عمرو وافی عسکر ایله موقع مذکوری طوتمقدن صکره بینلرنده مشورت ایدوب قارشویه کچهرك ایران اردوسنك ارقهسنی المغه قرار ویرملریله طلیحه قارشویه کچدی و ایران عسکرینك ارقهسنی الوب جملهسی بردن تکبیر ایدنجه ایرانیلر نیه اوغرادقلرینی بیلیوب شاشردیلر تکبیری ایشدنجه کچید موقعنده بولنان عمرو کچیدك اشاغیسنده اولان ایران فرقهسنه هجوم ایلدی بونك اوزرینه سعددن مأذونیته وقت قالمیوب بغتة عسکر اسلام

ایرانیلره طرف طرف صالدیلر بهادر قعقاع سواریلریله صالوب عقبنده بنو اسد وصکره بجیله وبعده کنده قبیله‌لری هجوم ایدوب سعد بن ابی وقاص بونلری قصرك طامندن كوروب هربری آیری ایرو هجوم ایتدکجه اللهم اغفرلهم وانصرهم دیو ایدی بوحال یاتسو نمازینه‌دك دوام ایلدکدن صکره ایکی اردو بربرینه کچوب قلیج ونیزه‌لرك چقلدیسی صباحه‌دك ممتد ونائرهٔ حرب وقتال کتدکجه مشتد اولوب قعقاع وسائر رؤسای عرب بردن قلبه هجوم ایلیوب سسلری سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنهك سمعنه واصل اولدقجه الله تعالی‌یه مناجات ایله طلب نصرت ایلردی بوحال دهشتمآل ناقوشلق زمانه‌دك اوزادی وبرقاصرغه اسوب رستمك چادرینی باشنه کیدرنجه چادردن چیقوب یوك قاطرلرینك اراسنه کیردی و قعقاع رستمك سریرینه‌دك کیدوب رستمی بوله‌مامش ایسه‌ده هلال بن علقمه رستمی بولوب قتل ایلدکدن صکره رستمك سریرینه چیقوب « قتلت رستم ورب الکعبة الیّ الیّ » معناسی کعبه صاحبی نامنه یمین ایدرم رستمی قتل ایلدم یانمه کلکز کلکز دیدی عسکر اسلام هلالك اطرافنی صاروب تکبیر ایلدیلر •

رستمك قتلیله ایران اردوسی کلیاً پریشان اولوب ایران

اردوسنك زنجیرلی عسکرینی جالنوس استصحاب ایدرك عتیقك اوته یقه‌سنه کچمکده ایکن عسکر اسلام اوزرلرینه هجوم ایدوب جمله سنی قتل ایلدیلر بونلرك عددی اوتوز بیك کشی‌یه بالغ اولدیغی روایت اولنمشدر بونلرك اضمحلالیله ایران اردوسنك حالی تباه اولوب درفش کاویان دیمکله شهیر اولان دزی بایراغی ضرار بن الخطاب اله کچروب بعض ترصیعات ایله مزین اولدیغندن خمس غنائمه قاتلوب مقر خلافته کوندرلدی و برروایتده ایکی ملیون درهم قیمتی وار ایکن بدلنه اوتوز بیك درهم النه‌رق ثمنی مال غنائمه قالدی •

بو هزیمتك اوزرینه سعد بن ابی وقاص قعقاع و شرحبیلی فراریلرك تعقیبنه کوندروب و بعض رؤسا دخی کندولکندن کتمشیدی زهرة بن حیوه اوچیوز آتلو ایله ایلغار ایدوب ایران فراریلرینی جمع ایدرکن امرادن سالف الذکر جالنوسه چاتوب قتل ایلدی و عتبکیرلر خراره ایله سلیحین و نجف اراسنده فراریلری تعقیب وتسلیم اولنلری اسیر ایدوب عودت ایلدکلرنده ایران امراسندن بعضیلری عار فراری ارتکابدن استکبار ایدوب تألیف ایتدکلری فرقه‌لرله محاربه‌ده ثبات ایلدیلر اسلام رؤساسی دخی هرفرقه‌یه

آیرو آیرو هجوملر ایدوب اکثریسنی قتل ایلدیلر بو فرقه‌لردن مؤخرا فرار ایدنلر معدود اشخاص ایدی حاصلی بو محاربه‌ده یوزیکرمی بیك کشیدن عبارت اولان ایران اردوسنك اکثریسی تلف اولوب عددی اوتوز درت بیك نفره انجق بالغ اولان اسلام عسکرندن اون بیك کشی و ذکری سبقت ایلیان رؤسا شهید اولدیلر بو محاربه‌نك تاریخ وقوعنده اختلاف وارایسه‌ده اشهر اقوالده هجرت سنیه‌نك اون دردنجی سنه‌سنده در •

❋ استطراد ❋

اوائل عهد هجرتده بیان اولنان غزوهٔ ابواء ایله بو محاربه‌نك بیننده یالکز اون درتییل زمان چوب آنفاً تفصیل اولنان قادسیه جیشنك تعبیه وترتیبنه نظر امعان ایله باقلورسه تقدم زمان ایله فنونك ترقی ایلدیکی زمانده یعنی بولندیغمز قرنده تعبیه اولنان اردولردن انجق تغیر ایدن اسلحه‌نك حالنه کوره استحکاملرك وضعندن و اکا کوره بعض حرکاتك تناسبندن بشقه برفرق کورلمز ایشته رسول الله محمد علیه السلامك حجاز خرابه‌ندن و وحشتزار اولان دیاردن بواز زمان ایچنده چیقاروب جهانیانه موجب

عبرت وباعث انتباه و بصیرت اولان مدنیت فاضله آثاری اصحاب وقومنك افعال و حرکاتنده کون کبی ظاهر اولوردی بو فیض و سعادت کتاب الله و سنت رسول اللهه اتباعدن حاصل اولدیغنه برکیمسه اعتراض ایلسه صحیحا کونشك نورینی پارچه‌نك بر قنادیله ستر ایتمك قبیلندندر • اندن اول کچمش اولان ملوك عظام ووقتا بووقت تاج وهاج نبوتله سرافراز اولان ذوات فخاملك آثاری کتب تاریخ وصحف مقدسده مذکوردر بوکا شبیه طرز بر اداره و حریت کامله کورلمشمیدر اهل عالمدن انصاف ایسترم •

بزصدده رجوعت ایدهلم قادسیه محاربه‌سنده رونما اولان فوز ونصرتك خبرینی سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه امیرالمؤمنین عمر رضی الله تعالی عنهه یازوب جواب کانجیه‌دك قادسیه‌ده جیش اسلام ایله شرف اغزای موقع استراحت اولدیلر •

عمر رضی الله تعالی عنهك حسن اخلاقنه شهادت ایدن ماده‌لرك بری مقامه مناسب اولمغله اهمالنی جائز کورمدم شویله که قادسیه‌دن کله‌جك خبره اولقدر انتظارده ایدیلر که همان هرکون خارج مدینه‌یه چیقوب بریده منتظر اولورلردی عاقبة الامرده مژده‌جی سعدك محرراتیله کلوب یولده قارشدیلر قادسیه‌دن خبر

سؤال ایلدکلرنده اسلام مظفر و مشرکلر منهزم اولدی دیه‌رك سرعتله مدینه‌یه طوغری کیدرز و خلیفهٔ رسول الله بشیرك بیننك حركتنه اویه‌رق برابر قوشوب بعض تفصیلات طلب ایدرلردی مدینه قپوسندن برابر کیردکلرنده اهالینك جمله‌سی قیام ایله سلامه منتظر اولدقلرینی کوردکده عمرم سکا فدا اولسون نیچون کندیکی بیلدرمدك دیوب راحله‌سندن ایندی خلیفهٔ رسول الله « لابأس علیك المؤمنون اخوة » یعنی سکا بونده بأس یوقدر مؤمنلر قرنداشدر دیدیلر بعده محرراتی عمر رضی الله تعالی عنه و یروب نامهٔ فتح مبین مجامع ناسده جهارا قرائت اولندی .

اوراق سالفه‌ده بیان ایتدیکم وجهله بو تاریخك تألیفندن مقصد عاجزانه‌م استیعاب اخبار اولمیوب اسلامك استقبال و انحطاطنه باعث اولان احوالی و شمدی‌یه دك حكومت ایدن دول عظیمهٔ اسلامیه‌نك نه صورتله کسب اقتدار ایدوب نه اسباب ایله منقرض اولدیغنی حاصلی دول عظیمهٔ اسلامیه‌نك تعالی و تدنیسنه تأثیری اولان احوالك بیانی اولوب بونكله برابر وقتاً بوقت ظهور ایدن نوادر حوادث دخی ترك اولنمیه‌جقدر تفاصیل وقوعات ماضیه‌یه کسب اطلاع

مراد ایلینلره قناعت ویره‌جك تواریخ عمومیه وخصوصیه پك چوقدر هر کس حال و شاننه كوره سیراب معلومات اوله‌جق قدر ینابیع غزیره موجوددر خذ ما صفا دع ما كدر .

﴿ مدائن و جلولانك فتحی ﴾

« مدائن بغداد جوارنده یدی شهرك مجتمعاً اسمی ایدی بریسی اردشیردر تعریب اولنوب بهرسیر دینمشدر بوكون ایواندن غیری برشی كورلمز »

ایران اردوسی قادسیه‌ده بوزلدقدن صكره فرار ایدنلر بابله یتشوب تحصن ایلدیلر سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه قادسیه‌ده ایكی آی مقداری اقامتله نقصاننی اكمال و حرب تجاوزی‌یه مقتضی اولان اسباب و مهمات و عساكر كافیه استحصال ایلدكده امر امیر المؤمنین ایله مدائن فتحنه عزیمت و حركت ایلدی بابلده بقایای رؤسای فرسدن نخیرجان و اهوازلی مهران و هرمزان وسائر بعض امرا مدافعه ایچون ترتیب لوازم ایلمكده ایكن امرای اسلامدن زهرة بن الحیوة و شرحبیل بن السمط و عبدالله بن المعتمر مقدمه‌ده یوله چیقوب سعد بن ابی وقاص دخی آغرلغی عتیقده ترك ایلیوب محافظه‌سنه وافی عسكر تعیین ایدرك اسلام اردوسیله حركت

ایلدی جیش اسلام مقدمه‌سی اثنای راهده رستق نام محلده ایران عسکرندن برفرقه‌یه تصادف ایتدیلر دشمن برمقدار مقاومتدن صکره منهزما بابله فرار ایلدلریله عسکر اسلام ارقه‌لرندن شتاب ایدوب بابله وصوللرنده سعد دخی اردو ایله یتشدی ایران عسکری حصاردن چیقوب جنکه طوتشدیلر وعاقبت پریشان اولوب برفرقه‌سی هرمزان ایله اهوازه و دیکر فرقه‌سی فیروزان ایله نهاونده صاوشدیلر بابل شهری منعه‌دن خالی قالغله عسکر اسلام شهره کیروب ضبط ایلدیلر ٭

کتب تاریخده امرای فرس اسماسنده التباس واختلاف پك چوق اولوب تصحیحنه هرنقدر سعی ایتدمسه‌ده اطمینان ویره‌جك درجه‌یه‌دك کتیره‌مدم مهران ایله فیروزان قادسیه محاربه‌سنده قعقاع ایله مبارزه ایدرکن مقتول اولدقلری امهات کتب تاریخك همان جمله‌سنده مذکور ایکن بابل محاربه‌سنده بواسمده ایکی کشی دخی تاریخلرده ذکر اولنمش وقادسیه محاربه‌سی بقایاسندن اولدقلری تصریح قلنمشدر بوغلطی تصحیح قابل اولمدی ٭ صدده کله‌لم بونلر آنفاً بیان اولندیغی اوزره اهواز ونهاونده کیدوب ونخیرجان ومهران مداینه طوغری توجه ایلیوب جسری قردیلر ومداینه وصول ایله اردشیرده تحصن ایلدیلر ٭

سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه زهره‌یی مقدمة الجیش ایله کوندروب کندوسی امرادن بکیر بن عبدالله و کثیر ابن شهاب ایله برابر اردو ایله حرکت ایلیوب دجله نهرینی عبور ایلدی اثنای راهده تصادف ایلدکلری ایران منعه‌سنی استیصال ایدرك کوثی‌یه وصول بولدیلر کوثی محافظی اولان شهریار مدافعه‌یه قیام ایلدیسه‌ده عسکری منهزم وکندوسی مقتول اولوب متشتت اولدیلر ٭

بو حربدن صکره زهره ساباط اوزرینه یوریوب اوراده بولنان برفرقه ایران عسکرینی استیصال ایلدکده ساباط اهالیسی جزیه‌یی قبول ایله مصالحه ایتدیلر بووقعه عقبنده عسکر اسلام فرقه‌لری اجتماع ایلیوب جمله‌سی برابر اردشیر اوزرینه توجه ایلدیلر شهره تقرب ایلدکلرنده کسرانك ایوانینی کوروب لسان رسول الله ایله فتحی موعود اولدیغنی یاد وجمله عسکر تکبیر ایدوب فتح مبینه اجتهاد ایلدیلر هجرت سنیه‌نك اون بشنجی سنه‌سی ذی الحجه‌سنده قلعه‌یی صاروب منجنیق و دبابه‌لرله تضییق واوچ آی محاصره ایدرك عنوة فتح ایتدیلر ٭

عسکر اسلامك قسم اعظمی قلعه‌نك فتحیله مشغول ایکن بر قاچ طاقم سواری فرقه‌لری داخل ممالك

ایرانده جولان ایلیوب خلیفهٔ رسول اللهك امری اوزره استیمان ایدن اهل قرایه تأمینات کافیه ویروب هرکس فلاحت وصنعتیله مشغول اوله‌رق مظهر عدالت اسلامیه اولورزدی ومخالفت ایدنلر استیصال اولنوردی .

اردشیر قلعه‌سی عنوة فتح اولندقده سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه شهره کیردی اکثر ناس سرای شاهی قلعه‌سنده تحصن ایلیوب اوچ کون قدر اردشیرده اقامتدن صکره سرای قلعه‌سنی محاصره ایلدکارنده اهالی جزیه اعطاسی شرطیله صلح ایلیوب عسکر اسلام حصاری ضبط ایلدیلر سعد همان سرای شاهی‌یه کیروب حکومته متعلق اولان امتعه واشیایی ضبط دفتر ایدرك فراریلرك تعقیبنه سواریلر تعیین اولنوب شاهه متعلق بعض مرصعات واسلحهٔ کرانبها قاچرلورکن طوتلدی بونلرك ایچنده ایران وروم ویمن ملکلرینه نسبت اولنمش قدیم قلیچلر بولندیغی روایت اولنور خزائن حکومتده اوچ بیك قنطار التون قیمتنده نقود بولنوب خمسی سائر غنائمك خمسیله برابر مدینه‌یه کوندریلوب قلیچلرك بریسی قهرمان قعقاعه هدیه اولندی ونقودك درت خمسی علی ما فرض عسکر اسلامه تقسیم اولنوب سواری‌یه اون ایکیبك درهم

اصابت ایلدی وعسکر اسلامك جمله‌سی سواری اولوب عددلری التمش بیکه بالغ ایدی .

سعد بن ابی وقاص ایچ قلعه‌یی فتح ایله سرای شاهی‌یه کیردکده ﴿ کم ترکوا من جنات وعیون وکنوز ومقام کریم ونعمة کانوا فیها فاکهین ﴾ آیت کریمه‌سنی قرائت وبعده ایوان کسری‌یه کیروب فاصله‌سز سکز رکعت نماز فتحی ادادن صکره ایوانی نمازکاه اتخاذ ایلدی وایچنده بولنان تماثیلی حالیله براقوب وضع قدیمنه طوقنمدی .

ایران شاهی یزدجرد مدائندن فرار ایلدکده حلوانه کتمشیدی وحلوان قلعه‌سی مستحکم اولدیغندن بعض نفایس ونوادر اشیا وشاهك متعلقاتی اورایه نقل اولنمشیدی مداین فتحندن صکره جلولا اوزرینه یوریوب حلوانك فتحنی رؤسای اسلام مناسب کورەرك سعد خلیفه‌دن استیذان ایلدی مداینه‌ن فرار ایدن ایران عسکری دخی اورانه اجتماع ایلمشلردی زیرا جلولا موقعی ایران ممالکنك یوللرینك باشی اولوب اورادن فارس وآذربیجان وشروانك ممری اولوب باب تسمیه اولنان دربند وطاغستان طرفلرینه یورمك اسلام ایچون سهولتلی ایدی عمر رضی الله تعالی عنه سعد ابن ابی وقاصك مکتوبنی الدقده یالکز اون ایکیبك

سواری ایله هاشمی حلوانك استیلاسنه كوندروب قعقاعی مقدمة الجیشه امیر ایلمسنی وحلوانك فتحندن صكره قعقاعی سواد عراق ایله طاغستان اراسنده برفرقه عسكرله ابقا ایلمسنی یازدقلری جوابده امر وتوصیه ایلدیلر عسكر مداینـدن حركت ایدیوب جلولا بوینده حلوان اوزرینه كیتدكلرنده مهران رازی ایران اردوسیله عسكر اسلامه تعرض ایلدكده اسلام غلبه ایلیوب ایران عسكری حلوان قلعه‌سنه التجا ایلدیلر ایشك نتیجه‌سی یمان اوله‌جغنی ایران شاهی یزدجرد تفرس ایدرب ری جانبنه صاوشدی عسكر اسلام حلوانی احاطه ایلیوب سكسان كون قدر تضییق ایلدیلر بوخلالده ایران عسكری نیجه كره حصاردن چیقوب محاربه ایلدیلرسه‌ده جمله‌سنده مغلوب اولمشلردی قهرمان قعقاع قلعه‌نك قپوسی حذاسنده اولان خندقی طولدروب مرور ایلدكده عسكره هجوم امرینی ویروب قسم اعظمی بردن قپویه هجوم ایلدیلر عسكرك برقسمی دخی یوللری وجسرلری ضبط ایلیوب بری طرفندن قلعه جبرا وقهرا ضبط اولندقده ایرانیلر فراره شتاب ایلدیلرسه‌ده یوللر طوتلمش اولدیغندن برمقداری قورتلوب دیكرلری تمامیله اتلاف اولندی روایت اولندیغنه نظرا

بومحاربه‌ده ایرانلودن قتیل اولانلرك عددی یوزبیكه بالغ اولمشیدی .

حلوانده حكومت اموالی اغتنام اولنوب برخمسی عادت اوزره زیاد بن ابی سفیان ایله بیت المال مدینه‌یه كوندریلوب درت قسمی عسكره تقسیم اولندقده هرسواری‌یه طقوز بیك درهم اصابت ایلدی هاشم جلولادن مداینه عودت ایلدكده ادین نام امیر ایرانلودن برخیلی عسكر ایله ماهبسان طرفنده اووه‌ده اسلامه تعرض صددنده اولدیغی هاشمه اخبار اولنمغله ضرار بن الخطابی برفرقه عسكرله ادین اوزرینه تعیین ایدوب مقاتله‌یه طوتشدیلر عسكر اسلام عادتلری اوزره میدان محاربه‌ده ثبات ایتدكلرندن دشمن مقاومتدن عاجز قالوب فرار ایلمریله ضرار ماهبسانه‌دك تعقیب ایلیوب ادینی قتل و ماهبسانی تضییق و عنوة فتح ایلدی .

﴿ عتبة بن غزوانك بصره‌یه والی اولسی ﴾

امیر المؤمنین عمر رضی الله تعالی عنه مثنی‌یی عراق اردوسنه امداد ایله اعانه ایتدیكنده قطبة بن قتاده‌یی بصره‌یه بر مقدار عسكرله كوندرمشیدی و طلبنه مبنی شریح بن عامری دخی امدادینه ارسال ایتمشیدی قطبه

بصره‌دن ایران حکمنده اولان ممالکه اقتحامه باشلیوب اهواز اوزرینه کیدرکن ایرانك بر فرقه عسکرینه تصادف ایدوب محاربه‌یه طوتشدقده شهید اولمغله عتبة بن غزوانی بصره‌یه والی کوندردی وعرفجة بن هرثمه‌یی امدادینه کوندرمسنی علاء بن الحضرمی‌یه یازوب امر ایلدی وایران ایله عرب اراضیسی حدودنده اقامت ایلمسنی عتبه‌یه اشعار ایتدی عتبه فراتك جسری باشنه کوچك اردوسنی تعبیه ایدوب اقامت ایلدیکی ایران حکومتی طرفندن فرات بوینی محافظه‌سنه مأمور اولان فرقه رئیسی استخبار ایلدکده درت بیك عسکرله عتبه‌یه تعرض ایلدی عتبه براز کیرویه چکلوب ایران عسکرینی اوزرینه چکدی و معیتنده اولان بشیوز قدر محاربله مقابله ایدوب و ممری طوتوب جمله‌سنی قتل و امیرلرینی اسیر ایلدی سنهٔ هجریه‌نك اون بشنده بصره‌یی تخطیط و مسجدی بنا ایلدیلر انجق اولری قامشدن یاپدقلری سببیله محترق اولوب کرپیچدن بناسنی خلیفه‌دن استیذان ایلدکلرنده ترف و اسرافدن تحاشی ایدرك اویاپملرینه رخصت ویردی او خلالده ابله شهرینی فتح و اغتنام و الب پیکان نام امیرله اوزرلرینه کلان عسکره دخی غلبه و الب پیکانی قتل ایلیوب خلیفه‌یه وقوعاتی عرض

ایلدیلر عتبه التی آی قدر بصره ولایتنده حکومت ایلیوب اندن صکره مغیره بصره‌یه والی کوندرلمش ایسه‌ده افترایه اوغرادیغندن عزل اولنوب محاکمه‌ده شاهدلرك اختلافیله تبرئهٔ ذمت ایلمشدر .

﴿ مرج الروم وقعه‌سی و سوریه شهرلرینك فتحی ﴾

فحل نام موقعده روم عسکری منهزم اولدقدن صکره ابو عبیده و خالد حمص اوزرینه کیدوب اثنای راهده ذی الکلاعه قاوشوب جمله‌سی مرج الرومده اجتماع ایلدیلر روم امراسندن تئوذور خالدك حذاسنده و یانس نام امیر ابو عبیده‌نك قارشوسنده کیجه‌لیوب صباح اولنجه تئوذور فرقه‌سیله برابر دمشق اوزرینه کتدیکی تحقق ایلمکله خالد رضی الله تعالی عنه ارقه‌سندن یوریدی و دمشق محافظی یزید بن ابو سفیان دمشقدن چیقوب قارشولدی تئوذور ایکی فرقه عسکرك اراسنده قالمغله محاربه‌ده کلی تلفات ایله منهزم و پریشان اولوب فراره یول بولانلردن بشقه‌سی قورتلمدی و یانس ابو عبیده رضی الله تعالی عنه ایله جنکه مبادرت ایلیوب مغلوب و مقتول اولدی و خالد محاربه‌یی قزاندقدن صکره دونوب ابو عبیده‌یه یتشدی و حمص دیوارینه‌دك مرجده بوزیلان روم عسکرینی تعقیب و تلف ایلدیلر .

مرج الروم محاربه‌سنده اسلامك مظفر اولدیغی خبری
روم شهنشاهی هرقلك مسموعی اولدقده حمص پطریقنه
امداد ایدوب محاربه‌یه مأمور وکندوسی رها جانبنه
توجه ایلدی ابو عبیده حمصی محاصره ایدوب تضییق
ایتمکده ایکن هرقل جزیره اهالیسندن ترتیب عسکر
ایلیوب حمصك امدادینه تعیین ایلدیکی سعد بن ابی
وقاص رضی الله تعالی عنهك مسموعی اولدقده
بر فرقه عسکر آیروب جزیره‌ده هیت وقارقیسیانك
فتحنه کوندرمکله جزیره اهالیسی عودته مجبور و حمص
سکنه‌سی امداددن مأیوس اولمغله دمشق شام صلحی
شروطیله صلحه رغبت ایلیوب ابو عبیده قبول
و حمص محافظه‌سنه منعه ترتیب ایلیوب حمایه توجه
ایلدی انلر دخی عدالت اسلامیه‌یه صغنوب
نفسلریچون جزیه و اراضیلریچون خراج ویرمك
شرطیله مصالحه ایلدیلر اندن صکره شیزر و معرة
النعمانی کذلك صلح ایله الدیلر بعده لادقیه‌یی و صکره
سلمیه‌یی عنوة فتح ایلیوب بوندن صکره ابو عبیده خالد
ابن ولیدی قنسرین فتحنه کوندروب عظمای رومدن
میناس معیتنده بر عسکر کثیفه تصادف ایلیوب
مصادمه وقوعنده میناس مقتول و عسکر روم مغلوب
اولوب پك چوغی قتل اولنه‌رق خالد قنسرینی محاصره

و عنوة فتح ایلیوب تخریب ایلدی و اندن قاقوب
هرقلك اوزرینه یوریدی و عیاض بن غنم دخی خالده
امداده کلدی و رؤسای اسلام هر طرفدن روم اوزرینه
طاقم طاقم یوریوب هرقل بر حال مخاطره‌ده قالدی
وارتق سوریه‌ده طورمق قابل اولمدیغندن انتاکیه‌دن
رحلت و ساحل بحر سفیده واردقده ارقه‌سنه نظر
ایدرك ای سوریه ارتق سکا وداع ایدرم دیوب کمی‌یه
بیندی و قسطنطینیه جانبنه کتدی بو فتوحات عظیمه
و خالد بن ولیدك محاربه‌لرده کفایتی خبری خلیفهٔ
رسول الله عمره واصل اولدقده ابو بکر رضی الله تعالی
عنهه الله رحمت ایلسون رجالك قدرینی بندن ایی
بیلوردی ایشته خالد کندو کندوسنی تأمیر ایلدی
دیوب خالدی عزل ایتدیکنه اظهار ندامتله امارت
جیشه اعاده ایلدی « خالد بن ولیدك یمن مرتدلرینك
اصلاحنده و متعاقبا عراق و بر شام محاربه‌لرنده
کوستردیکی کفایتده عموماً اهل اسلام و خصوصا
ایران و روم خلقی شاهد و معترف ایکن بعضا خلیفهٔ
رسول الله عمر رضی الله تعالی عنهدن ستم کوردیکنه
کیمسه معنی ویره‌مزدی بعضیسی جسارت ایدوب سؤال
ایلدکلرنده خالدك کفایتنده اتحاد افکار بولنمسی شاید
خالده سبب غرور اولورده اسلام اراسنده اختلاف

تحدث ایدر احتیاطیله خالدك نفسنی قیردم دیدیلر »
قنسرین فتحندن صکره ابو عبیده حلبه طوغری
حرکت ایلدکده اثنای راهده نصارای عربدن بعض
قبائل اسلام اردوسنه التحاق ایله مسلمان اولدیلر
بو خلالده قنسرین اهالیسی نقض عهد ایلدیکی خبری
کلمکله سمط الکندی اداره‌سنده برفرقه عسکر
کوندروب تکرار قنسرینی فتح وعصاتی تأدیب
ایلدی وحلب اوزرینه یوریوب عیاض بن غنم مقدمة
الجیش ایله اول واردقده وحلبی محاصره ایلدکده
صلحه مجبور اولدقلرندن عیاض مصالحه‌یی عقد
ایلیوب ابو عبیده قبول وانجاز ایلدی حلبدن قالقوب
انتاکیه اوزرینه کتدی اثنای راهده روم عسکری
فرقه‌لری تعرضه جسارت ایلدکلرنده جمله‌سنی پریشان
ایدوب انتاکیه‌یی محاصره ایلدی قنسرین وسائر
محللرده بوزیلان روم عسکری فراریلرندن انتاکیه‌ده
برخیلی محارب اجتماع ایتمش ایسه‌ده قویون سوریسی
کبی بیجان اولدقلرندن مدافعه‌دن اظهار عجزله
متشبث دامان امان اولملریله ابو عبیده رضی الله
تعالی عنه التجالرینی قبول وجزیه‌یه ربط ایدوب
خبر فتحی خلیفهٔ رسول اللهه عرض ایلدی کلان جوابده
موقعك مهم اولدیغی بیان اولنه‌رق محافظه‌سنه

مقدار کافی منعه تعیین ومرتباتنك بلاانقطاع عسکره
ایصالی توصیه اولندی بوندن صکره ابو عبیده انتاکیه
نواحیسنه وعینتاب ومرعشه فرقه‌لر تعیین ایلیوب
تافراته‌دك حصون ونواحی‌یی صلحا وبعضا قهرا فتح
ایلیوب ایجابنه کوره هرطرفه اداره‌ٔ امورلری ومحافظه
ایچون موقعلرك حالنه کوره عسکر تعیین ایلیوب
میسرة بن مسروق العبسی نام امیری تفلس اوزرینه
کوندردی و دربنده وارمدن بر روم فرقه‌سنه تصادف
ایلمکله محاربه وقوع بولوب عسکر اسلام مظفر اولدی
ورومیلر مغلوب ومقهور اوله‌رق خیلی عسکرلری
تلف اولدی وساحل بحر شامیده قیساریه نام موقع
مهمك فتحنه برادری معاویه‌یی تعیین ایلمسنی امیر المؤمنین
عمر یزید بن ابی سفیانه امر ایلمش وایروجه معاویه‌یه
دخی یازمش اولدیغندن لزومی قدر عسکرله معاویه
کیدوب تضییق ایلدی و قیساریه عسکر واهالیسی
مقاومته ثبات کوستردکلرندن دشمندن سکسان بیك
کشی مقتول اوله‌رق فتح اولندی و روم عسکری امیری
ارتبون قدسه فرار ایلدی مرج الروم محاربه‌سندن بدأ
ایله فراته‌دك واقع اولان جنکلرده روم عسکرندن بك
چوق کشی تلف اولوب اسلامك ضایعاتی نسبتله پك
آز اولدیغی روایت اولنمشدر ابو عبیده بویله‌جه ایشی

يولنه قويدقدن صكره ارض فلسطينه دوندى .

﴿ اردن وبيت المقدسك فتحى ﴾

ابو عبيده وخالد مرج الروم وقعه‌سندن صكره حمص اوزرينه كيتدكارنده عمرو بن العاص اردن اهاليسيله صلح ايلدى اورالردن چكيلان روم عسكرى غزه وقدسده اجتماع ايلدكارندن عمرو اردنه ابو الاعور السلمى نام اميرى براقوب غزه‌يه كيتدى غزه‌يى ومتعاقبا سبسطيه ونابلسى فتح ايليوب جزيه‌يه ربط ايلدى لد وعمواس وبيت جبرين ويافا وسائر اردن قصبه وشهرلرينى فتح ايتدكدن صكره قدسده متحصن اولان روم عسكرى اميرى ارتبونه خبر كوندروب صلحه دعوت ايلدى قدس كبار اهاليسى خليفهٔ رسول الله عمر بن الخطاب رضى الله تعالى عنهك بالنفس عقد صلحه تشريفلرينى آرزو واستدعا ايلدكارندن كيفيت ابو عبيده وعمرو طرفندن عرض اولنمغله بيت مقدسه حرمة مشاغل جسيمهٔ خلافتى على كرم الله وجهه‌يه ترك ايليوب مدينه‌دن حركت ايلدى اعمال شامدن جابيه نام قصبه‌يه كلدكده امراى اسلام استقبالنه چيقديلر لباسلرى زينتلى اولديغنه جانى صقلدى ازدى فتوح الشامده ديركه جابيه‌يه وصولنده آتندن اينوب

يرده اوتورمش ايدى امرا مزين البسه ورختلر ايله تقرب ايلدكارنده يردن برقاچ طاش آلوب انلره اتدى وبو لباس ندر ديو توبيخ ايلدكده مدينه‌ده بولندقلرينى بيان ايله اعتذار ايلديلر سكوت ايلدى بعده قالقوب عقد صلح ايچون قدسه كيتمك مراد ايلدكده برقات لباس ايله بر رأس اسب تقديم ايلديلر لباسى كيمكدن استنكاف ايدوب اسبه سوار اولدى انجق يرلى اويناق برآت اولديغندن خوشلنمدى ايندى كندو اسبنه بينوب قدسه وصولنده روم طرفندن قدسده عسكر اميرى اولان سالف الذكر ارتبون صلحى قبول ايتميانلرله مصره صاوشديلر بعض روايته كوره مصر فتحنده ارتبون مقتول اولدى وبعضلرى مؤخرا سوريه‌ده وقوع بولان محاربه‌لرده تلف اولدى ديديلر قدس اهاليسى جزيه‌يى قبول ايله مصالحه ايلديلر عقد اولنان صلحنامه جبل طورده اولان مناسترده حالا محفوظ اولديغى روايت اولنور رمله اهاليسى دخى صلحه طالب اولمغله جزيه ويرمك شرطيله صلح اولندى بوندن صكره خليفهٔ رسول الله عمر رضى الله تعالى عنه صخرة اللهى سوپرنديدن تطهير ومسجدك بناسنى امر ايلدى وارض فلسطينى ايكى سنجاغه تقسيم ايليوب نصفنى رمله‌يه الحاق ايله علقمة بن حكيم ونصف ديكرينى قدسه الحاق ايله

علقمة بن مجززه توجيه ايلديكه هجرت سنيه نك اون
بشنجى سنه سى ايدى .

عمر رضى الله تعالى عنه ايليا و رمله صلحنى عقد و امراى
اسلامه تعليمات شفاهيه اعطاسندن صكره مدينهٔ منوره يه
عودت ايليوب ممالك اسلامك توسعى يكيدن بر طاقم
نظام و قانون اتخاذينه لزوم كوستر ديكندن ترتيب
مراتب و تعيين وظائف خصوصنى اصحاب رسول الله
ايله استشاره ايلدى على كرم الله وجهه ابتدا كندى
نفسكدن باشله ديدى ابتدا عم رسول الله عباسدن بدأ
ايدرك اهل قرابت و صحابت و اسلامده صاحب قدم
و قدم اولنلره بولندقلرى حيثيت و درجه يه كوره
بش درت اوچ ايكى بيك بشيوز ايكى بيك بيك بشيوز
بيك يالكز بشيوز اوچيوز ايكيوز اللى ايكيوز
درهم شهرى وظيفه لر تخصيص ايليوب زوجات
رسول اللهه اون بيك درهم و عايشه يه اون ايكى بيك
درهم تعيين ايلدى و نسايه آيروجه مرتبات تخصيص
ايدوب اهل بدره درجه لرينه كوره آيده بشيوز درتيوز
اوچيوز ايكيوز و صبيانه يوزر درهم وظيفه ترتيب
ايلدى و محتاجين و فقرايه شهرى ايكى جريب تقريبا
ايكى بچق كيله بغداى ترتيب ايلديلر بعده بيت المال
مسلميندن كندوسنه دخى نفقه تعيينى اصحابدن استدى

المغه اذن ويرديلر و كريمه سى حفصه زوج رسول اللهك
نزدينه كيدوب پدرك بيت المالدن يالكز قوت ضرورى
درجه سنده شى اليور جمله بى بالغا ما بلغ ترفيه و اقدار
ايتديكى حالده كندوسى نيچون بو درجه ده ضرورت
چكسون بو لايق دكلدر جمله مز رفاه حالنى آرزو و تمنى
ايدرز بونى پدركه عرض ايله انجق رجا ايدرز بزم
رأيمز اولديغنى سويله زيرا بزه انفعال ايدر ديديلر حفصه
پدر عاليلرى عمره تبليغ ايلدكده سكا بونى كيملر سويلدى
بيان ايله ديديسه ده اصحاب رسول الله رجا ايده يورلر
ديوب اسملرينى تصريح ايلمدى بعده حفصه يه زوجك
رسول الله نه صورتله تعيش ايدردى بكا سويله ديدى
او ده معيشتده اولان اقتصاد و قناعتى تعريف ايلدكده
بن دوستم رسول اللهك و خليفه سى ابو بكرك اثرينه
كيده جكم كه انلره واصل اوله يم زياده يوكله منزله
كيدرسم انلره يتشه مم وار انلره اويله جواب ويرديدى
وارتحال ايتدكلرى ساعته دك قوت ضروريدن بشقه
بيت المالدن برحبه زياده آلمديغى متفق فيه در رحمة الله عليه
و رضى الله تعالى عنه .

سوريه ده حال بيان اولنان منوال اوزره جارى ايكن
بو سنه ده يعنى هجرت سنيه نك اون بشنجى سنه سى
جمادى الاولاسنده جزيره ده تكريت فتح اولندى

شویله که روم طرفندن تکریت محافظی اولان شخصك نزدنده عرب متنصره‌دن ایاد و تغلب والنمر قبیله‌لری وسائر روم عسکری اجتماع ایلیوب جزیره‌یی محافظه قصدنده بولندیلر سعد بن ابی وقاص خلیفه‌نك امریله عراق اردوسی کاتبی عبد الله بن المعتمری برفرقه عسکرله کوندروب ربعی بن الافکلی مقدمة الجیشه وعرفجة بن هرثمه‌یی سواری‌یه امیر ایلدی عسکر تکریته واصل اولوب قرق کون قدر حصاری تضییق ایلدکلرنده روم عسکری عربدن اولان شیعه وعونه‌لریله دجله اوزرندن قایقلرله فرار ایده‌جکلرینی اسلامه میل ایدن عرب جانبندن خبر کلوب استیمان ایلدیلر قبول اسلام شرطیله امان ویریلوب روملر تابعلری عربله دجله‌دن فرار ایدرلرکن اوکلرینه چیقوب تکبیر ایلملری دخی مشروط اولمغله بونلر قایقلره بینوب فرار ایدرلرکن استیمان ایدن عربلر تکبیر ایلدکلرنده اسلام عسکری یولی طوتدی ظنیله رجعت ایلدکلرنده قلیجلرك اورته‌سنده قالوب اسلامه دخالت ایدن عربدن غیری برفرد قورتلمدی .

بو خلالده عبد الله بن المعتمر ربعی‌یی کوندروب فراتك غربی وشرقیسنده کائن نینوا وموصل نام شهرلری فتح ایلدی نینوا عنوة وموصل خراج ویرمك شرطیله

صلحا فتح اولنوب کرد داغی وسائر موصل نواحیسی دخی تمامیله اسلام اداره‌سنه کیردی برروایتده هجرتك یکرمنجی سنه‌سنده فتح اولنمشلردر .

جزیره وارمنستانك فتحی

جزیره ایله ارمنستانك فتحی خصوصنده روایات مختلف اولوب اکثر رواة ابو عبیده برفرقه عسکر کوندروب خالد بن ولید دخی برابر بولندیغی حالده فتح اولندیغی اعتقادنده‌در انجق ابن اسحق سعد بن ابی وقاص طرفندن کوندریلان عسکر مباشرتیله فتح اولندیغنی ایراد ایتمش ایسه‌ده آتیده بیان اولنه‌جغی اوزره خالد بن ولیدك عزلی اسبابندن بری دیار بکر حمامنده خمر ایله مطبوخ برعلاجی بدنینه دلك ایلمسی اولمغله وخالد ابو عبیده طرفنده بولنمغله جزیره وارمنیه‌نك فتحی ابو عبیده عسکری ایله اولدیغنه و بو ماده‌ده روایاتك اکثریتی بولندیغنه مبنی ظاهر حاله نظرا شق اول ایچون وجه ترجیح بولنورسه‌ده بو فتحده عراق وسوریه اردولرینك فرقه‌لری برابر مباشرت ایلدیکی سیاق اخباردن معلوم اولور زیرا ابو عبیده خالد ایله برابر حمص اوزرینه کیدرکن جزیره اهالیسنك امداده کیتملری روم شهنشاهی هرقل طرفندن امر اولندیغی

اميرالمؤمنين عمرك مسموعى اولدقده جزيره‌ده‌كى روم عسكرينى اشغال ايچون برفرقه عسكرك تكريت اوزرينه ارسالنى سعد بن ابى وقاصه امر ايدوب اولوجهله حركت ايلدكده جزيره اهاليسى وطنلرينى محافظه ايچون جزيره‌يه عودت ايلدكلرى سطور سالفه‌ده بيان اولنمشيدى بو تدبيرك حسن تأثيرى ابوعبيده‌نك موفقيتنه سبب اوله‌رق سوريه‌ده روملره غلبهٔ تامه‌يه مظهر اولدقده جزيره غائله‌سنك دفعيله روملرك عراق واديسندن دخى طردى ايران استيلاسنه ايراث سهولت ايده‌جكندن حسب المصلحه جزيره‌يه سوريه اردوسندن برفرقه كوندروب تكريت ونصيبين وآمد و ديار بكر وميافارقين وماردين حاصلى جزيره‌يى لواحقيله فتح ايتدكدن صكره ارزن رومى فتح ايليوب تفليس دربندينه‌دك ارمنستانى دخى جزيه وخراج شرطيله صلحا فتح ايلدى .

بوخلالده عرب متنصره‌دن اياد قبيله‌سى روم حكومتى اراضيسنه نقل ايلديكى عمر رضى الله تعالى عنهك مسموعى اولدقده قوم عربك اتحادنده اولان فائده‌يى ترك ايتمامك ايچون روم مملكتنه نقل ايدن عربلرى اعاده ايتمديكك حالده خرستيانلرك كافه‌سنى ممالك اسلاميه‌دن طرد ايدرم مآلنده هرقله مكتوب

كوندرمكله اعاده اولنديلر بونلردن بر درت بيك كشى قبائل عرب بيننده متفرق اولوب ديكرلرى ابوعبيده‌نك جانبنه كيتدكلرنده دين اسلامى قبوله اجبار ايلمسنى خليفهٔ رسول اللهدن استيذان ايلدى دينده اكراه يوقدر ديو جواب يازدى بعده بونلرك رئيسلرى خليفه‌نك نزد سعادتلرينه كيدوب جزيه لفظنك صدقه نامنه تبديليله ويركويه ربط اولنملرينى استدعا ايتديلر ايكى قات صدقه ويرمك شرطيله قبول بيوردیلر اميرلرينك شدتندن دخى اشتكا ايليوب اميرلرى وليد بن عقبه‌يى عزل ايله فرات بن حيان وهند بن عمرى هر بريني برقسمه رئيس نصب ايلدى .

خليفهٔ رسول الله عمر هجرتك اون يدنجى سنه‌سنده سوريه‌دن مدينهٔ منوره‌يه عودت ايلديلر حمصده ابوعبيده وقنسرينده خالد بن وليد ودمشقده يزيد بن ابى سفيان واردنده معاويه وفلسطينده علقمه بن مجزز وساحل بحر شامده عبدالله بن قيس ادارهٔ ملك وعسكره مأمور اولوب جمله‌سنك اميرى ابوعبيدة بن الجراح ايدى خالد بن وليدك حروب ومغازيده كورنن كفايتى باعث اعتلاى شان وشهرتى اولمغله بلغاى عرب مدحيه‌لر نظم وانشا ايدوب اشعث بن قيسه تقديم ايتمش اولديغى برقصيده ايچون اون بيك درهم جائزه

ویردیکی خلیفه عمر رضی الله تعالی عنهك سمعنه واصل اولدقده آنفاً بیان اولندیغی اوزره دیار بکر حمامنده استعمال ایتمش اولدیغی خمرله مخلوط علاج تهمتندن طولایی خلیفه نك خالد حقنده ایلشکی دخی بولندیغندن ابو عبیدیه حضور عامه ده خالدی نزدینه جلب ایله اشعاره ویردیکی اون بیك درهمی کندی مالندن ویرمش ایسه اسراف ایتمش اوله جغندن عزلیله اکتفا ایله واکر بیت المالدن اعطا ایتمش ایسه باشنده کی عمامه ایله قوللرینی باغله یکا کوندرمالنده مکتوب کوندروب امر امیرالمؤمنین اوزره خالدی احضار ومحاکمه یه ابتدار ایلیوب کندی مالندن ویرمش اولدیغی ثابت اولمغله عزلیله اکتفا ایلدی .

﴿ بحرین جانبندن فارس محاربه سی ﴾

ذکر محاربه سنه عربك الفتسزلکی مناسبتیله ابوبکر وعمر رضی الله تعالی عنهما تجویز ایتمزلردی انجق حربه مأمور اولان رجالك درایت وکفایتی جهتیله ایجاب حالك اجراسنه مرخص اولدقلرینه و بصره والیسی علاء بن الحضرمینك یمن مرتدلری محاربه لرنده کسب ایتدیکی شانی تذییل وسعد بن ابی وقاصك قادسیه مظفریتنه بر نظیره اولمق ایچون فارس اوزرینه کیتمك

اوزره اسلامی خلیفه دن اذنسز محاربه یه دعوت ایلیوب اجابت ایلدکلری جهتله امرادن جارود بن المعلی والسوار بن همام وخلید بن المنذر بیننده عسکری اوچ فرقه یه تقسیم ایلیوب خلیدی جمله یه امیر نصب ایلدی و بحر فارسی کچوب اصطخره طوغری کیتدیلر فارس عسکری کملرله اسلامك اراسنه کیروب طاوس نام محلده قتال عظیم اولدی جارود والسوار محاربه ده شهید اولمغله خلید عسکری پیاده ایلیوب حربه دوام وبصره یی نقطهٔ استناد اتخاذ ایلیوب حرب تدافعی یه قرار ویردکده اقوام فرسیه هر طرفدن یوریوب اسلامی احاطه ایلدکلری عمر رضی الله تعالی عنهك مسموعی اولدقده امداد ایچون عتبه یه امر ایلیوب اون ایکی بیك عسکرله امداد ایلدی بو عسکر ایچنده مشاهیر امرادن عاصم بن عمرو وعرفجة بن هرثمه والاحنف بن قیس کبی رجال موجود وجمله سنه ابو سبره ابن ابی رهم رئیس ایدی بونلر خلیده ابر رحمت کبی امداده یتشوب وفرسك جموع کثیره سنه ارسلانلر کبی هجوم ایلیوب فرسك اردولری پریشان ونتیجهٔ حالری السنهٔ ایامده داستان اولدی بوندن صکره عتبه جه خلیفه دن رخصت استدعا ایلمکله اذن ویرلدیکندن صکره بصره والیلکندن استعفا

ایلدیسه‌ده قبول اولنمدیغندن عودتده اثنای راهده
بطن نخله نام محلده داربقایه ارتحال ایلدی رحمة الله علیه
انك یرینه ابوسبره بصره‌یه والی نصب اولندی .

عربك حالنه بصره وکوفه سمتلرینك آب وهواسی
موافق اولدیغی جهتله ایکی شهرك تخطیط وانشاسی
خلیفه‌دن استیذان اولنمغله ابنیه‌ده تکلف اولنمامق
شرطیله تأسیسه رخصت ویروب هجرتك اون یدنجی
سنه‌سنده بصره وکوفه بناسنه مباشرت اولندی
بصره‌یه ابو المحرب عاصم بن الدلف وکوفه‌یه ابو هیاج
ابن مالك عامل نصب اولندی کوفه‌یه تابع اولان حدود
قصبه‌لری درت عدد ایدی حلوان محافظی قعقاع
وماهبسان محافظی ضرار بن الخطاب وقرقیسیا محافظی
عمر بن مالك و موصل محافظی عبد الله بن المعتمر
ایدی .

﴿ اهواز فتحی ﴾

قادسیه محاربه‌سندن صکره ایران عسکری هرمزان
اهوازك کرسیٔ مملکتی اولان خوزستان طرفنه چکوب
نهر تیری ومنادر طرفندن بصره اعمالنه مسلط اولمغله
عتبه بن غزوان سعد بن ابی وقاصدن استمداد ایدوب
نعیم بن مقرن و نعیم بن مسعودی برمقدار عسکرله

کوندردی بونلر بصره ایله اهواز سرحدلری اراسنه
کیروب ایران عسکریله جنکه مبادرت ایلدیلر عتبه
دخی جمع ایلدیکی عسکرله بصره ایله میسان بیننده
حیلولت ایدوب نهر تیری ومنادر اوزرنده بولشمق
اوزره امداده کلان سالف الذکر امرا ایله اتفاق
ایلدیلر موعدده اجتماع ایلدیلر سائر قبائل اسلامدن
دخی امداد کلمکده ایکن عتبه بن غزوان نهر تیری
ومنادری فتح ایلیوب ایران عسکرینی منهزم ایدرك
تا دجیل کنارینه‌دك تعقیب ایلدیلر هرمزان سوق
الاهواز جسرندن چکوب دجیل صویی طرفینك
بیننده حد فاصل قالدی بوندن صکره هرمزان صلحه
طالب اولمغله اهوازك تمامی ایران النده قالوب نهر تیری
ومنادر عنوة فتح اولنمغله اسلامده قالمق اوزره عقد
صلح اولنمشیدی چوق کچمدن هرمزان نقض عهد
ایدوب یکیدن محاربه قپوسی آچلدی واکراددن ایران
اردوسنه امداد کلمکله هرمزان قوت بولدی بونك
اوزرینه عتبه بن غزوان حرقوص نام امیری هرمزه
قارشو کوندروب شدید محاربه‌دن صکره حرقوص
سوق الاهوازی عنوة فتح ایدوب تا تستره‌دك جمیع
اهالیٔ ایرانی جزیه‌یه ربط ایدرك اسلامه تبعیت ایلدیلر
وهرمزان رامهرمز جانبنه کیتدی حرقوص ارقه‌سنی

بوشلامیوب جزء بن معاویه‌یی بر فرقه عسکرله تعقیبه
مأمور ایلدی جزء شغر ناحیه‌سنه وصکره دورق نام
محله‌دك کیدوب ضبط ایله اوراده اقامت واهالی‌یی
تأمین ایدوب خراب اولان کویلرینه عودتله هرکس ایشیله
مشغول اولدی؛ هرمزان صلحه طالب اولوب حرقوص
اهواز طاغنده عسکرینی تعبیه ایلدی ایران شاهی یزدجرد
مروده اقامت ایدوب قلمرو حکمنده اولان ممالکدن
انقطاعسز عسکر فرقه‌لری ترتیب واهواز اهالیسنی
تشویق ایدوب جسیم فرقه‌لر جمع ایتمکده اولدیغی
حربه مأمور اولان مشار الیه حرقوص وجزء وسلمی
وحرمله‌نك مسموعلری اولدقده امیر المؤمنین عمردن
استمداد ایتملریله نعمان بن مقرن معیتنده بیوك برفرقه
عسکرله اسلامه امداد ایلمسنی سعد بن ابی وقاصه
یازوب وابو موسی‌یه دخی عینیله امر ایدوب
کوندره‌جکی فرقه‌یه سعد بن عدی‌یی رئیس ایلمسنی
وبراء بن مالك ومجزاة بن ثور ایله عرفجة بن هرثمه
وسائر تسمیه ایلدیکی بعض امرا دخی برابر بولنمسنی
وبو ایکی فرقه‌نك امیری ابوسبرة بن ابی رهم اولمسنی
اراده ایلدی بونلر یوله چیقوب رامهرمزه واصل
وحرقوصه قوة الظهر اولدقلرینی ایران سرعسکری
هرمزان استخبار ایلدکده همان سرعت وشدتله

اوزرلرینه کیدوب عقد مصاف کیرودار ایلدکده
مقاومته تاب آور اوله‌میوب تستره طوغری فرار ایلدی
عسکر اسلام دخی ارقه‌لرندن کیدوب ومتعاقباً
بصره‌دن مأمور اولان عسکر امیرلری نعمانه یتشوب
جمله‌سی تسترده اجتماع ایلدیلر ایران عسکری دخی
تسترده تحصن ایلیوب سکسان دفعه استحکاملردن
چیقوب محاربه‌لر ایتمشلرسه‌ده اکثریسنده مغلوب وصوك
محاربه‌ده کلیا منهزم اوله‌رق استحکاملرده قپاندیلر
اسلام فرقه‌لری دخی کیفما یشاء تستری احاطه وتضییق
ایدرك دشمن جانبنده بولنان بعض اشخاصك دلالتیله صو
طریقندن یول بولوب برمقدار عسکر تستره کیردکده
مستحفظلری استیصال ایدوب اهالی اطاعته مجبور اولدی
وهرمزان ایچ قلعه‌یه تحصن ایلمکله عسکر اسلام ایچ
قلعه‌یی دخی شدتله تضییق ومحاصره ایلدکلرندن امیر
المؤمنین عمرك حکمنه راضی اوله‌رق هرمزان بلاشرط
استیمان ایلدی وهجرتك اون یدنجی سالنده قلعه فتح
اولندی اندن صکره مال غنایم تقسیم اولنوب سواری‌یه
اوچبیك وپیاده‌یه بیك درهم حصه اصابت ایدرك خمس
مقرری برفرقه عسکرله مدینه‌یه ارسال ایلدکلری خلالده
هرمزانی دخی امیر المؤمنینك نزدینه کوندردیلر
هرمزان حضور خلیفه‌یه چیقدقده ای هرمزان

كرارا ومرارا نقض عهد ايلدك غدرك شآمتنى كوردكمى ديوب توبيخ ايلدكدن صكره جناياتنى عفو وشهرى ايكبيك درهم مرتبله مدينه‌ده اقامتنى امر ايلدى .

ايران امرا واهاليسنك متماديا نقض عهد ايلملرى اميرالمؤمنينه موجب شبهه اولمغله هرمزان ايله كلان رؤسايه غالبا مستأمنلره جور اولنيوركه عهدلرنده طورميورلر ديديلر احنف بن قيس بز عهدى محافظه ايده‌يورز انجق بونلرك ملكلرى قالدقجه اميدلرى منقطع اولميوز ايرانك هرطرفنى فتح ايچون عسكر اسلام طاقم طاقم ممالكه يايلوب حكومتلرينى محو ايتمك خصوصنى سزدن استيذان ايتمشيدك رخصت ويرمدكز شمدى بو صورتى قبول ايدرسه‌كز بونلرك غائله‌سى ازوقت ظرفنده برطرف اولور ديدى ايشته شمدى صره‌سى كلدى ديديلر .

چونكه امرا ايران ممالكنه يايلمق استدكارى زمانده حكومت ايرانيه دها بومرتبه‌ده ضعف كلمامش اولديغندن خليفهٔ رسول الله عمر اسلام عسكرينك متفرق اوله‌رق حرب ايلملرينه راضى دكل ايدى انجق مؤخرا مهم اولان موقعلر اسلام النه كچدى وايرانك جسيم اردولرى پايمال اولدى بناء عليه متفرقا

حركتلرينه رخصت ويروب بصره واليسى ابو موسى الاشعرى‌يه يازديكه عسكرله بصره‌دن اوزاق اولميان برمحله چيق وامرمه منتظر اول اندن صكره فرقه‌لرى ترتيب والويهٔ نصرتى عقد ايليوب سهيل ابن عدى ايله ابوموسى‌يه كوندردى خراسانه احنف بن قيسى واردشير خره ايله شاپوره مجاشع بن مسعودى واصطخره عثمان بن ابى العاصى وفسا ايله درابكرده سارية بن زنيمى وكرمانه سهيل بن عديى وسجستانه عاصم بن عمروى ومكرانه حكم بن عميرى تعيين وتخصيص ايليوب لوالرك اولوجهله توزيعنى هجرتك اون سكزنجى سنه‌سنده امر ايلدى .

سوس فتحى

عسكر اسلام ابى سبره معيتنده مجتمعا سوس فتحنه كيدوب ابوموسى و مقترب و نعمان سوسى محاصره وتضييق ايدرلركن (ذر) جنديشاپورى محاصره ايتمشيدى ونعمانك نهاوند محاربه‌سنه تعيينى خليفه طرفندن امر اولنمشيدى انجق همدانه كتمدن جمله‌سى متفقا سوس قلعه‌سنى تضييق ايليوب قپوسنى قيرديلر عسكر اسلام همان ايچرويه كيرمكه شتاب ايدركن اهالى صلح صلح ديو باغرشدقلرنده عنوة فتح اولنمش ايكن اسلام

صلحاً كيرديلر اندن صكره امراى اسلام ممالك ايرانه توغل ايدوب آتيده ذكر ايده‌جكمز فتوحات عظيمه‌يه موفق اولديلر .

بو سنه‌ده جزيرة العربده قحط عظيم اولوب بارانك انقطاعندن اراضى قوريوب كل كبى اولديغندن (عام الرماد) تسميه اولندى كه كل سنه‌سى ديمكدر انجق امير المؤمنين عمر رضى الله تعالى عنهك حسن تدبيريله مصر وسوريه‌دن كلى ذخيره نقل اولنمغله اهالينك اضطرابى تخفيف اولندى وياغمورلر ياغوب خلق دفع احتياج ايتمينجه عمر رضى الله تعالى عنه اهالينك اكل ايتديكى طعامدن غيرى برنسنه تناول ايلمدى .

وينه بو سنه‌ده شام اعمالندن عمواس نام قريه‌دن شديد طاعون خسته‌لكى ظهور ايدرك اطرافه سرايتله پك چوق كشى‌يى اتلاف ايلدى وكبار اصحاب وامراى اسلامدن خيلى ذاتلر دار بقايه انتقال ايلديلر سوريه‌ده امير اولان ابو عبيدة بن الجراح وفقهاى اسلامدن معاذ بن جبل ويزيد بن ابى سفيان وحارث بن هشام وسهيل بن عمرو وعتبة بن سهيل وعامر بن غيلان وبونلر كبى اصحاب وامرادن خيلى ذات وفات ايلدى ونيجه بيك خانه‌لر سونوب يأس وماتم عمومى اولدى .

بو خلالده امير المؤمنين عمر رضى الله تعالى عنه شامه كيتمك اوزره مدينه‌دن چيقوب حدود شامده واقع سرغ قريه‌سنه واصل اولدقده سوريه امراسى استقبالنه كلمش اولدقلرندن اوراده كورشديلر شامده وبانك شدتنى بيان ايدوب امير المؤمنينك وبالى يرلره دخولنى اكثر امرا تجويز ايتمديكندن رجعت ايلدى وعبد الرحمن بن عوفه رسول الله عليه السلامك وبالى محله دخولدن منع ايلدكلرينى بيان ايله صحيحنده ثبت اولنان حديث معلومى روايت ايلدى ودار عقبايه ارتحال ايدن امرا يرلرينه ديكرلرينى نصب وتعيين ايليوب وبا مرتفع اولدقدن صكره مصاب اولنلره تعزيه ومواريث ايتامى اهالينك ارض ايتديكى اوزره تقسيم ايلمك وسوريه‌نك احوالنى تفتيش ايتمك ايچون مدينه‌دن تكرار چيقوب سوريه‌يى تشريف واهالينك كدرينى حسن تسلى ايله تخفيف ايدرك مدينه‌يه عود وقفول ايله مكه‌يه كيدوب حج ايلديلر وبو سنه‌ده يعنى اون سكزنجى سنه‌ده كوفه‌يه مشهور قاضى شريحى وبصره‌يه كعب بن سوارى حاكم نصب ايلدى .

﴿ فتح مصر ﴾

امير المؤمنين عمر بيت مقدسده ايكن عمرو بن العاصى

مصرك فتحی خصوصنی استیذان ایلمش اولدیغندن
اشهر اقوالده هجرتك یكرمنجی سنه‌سنده مصره
طوغری حركت ایلدكده خلیفه زبیر بن العوامی همان
ارقه‌سندن امداده تعیین ایلیوب لسان قدیمده بابلیون
تسمیه اولنوب بعده فسطاط و بوكون مصر قدیم دیمكله
معروف اولان محلی فتح ایلدیلر بو خلالده مصر وكیلی
اولان مقوقس رؤسای دیندن ابو مریمی و دیكر
بر اسقفی ایلچی كوندروب طلب صلح ایلدكده هر
اوچ آیده برثلثی ادا اولنمق اوزره سنه‌ده التی ملیون
درهم جزیه اداسی شرطیله صلح قبول اولنمش ایكن
روملر طرفندن امیر الجیش اولان ارطبون نام شخص
صلحی قبولدن امتناع و بردن بره عسكر اسلامه بر هجوم
ایلمش ایسه‌ده منهزم و پریشان اولمغله برچوق اموال
و اسرا اغتنام اولندی و ایلیوبولس « بوكون قاهره
جوارنده برخرابه اولوب مطریه تسمیه اولنور »
فتحنه بر فرقه عسكر كوندریلوب اسكندریه فتحنه
عوف بن مالكی و فرما فتحنه ابرهة بن الصباحی
كوندروب محاصره ایلدیلر روم عسكرینك آنفاً بیان
اولنان هزیمتی اهالئ مصرك راغب اولدیغی صلحك
انفاذینه باعث اوله‌رق بروجه بیان سالف التی ملیون
جزیه بدلنه وسائر شروط ایله صلح اولنوب صلحنامه‌یی

عمرو بن العاصی امضالیوب زبیر بن العوام و ایكی
اوغلی شاهد یازلدیلر و صلحنامه‌یی یازان وردان نام
كاتب دخی وضع امضا ایلدی و اسكندریه اوچ آی
محاصره‌دن صكره اون ایكی بیك دینار بدل صلح ایله
مصالحه‌یه ربط اولندی اندن صكره مقوقس محاربه‌ده
اسیر اولانلرك ردینی طلب ایلیوب عمرو بن العاصی
محاربه‌ده هرنه اغتنام اولندیسه رد اولنمز دیمش
ایسه‌ده خلیفه عمرك مسموعی اولدقده ردینی امر
ایلیوب رسول الله علیه السلامك « انكم مفتحون
مصر فاستوصوا باهلها خیراً ان لهم رحماً و صهراً »
حدیث شریفنك حكمنی محافظه ایلدیلر یعنی سز
البته مصری فتح ایده‌جكسكز اهالیسنه خیر ایدیكز
زیرا حرمت رحم و صهریت صاحبلریدرلر دیمكدر
مقوقسك رسول اللهه هدیه ایتمش اولدیغی ماریه نام
جاریه‌دن اوغلی ابراهیم تولد ایتمشیدی حرمت رحم
و صهریت بوندن عبارتدر بوندن صكره عمرو نوبه
اوزرینه بر فرقه عسكر كوندرمش ایسه‌ده نتیجه‌سز
عودت ایتدیلر .

﴿ نهاوند وقعه‌سی و بعده همدان و سائر شهر و قصبه‌لرك فتحی ﴾

اهواز فتحندن صكره یزدجرد اسلامه یالكز مقاومت

ایده‌میه‌جکنی تیقن ایلدیکندن اطراف ملوکندن
و ترکستان خاقانندن استمداد و انده قلان ملکندن
کوجی یتدیکی قدر عسکر جمع ایلیوب نهاونده
اجتماع ایلدیلر بو خبر سعد بن ابی وقاصک مسموعی
اولدقده خلیفه‌یه اعلام ایلدی بو خلالده سعد بن
ابی وقاص رضی الله تعالی عنهک علیهنده بعض
شکایتلر دخی ظهور ایلمکله اسباب شکایتی تحقیق
ایچون عموم ولایات مفتشی محمد بن مسلمه‌یی تعیین ایلدی
محمد عراقه کیدوب سعدک احوالنی تفتیش ایلدکده
شکایتک واهی اولدیغنی تحقیق ایلدی مشتکی جراح
ابن سنان ایله رفیقلرینی و سعدی الوب مدینه‌یه کلدی
اوراده دخی اسباب بی اصل و اساس بر طاقم مقدماتدن
عبارت اولدیغی تحقیق ایلمکله اسلام بیوک محاربه‌لرله
مشغول ایکن اختلافک ظهورینه خلیفه‌نک جانی
صقلدی بعده بو امر مهمک چاره‌سنه باقلمق ایچون
اصحاب کرامی جمع ایلیوب عقد مشورت ایلدی بعده
سعدی احضار و کیمی وکیل براقدیغنی استفسار ایلدی
عبدالله بن عتبانی وکیل ایتدم دیدکده استحسان و ابقا
ایلدی اندن صکره سعد کوفه اهالیسنک اقتحیلغه طاقم
طاقم چیقمغه آرزو ایلدکلرینی بیان و تحریرا اشعار
ایلدیکی نهاوند تدارکاتنی وشاهک یوز اللی بیک قدر

عسکر جمع ایلیوب امداده دعوت ایلدیکی ملوک دخی
اجابتنی بیان ایلدکده عمر رضی الله تعالی عنه بو محاربه‌یه
بالنفس کیدوب اسلامدن جلبنه قادر اوله‌بیلدیکم
قدر عسکرله امداد ایلمکی آرزو ایدرم دیدیلر مجلس
مشورتده اسن اولان طلحة بن عبدالله ایاغه قالقوب
یا امیر المؤمنین تجربه‌نک کثرتی و جهانک تقلباتی سنی انسان
کامل ایتمشدر اصابت امر کده‌در همان هر نه صورتله
بیورورسه‌کز اطاعته مسارعت ایدرز همان بیورکز
دیوب اوتوردی بعده خلیفه حضار، سز نه دیرسکز
دیدی عثمان بن عفان ایاغه قالقوب شامده، یمنده اولان
اسلامه یازکز مملکتی محافظه ایده‌جک قدر عسکر
براقوب چیقسونلر سزده حرمین اهالیسیله حرکت
ایدکز بصره ایله کوفه اراسنده کثیف بر اردو قورکز
ایجابنه کوره عسکری تعبیه و امداد ایدکز ایشی کندی
کوزکزله کورکز بو ایشده اوزلق بولنمیکز زیرا
بو صوک محاربه دکلدر بوندن صکره دخی وقوعات
اوله‌جقدر دیوب اوتوردی خلیفه ینه حضاره سز نه
دیرسکز دیدی علی بن ابی طالب قالقوب شامدن عسکر
چیقارسه روم یکیدن محاربه آچر یمنده قوت عسکریه
ازالورسه حبش حکومتی ینه طمع ایلر سز حرمین
اهالیسیله کیدوب مقر خلافتدن تباعد ایدرسه‌کز عرب

نقض عهد ایلر ارقه‌کزده‌کی ایشلر اوککزده‌کی
ایشلردن مهم اولور بصره اهالیسنه یازکز رجالك برئلثی
عائله‌لرك مصالحنی کورمکه و برئلثی معاهدلری
محافظه‌یه قالسون و برئلثی کوفه عسکرینه امداد ایلسون
بز ظهورمزدن برو کثرت عددله محاربه ایلمدك نصرت
الهیه‌یه اعتمادا جنك ایتدك انلرك کثرتی مانع فوز
ونصرت دکلدر ما آنده ایراد رأی ایلدی عمر رأی بودر
دیوب سعد بن ابی وقاصك یرینه کیمی نصب ایدیم
بکا بیان ایدکز دیدی رجالك حالنی سز بزدن ایو
بیلورسکز هر کیمی نصب ایدرسه‌کز اصابت ایده‌در
دیدیلر نعمان بن مقرنی مناسب کوررم دیدیلر جمله‌سی
بو ایشك اهلیدر دیوب کفایتنی تصدیق ایلدیلر نعمان
اوار القده کوفه عسکرندن برفرقه ایله جندیشاپور
وسوس شهرینی فتح ایلمشیدی مأموریت جدیده‌سنی
خلیفه تحریرا بیان ایدوب ماه نام موقعده عسکرك
اجتماع ایلمسنی امر ایلدی بو امر اوزرینه اطرافدن
عسکر اسلام ماه طرفنه شتاب ایدرك هر کسدن زیاده
الراود عشیرتی محاربه‌یه متشوق ایدی از وقت ایچنده
عسکر اسلام ماه موقعنده طوپلانمقله نعمان عسکری
تعبیه و ترتیب ایلیوب نهاوند اوزرینه کتدی ایران
سر عسکری فیروزان دخی معیتنده اولان عسکرینی

دیزوب دمیردن بر دیواره بکزتدی ایکی عسکر قارشو
قارشویه طوروب محاربه‌یه باشلدیلر ایکی کون شدیدا
جنك اولوب طرفین ثبات ایلدیلر اوچنجی کونی فرس
عسکری قلعه‌ده قپانوب چیقمدیلر بر مدت بو حال اوزره
مرور ایدنجه فرس لشکرینی میدان محاربه‌سنه چیقارمق
ایچون چاره اراردی نعمان آتلو عسکری فرقه‌سی
امیری قهرمان قعقاعی احضار ایلیوب فرس عسکرینی
حربه دعوت ایچون مأمور ایلدی قعقاع فرقه‌سنی ترتیب
ایلیوب نهاونده یاقلشدی نعمان پیاده‌یی عارضه‌لی بر محله
تعبیه ایلیوب ظهور ایده‌جك حاله مترقب اوله‌رق
وردی قعقاع نهاوند پیشکاهنده ایران عسکرینی
شوق و غیرته کتیره‌جك حرکتلر ایلیوب عاقبة الامر
استعداد تام ایله ایران اردوسی استحکاملرندن چیقوب
ترتیب مصاف و استحکام ایله اردو اراسنه ثباته سبب
اولمق ایچون عربیده (حسك) تعبیر اولنان
دمیردن معمول کرپی شکلنده چتاللی بر طاقم آلات
براقوب عسکری رجعتدن اخافه ایلدیلر قعقاع حربیه
کیریشوب برقاچ دفعه هجوم کوسترمش ایکن جعلی
بوزغونلق کوستروب تدریجا چکلدکچه ایران عسکری
استحکاملرندن مباعدت و امید نصرتله شدتله محاربه‌یه
کیرشدیلر بهادر قعقاع دها بر مقدار کیرولیوب بعده

صاعقه کبی رجعت ایلدکده بکینده اولان اسلام
پیاده‌سی دخی سرعت تامه ایله ایران اردوسنه هجوم
ایدرك طرفین حربه ثبات وغیرت ایلدی نعمانه براوق
اصابت ایلیوب شهید اولدی برادری نعیم جنازه‌یی
اورتوب شهادتنی عسکر اسلامدن کتم ایلدیلر نعمان
حربه کیرمدن بن شهید اولورسم امیرکز حذیفه‌در
او ده شهید اولورسه فلان فلان دیه‌رك یدنجیسی
مغیره‌در دیدی اوحالده حذیفه رایتی النه آلوب محاربه
مشتد ووقت ظهردن ظلام لیله دك ممتد اولدی عاقبت
فرس اردوسی کلیاً بوزلوب رجعته شتاب ایلکله
برچوغی دمیر چتالر اوزرینه دوشوب واندن
قورتیلانلر خندقلره دوریلوب میدان حربده مقتول
اولانلرك ایکی مثلی دمیرچتالرده وخندقلر ایچنده تلف
اوله‌رق بو محاربه‌ده ایران وعونه‌سی عسکرندن یوز
بیکدن زیاده کشی تلف اولدیغی مضبوط تواریخ
روزکاردر .

بو فتح مبین برید مخصوص ایله عمر رضی الله تعالی
عنهه اخبار اولندقده نعمانك شهادتندن زیاده مکدر
وچشم حقایق بیندن قطرات سرشك حزن واسف
مدرار ابربهار کبی متوالی ومنحدر اولدی بو محاربه‌ده
اغتنام اولنان اموالدن بعد الخمس سواری‌یه التی

وپیاده‌یه ایکیبك درهم اصابت ایلدی وبر آتشکده‌ده
مدخر اولان بعض مجوهراتی سدنهٔ معبدك رئیسی
اولان موبدان وسیلهٔ امان اولمق اوزره امیرالجیش
حذیفه‌یه کتیروب تسلیم ایلدکده بیت الماله عائد اولان
خمسی تقسیم غنائم کاتبی السائب بن الاقرع ایله
کوندروب جواهری دخی عسکر طرفندن بیت الماله
هدیه اوله‌رق ارسال ایلدی خمس غنائم بیت الماله وضع
اولنوب جواهر مذکوره بیع اولنوب حاصلی عسکر
اسلام بیننده تقسیم اولنمق اوزره اردویه اعاده ایلدیلر
ایکی ملیون درهمه صاتلوب تقسیم اولندی واشترا
ایدن کشی دخی مؤخراً بیع ایلیوب ایکی ملیون درهم
ربح وتجارت ایلدی .

نهاوند فتحندن صکره ایران حکومتنك شیرازهٔ
انتظامی کسسته وعسکرك حالی متغیر وبرکشته
اولوب بر دخی بر قوتلی اردو جمعی ایرانیانه میسر
اوله‌مدیغندن اسلام نهاوند فتحنی فتح الفتوح تسمیه
ایلدیلر .

اسلامك اوکنده ارتق حائل اوله‌جق بر قوت
قالمدیغندن سطور سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره مقر
خلافتك قرار وتنسیبیله عسکر اسلام فرقه فرقه

آیرلوب هر برطاقی بر امیر معیتنده ممالك ایران استیلاسنه توغل ایتدیلر .

دینور وصیمره وسیروان فتحی

ابو موسی نهاونددن آیرلوب دینور اوزرینه توجه وبش کون محاصره ایدوب جزیه ویرمك شرطیله اهالی ایله مصالحه ایلدی بعده سیروان طرفنه کتدکده اهالیسی دینور صلحنه مماثل صلح ایلدیلر والسائب ابن الاقرعی صیمره اوزرینه کوندروب اهالیسی دیکرلری کبی صلحی اغتنام ایلدیلر .

همدان وماهین ودیکر بعض محللرك فتحی

نهاونده وسائر جهاتده منهزم وپریشان اولان عسکر ایران همدانه التجا ایلدکلرندن نعیم بن مقرن وبهادر قعقاع همدانه کتدیلر همدان محافظی خسرشنوم مقاومتدن عجزینی بیلوب استیمان ایلدکده قبول ایلدیلر ماهین اهالیسی دخی بو اثره اقتفا وحذیفه‌دن امان استدعا ایدوب انلر دخی امین ومستریح اولدقلری خبری نواحی‌یه منتشر اولمغله اوجهتلرك دره بکلری وملوکی کافة استیمان ایلمکله برنهج شرع شریف مسئوللری مقبول ومصالحه اولمغله نواحی‌یه متفرق

اولان اهالی عودت ایلیوب امن وراحتله هرکس ایشیله مشغول اولدی .

اصفهان وکرمان فتحی

کبار اصحاب رسول اللهدن عبد الله بن عتبان معیتی عسکریله بجی ویاخود اصفهان فتحنه توجه ایدوب اصفهان بکی الغاذوسفان ابتدا مخالفت ایتدیسه‌ده شدت وتضیقه تاب آور اوله‌مدیغندن جزیه‌یی قبول فقط عنوة النان بعض نواحی اهالیسی اراضی صاحبلری وطنلرینه عودت ایتدکلری حالده اراضیلری کندولرینه رد اولنوب جزیه‌یه ربط اولنملرینی شرط ایلمکله عبد الله رضی الله تعالی عنه موافقت ایلدیلر اندن صکره امیر المؤمنین عمر رضی الله تعالی عنهدن کلان امر موجبنجه اصفهانه السائبی محافظ نصب ایدوب هجرت سنیه‌نك یکرمی ایکنجی سالنده کرمانه متوجه اولدقده سهیل بن عدی ایله کرمان جوارنده ملاقات ایلیوب یکرمی اوچنجی سنۂ هجریه‌ده کرمانی حرباً فتح ایلدیلر .

هجرت سنیه‌نك یکرمی ایکنجی سالنده اولان فتوحات ووقایع

اوله‌جه بیان اولندیغی اوزره نعیم بن مقرن وقعقاع

همدانی فتح ایلمشلردی مؤخرا اهالی نقض عهد ایتمکله نعیم تکرار همدان و ملحقاتنی صلحا استرداد ایدوب یکیدن جزیه یه ربط ایلدی بعده آذربیجان ایله دیلم اهالیسنی اطاعته دعوت ایلیوب ابا ایلدیلر قادسیه ده قتل اولنان رستمك برادری اسفندیار آذربیجان وزبینی نام امیر ری اهالیسیله نعیمه مقابله قصدیله واجرود نام محلده اردو ترتیب ایلدکلری نعیمه اخبار اولنمغله همدانه یزید بن قیسی وکیل ایدوب ایرانیلر اوزرینه حرکت ایلدی واجروده تقابل فریقین وقوعیله فرس طوائفی منهزم ومضمحل اولدی کوفه والیسی مغیره دخی براء بن عازبی قزوین فتحنه تعیین ایلمکله ابهر اوزرینه کیدوب کوچك بر محاربه دن صکره اهالی صلحه طالب اولدقلرندن صلحی عقد ایلیوب قزوینه کتدی قزوین اهالیسی دیلمدن امید ایتدکلری مدد کلمدیکندن آنلر دخی صلح ایلدیلر اندن صکره دیلم اوزرینه توجه ایدوب قهرا دیالمه‌یی جزیه‌یه ربط ایله کیلان وطیلسان سنجاقلرینی پایمال ایدرك زنجانی عنوة فتح ایلدی .

(براء) دیلم دیارینی فتح ایتمکده ایکن نعیم واجروددن حرکت ایلیوب ری طرفنه کیتدی ری ملکی سیاوش دنباوند وطبرستان وقومس وکرکان اهالیسندن استمداد ایدوب اوزرلرینه کلمکده اولان سیل رحمته

سد چکمك خولیاسیله سیاوشه یاردم ایتدیلرسده ری طاغنك اتکنده وقوع بولان محاربه ده اسلام مظفر اولوب اسلامه میل ایتمش اولان زبینی نام امیرك دلالتیله ری بلده‌سی دخی عنوة فتح اولنه‌رق اموال کثیره اغتنام اولنوب خمسنی بیت الماله کوندردیلر وری ولایتنك اداره‌سنی سالف الذکر زبینی نام امیره توجیه ایدوب انلرك اسکی مملکتلرینی هدم وتخریب ومحلنده حالا ری تسمیه اولنان بلده‌یی بنا ایتمك ایچون زبینی‌یه امر ایلدیلر .

نعیم بن مقرن ری ولایتنك ایشلرینی تنظیم واهالیٔ مملکتی تأمین ایلدکدن صکره قومس وکرکان وطبرستانك فتحنه شد نطاق عزیمت ایلیوب خلیفه‌نك امریله برادری سوید بن مقرنی خلیفه طرفندن تسمیه اولنان سائر امرا ایله برابر قومس فتحنه کوندردی سوید قومس سمتنه وصولنده اهالی سلم ومصافاته رغبت ایدوب وطبرستانه التجا ایدن طوائف فرس واهالی دخی صلحه راغب اولدقلرینی سویده اشعار ایلمریله مسؤللرینی قبول ایدوب جزیه تأدیه‌سی شرطیله عقد صلح ایلدی سوید قومسدن دخی حرکت ایلیوب کرکان سمتنه توجه ایلدی وکرکان خانی زرنانه مکتوب کوندروب اطاعته دعوت ایلدی زرنان

مملكتك ادارەسی كندوسنده قالمق وكركان ملحقاتنی
جزیه‌یه ربط ایدركن مخالفت ایدنلر بولنورسه سوید
طرفندن كندوسنه عسكرله اعانه اولنمق شرطیله
صلحه رغبت ایلدیكنی جواباً اشعار ایلیوب التماسی
قرین قبول اولمغله زرنان معسكر اسلامه كلوب سوید
ایله برابر بسطامه ایندیلر سوید بسطامده اردو
قوروب آرام وجزیه‌یی جبایت ایدوب زرنان معیتنده
اولوب اهالی‌یی اطاعته اجبار ایدن عسكری جزیه‌دن
معفو ایلدی ٠
بو سنه‌ده عمرو بن العاصی بلاد غربیه‌دن چیقوب برقه‌یه
واردقده قدیماً اول طرفده ساكن اولان بربر قومندن
لوانه طوائفیله سنه‌ده اون اوچ بیك دینار جزیه
ویرمك شرطیله مصالحه ایلدی اندن طرابلس
اوزرینه كیدوب برآی محاصره ایتدكدن صكره دكز
كنارندن بر یول كشف ایدوب بغتةً شهره كیردكلرنده
اهالیدن بعضیلری لیمانده بولنان كمیلره سبكبار كیروب
دكزه طوغری آچلدیلر عسكر طرابلسه كیروب
شهری استیلادن صكره بر مدتدنبرو محاصره‌ده اولان
سبره نام قلعه‌یه دخی یول بولوب كیردیلر طرابلس
وسبره‌نك فتحی غرب ممالكنك استیلاسنی تسهیل ایلكله
ازمدت ایچنده رومك حكومتی افریقا قطعه‌سندن

دخی زائل واوجهانكیر دولتك شمس اقبالی سمت افوله
مائل اولدی سنة الله فی عباده ٠

❁ فتح آذربیجان وشهرزور وصامغان ❁

آذربیجانك استیلاسنه امرادن بكیر بن عبدالله مأمور
اولوب ماهرود محاربه‌سنده فرار ایدن فرخزادك اوغلی
وقادسیه‌ده مقتول اولان رستمك برادری اسفندیار
نزدنده تحشد ایدن برطاقم اوباش ایله طاغلرده اردو
عقد ایلدیكی جهتله بكیر بن عبداللهه مقابله‌یه چیقدقده
عسكری مغلوب وكندوسی اسیر اولمشیدی شكرانهٔ
سلامت اولمق اوزره آذربیجان نواحیسنك صلحاً فتحنی
تعهد ایلیوب بكیر موافقت ایلدیكندن قلاعدن ماعدا
آذربیجان ولایتنك كافهٔ قراسی قبول جزیه ایله استیمان
ایلدیلر انجق قلاعك فتحی امداده محتاج اولدیغی
نزد خلیفه‌ده تحقق ایتدیكندن ری فتحندن صكره سماك
ابن خرشه‌یی برمقدار عسكرله بكیره امداد ایچون
كوندرمسنی نعیمه تحریر ایتمكله همان خرشه‌یی كوندروب
بكیره ملاقی اولدقده حصونك فتحنه اقدام ایدرك
كندو سمتلرنده اولان قلاعی فتح ایتدكلری كبی عتبه
دخی كندو سمتنده بولنان معاقلی كیمنی صلحاً وكیمنی
عنوةً فتح ایلدی ایش بو اسلوبده جریان ایدركن

عتبه طرفنده برمقدار عسکرله متعرض اولان بهرام ابن فرخزاد دخی طاقیله منهزم وپریشان اولمغله آذربیجان ولایتنک کافهٔ قرا وحصونی ید اسلامه کچمکله عتبه سماکی بکیرك فتح ایتدیکی جهاته عامل نصب ایلیوب اندن صکره عتبة بن فرقد شهرزور وصامغانی فتح ایلیوب مقابله یه تصدی ایدن اکرادی استیصال ایدرك آذربیجان قطعه سنك تماماً فتحنی بکیر ایله برابر خلیفه یه اشعار وخمس غنائمی تسیار ایلدیلر عمر رضی الله تعالی عنهه خبر فتوح وصولنده عتبه نك آذربیجانه وهرثمة بن عرفجه نك موصله والی اولملرینه امر مطاعلری شرفسنوح ایلدی ٭

٭ موقانك فتحی واسلامك ترکستان اقوامنه ٭

٭ فتح باب غزا ایلدکلری ٭

سراقه تفلیس دربندینی ضبط ایلدکدن صکره ارمنستانی احاطه ایدن طاغلرك استیلاسنه مباشرت ایلیوب بکیری موقانه وحبیب بن مسلمه یی تفلیسه وحذیفة بن الیمانی لان طاغلرینه وسلمان بن ربیعه یی سائر جهاتك فتحنه مأمور ایدوب امیر المؤمنینه اشعار ایلدی مواقعك مناعتنه واراضینك وسعتنه نظرا کوندریلان قوتك کافی اولمدیغی جهتله یالکز بکیر موفق اولوب موقانی

فتح ایلدی ودیکرلرینك مأموریتی نتیجه سز قالدی وعبد الرحمن بن ربیعه امر خلیفه ایله دربندی تجاوز ایدوب اقوام ترکیه دن بلنجر قبائلنی پایمال ایتدکدن صکره بلنجردن ایکیوز فرسخ قدر مسافه ایچرویه طوغری توغل وخیلی غنائمله دربنده عودت ایدرك عثمان بن عفان زماننه دك ترکستانه غزا ایلدی انجق اقوام ترکیه یکدیکریله اتحاد ایدوب قوتلری مزداد اولدقده شدیدا مقاومت ایلملریله عبد الرحمن شهید اولوب رایت اسلامی برادری سلمان آلدی وسائر امرا ایله برابر کیلان ازربندن کرکانه ایندی ٭

٭ خراسانك فتحی ٭

سطور سالفه ده بیان اولندیغی اوزره اسلام ایله فرس بیننده واقع اولان جنکلرده ایران اردولری منهزم وپریشان وپادشاهلری یزدجرد برموقعدن دیکر موقعه فراره شتابان اولهرق اقوام فرسیه یی محاربه یه اغرا وتشویق وبعضیلرینی نقض عهده مجبور ایتدیکندن ایران حکومتنك کلیا ازاله سنه حضور خلیفه ده عقد اولنان مجلس مشورتده قرار ویرلمکله عسکر اسلامك طرف طرف ایران ممالکنه هجوم ایلملری امر اولنه رق امرای اسلام ایچون الویهٔ

نصرت آچلمش وهر بری بر جهته تعیین قلنمشدی
بو صره‌ده احنف بن قیس خراسان جهتنده بولنمغله
خراسانك فتحنه توغل ایدرك هراتی عنوة فتح ایتدكدن
صكره صهار نام امیری محافظ نصب ایدوب مرو
شاهجانه توجه ومطرف بن عبد اللهی نیشابوره
وحرث بن حسانی سرخس فتحنه مأمور ایلیوب
كندوسی مرو شاهجانی فتح ایلدی وحارثة بن نعمانی
شاهجان محافظه‌سنه براقه‌رق آندن مروالروذ طرفنه
كیدركن كوفه‌دن تعیین اولنان امداد یتشوب
مروالروذی دخی آلوب حدود تركستانده نهر اوزرنده
اولان بلخده شاهك جمع ایلدیكی اقوام مختلفه اوزرینه
یوریه‌رك ویزدجرد ایله شدید بر محاربه ایدرك شاهی
نهر جیحوندن تركستانه فراره مجبور ایلدی شاهك
انهزامی طخارستان ایله نیشابور مابینده خراسان
ولایتنك ایادئ اسلامه كچمسنه باعث اولمغله احنف بن
قیس جهاته عمال وامنا نصب ایلیوب مروالروده عودت
واقامت ایلیوب فتوحاتی خلیفه‌یه یازدی آتیده بیان
اولنه‌جغی اوزره بحرین طرفندن دخی فارس اقلیمنه تجاوز
ایدن عسكر اسلام فتحه موفق اولدقلرندن عمر رضی الله
تعالی عنه صلاة عامه اذانی اوقوتدی اهالی مسجد
رسول اللهده اجتماع ایلدكلرنده كلان مكتوبی قرائت

وفتوحات جلیله‌یی اشاعت ایتدكدن صكره منبره
چیقوب ای اهالی بو كون فرس دولتی ممالك ایرانده
بر قارش یره مالك دكلدر رسولمز محمد علیه السلام
واسطه‌سیله اللهك بزه وعد ایتدیكی فتوحاته نائل
اولدق بز اللهك امرینه ورسولنك سنتنه اتباع
ایتدكجه بو حال سعادت‌اشتمال دوام ایده‌جكنه شبهه یوقدر
تبدیل اخلاق ایدرسه‌كز الكزده اولان مملكتلر امم
سائره النه كچر ایشته قورقه‌جق شی بودر دیوب
﴿ ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم ﴾
آیت كریمه‌سنك مآل حكمت اشتمالنك بیان مفهومیله
حضارك مسامعنی تشنیف ومفهوم خطاب ربانی ایله
جمله‌نك قلبنی تنویر ایلدیلر ونهری تجاوز ایلمامسنی
یازدقلری جوابده احنف بن قیسه امر ایلدیلر .
یزدجرد مروالروده ایكن صغد ملكندن وتركستان
خاقانندن وچین پادشاهندن استمداد ایتمشیدی بلخده
منهزم اولوب نهری كچدكده خاقان برمقدار ترك
عسكریله وفرغانه اهالیسیله وصغد حاكمی بر طاقم
عسكرله امداد ایدوب بلخه كلدیلر چین پادشاهی
احوال اسلامی بعد التحقیق صلحه تشویقی مشعر جواب
یازوب یزدجردك سفیرینی اعاده ایلدی اقوام تركیه
بلخه وصوللرنده عسكر اسلام مروالروده دونوب

احنفه اعلام حال ایلدکلرنده یکرمی بیك نفر عسکر
ایله بلخه رجعت ایلیوب طاغك اتکنده یرطوتدی
وطرفین عسکری استحکامله کیروب یکتلر
مبارزه‌یه چیقدیلر ترکلردن اوچ کشی عسکردن
آیریلوب برر برر احنفله اقتران ایلدکلرنده یکدیکرینی
متعاقباً اوچی دخی احنفك قلیجیله مقتول اولنجه
احنف اردویه رجعت ایلدی خاقان بوندن
تشأم ایتمکله اوکیجه عسکریله قارشویه کچوب
یزدجردی ترك ایلدی یزدجرد دخی ایراندن استصحاب
ایلمش اولدیغی نقود و اشیای نفیسه‌یی باغلایوب
قارشویه مرور قصدنده ایکن معیتنده اولان اعیان
اهالی واکابر دولت اعتراض ایدوب اسلام ایله
مصالحه‌نك عاقبتی محمود اوله‌جغی دلائل سریله بیان
ایدوب کیده‌جکی دیار خلقنك سوء اخلاقندن بحث
ایتدیلرسه‌ده کارکر اولمیوب نهری مروره اصرار
ایلدیکندن خزائن واموالی جبرا یزدجردك الندن
آلدیلر سبکبار اوله‌رق نهری کچوب خاقانك تعیین
ایلدیکی محلده اختیاراقامتله عثمان بن عفانك خلافتنده‌دك
ترکستانده قالدی کندوسندن روکردان اولان اکابر
احنفله عقد صلح ایلیوب جزیه‌یی قبول و یزدجردن
استخلاص ایلدکلری اموال واشیایی احنفه تسلیم

ایلدیلر احنف بلخده براز اقامت ایلیوب غنایمی تقسیم
وکوفه عسکرینی محال مناسبه‌یه تعبیه وتنظیم ایدوب
مروالرود طرفنه عود وقفول ایلدیلر .

سطور سالفه‌ده اشارت اولندیغی اوزره امرای اسلام
ایران جهاتنه توغل ایتمکله قرار ویرلدکده امرای
اسلام فارس اقلیمنه دخی تجاوز ایدوب مقاومت
ایچون تجمع ایدن ایران اردوسی حرب تدافعی‌یه
قرار ویرمکله مواقعه تقسیم اولندیلر امرادن
مجاشع بن مسعود شاپور واردشیر خره طرفنه کیتمکده
ایکن توجده اولان فرس عسکری تعرضه ابتدار
ایتمکله مجاشع اوزرلرینه هجوم ایدوب توجه التجا
ایلدیلرسه‌ده برشیئه مفید اولمیوب عسکر اسلام
بودفعه دخی توجی عنوة فتح ایلیوب محاربلری شدیداً
مؤاخذه واستلحام بوله جوار اهالیسی جزیه قبول
ایلدکلرندن عقد صلح اولندی « طارس موقعی
محاربه‌سنده علاء الحضرمی توجی مقدما فتح ایتمش
اولدیغی تحریر اولنمشیدی » .

امرادن عثمان بن العاصی اصطخر فتحنه توجه وجورده
راست کلدیکی ایران فرقهٔ عسکریه‌سنی پریشان ایلیوب
جوری بعده اصطخری عنوة فتح ایلدی اندن قالقوب
کازرون ونوبندجانه استیلا ایلدی وابوموسی امداده

كلوب شيراز وارجانی برابر فتح ایلیوب خراجه ربط ایلدیلر اندن عثمان جنابه اوزرینه کیدوب فتح ایلدی وجهرم سمتنده بولدیغی ایران فرقه‌سنی منهزم ایلیوب جهرمی دخی فتح ایتدی وامرادن ساریة بن زنیم بساودارا بکرد اوزرینه کیدوب محاصره ایلدی اهالی فارس کردلردن استمداد ایلملریله کردلر کلیتلی کلدکلرنده صحراده عقد محاربه ایتدیلر خلیفهٔ رسول‌الله عمر مسجد شریفده منبرده خطابت ایدرکن اسلامك موقعی قلت عددلری جهتیله نامناسب اولدیغی قلب منورلرینه عکس ایدنجه «یاساریة الجبل الجبل» دیه‌رك سیاق خطابتدن چیقدیلر صوت مقدسلری ساریه‌نك سمعنه واصل اولوب طاغك اتکنه چکلدیکی حد تواتره وارمشدر ساریه موقعی تبدیل ایتدکدن صکره دشمنه غلبه ایلیوب اغتنام ایلدکلری اشیا اراسنده برچکمجه‌ده جواهر ثمینه بولنمغله عسکر طرفندن بیت‌الماله اهدا ایله خمس ایله برابر کوندرلمش ایسه‌ده بین المحاربین تقسیم اولنمق اوزره خلیفه طرفندن اعاده اولندی امرادن سهیل بن عدی کرمان فتحنه توجه ایلدی وعبدالله بن عبدالله بن عتبان معیتی عسکریله امداده یتشدی ایرانك بربیوك فرقه‌سنه تصادفله اورانك وادیسنده عقد مصاف اولنوب

شدید محاربه اولدی اسلام یوللری طوتدقلرندن فرس قیچاقلری جای نجات بوله‌میوب اکثریسی تلف اولدی ونسیر بن عمرو جیرفت ضبطنه کیدرکن اثنای راهده کرمان محافظنی قتل وبعده جیرفته کیردی بعض مورخین کرمانك فاتحی عبدالله بن بدیلدر دیدیلر بواختلاف اسمده اولان التباسدن نشأت ایتمشدر امرادن عاصم بن عمرو سجستان فتحنه کیدوب اراضئ سفلاسنده ایران عسکریله محاربه وغلبه ایدرك دشمن زرنج استحکامنه کیردی بری طرفدن اسلام زرنجی حصر وتضییق ایدوب عاقبة‌الامر اراضیدن خراج ویرمك شرطیله مصالحه اولندی سجستان ولایتی خراساندن واسع برایالت اولوب اهالیسی چوق کره ترکستان طوائفیله مقاتله ایدرلردی الحکم بن عمرو التغلبی دخی مکران سمتنه توجه ایدوب وامرای اسلامدن عبدالله بن عبدالله وشهاب بن المخارق وسهیل بن عدی امداده یتشوب وسند اهالیسندن مکرانه امداد کلوب قتال عظیم اولدی وتانهرك کنارینه دك دشمنی طرد وتعقیب ایدرك اسلام نائل فوز ونصرت اوله‌رق اندن مکرانه دونوب خبر فتحی خلیفه‌یه اشعار ومکرانده برمدت اقامتی اختیار ایلدیلر .

امرای عسکر اسلام طرف طرف ایران فتحنه مأمور

اولدقلری زمانده عمر رضی الله تعالی عنه بصره
حدودینك نهایتنه دك كیدوب اسلام فرقه‌لرینه ایجاب
حالده امداد واعانه ایچون ابوموسی‌یه امر ایتمش
اولدیغندن مقدار كافی عسكرله بیروذ سمتنه توجه
ایلدكده نهر تیری ایله مناذر بیننده اهواز اهالیسندن
پك چوق خلق تحشد ایدوب اكثریسی كردلر ایدی
ابوموسی بو جمعیتلره تصادفله طرفیندن مهاجمه
ومقاتله اولنوب رؤسادن مهاجر بن زیاد شهید
اولدی انجق اسلام عسكری عادتلری اوزره نصرت
الهیه‌یه اعتماد ایله جهادده صبر ایلدكلرندن دشمن
منهزم وپریشان اوله‌رق بعض مواقع منیعه‌یه تحصن
ایلدیلر ابوموسی بردخی اقتحامه مجاللری قالمدیغنی
كورنجه اول وقتده اصفهان فتحنه كیدن فرقه‌یه امداده
كتمش وبرادری ربیع بن زیادی محصور كردلری
استیصاله براقشیدی اصفهان فتحندن صكره ابوموسی
بصره‌یه عودت ایلیوب برادری ربیع دخی بیروذ
حصننی فتح واكرادی جزیه‌یه ربط ایلیوب برادری
ابوموسی نزدینه بصره‌یه كیدوب خمس غنایمی فتح
خبریله مدینه‌یه كوندردیلر ضبة بن محصن بر ماده‌دن
طولایی ابوموسی‌یه طارلوب مدینه‌یه كتدی وعمره
شكایت ایتدی بیان ایتدیكی تهمتلری تحقیق ایچون عمر

رضی الله تعالی عنه ابوموسی‌یی مدینه‌یه دعوت ایلیوب
كلدكده تبرئهٔ ذمت ایتمكله منصبنه اعاده ایلدی
شكایتلردن بری زیاد بن ابی سفیانك مصالح حكومتده
استخدام اولنمسی اولمغله آنی دخی جلب ایدوب فرط
ذكاسی وعلم ودهاسی نزد امیر المؤمنینده تحقق ایتمكله
آنی دخی مأموریتنه اعاده ایلیوب ضبه‌نك كذبنی تشهیر
ایلدی .

﴿ بو مقاله حزن كلاله عمر رضی الله تعالی عنهك ﴾
﴿ شهادتیله شورانك صورت جریانی وعثمان ﴾
﴿ ابن عفان رضی الله تعالی عنهك خلافتی ﴾
﴿ بیانندهدر ﴾

مغیرة بن شعبه‌نك ابولؤلؤه اسمنده عجم نصرانیلرندن
آزادلی بر كوله‌سی وار ایدی چارشوده بر كون عمره راست
كلدی كونده ایكی درهم ویركونك كثرتندن شكایت
ایلدی صنعتك ندر سؤال ایتدیلر دمیرجیلك دولكرلك
نقاشلق دیدی بو صنعتلره نسبتله ویركوك چوق دكلدر
وایشتدمكه یل دكرمنی بنا ایده‌بیلورم دیمشسین بكا
بر یل دكرمنی انشا ایدرمیسین دیدیلر سكا بر یل دكرمنی
یاپه‌یم كه مشرق ومغرب اهالیسنك جمله‌سی بكنسون

دیوب صاوشدقده عمر کوله بنی تهدید ایده‌یور دیدی
ایرتسی کونی مسجد شریفده صباح نمازینی قیلرکن لؤلؤه
ایکی باشلی بر خنجرله التی یردن امیرالمؤمنینی جرح و کلیب
ابن ابی بکیری و ابن اثیر قولنجه دها برقاچ کشی‌یی قتل
ایلدی عمر رضی الله عنه تأثیر جرحدن بیتاب اولوب
مسجدده یاتدی و عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی
عنهی نمازه استخلاف ایتدی نمازدن صکره خلیفه‌یی
خانه‌سنه نقل ایتدیلر التی یاره‌نك بری کوبکی آلتنده
اولوب درین اولدیغندن خلیفهٔ رسول الله حیاتدن
نا امید اولمغله استخلاف ایچون اصحاب رسول اللهدن
الیقنی تفکر ایدرکن ابو عبیده بر حیات اولیدی اکا
وصیت ایدردم دیدی و صکره عبدالرحمن بن عوف
رضی الله تعالی عنهی جلب ایدوب خلافتی سکا ترك
ایده‌یم دیدیلر عبدالرحمن خلافتی قبوله بکا نصح
ایدرمیسکز دیدی ایده‌رم دیدیلر اویله ایسه بنده والله
قبول ایتمم دینجه « فهبنی صمتاً حتی اعهد الی نفر الذین
توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو عنهم
راض » یعنی بنی بو سوزی سویلامش کبی عد ایله
تا کیم رسول الله علیه السلام کندولرندن
راضی و خشنود اوله‌رق ارتحال ایتدیکی کشیلره
بو خصوصی عهد ایده‌یم دیدیلر اندن صکره علی و عثمان

و زبیر و سعدی دعوت ایلیوب عبدالرحمن دخی انلرله
برابر ایدی طلحه‌یه اوچ کون منتظر اولکز کلورسه
فبها کلمه‌دیکی حالده خلافت ایچون سزدن برینه
قرار ویرکز سزدن مسند خلافته کچه‌جك کشی اقاربنی
ناسك رقبه‌سنه تحمیل ایتمامکه الله ایله عهد ایتمش
اولسون مهاجرینی ایوا و اسلامه نصرت ایدن
انصارك محسننه احسان و مسیئنه عفو ایله معامله
اولنسون دیدکدن صکره اسلامك ماده و مایه‌سی اولان
قوم عربدن تحصیل اولنه‌جق صدقه‌لری فقراسنك
انفاقنه صرف و رسول الله علیه السلامك عهدلری
محافظه و ایفا ایدلسون دیوب بعده ای خدا اسلامك
اعلای شاننه و مصالح مملکتك اتقانته مبالغه ایلدم
بندن صکره خلیفه اوله‌جق کشی‌یی کمال راحتده براقدم
دیدیلر بعده ابا طلحة الانصاری‌یه امر ایتدیلر که بونلری
یعنی شوری ایچون انتخاب اولنان کشیلری بر اوطه‌یه
قپاسون و کندوسی قپوده طوروب بینلرنده قرار
ویرنجه‌یه‌دك کیمسه اولدقلری محله کیرمسون بعده
اوغلی عبیدالله‌ه بنی کیم قتل ایتدی دیدیلر
سنی قتل ایدن مغیره‌نك کوله‌سی ابو لؤلؤه در
دیدکده الله تعالی‌یه حمد ایدرمکه بنم اولمم الله‌ه بر کره
سجده ایتمش کشی الندن اولمدی دیدی صکره

رسول الله وابو بكرك ياننده دفننه عايشه‌دن اذن ایستدیلر انلرده قبول ایتدیلر بعده اوغلی عبد اللهه اهل شوری اختلاف ایدرلرسه سن اکثر جانبنده و اگر مساوات اولورسه عبدالرحمانك بولندیغی طرفده اول دیدیلر . اندن صكره مهاجرین و انصاری حضور شریفلرینه قبول ایلدیلر علی وعباس رضی الله تعالی عنهما . سرسعادتلری اوجنده اوطوروب جلب ایتدكلری طبیبه باقدیلر نجات اولمدیغنی كورنجه خلافتی وصیت ایله دیدی ایتدم دیدیلر اندن صكره دنیادن اعراض ایله آخر نفسه دك ذكر الله ایدرك هجرتك یكرمی اوچنجی سنه‌سی ذی الحجه‌سنك یكرمی یدنجی چهارشنبه كوننده و رقاء بالا پرواز روح مقدسلری محبس قفس بدندن ساحهٔ بی مساحهٔ عالم قدسه ارتقا ایلدی رضی الله تعالی عنه مدت خلافتلری اون ییل التی آیدر اندن صكره وصیت موجبنجه اصحاب كرامدن ابو طلحة الانصاری و مقداد كلوب خلافته مترشح بولنان و میانلرندن برینی خلافته انتخاب ایلملری خلیفهٔ خلد مقام طرفندن مأمور اولان ذاتلری مسور بن مخرمه و بعض روایته كوره عایشه رضی الله تعالی عنهانك خانه‌سنده جمع ایلدی انتخاب اكثر آرایه تابع اولمسی و بینلرنده اختلاف اولورسه عبدالله بن عمری حكم ایدرب انجق

امر خلافتده داخل اولمامسی ومساوات اولورسه عبد الرحمن بن عوفك بولندیغی طرفده اولمسی ومشاوره وقرارك مهلی اوچ كونی تجاوز ایتمامسی عمر رضی الله تعالی عنهك وصیتی اولمغله موجبنجه حركت اولندی انجق امر انتخابده اصحاب وامرا بیننده رأیلر متشعب و مدینه ایچنده هیجان افكار رونما اولدیغندن اهل شورانك بعضیلری رفع قیل وقال ایچون عبد الرحمن بن عوفه خلافتی قبول ایلمسنی رجا ایلشلرسه‌ده قبول ایتمدیكندن علی بن ابی طالب وعثمان بن عفان بیننده امر خلافت متردد قالدی اوچنجی كیجه عبدالرحمن بن عوف علی وعثمانی كوروب صباح نمازینی قیلنجیه‌دك برلكده بولندیلر انجق سویلشدكلری سوزلر ظاهره چیقمدی نمازدن صكره مهاجرین وانصار وامرای اسلام مسجد شریفه دعوت اولنوب كلانلردن ازدحام حاصل اولدی عبدالرحمن بن عوف جمعیته خطاب ایدوب رأی ایستدی كیمیسی علی و كیمی عثمان دیدی و بینه منافسه و مناقشه ظهور ایدرب فتنه وقوعی مظنون اولمغله عبدالرحمن علی‌یه سن كتاب الله وسنت رسول اللهه وشیخینك یعنی ابو بكر و عمرك خلافتده سلوكنه اتباع ایدرمیسین دیدی علی علم و وسعم

درجه‌سنده اجتهاد ایدرم دیو جواب ویردی بعده عثمانه بو سوزلری عینیله سویلدی اویله قبول ایدرم دیدکده باشنی مسجدك سقفنه طوغری قالدروب یارب شاهد اول دیوب عثمانك النی طوتدی بو یگده اولان امانتی عثمانك بوینه آصدم دیدی اندن صکره مسجدده اولانلر کافه بیعت ایلدیلر اوکون طلحه رضی الله تعالی عنه دخی سفردن کلوب خلیفه عثمان رضی الله تعالی عنه ایله کورشدکده عثمان مراد ایدرسه‌کز اعاده‌سی قابلدر دیدی سکا کافه‌نک بیعت ایلدیمی دیدی اوت ایتدیلر دینجه اجماعدن آیرلمام بنده بیعت ایلرم دیوب وعثمانك النی طوتوب بیعت ایلدی .

بو ماده‌ده شجرهٔ روایات متشعبة الغصون اولوب هربر فرقه فکرنه اویغون بر داله یاپشمش ایسه‌ده صحت حال ونتیجهٔ مآل وجه محرر اوزره اولدیغی تواریخ معتبره نظر امعان ایله مطالعه اولنورسه تصدیق اولنه‌جغی مأمول ایدرم بن بو مقاله‌یی ابن اثیر وابن خلدون تاریخلرندن تلخیص ایلدم وسائر ائمهٔ تاریخ کتابلرینه مراجعت ایتدم .

عمر رضی الله تعالی عنهك وفاتی عقیبنده عبد الرحمن بن ابوبکر خلیفهٔ شهیدك اوغلی عبید اللهی کورمك

قصدیله خانه‌سندن چیقوب کلورکن اثنای راهده قاتل ابو لؤلؤه ایله سطور سالفه‌ده صورت اسارت وعفوی وبیت المالدن آیده ایکی بیك درهم نفقه ایله مدینه‌ده اقامتی خلیفهٔ شهید جانبندن تنسیب اولندیغی بیان اولنان فیروزانه وحیره نصاراسندن جفینه‌یه راست کلوب عبد الرحمانی کوردکلرنده حاللری متلاشی اوله‌رق صاوشرکن ارالرندن ایکی باشلی بر خنجر یره دوشدیکنی کوروب خلیفه‌نك قتلنده بو اوچ کشی متفق اولدیغنه ذاهب اوله‌رق عبید الله بن عمری کوردکده قضیه‌یی بیان ایتمکله عبید الله همان بو اوچ کشینك اوزرینه کیدوب اوچنی دخی قلیچله قتل ایلدیکی صره‌ده سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه محل واقعه‌ده عبید اللهی یقه‌سندن طوته‌رق خلیفهٔ رسول الله عثمان رضی الله تعالی عنهه کوتوردی وبو آدم قاتلدر دیه‌رك وقوع حالی بیان ایله قصاص اولنمسنی رأی ایلیوب عبید الله حبس اولندی بعده علی کرم الله وجهه دخی کلوب عبید اللهك قصاصاً قتلنی مراد ایتدیسه‌ده عمرو بن العاص خلیفه‌نك نزدینه واروب دکن کون عمر وبو کون اوغلی قتل اولنسون بو اوله‌مز دینجه خلیفه عثمان فیروزان ایله جفینه‌نك ولیلری بنم بیت الماله دیتلرینی کندو مالمدن ادا ایدرم

دیه‌رك عبیداللهی عفو ودیتی بدندن بیت‌الماله تأدیه
ایلدی بو روایت دخی ابن اثیر و ابن خلدون
تاریخلرندن تلخیص اولنمشدر انجق قاتل ابو لؤلؤه
عمر رضی الله تعالی عنهی جامعده مجمع اسلام اراسنده
قتل ایتمش ایکن حکومت طرفندن توقیف واخذ
وحبس اولنیوب عبیدالله قلیجیله اتفاقده شبهه آلتنده
بولنان فیروزان ایله دیکر رفیقلری جفینه‌نك قتلی
خصوصی استغراب اولنور عبیدالله خلیفهٔ مقتولك
اوغلی ایکن سعدبن ابی وقاص قتل تهمتیله اخذ وحبس
ایلدیکی حالده ابو لؤلؤه مطلق العنان کزه بیلورمیدی
سیاق حکایه‌ده قصور واردر هر نه ایسه مجرد برظن
وشبهه ایله او ایکی کشینك قتلی اسلامده برنجی اعتساف
عد اولنور عینی تاریخنده عبدالرحمن بن ابی بکرك
بیان ایتدیکی شبهه اوزرینه عبیدالله بن عمر قالقوب
فیروزان وجفینه‌یی بولوب قتل ایلدیکی مذکور اولدیغنه
وابو لؤلؤه‌یه دائر برشی یازلمدیغنه نظرا ابو لؤلؤه
حکومت طرفندن حین وقعه‌ده اخذ وحبس اولندیغنه
دلالت ایلمکله سیاق اخباره دها موافقدر علی کرم الله
وجهه مسند آرای خلافت اولدقده عبیدالله بن عمر
خوف قصاصدن فرار ومعاویه‌یه التجا ایدوب آنده
قرار ایلدی موخرا حرب صفینده مقتول اولدی .

عمر رضی الله تعالی عنهك صفتی

اوزون بویلی اعضاسی متناسب قوی البنیه بکزی
حمرته مائل وبیاض باشی صاچسز ومبارك لحیه‌سی
آق ایدی محاربه‌لرده شدید رأیی سدید عاقل وعادل
مهیب ولطیف متقی وعفیف ایدی زمان خلافتلرنده
حکومت اسلامیه شرقدن دمیرقپویه وجنوبدن
اصوانه وغربدن طرابلسه‌دك ممتد اولوب بیت المال
مسلمین کثرت اموال ایله مالی ایکن اولاد وعیالی کفاف
نفسدن فضله برشیئه مالك دکللر ایدی انجق
اسلامدن مستحق اولنلره بیت المالك قپوسی آچیق
اولوب هرکس استحقاقنه کوره مرفه الحال ایدی .
عمر رضی الله تعالی عنهك وفاتنده بعض ایالتلر خلع
طاعت ایلیوب عصیان ایلدیلر ورومللر الرندن چیقان
ممالکی استردادة تشبث ایلیوب اسکندریه خلقنی اغرا
ایدرك قالدردیلر وقسطنطنیه‌دن کمیلرله امداد ایدوب
روم سرعسکری منویل عسکرله اسکندریه ساحلنه
چیقوب مصره طوغری یوریدیلر و آذربیجان ولایتیله
ارمنیه اقلیمی خلقی ربقهٔ اطاعتی رقبه‌لرندن صیروب
شقاقه تصدی ایلدیلر واناطولی طرفندن روملر
برجسیم اردو ایله سوریه‌یه کیردیلر مصره طوغری

يورييان روم عسكرينه عمرو بن العاص قارشو چيقوب
جمله‌سنى پريشان واسكندريه‌يه دك تعقيب ايدوب
قلعه‌يه طيقدى وقلعه‌يى عنوة الوب اهل عصيانى
وروم عسكرينى استلحام ايلدكدن صكره اسكندريه
حصارلرينى ييقوب يرله يكسان ايلدى وهجرتك يكرمى
بشنجى سنه‌سنده عثمان بن عفان بيت المالدن وقوع بولان
براستقراضدن طولايى سعدى كوفه‌دن عزل ايدوب
وليد بن عقبه‌يى نصب ايلدى وآذربيجان وارمنيه‌ده
نقض عهد ايدن اهالينك اوزرينه مأمور ايتدى وليد
برمقدار عسكرله چيقوب شربيلى مقدمة الجيش ايله
كوندردى بونلر آذربيجانه كيدوب اهل عصيانه غلبه
ايتملريله اهالى استيمان ايله صلح ايلديلر بعده ارمنيه
ديارينه كيروب اون ايكى بيك عسكرله سلمان بن ربيعه‌يى
اهل انتقاض اوزرينه تعيين ايلدى مخالفلر سطوت
اسلامه طيانه‌ميوب تا تفليس وشروانه‌دك عصاتى پايمال
ايدرك كيدوب دربنده‌دك واردى وحصون وديارى
عنوة وبعضاً صلحاً فتح ايليوب امنيتى اعاده ايلدكدن
صكره وليد جانبنه دوندى اورازده ايش قالمديغندن
وليد كوفه‌يه عودت ايلمكده ايكن اثناى راهده
اناطولى طرفندن سوريه اوزرينه يوريمكده اولان
سكسان بيك كشيدن مركب جسيم اردويه مقاومت

ايچون شام واليسى معاويه خليفه‌دن مدد طلب ايلديكى
جهتله برمقدار عسكرله امداد ايلمسنى وليده اشعار
ايتمكله موصله وصولنده سكز بيك عسكرله سلمان بن
ربيعه‌يى امداده كوندردى ربيعه شام ديارينه كيروب
حبيب بن مسلم عسكريله برلشه‌رك اناطولى‌يه روم ديارينه
كيروب وسيل عرم كبى آقوب روملرى استيصال
ونيجه قلعه‌لرى فتح ايليوب مظفر اولديلر هجرتك
يكرمى بشنده عمرو بن العاص مصردن عزل ايله مدينه‌يه
دعوت اولندى ويرينه عبد الله بن ابى سرح نصب اولنوب
افريقيه فتحنه مأمور اولدى مطور سابقده اسلامك
طرابلسه‌دك غربده مظفريتى بيان اولنمشيدى بو دفعه
بلاد غربيه‌يه توغل صره‌سى كلمكله عقبة بن نافع بن
عبد القيس وعبد الله بن نافع بن الحرث اون بيك نفر
عسكرله ايكى قولدن افريقيه‌يه تجاوز ايتديلرسه‌ده
عسكرك قلتى سببيله ايچرويه طوغرى توغل
ايده‌مدكلرندن عبد الله بن ابى سرح خليفه‌دن استمداد
ايلدى بو خبر مدينه‌يه واصل اولدقده عثمان رضى الله
تعالى عنه اصحاب رسول الله ايله استشاره ايدوب
امداد ارسالنه موافقت ايتدكلرندن لزومى قدر عسكر
جمع ايدوب اصحاب رسول اللهدن بعض ذوات كرام دخى
مذكور اردو ايله برابر چيقديلر كه ابن عباس وابن

جعفر وسبطين نجيبين حسن وحسين وابن عمر وابن عمرو بن العاص داخل عداد اصحاب ايديلر هجرتك يكرمي التيسنده چيقوب سحاب رحمت كبي مصره واندن طرابلسه واصل وهمان برقاچ قولدن افريقيه يه كيروب راست كلدكلري روم عسكرينه غلبه ايدرك مقر امارت اولان سبيطله شهرينه تقرب ايلدكلرنده هرقل طرفندن وكيل ولايت اولان جرجير يوز يكرمي بيك عسكرله سبيطله دن ايكي مرحله مسافه ده عسكر اسلامه تعرض ايلدي برقاچ دفعه تلاقي عسكرين واقع اولوب ايكي طرف عسكري محللرنده ثبات ايتديلر بونلر بو حالده ايكن ابن زبير بر فرقه عسكرله يتشوب معسكر اسلامه كيردي بعده امرا عقد مشورت ايدوب حربك حركاتني مذاكره ايلدكلرنده ابن زبير تنبيهيله عسكري ايكي فرقه يه آيروب بر فرقه سي دشمن عسكريني اتعاب ايدنجه يه دك حركتده بولنوب ديكر فرقه سي رجل واحد كبي دفعة هجوم كوستردكلرنده يورلمش روم عسكري حربه يكيدن كيرن عسكر اسلامك مهاجمات شديده سنه تاب آور اولميوب منهزم ومقهور اولديلر ابن زبير جرجيري قتل ايليوب روم اردوسنك چادرليني باشلرينه يقديلر بقية السيوف سبيطله يه التجايه شتاب وعسكر اسلام تعقيبه اهتمام ايليوب افتان وخيزان

استحكاملرينه كيرديلر اندن صكره عبد الله بن ابي سرح عسكر اسلامي تعبيه وترتيب ايدوب سبيطله يي عنوة فتح ايتدكدن صكره افريقيه نك داخلنه كيروب بر فرقه عسكر قفصه نام حصنه هجوم ايله فتح ايدوب ديكر بر فرقه عسكر اجم قلعه سني تضييق ايتدكلرنده استيمان ايدوب تسليم اولديلر بوندن صكره افريقيه اهاليسي عموما صلحه طالب اوله رق ايكي بچق مليون دينار بدل صلح ايله دائرهٔ اطاعته داخل اولوب مستريح اولديلر وعبد الله بن ابي سرح افريقيه ده بر بيل اوچ آي جولاندن صكره مصره عودت ايلدي بو خبر قسطنطينيه يه واصل اولدقده قسطنطين بن هرقل افريقيه اهاليسنك وضعنه حدت ايدوب اسلامه ويردكلري بدل صلح قدر اقچه تحصيلنه طنجه يه كيلرله عسكر كوندرمش ايسه ده اهالي بزي محافظه يه مقتدر اولميان پادشاهه انقياد بورجمز دكلدر ديه رك كلان مأمورلري قهرا طرد وابعاد ايلديلر بوندن صكره قسطنطين عساكر كثيفه ترتيب ايدرك التي يوز قطعه كمي ايله بالنفس بحر سفيدده چيقوب اسكندريهٔ مصر اوزرينه توجه ايلدي واوتوز بيك عسكر معاويه اوزرينه كوندردي معاويه جلولاده عسكر رومي بوزوب تحصنه مجبور ايلدي ودر عقب بر مقدار

عسکرله دکزه چیقوب عبدالله بن ابی سرح دخی بر دونتما طونادوب ولزومی قدر عسکر ایندیروب قسطنطینه مقابله یه چیقدقده برشام دونتماسیله برلشوب معاویه ایله ملاقات ایلدکلرنده امور حربی مذاکره و ترتیب ایلدیلر بو خلالده روم کمیلری دخی ظهور ایلدکله اسلام دونتماسی ساحله یناشوب او کیجه دمیر ارزرنده بولندیلر علی الصباح فلکهٔ زرین رسن فلك چارمین افق قلعی رنك آسماندن ظهور ایله نشر نور ایلدکده جواریٔ منشئات اسلام فتح قلاع و اعلام نصرت ورُوی دریاده حرکت ایدرك روم دونتماسنه چاتدیلر ویکرمی ...نه اول صویی برداقده وبالغی طبقده کورن عرب طوائفی دکز ارسلانلری کبی دشمن کمیلرینه هجوم ایدوب شدیداً محاربه وقتال ایدرك کمیلرك اکثریسنی خرق ورومل‍ری ازماریت بالغی کبی دکزه دوکوب غرق ایلدیلر وقسطنطین مجروح اولوب التنده‌کی کمی یورك اولدیغندن نیجه نیجه محن ومشاق ایله کندوسنی چیچلیا اطه‌سنه آتوب کویا سلامت یقه‌سنه چیقدی انجق چیچلیا اهالیسی دخی روم حکومتنك ظلم واعتسافندن بیقمش وایمپراطورلرك اوضاع ناهموارندن اوصانمش اولدقلرندن قسطنطینی حمامده باصوب بوغدیلر بو واقعه هجرتك اوتوزبرنجی

سالنده ظهوره کلدیکی روایت اولنمشدر بو محاربه وموقع محاربه‌یه عرب ذات السواری تسمیه ایتدیلر که کمی سرنلرینك کثرتندن کنایه‌در اسلامك متوالیا غلبه‌سی و بو سفرده بحرده دخی روغما اولان نصرتی روملری قسطنطینیه‌دن دخی ناامید ایتمش ایکن تشتت آرادن ظهور ایدن خلافت نزاعلری اسلامك ترقیسنی نه‌صورتله برمدت تأخیر ایلدیکنی ان شاء الله تعالی آتیده صره‌سنده بیان ایدرز .

اوراق سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره سوریه محاربه‌سی آچلدیغی زمانده یزید بن ابی سفیان دمشق سنجاغنه وبرادری معاویه بن ابی سفیان اردن لواسنه تعیین اولنمشیدی طاعون عمواسده ابوعبیده واکثر امرانك ویزیدك وفاتی معاویه‌نك توسیع دائرهٔ ولایتنه سبب اوله‌رق عثمان خلافتنك ایکنجی سنه‌سنده همان سوریه‌نك تمامنه والی اولدی عمر رضی الله تعالی عنهك خلافتنده قبرسك فتحنی ملحانه عرض ایلمش ایسه‌ده خلیفهٔ دل آگاه دکز محاربه‌لرینه اسلامك ممارسه‌سی اولمدیغندن معاویه‌نك طلبنه موافقت ایتمز ومعاویه دخی بو داعیه‌دن کچمز ایدی عثمان خلافتنده دخی قبرسك برشامه قربیتنی وموقعنك اهمیتنی بیان ایله فتحنی مصرانه مراد ایلدکله بو محاربه‌یه اسلامدن

استیان کیتسون اسلامی تخییر ایلمك شرطیله قبول ایدرم دیو جواب یازمش وشاید اسلام قبرس فتحنی آرزو ایدرده کیده‌جك اولورلرسه مصرده اولان عسکر اسلامه دخی تبلیغ اولنمسی عبدالله بن ابی سرحه اشعار اولندیغندن بالنفس عبدالله ومعاویه قبرس اوزرینه دونغالریله کیدوب سنه‌ده یدی بیك دینار ویرکو ویرمك وبحرا روم دولتنه محاربه آچیلق لازم کلورسه اوراسی سفن اسلامه محل استناد اولمق وروملرك احوالندن اسلامی خبردار ایتمك واسلام دشمنلرینه یاردم ایتمامك شرطیله ودها بعض شروطله مصالحه اولنوب برزمان اسلام کمیلری قبرس لیمانلرنده یاتوب روم قورسانلرینه غزا ایدوب غلبه بدرلردی حتی امیرالبحر عبدالله بن قیس قبرسده اقامت ایدوب اللی دفعه روم قورسانلرینه متوالیا غلبه ایدوب برکره لواسی منکوس اولمدیغی روایت اولنور عاقبة الامر روم ساحللرینك برنده غیلة قتل اولنوب یالکز بندیکی قایغك ملاحی فرار ایده‌بیلدی قبرسك فتحی تاریخنده روایتلر یکدیکرندن فرقلی اولوب هجرتك یکرمی سکزنده فتحی اصح روایتدر .

عبدالله بن عامرك بصره‌یه والی نصبیله نقض عهد ایدن فارس وخراسان خطه‌لرینك اصلاحی

عثمان بن عفان خلافتنده بعض اوضاعدن طولایی اسلام وخصوصا اصحاب کرام بیننده تفکو چوغالمغله هنوز مسلمانلق تقرر ایتمامش اولان ممالکده عصیان وارتداد صورتلری کورینه‌رك وروم وفرس استرداد ممالکه طمع ایلیه‌رك آذربیجان وارمنیه کبی جزیره اکرادی وایران اهالیسی عصیان ویکی مسلمانلر ارتداد ایلیوب غوائل عظیمه ظهور ایلدی انجق بقایای صحاب رسول‌الله بر ایکنجی فتحه همعنان عزیمت اولوب آذربیجان وارمنیه‌نك فتحنه وروملرك تنکیلنه موفق اولدقلری کبی جزیره وایران ممالکنه برق هدایت کبی یایلوب فتح ثانی‌یه موفق اولدیلر بصره والیسی ابو موسی الاشعری بصره عسکریله چیقوب جزیره اکرادینك اصلاحنه کیدرکن کندو اشیاسنی قرق رأس قاطره یوکلتدیکی موجب شکایت اولمغله عزل اولنه‌رق خلیفه‌نك طایسی اوغلی عبدالله بن عامر بصره‌یه والی نصب اولندی عبدالله یکرمی بش یاشنده بر کنج ایکن فرط عقل ودهی ایله فائق اماثل اولمغله

همان بصره وعمان و بحرين عسكرينى برلشديروب برقاچ فرقه‌يه تقسيم وهر بر فرقه‌يه اصحاب رأى وتجربه‌دن برذات تعيين ايليوب اهل عصيان وخروج اوزرينه كوندردى بوذاتلر مقر خلافتده ظهور ايدن قيل وقاله قولاق آصميوب جمله‌سى اسلام اغورنده يكيدن بذلجان واز زمان ايچنده اهل عصيانك كيمنى طوعا كيميسنى قهرا دائرهٔ اطاعته ادخال ايدرك ايران وكردستانده اعادهٔ آسايش و امنيت ايلديلر .

بوكتابمز هر نقدر وقايع مؤثره‌نك محكمه‌سى و اسرار حوادثك صورت مجسمه‌سى ايسه‌ده حكومت اسلاميه‌يى تجديد ايدن بهادر ذاتلرك نامنى ياد ايتمامك نامناسب اولديغندن ومطالعه ايدن اخوانى امهات كتبه مراجعت زحمتندن وقايه لازم ايدوكندن مشار اليهمك اسملرينى بيان وجهت مأموريتلرينى اشعار ايدرز . شويله كه عبيدالله بن معمرى خراساندن قالدروب برفرقه عسكرله فارس اقليمنه كوندردى انك يرينه خراسانه عمير بن عثمان ابن سعدى والى ايدوب عمير اهل عصيان وارتداد عليهنده حركت ايليوب از زمان ايچنده تا فرغانه‌يه‌دك كافهٔ اهل عصيانى اطاعته قهرا مجبور ايلدى عبيدالله فارسده عصاته غلبه ايده‌ميوب اصطخر جانبنده وقوع بولان محاربه‌ده عسكرى منهزم

وكندوسى مقتول اولديغندن عبدالله بن عامر بصره عسكريله بالنفس اصطخر اوزرينه كيدوب فارس عسكرينه شدتله هجوم ايدرك جمعيتلرينى متشتت واصطخر حصننه التجا ايدنلرى حصر وتضييق ايليوب اصطخرى عنوة فتح ايتدكدن صكره سائر فارس ديارنده اولان معاقل منيعه‌نك فتحنه عزيمت و حركت ايليوب واردیغى محللرك كافه‌سنى فتح وتسخير ايلدى انجق اصطخر اهاليسى يكيدن عصيان ايتدكلرى جهتله بر دخى اصطخر اوزرينه واروب قلعه‌يى دبابه ومنجنيقلرله برمدت اوردقده هر طرفدن ثلمه‌لر آچلمغله عسكر اسلام شكافلردن كيروب حصارى ضبط ايلديلر اصطخر اهاليسى و اصطخرده اجتماع ايدن فارس اقليمى اعيانى متواليا نقض عهد ايدرك انواع فساده بادى اولدقلرندن اصحاب جرايمدن اولان كبارى قتل ايله مجازات ايلدى وفارس اقليمنى بو درجه‌ده بى مجال ايلدى كه چوق زمانلر حركت وعصيانه تاب آور اوله‌مديلر عبدالله وقايع فتح وظفرى خليفهٔ وقت عثمان رضى الله تعالى عنهه اخبار ايلدكده فارس وخراسان ممالكنى سنجاقلره تقسيم ايله هر بر سنجاغه اسمنى تصريح ايلديكى عمالى نصب ايلمسنى امر ايليوب اولوجهله اجرا ايتديسه‌ده عثمان بن عفانك قتلى

زمانه‌دك ایرانده یر یر اختلالر ظهور ایدرك عسكر
اسلام مشغول حرب وجهاد اولدی عبدالله بن عامر
بو محاربه‌لرده ضروری اعمال شدته مجبور اولمغله
خلیفه‌نك وفاتندن اول حجه اذن آلوب مكهٔ مكرمه‌یه
كتدی ودونوب خلیفه‌یه ملاقی اولدی .

مبدأ فساد وتشتت آرا

عثمان بن عفانك سن شریفلری درجهٔ شیخوخته ترقی
ایدنجه اهل قرابته انقیادی تزاید ایتمكله اكثر مناصبی
اقرباسنه واهل عشیرتنه توجیه ایلدیكندن سائر امرای
اسلامك قلبی متغیر اولوب مدینهٔ منوره‌ده قیل وقال
چوغالدی واطراف ممالك اسلامه یایلدیغندن اهالی
بیننده تشتت افكار واختلاف وخلیفهٔ وقتی استخفاف
اماره‌لری ظهوره باشلادی ولید بن عقبه هجرتك یكرمی
بشنجی سنه‌سندن برو كوفه‌ده والی وجمله حركات
واطواری مقبول اهالی ایكن مقر خلافتك اختلال
احوالی كوفه كنجلرینك سركشلكنه باعث اولمغله
ولیدك حركاتنه اعتراض وحتی احوال خصوصیه‌سنه
بیله مداخله‌یه جسارت ایدرك احداث ایتدكلری
یرعربده‌دن طولایی ابن الحیسانی قتل ایتملریله قاتللری
اخذ وحبس ولاحق اولان حكم شرعی موجبنجه

خلیفه‌دن بالاستیذان حكومت قوناغی قپوسی اوكنده
صلب ایلمسی برقات دخی غوغاجیلرك حدت وغضبنه
بادی اوله‌رق حیل ودسائسه تشبثله اختراع شكایات
ومقر خلافته كیدوب ولیدك سوء حالنی وسركرم صهبا
ایكن نماز قلدردیغنی اثبات ایدوب هجرتك اوتوزنجی
سنه‌سنده اجرای حد اولنه‌رق عزل اولندی ویرینه
ظهور اسلامدن برو جمیع خطوب عظیمه‌ده كفایت
واهلیتی مشتهر اولان سعید بن العاصی كوفه والیسی
نصب اولندی كوفه‌یه وصولنده منبره چیقوب اتی
اهالی بن كوفه‌یه كرها كلدم مجرد امر خلیفه‌یه مخالفت
ایتمامك ایچون اوزریكزه والی اولدم فساددن اتقا
ایدكز اعمال شدته بنی مجبور ایتمیكز دیدیسه‌ده كوفه
اهالیسنك اخلاقی بوزیلوب اجلاف اشرافه غلبه
ایلدیكنی كوردكده احوالی خلیفه‌یه یازدی هر طائفه‌یه
درجه‌لرینه كوره معامله ایدوب اسلامده قدمی وبیت
شرفده رسوخ قدمی اولنلره حرمت ورعایت ایلمسنی
یازدیغی جوابده امر وبیان ایلدی كلان مكتوبی حضور
عامه‌ده قرائت ایلدكده كیمسه‌ده اثر قبول كورمدیكندن
فتنه‌نك دوامنی تیقن ایلیوب تكرار خلیفه‌یه اشعار
ایلدكده اصحاب كرام وامرای اسلامی جمع ایلیوب

جریان ایدن احوالی تبلیغ وعراقده مال وملکی اولنلره اورادن قطع علاقه ایملرینی رأی ایلمدی حضار بو صورتك حصولی نو جهله اولور دیدکلرنده جزیره العربده مال وملکی اولان اهل عراق ایله استبدال صورتیله حاصل اولور دیدیلر جمله‌سی رأی خلیفه‌یی قبول ایدرك مبادلهٔ اموال واملاکه قرار ویروب اولوجهله اجرا ایتدیلر « مرکزك اطراف اداره‌سنده ضعفی بو تدبیرك اتخاذندن ظاهر اولدی » بو سنه‌ده سعید بن العاصی سبطین نجیبین حسن وحسین وابن عباس وابن عمرو وزبیر و حذیفة بن الیمان وسائر بعض اصحاب کرام معیتنده اولدیغی حالده طبرستانك استیلاسنه توجه ایلدی « عمر رضی الله تعالی عنهك زمان سعادتلرنده طبرستانك بعض شروط ایله اطاعتنی یازمش ایدك » بونلر حدود طبرستانه وصوللرنده صلحه رغبت ایدنلرك مسئولنی قبول ومخالفت ایلیانلره اجرای شدت ایلدیلر بو وقعه عبدالله بن عامرك خراسان فتحنه توجه ایتدیکی زمانه تصادف ایلمشیدی .

﴿ برقاچ عدد مصحف شریفك استنساخی ﴾

عبدالرحمانك ترك محاربه‌لرنده قتلندن صکره حذیفه دربنددن عودت ایلدکده جملهٔ قرآن شریفك قرائتده

اختلافلرینی وبعض ایالتلرده بز فلان صحابیدن شو صورتله قرائت ایلدك دیه‌رك مخارج حروف واعرابده اختلافلر ظهور ایتدیکنی خلیفه‌یه عرض ایلدکده اصحاب کرامی جمع ایله مشورت ایلدی نسخ شریفه‌نك تکثیریله محافظه‌سنه قرار ویرمکله اوراق سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره یمامه محاربه‌سنده قرادن برچوق ذاتك شهادتی جهتیله عمر بن الخطابك رأییله جمع اولنان نسخهٔ شریفه ابوبکرك ارتحالنده عمرك وآنك انتقالنده حفصه‌نك نزدنده حفظ اولنمغله نسخهٔ مذکوره حفصه‌دن جلب اولنوب زید بن ثابت وعبدالله بن الزبیر وسعید بن العاصی وعبدالرحمن بن الحرث بن هشامه برقاچ نسخه یازملرینی وقرائتده اختلاف ایدرلرسه قرآن شریف قریش لسانی لهجه‌سنده نازل اولمغله امر قرائتی اکا تطبیق ایلملرینی امر ایلدی ونازل اولدیغی کبی نسخ اولنوب نسخه‌لری تعدد ایتمکله هر دیاره بر نسخهٔ شریفه کوندرلمکله تصحیح قرائت اولندی .

﴿ یزدجردك قتلی ﴾

اوراق سالفه‌ده ایران شاهی دردنجی یزدجردك صورت هزیمتی و ایران ممالکنك دولت اسلامیه‌یه

کیفیت انتقالی بیان وتفصیل اولنمشیدی عمر رضی الله عنهك انتقالنده فرصت بولوب اردشیر خره طرفنده جمع ایلدیکی برطاقم عسکرله یکیدن تشکیل حکومته چالشورکن عبدالله بن عامر مجاشع نام امیری برمقدار عسکرله ارزینه کوندروب خراسانه فرار ایلدی مجاشع تعقیب ایلدیسه‌ده زمان برودته تصادف ایلدیکندن لشکر اسلام صغوقدن قریلوب انجق مجاشع قورتلدی انجق ایران خاقی یزدجردك مقاومتی بی فائده اولدیغنه متیقن اولنجه مشار الیهی ترك ایله اسلامه اطاعته مجبور اولملریله واطرافنده اولانلر دخی کندیسنه عصیان ایتمکله یزدجرد ارتق برمحلده بارنه‌میوب شوراده بوراده متردد وبیقرار اوله‌رق (مصراع) جهانی ترکه کوکل یارار دیار دیار فحواسنجه مروده بر دکرمنجینك اونده مختفی اولدیغی حالده اوزرنده بولنان بعض قیمتلی اشیایه طمعا دکرمنجینك الیله قتل اولنوب نعشی بردره‌ده بولنوب دفن اولندی مشار الیه یزدجرد یکرمی سنه شاهلق ایدوب حکومت ایتدیکی ممالك کوزی اوکنده ید آخره کچدی وهجرتك اوتوزنجی سنه‌سنده بر دکرمنجینك ید غدرنده قتل اولنمق کبی بیوك فلاکته دوچار اولدی .

اوراق سالفه‌ده بیان اولندیغی اوزره ارمنیه والیسی

عبدالرحمانك ترك محاربه‌سنده شهید اولمسی عشائر ترکیه‌نك قیام وهیجانه باعث اولمغله هجرتك اوتوز ایکنجی سنه‌سنده خراسانه والی نصب اولنان قیس بن الهیثم درت بیك نفردن عبارت اولان برفرقه عسکرله خراسان حدودنده قرق بیك ترك اوزرینه بغتة هجوم ایدوب کافه‌سنی پریشان وتعقیب ایلیوب اکثریسنی عرضهٔ تیغ وسنان ایلدی .

عثمان رضی الله تعالی عنهك طاعتندن ناسك خروجی مبدائی

فتوحات عظیمه ایله دائرهٔ ممالك اسلامیه کسب اتساع وآسیاده سوریه وعراق وایران وکردستان وارمنیه وافریقاده مصر وبرقه وطرابلس وملحقاتی برطرفدن دربند واو بر طرفدن نهر جیحون و بر جانبدن نوبه ودیکر جانبدن تاسبته بوغازینه‌دك بولنان مملکتلر اهالیسی طوعا وقهرا خلافت اسلامیه‌یه اتباع ایلیوب هجرت سنیه‌نك اوتوز ایکنجی سنه‌سنه‌دك بو دائرهٔ واسعه ایچنده بولنان عبادالله قانون عداله محکوم اولوب ظلمهٔ فرس وروملك سیاست مجنونانه واحکام ظالمانه‌سندن قورتلدیلر ورشف ماء عذب انسیتله شیرین

مذاق الفت ومحبت اولوب اقوام مختلفه شیر وشکر کبی
امتزاج ایدرك دولت اسلامیه کسب استقرار وعظمت
ایلدی انجق حروب ومغازیده وعهد فاروقیده زبانه
کش التهاب اولان (طاعون عمواس)ده اکثر اصحاب
وروٴسای ذوی الالباب اسلامیه دار آخرته انتقال ایلیوب
عنصر اسلام اولان بنی هاشم رجالنك اکثریسنك
محلی خالی قالمغله محض قدسیت وفیض سعادت اولان
عهد مصطفوی اکثر ناس بیننده منسی اولمغله عصبیت
زمان جاهلیت رجعت ایلدی بنی بکر بن وائل وعبد
القیسدن وربیعه نك بر طاقمی و «ازد» و «کنده»
و «تمیم» و «قضاعه» کبی قبائلدن پك آز کشی نائل
شرف صحبت نبوی اولوب بونلرك اکثریسی سعادت
مصاحبتدن بی نصیب اولوب نور محاسن اخلاق
رسول اللهدن اقتباس فیض سعادت ایده میوب انجق
شجاعت فطریه وکثرت عددلری جهتیله لوای
اسلامك نصرتنه خدمتلری سبقت ایتدیکی جهتله
اجرای ریاسته کندیلرنجه قابلیت واستحقاق کوروب
مقام خلافته لایق اولان معامله ده قصور ایدوب ولات
عظامی استخفافه واداره مملکتده ایقاع مشکلاته
انهماك ایدرك برقاچ فرقه یه منقسم اولدیلر بو خلالده
عثمان خلافتنده اسلامه هجرت ایدن یهودی الاصل

عبدالله بن سبا دیار دیار کزوب یکی بر مذهب احداثنه
تشبث ایدرك رسول الله علیه السلامك عیسی کبی
رجعت ایده جکنی ایراد ایدوب قولنه بعض کشیلر
اینانمش و بو اعتقادده بر فرقه میدانه کلوب رجعیه
مذهبی تحدث ایلمشدر بعده خلافت آل رسولك حقی ایکن
غصب اولندی دیه رك برچوق کشی یی دخی بو یولده
اغفال ایدرك بین الاسلام تفرقه ایقاعنه سعی ایلدی
و بو اعتقاد اصحابی تکثر ایدوب بینلرنده مکاتبات
چوغالدی او بر طرفدن ابو ذر رضی الله تعالی عنه شامده
خلقی زهد وورعه دعوته اشتغال ایدوب اهل ثروت
وغنایه طعن ایتمکله و بر کونلك نفقه دن زیاده ادخار
جائز دکلدر دیوب زیاده سنك اهل احتیاجه ونصرت
اسلامه صرفنی تکلیفه دوام ایدرك ﴿ والذین یکنزون
الذهب والفضة ولا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم
بعذاب الیم ﴾ آیت کریمه سنك معنای ظاهرنه اتباع
ایله وعظ وخطابت ایدردی شام والیسی معاویه
عثمان رضی الله تعالی عنهه مشارالیه ابو ذردن شکایت
ایلمکله ابو ذر مدینه یه دعوت اولنوب وصولنده عثمان
رضی الله عنه نه اولدی که اهل شام سندن شکایت ایده یورلر
دیدکده دنیادن اعراضه دعوت ایتدیکم ایچون دیدی
خلیفه بو درجه سی زیاده در الله تعالی حضرتلرینك

امرینه اتباعه وایشلرنده اقتصاد واعتداله دعوت
و بینلرنده، اللهك امریله حکم ایدرم دیدیلر ابوذر
رضی الله عنه اغنیا نفقهٔ یومیه دن فضله اولان مالنی فقرایه
ویرمدکچه راضی دکلز دیدی بعده مدینه دن هجرته اذن
ایستیوب ربذه نام محلده اقامت ودار آخرته انتقال
ایدنجیه دك عثمان رضی الله عنهك تعیین ایلدیکی نفقه
ایله امرار روزکار ایلدی ابو ذرك مدینهٔ منوره دن
هجرتی عثمان علیهنده اولانلره رشتهٔ تشدید اعتراض
اولدی برده اکثر ولاتك بنی امیه دن وخلیفه نك
اقرباسندن تعیینی سائرینك نفرتنه باشلی بر سبب اولمغله
عثمان رضی الله عنهك علیهنده، هرطرفده آیرو آیرو
جمعیتلر عقد اولنوب آنفاً بیان اولندیغی اوزره
عبدالله بن سبانك اغفالیله مصرده، تحدث ایدن علوی
فرقه سندن برجماعت علی کرم الله وجهه نزدینه کلوب
خلافتی قبولنی تکلیف ایتدیلر علینك زهد وورعی
وحسن اخلاقی بومقوله شیلردن کندوسنی وقایه یه
کافی اولمغله مبعوثلرك یوزینه باغروب طرد ایلدی
وفتنه نك بویه جکنی کوروب بعض تدابیر احتیاطیه یه
تشبث ایتدی کوفه والیسی سعیدبن العاصی برکیجه کبار
اهالی وامرا ایله صحبت ایدرکن سواد عراق
قریشك باغچه سیدر دیدی اشتر ایاغه قالقوب

قلیجلرمزله فتح ایدوب الله تعالی نك بزه نصیب ایلدیکی
دیاری قریشك بستانی اولدیغی زعمنده میسین دیوب
اوراده اولانلر دخی سوزده حدی تجاوز ایدوب عربده
ظهور ایلمکله ضابطه ناظری عبد الرحمن الاسدی
شدت اظهارینی مراد ایتدیسه ده مسامره ده اولانلر
اوزرینه هجوم ایدوب بایلنجه دوکدیلر اندن صکره سعید
مسامره یی ترك واشتر وهوادارلرینی بعض کبار ایله
متفقا خلیفه یه شکایت ایلیوب شام طرفنه تبعدلرینی
امر ایلدی وشام والیسی معاویه یه کوفه ده برطاقم آدملر
فتنه یه آلت اولدیلر طرفکزه کوندرلملرینی امر ایلدم
کلدکلرنده حالرینه عطف نظر اهتمام ایله اصلاح حال
ایتدکلرینی نه وقت تیقن ایدرایسه ك کوفه یه اعاده ایله
وصلاح حالرندن نا امید اولورسه ك انلری مدینه یه
کوندرماکنده مکتوب ارسال ایلدی بونلر شامه واصل
اولدقلرنده معاویه قریشدن سائر طوائف اسلام
بیننده اولان قدم ومزیتلرندن وظهور اسلامه اقدام
وکفایتلرندن بحث و تشبث ایتدکلری ایشك اسلام
حقنده و خامت و مضرتنی ایراد ایدرك تهدید
وتوبیخده مبالغه ایلدیسه ده کارکر اولمدیغندن شان
وحالرینی خلیفه یه اشعار و بیان ایدوب بونلردن کلیا
اعراض ایلدی اندن صکره بونلر حمصه عبد الرحمن

ابن خالد بن وليد سمتنه كيدوب عبد الرحمانه ملاقى
اولدقلرنده زياده تهديد و اخافه ايلديكى جهتله كويا
تائب و مستغفر اولديلر و جمعيتلرى كبارندن اشتر مدينه يه
كيدوب خليفه ايله كورشدكده اظهار ندامت ايلكله
هر نرده مراد ايدرلرسه اقامتلرينه اذن و يرلديكى
وبعض رواياته كوره كوفه يه عودت ايلدكلرى تاريخلرده
ايراد اولنمشدر بو فساد واختلافلر بصره يه دخى سرايت
ايليوب عبد الله بن سبانك تزويرى عراق و مصر
جهتلرنده زياده تأثير ايلكله بصره اهاليسى دخى مأمورينى
تحقير و خليفه حقنده اطلاق لسان هذيان ايدوب ايقاد
نائرهٔ فساد ايلديلر و حمران بن ابان عدتى ايچنده تزوج
ايتديكى بر خاتون ايچون شرعا حد اجرا اولنديغندن
طولايى خليفه حقنده اضمار كين و عداوت ايتمش
اولديغندن اول دخى بر طرفدن تشديد فتنه وشقاقه
سعى ايلدى حاصلى كوفه وبصره ده و مصرده قيل وقال
چوغالدى و نطاق دائرهٔ اسلام توسع ايتديكى جهتله
اكثر اهل عقل وتدبير و لايات و اعمالده بولنوب مقر
خلافته قريب اولان بيوك شهرلرده اصحاب اغراض
فرجه بوله رق امراى اسلام عليهنده اطلاق زبان
طعن وتشنيع و مناصب عاليه خليفه نك اقربا و تعلقاتنه
تقسيم اولنديغنى وسيله ايدرك خليفه نك خلعى لزومنى علنا

تفوهه جسارت ايدرك كوفه اهاليسى و ايليرى سعيد
ابن العاصى اوزرينه قيامه تصدى حالنده ايكن سعيد
مقر خلافته كيدوب احوال حاضره يى خليفه يه عرض
ايلدى عثمان رضى الله عنه بطانهٔ بيتندن اولان معاو
و عبد الله بن ابى سرح و مشار اليه سعيد بن العاصى و برادرى
عمرو بن العاصى و عبد الله بن عامرى نزدينه دعوت
ايليوب رأيلرينه مراجعت ايلدكده معاويه مخالفلرك
تأديبنى و ايليره امر ايله بن شام جهتنه تكفل ايدرم
ديدى سعيد بن العاصى مخالفلرك محاربه لره تعبيتيله
اشغاللرينى رأى ايليوب عبد الله بن عامر بذل عطا ايله
قلبلرينك تأليفى طرفنده بولندى خليفه سعيدك رأينى
استحسان ايدوب مشار اليهمى ولايتلرينه اعاده ايله
فتح باب جهاد ايدرك حكومت عليهنده اولانلرك حربه
مأموريتلرينى امر ايلدى سعيد كوفه يه تقرب ايلديكنده
اهالى مخالفته قيام و ابو موسى الاشعرينك والى نصبنى
خليفه يه اعلام ايلديلر سعيد مدينه يه عودت ايله بيان
حال ايلدكده خليفه موافقتدن غيرى چاره بولميوب
ابو موسى يى كوفه يه والى نصب ايليوب اهالى يه
خطابا انتخاب ايتديككزى بنده والى نصب و عرضمى
سزه قرض و صبرمى بذل ايدوب جهد مله سزى
قريبا اصلاح ايدرم مآلنده مكتوب كوندردى

ابو موسی کوفه یه واصل اولدقده مکتوبی مجمع اهالیده اوقودی و خطابت ایدوب قلبلرینی خلیفه نك لهنه اماله یه چالشدی صورة اظهار موافقت ایتدیلر انجق چوق کچمدن خلیفه نك خلعی مسئله سنی احداث ایدوب خلافتدن استعفاسنی تکلیف ایچون بالاتفاق زهاددن عامر بن القیسی اوتوز درت سنهٔ هجریه ده مدینه یه کوندردیلر عامر مدینه یه وصولنده خلیفه نك حضورینه چیقوب معظمات اموردن اولان خطالرینه اهالی تحمل ایتمز اولدی توبه ایله دیدی عثمان رضی الله عنه بو سوزدن زیاده منفعل اولوب حضاره خطابا «اللهی بیلین بو ادم بکا محقر سوزلر ایراد ایدیور باقکز» دیدکده عامر بن القیسك منتقم اولدیغنی بیلورم دیوب حضورندن چیقدی برزماندنبرو خلیفه مناصب کبیره یی اقرباسنه توجیه ایتدیکندن طولایی بنی هاشم وسائر اشرافه سبب نفرت اولدیغندن کبار مدینه دن برچوق کشی امام علی کرم الله وجهه نزدینه کیدوب احوالدن شکایت ایتملریله امام علی نزد خلیفه یه کیدوب بیان حال ایتدی بن صحیحا بطانهٔ بیتمدن معاویه وابن عامری و مغیره یی بیوك منصبلرده استخدام ایدیورم انجق معاویه یی رسول الله علیه السلام دخی استخدام ایتدیکی کبی ابو بکر و عمر دخی متوالیا مناصب عالیه ده

استعمال ایلدیلر و ابن عامر له مغیره خطوب عظیمه ده کفایتلری جهتیله شیخین زماننده دخی بیوك منصبلرده استخدام اولندیلر بن دخی انلرك اثرینه اتباع ایتدم دیدی علی بو رای منکر دکلدر لکن بو ذاتلر عمرك زماننده خلاف قاعده بر ایش طوتمزلردی عمرك کوله سی برقانك عمردن خوف ایتدیکندن زیاده خوف ایدرلردی معاویه شامده ارتکاب ایتدیکی امور مخالفه یی سنك امرینه مبالاتسز اسناد ایدر وهر امر منکری سکا عزو ایدر و سن دخی منع ایتمزسین دیه رك بینلرنده عریض وعمیق مباحثه لردن صکره علی کرم الله وجهه مفارقت ایدوب محلنه عودت ایلدی .

بو مقالهٔ حزن افزا عثمان رضی الله تعالی عنهك نصورتله حصر و قتل اولندیغی بیاننده در

ولایتلرده خلیفه نك علیهنده قیل و قالك امتدادی فتنه نك انتشارینه باعث اولمغله هر طرفده خلیفه یه نامك طعن ایتمکده اولدقلری مدینه خلقنك سمعنه واصل اولدقده کبار واعیان خلیفه نك نزدینه کیدوب وقایعی اخبار ایلدکلرنده سزك رأیکز ندر دیو سؤال ایلدی

انلر دخی اطرافه اعتماد ایده‌جککز مأمورلر ارسالیله بو کفتکونك اصل واساسنی ودرجهٔ تأثیرینی تحقیق ایتمك کرکدر دیدیلر یله محمد بن مسلمه یی کوفه‌یه واسامة بن زیدی بصره‌یه وعبد الله بن عمری شامه وبرقاچ معتمد کشی دخی سائر جهاته کوندردیلر بونلر ایفای مأموریت ایدوب کلدکلرنده هیچ بر طرفده خلیفه علیهنده سوز ایشتمدکلرینی بیان ایلدیلر فقط مصره کیدن عمار بن یاسر ابن سبا وشیعه‌سنك استمالته الدانوب تأخر ایلدی مأمورلر هرنقدر مخالف برشی ایشتمدکلرینی بیان ایتدیلرسه‌ده خلیفهٔ دل آکاه رضی الله تعالی عنه عمومه خطابا هر کیمك والیلرده ویاخود بنده بر حق وار ایسه کلوب ادعا ایلملرینی بر صورت مؤثره‌ده یازوب هر طرفه بیاننامه‌لر کوندردی هر قنغی طرفده اوقوندیسه اهالی‌یه تأثیر ایدوب اکثریسی بکا ایلدیلر بعده کبار ولاتی موسم حجده دعوت ایتمکله معاویه وعبد الله ابن عامر وابن ابی سرح کلوب سعید بن العاصی دخی حاضر اوله‌رق بونلره خطابا اهالی‌یه نه اولدیکه سزدن شکایت ایده‌یورلر ادعالری حقه مقارن اولمقدن خوف ایدرم دیدکده بو اشاعه‌لرك اساسی یوقدر تحقیقه کیدن مأمورلرکز سزه کیمسه‌دن بر شکایت ایشتمدکلرینی بیان ایتدیلرمی دیدیلرسه‌ده اصغا ایتمیوب بونلر اساسسز

دکلدر والبته اهالی کلور وشکایت قپولری آچیلور کیمسه‌نك بنده حقی قالمسنه راضی دکلم الله تعالی‌دن خشیت ایدرم دیدیلر والیلر سکوت ایدوب بعده مدینه‌یه عودت اولنمغله جمله‌سی برابر کتدیلر وصوللرنده علی وطلحه وعبد الله بن زبیری معاویه حاضر ایکن نزدینه جمع ایدوب الله تعالی‌یه حمد وثنادن صکره عمر دار بقایه انتقال ایتدکده خلیفه انتخابنه سز مأمور دکلیدکز کبر سنندن واخرت دارنه مشرف اولدیغی زمانده بو دوستکزی خلافته سز انتخاب ایتدکزمی شمدی بندن اعراض ایتمك صورتنی قبولکزده کورنن تلون وثباتسزلغك شیندن نفسکزی محافظه لایق دکلیدرمی آنده ایراد ایلدکلری خطبه‌دن علینك جانی صقیلوب حدتله جواب ویردی اندن صکره عثمان ینه کلامه آغاز ایدوب واقعا بندن اول خلافت ایدن ایکی دوستم اقربارینی قایرمقدن چکنندیلر انجق رسول الله علیه السلام اهل قرابتی قایررلردی بنده کثرت عیاللری سببیله ضرورت چکمکده اولان اقربامه اعانه ایلدم اکر خطا ایتدم اعتقادنده ایسه‌کز انلردن استرداد ایدرم دیدی بو سوز اوزرینه حاضر اولانلرك خاطرلری مطیب اولوب چکیلوب کتدیلر معاویه بو مجلسك صوکی وخیم اوله‌جغنی حس ایتمکله عثمانه بوندن صکره

ظهور ایده‌جك تهاجمك دفعنه قادر اوله‌میه‌جقسین
شامه برابر كیده‌لم ظهور ایدن فتنه‌نك شدائدینی
اورادن دفعه چالشمق مثمر اولور دیدی بن جوار
رسول اللهدن اوزاق كیده‌مم دیدیلر اویله اولنجه سنی
محافظه ایده جك عسكر ترك ایدوب بن كیده‌یم دیدی
بن رسول اللهك قونشولرینی حال مضایقه‌یه قویه‌مم
الله تعالی‌نك مقدوری هر نه ایسه اكا راضیم دیدكلرنده
معاویه اویله ایسه بو خلق سكا قیه‌جقلردر بو فتنه‌یه
مقاومت ایده‌میه جكسین دیوب بعده علی وطلحه وابن
زبیر رضی الله تعالی عنهم نزدلرینه اوغرایوب خلیفه‌نك
محافظه سنی اصمارلدی و وداع ایدوب شامه كتدی
بو خلالده ولایتلرده بولنان ارباب بغی وفساده مدینه‌ده
بولنان عثمان دشمنلری مكتوبلر كوندروب خلیفه
سزی هر نقدر جهاده سوق ایتدیسه ده جهاد مدینه‌ده‌در
بورایه كلكز دیه‌رك برطاقم مهیج فساد سوزلر یازدیلر
اوتوز بش سنهٔ هجریه‌سی حج موسمی تقرب ایتدیكندن
حج وسیله‌سیله شهر شوالده مصر وكوفه وبصره‌دن
بیكر كشی چیقوب بصره اهالیسی مدینه‌یه اوچ مرحله
مسافه‌ده اولان ذاخشب نام موقعه وكوفه فرقه‌سی
اعوص نام محله ومصر شرذمهٔ شرذمه‌سندن برمقداری
كوفه اهالیسیله برلشوب دیكرلری ذی المروه نام موقعه

ایندیلر بو فرقه‌لرك هر بری اصحاب رسول الله صلی الله
علیه وسلمدن برینك خلافتنی مراد ایدوب بصره‌لیلر
طلحه وكوفه‌لیلر ابن زبیر ومصریلر علی خلافتنه
مائل اوله‌رق مملكتلرندن چیقوب جوار مدینه‌یه كلدیلر
علی كرم الله وجهه بونلرك مرادنه كسب اطلاع
ایلدكلرندن مقر خلافتی فتنه‌دن محافظه قصدیله
برمقدار عسكر جمع ایلیوب خلیفه‌دن بالاستیذان خارج
مدینه‌ده احجار الزیت دیمكله معروف اولان موقعده
اردو قوروب اوغلی حسنی عثمان رضی الله تعالی عنهك
محافظه سیچون اجتماع ایدن فرقه‌یه التحاق ایچون
كوندردی نزع خلافت ایچون كلان فرقه‌لرك كبارندن
برقاچ كشی والیلردن شكایت ایچون مدینه‌یه دخوله
رخصت استیوب مصریلر علی كرم الله وجهه‌یه كیدوب
بث شكوی وخلافتی قبول ایلملرینی رجا ایلدكلرنده یوزلرینه
باغروب (ذی المروه) و (ذی الخشب) و (الاعوص)
عسكری لسان رسول ایله ملعون اولدقلرینی صلحاء
اصحاب بیلورلر دیوب كیرو یه طرد ایلدیلر وطلحه
وابن الزبیره كیدنلره دخی مشار الیهما عینی علی كبی
حدیث شریفی بیان ایلیوب رد ایتدیلر بونلر اصحاب
رسول اللهك موافقتندن مأیوس اولوب فرقه‌لرینه
عودت ایدنجه مدینه‌ده اولان هوادارلری مقصده

وصول ایچون حیل ودسائس ارتکابنه و تزیید شماتته
اتمام ایدرك جمعیتله علی رضی الله عنهك نزدینه
کیدوب عثمانك اهل قرابتنه مغلوبیتنی وانلرك اهالی یه
جور واعتسافنی بیان وعزللرینی طلب ایدرك خلیفه نك
دخی بوندنبویله بومقوله افعالده بولنمیه جغنه اخذ میثاق
خصوصنی ملحانه ابرام ایلدکلرندن علی نزد خلیفه یه
کیروب اهالینك تکلیفلرینی بیان ومنعا للفساد مسجد
شریفده بویله بر تعهدك اعلاننی رأی ایدرك خلیفه یه
قبول ایتدردی خلیفه مسجد شریفه کیدوب مجمع
انامده قصورینی اعتراف واهل قرابتنی اوچ کونه دك
مناصبدن تبعید ایده جکنی تعهد ایتدکده مروان
اظهار ضعفك نتیجه سی وخیم اوله جغنی درك ایتدیکندن
اکر ایش جبر وشدته مفضی اولورسه بنی عبد منافك
کثرت واقتدارینی بیان ایله مخالفلرك دوچار اوله جغی
مغلوبیتدن بحثه تصدی ایلدی خلیفه مروانه عنف
ایله معامله ایدوب سوزینی کسدی وانك اوزرینه مجلس
طاغلوب هرکس یرلو یرینه عودت ایلدیسه ده اوچ
کون مرور ایدوب تعهدلر اجرا اولنمدیغندن اهالی
خلیفه نك خانه سنی قوشادوب نقض عهد ایله اتهام
ایلدیلر اوخلالده مروان ینه اهالی یه تهدید آمیز
سوزلر سویلمکله اهالی طاقیله علی نزدینه کیدوب

شکایت ایلدکلرنده علی خلیفه نك تکرار یاننه کیدوب
فتنه تسکین اولنمش ایکن مروانك اهالی یه بومعامله سی
یکیدن فتنه نك اویانمسنه باعث اولوب بو حریص جاه
اولان آدملرك نصیحتیله عمل ایدرسین سکا صداقت
وبین الاسلام منع شقاقه سعی ایدن دوستلریکك سوزینی
دکلمزسین بن ارتق بو ایشه مداخله وتوسطدن چکدم
دیوب مفارقت ایلدیسه ده خلیفه یی محافظه یه سعیدن
کیرو طورمیوب حسن رضی الله عنهی عثمانك قپوسندن
آیرمدی مروانك حرکتی فتنه یی تشدید ایلدیکی تعین
ایدنجه خلیفه استمداده مجبور اولدی انجق علی وسائر
کبار اصحابك نصح وزجریله محللرینه عودت ایدن
جماعات تکرار مدینه یه عودت ایلیوب علی وطلحه
وابن زبیر نزدینه کتدیلر علی یی کوردکلرنده نیچون
دوندکز دیدی مصریلر مصره کیتمکده اولان برساعینك
النده قتلمز ایچون خلیفه نك بر مکتوبنی طوتدق دیدیلر
بصره وکوفه لولر سزنده اوزاق محللرده ایکن نو وقت
خبرلشوب برندن مدینه یه دوندکز دیوب دوزمه
بر شکایت اولدیغنه ایما ایدنجه بز بوآدمی بوندن صکره
خلافتده قبول ایتمیز دیدیلر بصره وکوفه فرقه لری
دخی طلحه وابن زبیره عینیله ایراد مقال وهمان خلیفه نك
محاصره سنه استعجال ایتدیلر انجق برقاچ کون ناسی

خليفه نك خلفنده صلاتدن منع ايتيوب جمعه كونى عثمان
خطابته ابتدار ايدوب اى جماعت والله صلحاى امت
بيلورلر كه سزك ملعون اولديغكز لسان رسول الله ايله
بيان اولنمشدر خطاكزى صواب ايله محو ايدكز ديديلر
اصحاب كرامدن محمد بن مسلمه اياغه قالقوب بن بو سوزه
شهادت ايدرم ديينجه اهل طغيان مشار اليهى اقعاد
ايلديلر بعده زيد بن ثابت دخى قيام ايله شهادت ايتمك
اوزره ايكن زجر ايدوب آنى دخى اوتورتديلر و اهل
مسجدى طاشه طوتوب نمازدن منع و مسجددن دفع
ايليوب اتيلان طاشلردن عثمان دخى مصاب اولوب يره
دوشدى بعده طوزانوب خانه سنه كيردكده حصارى
تشديد و صويى بيله يساغ ايلدكلرنده على كرم الله
وجهه روم و فرس خلقيله محاربه ايتديكمز زمانده
بيله صويى مباح ايدرلردى بونلر نه انصافسز ظالم
آدملردر ديوب برقاچ قربه صو كوتوروب عثمانك
خانه سنه ادخال ايلديكى كبى امهات المؤمنين دن
بعضيلرى و اصحاب كرامدن بعض ذوات يول بولوب
صو ويرلردى اهل طغيانك خلع خليفه يه سبب
اتخاذ ايتدكلرى اموردن الك زياده اعتنا ايتدكلرى
مكتوب ماده سى اولمغله على بعض اصحاب كرام
و مخالفلردن برقاچ كشيله عثمان نزدينه كيدوب سؤال

ايلدكده بويله بر مكتوب يازمديغنى يمين ايله تأكيد
ايلدكده على و رفيقلرى دفعة تصديق ايلديلر انجق
اهل خلاف مهر عثمانك اولديغنى ايراد ايتديلرسه ده
آندن دخى خبرى اولمديغنى بيان ايليوب اهل خلاف
مهر سنك اولمسه بيله مادام كه مهر يكه تقليده دك خلق
جسارت ايده يورلر عجز كله خلافته اهل دكلسين مهر
سنك اولسون اولمسون عزلك لازم كليور ديوب برطاقم
ترهات ايراديله كويا اقامهٔ حجت ايتديلر بو مكتوب
حقنده اهل بغيك سوزى دخى مطرد اولمديغى جهتله
دوزمه برشى اولديغنده شبهه م يوقدر بوندن صكره
اهل فساد خليفه يى عزله عزم ايدرك اعمال شدائده
انهماك ايدوب خانهٔ خليفه يه جبراً كيرمكه اقدام
ايتديلرسه ده حسن بن على كرم الله وجهه و ابن عباس
و انلره تابع اولان اصحاب كرام و اقرباء متعلقات خليفه دن
دار خلافت قپوسنده مجتمع اولانلرك مدافعه سى منعه
قادر اولمدقلرندن وراى خانه ده بعض اماكنى ضبط
ايله ديوارلرى آشوب محمد بن ابى بكر و اراذل عربان
و مصريلردن برجماعت كيروب خليفه يى احاطه ايلديلر
قپوده بولنان مار الذكر كرام بوره و سائر اهل انصاف
ايچروده كى وقوعاتدن بى خبر اوله رق قپويى مدافعه ده
مشغول ايديلر خانه يه كيرنلردن اوچ كشى بر بر

خليفه‌نك اوطه‌سنه كيروب استعفا ايلمسنی صورت تعنيفده تكليف ايتديلر والٓصكره ابو بكر رضی الله عنهك اوغلی محمد كيروب نوجهله ارتكاب شناعت ايلديكنی ونصورتله تخجيل ارلنوب اوطه‌دن چيقديغنی تفصيله حاجت كورمدم عاقبة الامر اهل غرضدن برطاقم سفها خليفه‌يه هجوم ايدوب هجرتك اوتوز بشنجی سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اون سكزنده شهيد ايتديلر ومنعه تصدی ايدن زوجه‌سی نائله‌نك پارمقلرينی كسديلر كه خليفه‌نك قانلی كوملكيله نائله‌نك كسلمش پارمقلری مؤخرا شامده تشهير اولنوب غصب خلافته آلت اتخاذ اولنديغی آتيده ان شاء الله ذكر اولنه‌جقدر خليفه‌نك شهادتنده كوله‌لرندن برقاچ كشی قاتللرندن ايكيسنی قتل ايله نائله‌يی محافظه ايتديلر بوندن صكره اهل طغيان طاقيله بيت الماله هجوم ايدوب يغما ايتديلرسه ده برچوق شی بوله‌مديلر حاصلی دار خلافت قپوسی اوچ نفر مقتول اوزرينه قپانوب اوچنجی كونده اچلدی وعثمانك جنازه‌سی چيقاريلوب اثنای راهده طاشلامغه حاضرلنمش اولان اهل بغی وعداوت علی طرفندن زجر اولنوب جنازه‌يی بقيع جوارنده حش كوكب نام محلده بلا غسل وكفن سائر شهدا كبی دفن ايلديلر كه جسد مباركنی

استيعاب ايدن بقعه بعده علی امريله بقيعه ادخال اولندی .

﴿ وقعه‌نك محاكمه‌سی ﴾

عثمان رضی الله تعالی عنهك قتلی بحثنده بعض مورخلر طرفندن ايما قلنان شبهات بی اصل واساس اولديغی تفصيلات سالفه‌دن معلوم اولور عثمانك عمری ممتد اولوب سن شيخوختده خليفه اولدی اقرباسندن نصب ايتديكی عمال وولاتك مناصب عاليه‌يه اهليتی اولمغله اكثريسی شيخين زماننده وبعضيسی رسول الله عليه السلامك وقت سعادتنده استعمال واستخدام اولنمشلردی كندی زماننده عراقينه والی نصب ايلديكی ابن عامرك دخی كفايتنه صحف سابقه‌ده ثبت اولنان وقايع شهادت ايدر انجق بنی اميه‌نك خصوصا ابو سفيان وامثالنك ظهور اسلامده بنی هاشم حقنده روا كورد كلری اذا وازدرانك قلوب بنی هاشمك اكثرنده تأثيری باقی اولديغندن دولت اسلاميه‌ده بونلرك تفوقنی چكه‌مدكلری كبی بنی اميه‌نك دخی زمان جاهليتده عرب بيننده اولان مزيت وحيثيتلری زمان سعادت رسالت تباعد ايتدكجه رجعت ايلكده اولمسی وبعده وبعده سوريه وعراقينده وبلاد سائره‌ده متواليا

وقوع بولان حروب ومغازيده وسالف الذكر طاعون عمواسده كبار اصحاب رسول اللهك اكثريسى دار آخرته انتقال ايتملرى اسلام اراسنده شورش واختلالك تولد وظهورينه باعث اولدى وبونك تداركى چاره‌سنه مقتدر اوله‌جق كيمسه قالمدى على وطلحه وابن زبير رضى الله تعالى عنهم بو فتنه‌نك منعنه هرنقدر سعى ايتديلرسه‌ده مثمر اولمدى اهل حقد وكينك مكرى بو ذوات مقدسه‌نك مقاصد شريفه‌سنه حائل اولدى مؤخراً على ومعاويه بيننده ظهور ايدن اختلاف ايله خلافتك غصبنه عثمانك شهادتى بر مقدمهٔ مؤثره اولديغنه شبهه اولمز بناء عليه بويله بر نتيجه‌نك استحصالنه بنى اميه طرفندن غفلت اولنمديغنه ذاهب اولمق بجا دكلدر بلغاى شعرادن نيچه‌لرى نهايت درجه‌ده مؤثر مرثيه‌لر انشاد ايدوب بنى اميه‌يى اخذ ثاره تشويق ايلديلر وعلى بن ابى طالبك نصرت عثمانه مبالات ايتمديكنى صراحةً ذكر ايلديلرسه‌ده سياق اخبار قوللرينى تأييد ايلمز زيرا مدينه‌ده فسادك ظهورى كوندنبرو على كرم الله وجهه منع فساده ودفع اشراره سعى ايدوب شهرلردن كلان اهل طغيانى رده موفق اولمشلر ايكن مصره يازلمش اولديغى ادعا اولنان مكتوب وسيله‌سيله محللرينه عودت ايدن اهل

عصيان رجعت ايدوب فتنه شدت بولدقده اوغللرى حسنى وابن عباسى دار خلافتك محافظه‌سنه تعيين ايلدى بونلر مؤخراً دار خلافته اولان هجوملره سلاح ايله مقابله ايتديلر عثمان رضى الله تعالى عنه اهل طغيانك كثرتنى ومستحفظلرك مقاومت ايده‌ميه‌جكلرينى حس ايتدكده حسن بن على رضى الله عنهما پدريكه قلبى سنك ايچون نه درجه‌ده اضطراب واختلاجده اولديغنى بيلورم الله عشقنه پدريكك نزدينه كيت ديدى وديكرلرينه دخى محللرينه كيتملرينى امر ايلديسه‌ده حسن فداى جان ايدنجيه‌دك قپودن آيرلميه‌جغنى بيان ايله محاربه‌يه دوام ايلدى عثمان حسنك ابتلاسنه صبر ايده‌ميوب سرايك قپوسنى آچوب معيتنده اولانلرله برابر ايچرويه الدى اوحالده اهل طغيان قپويى قيرمغه مباشرت ايلديلر قيرمق قابل اولمينجه آتش ياقوب قپويى اشعال ودار خلافته دخوله اقدام ايلديلرسه‌ده داخلدن حسن ومعيتى رجالنك مقاومتيله تعويق اولندقلرنده بر وجه بيان سالف خانه‌نك ارقه‌سندن دخى بر طاقم اوباش كيروب قپو طرفنده اولانلر مشغول مدافعه ايكن عثمانى شهيد ايتديلر على بالنفس مدافعه ايتديسه‌ده جكرپاره‌سى حسن ايشك نهايتنه‌دك بذل حيات ايلدى اكر عثمان رضى الله تعالى عنه عليك نصيحتيله عامل اولوب مروان وسائر اهل

قرابتنك هواسنه اتباع ايتمامش اوليدى دفع فساده بالنفس على دخى بذل جان ايدردى عثمان رضى الله تعالى عنه ظهور اسلامدن خلافته انتخابى كوننه دك نصرت اسلام يولنده مالاً وبدناً وقوع بولان مساعئ جميله‌سى متفق فيه اولمغله ايضاحه حاجت كورهمم انجق سن شريفلرى سكسانى تجاوز ايتمكله حريص رياست اولان بنى اميه كبارينك مقاصدينه مانع اوله‌جق قوهٔ دافعه‌نك فقدانيله ذاتاً دخى لين جانب و فرط حيا ايله متصف اولدقلرندن بو فسادك تداركنه مبادرتدن عاجز قالدى مروانك اخطاريله شام وبصره وكوفه‌دن استديكى امداد هرنقدر كسدرمه يوللردن شتاب تام ايله حركت ايتمش ايسه‌ده انلر اثناى طريقده ايكن عثمان شهيد اولوب بولندقلرى محللردن عودت ايلديلر .

عثمان رضى الله تعالى عنه‌نك نسب وقيافتى

عثمان بن عفان بن ابى العاصى بن امية بن عبدشمس ابن عبد منافدر بوندن اوته‌سى كتب انسابه حواله اولنمشدر عثمان اورته بويلى كنيش كوكسلى واوموز باشلرى قالنجه ايدى لونى اسمر اولوب وجه مباركلرنده چيچك خسته‌لكى اثرى كورنوردى وباشى صاچدن عارى ولحيهٔ سعادتلرى صيق واوزون ايدى .

على رضى الله تعالى عنه‌نك بيعتى

عثمان بن عفان قتل اولندقده طلحه و زبير ومهاجرين و انصاردن برچوق ذات على رضى الله عنه‌ك خانه‌سنه كيدوب سكا بيعت ايتمكه كلدك ديديلر على بار خلافتى تحملدن استنكاف ايدوب سزه وزير اولمغى امير اولمغه ترجيح ايدرم هركيمى خلافته لايق كوررسه‌كز سزه تبعيت ايدرم ديدكده جمله‌سى تكليفك قبولنه اصرار و على يه غلبه ايلدكلرندن قبوله ميل ايدوب مسجد شريفه كوتورديلر ابتدا طلحه و زبير بيعت ايدوب بعده مهاجرين و انصار بيعت ايلديلر انجق انصار ومهاجريندن بعض كبار بيعتدن امتناع ايليوب سعد و ابن عمر بيعته جلب اولندقلرنده عموماً ناس بيعت ايتدكجه بيعت ايتميه‌جكلرينى بيان ايلملريله ابن عمردن كفيل طلب اولندى كفيل ارائه‌سندن اظهار عجز ايتدكده اشتر قتلنى على يه تكليف ايتدى كفيلى بنم ديوب اطلاق وسعدى دخى تخيير ايلدى اندن صكره بنى اميه رجالى شام طرفنه توجه ايليوب نعمان بن بشير عثمانك زوجى نائله‌نك مقطوع پرماقلريله عثمانك قانلى كوملكنى آلوب دم عثمانى دعوايه كتدى بعض روايتده عثمانك شهادتنده خلافتى قبولدن كبار

اصحاب امتناع ایلدکلرندن اهل احتلال علی یی اجبار درجه سنه دك كیدوب قبول ایتدردکدن صکره طلحه و زبیره کرهاً بیعت ایتدردیلر درت آی صکره طلحه و زبیرجه علیدن رخصت طلب ایدوب آتیده تفصیل اولنه جغی اوزره او خلالده وقعۀ جمل اعجوبه سی آیینۀ درانده صورتنمای ظهور اولمغله طلحه و زبیر حقنده بعض اراجیف تولد ایلدی علی کرم الله وجهه عقب بیعتده مناصب عالیه ده بولنان بنی امیه رجالنك عزلنی تصمیم ایلدیکی مغیره نك مسموعی اولدقده نزدینه کیدوب اسلام بیننده ظهور ایتمش اولان اختلاف ائتلافه مبدل اولنجه و خلافت استقرار ایدنجه بو امرك تأخیرینی مقدمات مقنعه سردیله بیان ایلیوب علی رضی الله عنهی عزیمتندن صرفه مقتدر اولامغله صورت موافقت کوستروب حضورندن چیقارکن ابن عباس کلوب علی یی کوردی مغیره نك نه ایچون کلدیکنی سؤال ایلدکده ابتدا بنی امیه رجالنك خصوصاً معاویه نك عزلندن فراغت ایلمسنی تکلیف ایدوب بعده عزللرینه موافقت ایتدیکنی بیان ایلدی ابن عباس مغیره نك اولکی رأینی استحسان ایلیوب صکره کی موافقتی نفاق اولدیغنی ایراد و شمدیلك بونلرك عزلندن صرف نظرله آتیده ظهور ایده جك

حاله کوره معامله اولنمسنی بیاندن صکره بنی امیه حرص وطمع صحابندن اولوب اکر منصبلرنده بقالرندن امین اولورلرسه خلافته ایقاع مشکلات ایچون آلت ایتدکلری عثمان قتلی ادعاسندن فراغت ایده جکلرینی و اسلام بیننده اتحاد افکار حصولندن صکره بونلرك عزلی قابل اوله جغنی براهین عقلیه سردیله بیان ایلدی علی بنم ایچون حیله ودسیسه ایله ایش کورمك قابل دکلدر الهك یولنده بولنمقدن غیری آرزو وطلبم یوقدر دیدی بعده ابن عباس ای علی سن شجیع آدمسین انجق حرب وسیاست امورینی بیلمزسین سن کندی قولاغکله (الحرب خدعة) حدیثنی فم رسول اللهدن ایشتمدکمی دیوب برمرتبه دخی بو فکردن شمدیلك فراغت ایلمسنی مصرانه سویلمش ایسه ده کارکر اولمامغله یانندن چیقوب کیتدی بوندن صکره طلحه و زبیر برابر وسائر اصحاب و کبار طاقم طاقم علینك حضورینه کیدوب قتلۀ عثمانه اجرای قصاص ایلمسنی رأی ایلدکلرنده اهل طغیانك جمعیتلری منعقد بولندقجه بونك قابل اولمدیغنی بیان ایتدکده طلحه بصره و زبیر کوفه یه کیدوب قوت کافیه ایله عودت ایدرك ارباب فتنه یه غلبه ایله اجرای حدود الهیه موفق اوله جغنی و کندولری اقامۀ حدود

شرطيله بيعت ايتدكارينى سرد و اتيان ايلديلرسه‌ده
بو ارالقده بين المسلمين بر فساد عظيم حدوثندن
خوف ايلديكنى سويليوب موافقتدن امتناع
ايتمكله على‌نك اداره‌ٔ مسند خلافته عجزينه ذاهب
اوله‌رق طلحه و زبيرجه اذن استديلر و مغيره
مدينه‌دن چيقوب مكه‌يه كتدى اندن صكره على
معاويه‌نك شام واليلكندن عزلنه تشبث و ابن
عباسى جلب ايدوب ولايتى كندوسنه تكليف ايتدكده
معاويه‌دن خوف ايتديكنى ايراد ايدرك استنكاف
ايتمكله شامه سهل بن حنيفى وبصره‌يه سهلك برادرى
عثمانى وكوفه‌يه عمارة بن شهابى و يمنه عبد الله بن
عباسى و مصره قيس بن سعدى والى ايدوب يوله
چيقديلر سهل بن حنيف تبوكه واردقده شام عسكرندن
بر فرقه‌يه ملاقى اولوب شام واليسى اولديغنى بيان
ايلدكده عثماندن غيريسى سنى كوندرمش ايسه عودت
ايله ديه‌رك ارائه‌ٔ روى مخالفت ايتملريله مدينه‌يه
دوندى عثمان بصره‌يه وصولنده اهاليدن بر فرقه
اطاعت ايدوب ديكرلرى موافقتى عاقبت امرك تعيننه
تعليق ايتديلر عماره كوفه‌يه كيردكده طليحه
ابن خويلده ملاقى اوله‌رق اهالى ابو موسى‌يى دكشمك
ايستمزلر مدينه‌يه دونمز ايسه‌ك بوينكى كسرم

ديوب اظهار شدت ايلمكله عماره دخى عودته مجبور
اولدى و عبد الله بن عباس يمنه واروب سلفى يعلى بن منيه
جبايت ايتمش اولديغى مالى الەرق مكه‌يه طوغرى
كتدى وقيس بن سعد مصره كيدركن ايله‌ده بر فرقه
عسكره راست كلوب سن كيمسين ديدكلرنده عثمانك
دمنى طلبه كلدم ديوب مصره وصولنده اهالينك
بر طاقمى اطاعت ايليوب ديكرلرى تأنى ايلديلر واليلردن
كيمنك رجعتى و كيمنك حال تذبذبده بولنمسى خلافتى
ترديد وضعفه دوشروب على كرم الله وجهه هنوز
مدينه‌ده بولنان طلحه وزبيرى نزدينه جلب ايله حال
حاضرى بيان ايلدى على كوفه والئ قديمى ابو موسى‌يه
مكتوب كوندروب كوفه‌نك حالنى سؤال ايتدى بيعت
ايدنلرله امتناع ايلينلرى وسائر احوالى يازوب كوزيله
كورمش كبى خليفه‌يى مطلع ايلدى و معاويه‌يه دخى
بر مكتوب كوندروب عثمان رضى الله عنه قتلندن اوچ
آى صكره قبيصه ايله مهرلى بر ظرف ايچنده بر كاغد
ارسال ايدوب اوزرينه معاويه‌دن على‌يه يازلمشيدى
وقبيصه‌يه بعض تبليغات شفاهيه توديع ايتمش ايدى
قبيصه مدينه‌يه وصول ايله على حضورنه چيقوب
ظرفى تسليم ايلدى مهرى چوزوب كاغدى چيقاردقده
بر حرف يازلمامش بياض كاغد اولديغنى كورنجه

قبصه‌یه بونه حالدر وشامده نه اولیور دیدی شامده
امنیت واردر ومنبرده معلق اولان عثمانك قانلی كوملكی
آلتنده اغلر وقصاص ایستر التمش بیك شیخ اجتماع
ایلشدر دیدی علی یاربی عثمانك قانندن تبرئه ذمت
ایدرم عثمانك قاتللری شمدیلك نجات بولمش ایسه‌ده
انلرك مشیتیله جزادن قورتیلمزلر دیوب حالی متغیر اولنجه
یمن عسكرندن سبئیلر كوپكلرك مرسولی كوپكی قتل
ایدكز دیه‌رك باغردیلر علی هیجانی تسكین وكلان
كاغدی كتورنه رد ایدوب اعاده ایلدی وشام اوزرینه
عسكر تعیننه عزم ایتدی اهالیٔ مدینه رأی خلیفه‌یی
اكلامق ایچون علینك محب ومقربی اولان حنظلهٔ
التیمی‌یی كوندروب برساعت قدر مكالمه‌دن صكره
محاربه طلبنده اولدیغنی بیان ایتدكده بوامر مهمك
برزمان تأخیری دها خیرلو اوله‌جغی حنظله جانبندن
ایراد اولنمش ایسه‌ده قبول اولنمدی بوحالده طلحه وزبیر
رضی الله عنهما مقدمجه استحصال ایلش اولدقلری
مأذونیت اوزرینه چیقوب مكهٔ مكرمه‌یه كتدیلر علی
رضی الله عنه اهالی‌یه جنكه حاضرلنمغلرینی امر ایلیوب
اردو ترتیب وتعبیه‌سیله مشغول اولدی محمد بن
حنفیه‌یه لوایی تسلیم ایدوب میمنه‌یه عبدالله بن عباسی

ومیسره‌یه عمروبن ابی سلمه ومقدمة الجیشه ابوعبیده‌نك
برادرزاده‌سی ابا لیلی‌یی نصب ایلیوب عثمان اوزرینه
خروج ایدنلردن كیمسه‌یی مأمور ایلمدی ومدینه‌یه تمام بن
العباسی ومكه‌یه قثم بن العباسی استخلاف ایلیوب مصر
وكوفه وبصره والیلرینه یازوب حربه حاضرلنمغلرینی
امر ایلدیسه‌ده بوخلالده مكه‌دن مخالف خبرلر ظهور
ایتمكله شام محاربه‌سی تهیأتی تأخر ایتدی .
عثمان رضی الله تعالی عنهك قتلی ظلم محض اولدیغی
وعلی كرم الله وجهه‌نك دم عثماندن برائت ذمتی
تفصیلات سابقه‌دن تبین ایتمش ایسه‌ده دها واضح
برصورتله بیان ایده‌لم عثمان اللهك رضاسنه ومحمد علیه
السلامك سننه مخالفت ایلمدی اقرباسنه زیاده رعایتله
اهل غرض عثمانی اتهام ایتدیلر سطور سالفه‌ده بیان
اولندیغی اوزره بوبابده ویردیكی جواب صحیحاً مقتدر
زمان رسالتده وشیخین خلافتنده بنی امیه رجالی
كفایتلری جهتله مناصب عالیه‌ده استخدام اولنوب
اثبات اهلیت ایتدیلر وابن عامر ایران ارتدادنده یمن
ارتدادنده خالد بن ولیدك ایتدیكی خدمته مقابل یارارلقلر
كوستردی عثمانك مروان حقنده اولان رعایتنده دخی
مصیب اولدیغنده یزیددن صكره بین المسلمین ظهور ایدن
اختلاف وفسادی دفعه واسلامی دائرهٔ اتحاده جلبده

مروانك حسن تدبير واقدامى شهادت ايدر ان شاء الله
تعالى آتيده صره سنده تفصيلا بيان اولنور . على يه
كلنجه آنفاً بيان وايضاح اولنديغى اوزره بنى اميه نك
مناصب عاليه نيلنه بنى هاشم واهالئ مدينه نك عدم
تحملى اطراف ممالكده ظهور اختلافه سبب اوله رق
وقوع بولان مهاجمه لره مقاومت ايچون عليك الندء
برآلت مؤثره قالماشيدى وعثمانك كمال حلم وحياسنه
منضم اولان كبرسنى فتنه نك جسامتنه سبب اوله رق
وقعهٔ فجيعهٔ قتل عثمان ظهور ايلدى على بو فساده
كيمله مقاومت ايده بيلوردى كندى عشيرتى اولان بنى
هاشم عثماندن منحرف اولمشيدى اهالئ مدينه يعنى
انصار واوغللرى دخى بنى هاشمدن زياده كوجنمشلردى
زيرا بونلر مهاجرينى ايوا ودينه نصرت ايتدكلرى
جهتله بدايت دين اسلامده خلافه كبر اولان بنى اميه
اوزرينه كندولرنده حق رجحان كوررلردى سقيفه
بيعتنده اولان حركتلرى بو مسئله نك حلنده ضمان كافى
دكليدر على نك النده نه قالدى يالكز اولادى واقرباسى
دكليدر اوغلى حسنى وعمى زاده سى عبداللهى وسائر
اهل قرابتنى عثمانك محافظه سيچون فدا ايتديمى وانلرده
مدافعه ده بذل جان ايلديلرمى بونده كيمسه نك شبهه سى
وارميدر اويله اولنجه على نك دم عثماندن برائت

ذمتى واضح وحقيقة حكم راجحدر .

﴿ وقعهٔ جمل ﴾

على رضى الله عنهك واليلر وخصوصاً معاويه نك
عزلنده اصرارى ونصيحت ايدنلرك سوزينى اصغا ايلماسى
بين الاسلام افتراقه باعث اوله جغنى طلحه وزبير تيقن
ايتدكلرى جهتله سطور سالفه ده بيان اولنديغى اوزره
حج وسيله سيله مكه طرفنه صاوشملرينه سبب اولمشيدى
بونلر مكه يه واصل اولدقده قتل عثماندن طولايى
اهالى هيجانده اولديغى كوروب اسلام اراسنده
اختلال وقتال وقوعندن تحاشى ايدرك اصحاب كرامدن
عامه نك مقبولى بر ذاته بيعت ايلمك لزومنى تيقن ايلدكلرندن
وبو امرك حصولنه ايراث سهولت ايدر ظنيله
امير المؤمنين عايشهٔ صديقه يى داخل اتفاق ايدوب
مكه وحواليسندن اجتماع ايدن براوچبيك كشى ايله
مدينه يه طوغرى متهيئ حركت اولدقلرى عليك
مسموعى اولدقده مدينه اهاليسنى مقابله يه تشويق ايلدى
انجق مدينه اهاليسى فتنه نك يومسندن احتراز ايدرك
موافقتده تأنى وحركتده ارائه توانى ايتمكله على عمر
رضى الله تعالى عنهك اوغلى عبداللهه مراجعت
ايدوب اول دخى اهل مدينه دن اولديغى جهتله اهاليدن
آيرلميه جغنى بيان ايتدكده عليهنده خروج ايتميه جكنه

كفيل ايستدى كفيل اعطاسندن دخى امتناع ايتديسه ده
عليهنده خروج ايتميه‌جكنه سوز ويردى و بعده
مدينه‌دن چيقوب كيتدى عبد الملك شامه كيتديكى شايع
اولوب على طرفندن عقبكيرلر تعيين اولنديسه ده
ادراك ايتمديلر عبد الملك مدينه‌دن مفارقتى اهالى بيننده
هيجان عظيمه باعث اولمش ايكن خروج ايتميه‌جكنه
اولجه سوز ويرمسى وشامه كيتميوب مكه‌يه كيتديكى
استخبار اولنمسى على‌يه بو جهتدن موجب اطمئنان
اولمغله طلبدن فراغت و مكه اوزرينه حركته
حاضرلنوب كندوسنه موافقت ايدنلرله يوله چيقدى
مكه اهاليسى دخى عايشه و طلحه و زبيرى پيشوا
وقتل عثمانده مدينه‌يى ترك ايدن كبار بنى اميه‌دن سعيد
ابن العاصى و وليد بن عقبه و مدينه واليسى عبد الله بن
عامر و يمندن عزل اولان يعلى و بصره واليلكندن
انفصال ايدن ابن عامر برابر كتوردكلرى اموالى
حصول مقصده بذل ايدرك جمله‌سى برابر مدينه اوزرينه
حركت ايلديلر وعايشه ايچون بر رأس توانا دوه مبايعه
ايدوب بندرديلر بعده على‌نك مدينه‌دن قوهٔ كافيه ايله
حركتى مسموعلرى اولدقده طلحه و زبير و يعلى و مكه
واليسى عبد الله بن عامر وسابقا بصره واليسى ابن عامر
بر يره كلوب قدح زناد مشورت ايلدكلرنده ابن عامر

بصره‌يه كيدلديكى حالده كندوزينه عونه بولنه‌جغنى
ايراد وسائرلرى بو رأيى استحسان ايدرك مدينه يولندن
بصره سمتنه انحراف ايلدكلرنده عايشهٔ صديقه ايله
برابرجه كتمش اولان امهات المؤمنين بكا ايدرك عايشه‌يه
وداع ايلدوب آيرلديلر بو خبر على‌نك مسموعى
اولدقده محظوظ اولوب كوفه‌ده رؤسا واهل رأى
وتدبيردن خيلى كشى واردر بونلرك بطلان ادعالرينى
درك ايدوب بزه اعانه ايدرلر ديدى بونلر بصره سمتنه
حركت ايلديلر مكه‌دن چيقمزدن مروان بن الحكم
طلحه و زبيرك نزدينه كيدوب سز دم عثمانى طلب
ضمننده خروج ايديورسكز مناسب اولان خلافتى
عثمانك اوغللرينك برينه ويرمكدر ديدكده طلحه
مهاجريندن مسن ذاتلرى كيروده براقلدى اولادلرينه‌مى
ويره‌لم بو اوله‌مز ديديلر اندن صكره زبير وطلحه‌نك
اوغللرينى بولوب بو ايشده موفقيت اولورسه خلافتى
كيمه ويررز ديدكده هر برى كندى پدرنى سويلدى
عايشه بو سوزلرى ايشتدكده اسلام ارهسنه افتراق
القاسنه سعى ايديورسين بو فساددن واز كچ ديه‌رك
مروانه خبر كوندردى مروان احباسنه بن بو منصبى
بنى عبد مناف رجالى الندن چيقرمق ايستدم اوله‌مدى
ديدى (بنى اميه رجالنك بو ايشده غرضلرى هر جهتده

كوريور) بونلر مكه‌دن چيقوب حوأب نام موقعه تقرب ايلدكلرنده حوأب كوپكلرى حولمغه باشلاينجه عايشه دوه‌سنى چوكردوب بن بورادن عودت ايده‌جكم رسول الله عليه السلامك يانده سائر زوجات ايله برابر بر كون مصاحبت اولنوركن (ليت شعرى ايتكن تنبحها كلاب الحوأب) ديديلر يعنى سزدن قنغيسنه حوأب كوپكلرى حوايه جقدر بيلسم بو حديث شريفى روايت ايدوب قافله‌يى بر كون موقع مذكورده توقيف ايلدى ايرتسى كونى على الصباح على يتشدى ديه‌رك قافله ايچنده بر تلاش ظهوريله بصره يولنى طوتوب حركته اقدام ايلديلر بصره‌يه تقرب ايلدكلرنده عمير بن عبد الله التميمى‌يه ملاقى اولديلر عميرك رأيله عايشه سابق بصره واليسى عبد الله بن عامرى بصره اعيانه كوندروب واحنف بن قيس وسمره كبى بعض رجاله كاغدلر يازوب بيان حال ايلدى وكندوسى حفين نام محلده جوابه منتظرا اقامت ايلدى بو خبر بصره ايچنده شايع اولدقده على طرفندن بصره‌يه والى نصب اولنمش اولان سالف الذكر عثمان بن حنيف عمران بن حصين وابا الاسود الدولى‌يى كوندروب نه مقصدله كلدكلرينى عايشه‌دن سؤال ايلديلر مدينه‌ده ظهور ايدن احوال واهوالى وبين الاسلام تحدث ايدن غوغا وافتراقى عمومه اعلان

ايله بو فسادك اصلاحى نه‌يه متوقف ايسه اتحاد ايله تداركى اسبابنى اتخاذه كلدم ديدى اندن صكره طلحه و زبير نزدينه كيدوب بصره‌يه قدوملرينك سببنى صورديلر دم عثمانى طلبه كلدكلرينى سويلدكلرنده سز على‌يه بيعت ايتمدكزمى ديديلر قليج بويغزده ايكن ايتدك عثمانك قاتللرينك اخذينى على‌يه تكليف ايلدك قبول ايتمدى ديينجه بصره‌يه عودت ايليوب والى‌يه بيان حال ايلديلر بصره واليسى اعيان و رجال مملكتى جمع ايليوب مشورت ايلدكده بعضيلرى على‌نك امرى كلنجه تأنى ايلمسنى و بعضيلرى صلح اولنمسنى ايراد ايلمشلرسه‌ده على كلنجه‌يه‌دك مدافعه ايده‌جكديه‌رك سلاحنى طاقوب اهالى‌يى محاربه‌يه دعوت ايلدى ايكى طرف دائرهٔ حربه كيروب و عايشه فرقه‌سنه بصره اهاليسندن عثمان شهيد طرفكيرلرندن بر فرقه التحاق ايدوب ابتدا طرفين طاش آتشديلر صكره‌دن اعمال سلاح ايدوب شديداً محاربه ايلديلر جدال قتاله مبدل اولوب ظلمت شب حيلولت ايدنجه‌يه‌دك ايكى طرف محاربلرى ثبات ايليوب آيرلديلر ايرتسى كون طرفين ميدان حربه كيروب عايشه طرفنده اولانلر عثمانك قتلنده على‌نك مدخلى اولديغنى ادعا ايله طلحه و زبير بيعتده كرهى ادعا و بصره عسكرى رجالى اقامهٔ دلائل ايله

بیعتك طوعاً اولدیغنی وکندولری عثمانك قاتلی
اولمدقلرندن عایشه نك خروجی خلاف رضای باری
اولوب آنن قاتلرك مسؤلیتی کندولرینه راجع ایدوکنی
طویل وعریض خطبه‌لرده بیان وایراد ایلدیلرسه‌ده
منع قتاله هر ایکی طرفك بجتلری تأثیر ایتمدیکندن اوتوز
التی سنهٔ هجریه‌سنك ربیع الآخرینك اواخرنده نائرهٔ
حرب تکرار اشتعال ایدوب اخشامه‌دك شدتله محاربه
اولنوب طرفیندن جمع کثیر تجرع کأس هلاك ایدرك
آیرلدیلر بو جنکده بصره قائد جیشی حکیم و رؤسادن
ذریح مقتول اولوب فرقه رئیسلرندن حرقوص
اسیر اولمش ایکن فرار ایدوب بصره‌یه کیردی ٠
سطور سالفه‌ده طلحه و زبیرك مکه‌یه کیروب اهالی‌یی
هیجانده بولدقلری جهتله تبدیل خلافتله جمع کلمهٔ
اسلامی وسیله ایدرك عایشهٔ صدیقه‌یی پیشوا ایلدکلری
خبری علی‌یه واصل اولدقده اهل مدینه‌یی حربه
تشویق ایدوب نوجهله تثاقل و تأنی ایلدکلرینی
بیان ایتمشیدك قبائل عربدن ومهاجرینی وانصاردن
طقوز یوز نفر قدر برفرقه سفره حاضرلنوب
مدینه‌دن چیقمق اوزره ایکن عبد الله بن سلام
علی‌نك بنکی زمامنی الوب مدینه‌یی ترك ایدرسن
بر دخی حکومتك اعاده‌سی قابل اولمز دیدکنده

سائرلری ممانعت ایتسه رسول الله علیه السلامك
کزیده اصحابندندر دیدیلر علی اوتوز التی سنهٔ
هجریه‌سنك ربیع ثانیسنده یوله چیقوب ربذه نام محله
وصولنده عایشه و طلحه وزبیرك بصره‌یه‌دك کتدکلرینی
استخبار ایلدی و اوغلی حسن دخی موقع مذکوره
کلوب کورشدکده ایشك بیومسندن واسلام بیننده
اختلاف تحدثندن بحث ایدوب عثمانی محاصره
ایتدکلرنده مدینه‌دن چیقمکزی سویلدم اصغا ایتمدکز
عثمانك قتلنده قبائل عرب کلمدن بیعت قبول ایتمیکز
دیدم دکله‌مدیکز مکه‌ده ظهور ایدن اختلاف دفع
اولنجیه‌دك او یکزه چکیلوب عواقب اموره منتظر
اولمکزی اخطار ایتدم قبول ایتمدیکز ایشته شمدی
ایش بیودی وبین الاسلام قتال وافتراق ظهور ایلدی
دیدی علی کرم الله وجهه عثمان محاصره‌ده ایکن
بزی دخی احاطه ایتمشلردی چیقمق قابل دکلدی
عثمانك قتلنده قبول بیعتده تأنی اولنمش اولسه اهل
مدینه‌نك حقنی اضاعه لازم کلور ایدی رسول الله
علیه السلامك انتقالده حق خلافت بکا عائد ایکن
دیکرینه کچدی واندن صکره دخی ایکی کشی‌یه راجع
اولدی اوچنجیسنی غلو ایدوب قتل ایتدیلر بو دفعه
دخی صبر ایلمش اولسه‌م ینه تخلفی مأمول دکلیدی

اهالی طوعا بکا بیعت ایتمدیلرمی عثمان قتلنده مکه
اهالیسنك هیجاننه و طلحه و زبیرك خلع طاعتله
خروجلرینه قارشو کیم مقاومت ایده‌بیلیر دیدی .
یطرف طورمق و مدینه‌یی مخاطره‌ده براقمق قابل
ولامیه‌جغنی دیوب محمد بن ابی بکر و محمد بن جعفری استمداد
ایچون کوفه‌یه کوندردی و ربذه‌ده اقامت ایدوب
سلاحنی جلبه و اهالی‌یی سفره تشویقه آدم کوندروب
طی قبیله‌سندن برابر کیتمك ایچون کلان فرقه‌یی قبول
ایلدی مدینه‌دن کشف مقصد ایچون علی نزدینه
آدملر کلوب سفره تهیئك سببنی سؤال ایتدکلرنده
مرادلری اصلاح فساد اولوب بوکا مخالفت ایدنلری
اجبار ایده‌جکنی بیان ایتدی بعده یوله چیقوب ابو لیلی
ابن عمرو بن الجراحی مقدمة الجیشه رئیس ایدوب
کوندردی اسد وطی مواطننه وصولنده برابر حرکت
ایتملرینی استیذان ایتدیلر مهاجرین بو ایشه کفایت
ایدرلر سز موقعکزده قالکز دیدی و اوراده بنی شیباندن
برآدمه تصادف ایدوب کوفه والیسی ابو موسی‌نك
مشوارینی سؤال ایلدی صلحه مائل و حربدن متوقی در
دیدکده بنده ایسته‌دیکم صلحدر دیدی .

او برجانبدن عایشهٔ صدیقه کوفه و مدینه و یمامه

طرفنه مکتوبلر کوندروب خلقی خروجه دعوت
ایتدی .

کوفه والیسی ابو موسی بین الاسلام حدوث فتنه‌دن
تحاشی اوزره اولدیغندن امداددن امتناع ایلدی مدینه
اهالیسی دخی بو فکرده اولدقلرندن عایشه‌نك دعوتنه
اجابت ایتمدیلر .

علی (ذی قار) موقعنده ایکن بصره والیسی عثمان ابن
حنیف علینك نزدینه کلوب فریقین بیننده مقدمجه
وقوع بولان محاربه‌لری تعریف و یوزنده اولان جریحه
اثرینی کوستردکده حسن ابتلاسندن بیان محظوظیت
ایدوب دعای خیر ایلدیلر بعده سوزه آغاز ایدوب ای
عثمان بندن اول ناسك خیرلولری اولان ایکی ذات
استخلاف ایدوب کتاب و سنته اتباع ایله جمله خلق
انلره حسن اطاعت ایلدیلر بعده اوچنجیسی خلیفه
اولدقده خلق بیننده اطرادسزلق تحدث ایدرك
اندن صکره بکا بیعت ایلدیلر و طلحه و زبیر انلردن
ایدی شمدی نقض عهد و طاعت ایدوب مخالفتده
اصرار ایده‌یورلر دیدی و ایکیسنه بد دعا ایلدی .

بو خلالده کوفه اهالیسنی علی‌یه امداده دعوته کیدن
محمد بن ابی بکر و محمد بن جعفر معیتلرنده اولانلرله
برابر کوفه‌یه کیروب و ابو موسی‌یه ملاقی اولوب

علی یه امداده دعوت ایلدکلرنده بو خصوصده قیام دنیا وقعود آخرت ایچون فائده‌لیدر بز آخرتی دنیایه ترجیح ایدرز دیدی و سائر خلقی بیطرفلغه تشویق ایدوب مشار الیهما محمد و محمدك موفقیتلرینه مانع اولدیغندن محمد بن مشار الیهما ابوموسی یه شدتله خطاب ایدوب تعنیف ایلدکلریله ابوموسی سوزه آغاز ایدوب عثمانك بیعتی بیوندرغی حالا بنمه علینك بوینده‌در عثمانك قاتللرینه قصاص ایتمدن بشقه ایشه تشبث جائز دکلدر دیوب انلردن کلیاً اعراض ایلدی محمد بن ابی بکر ومحمد بن جعفر سعی وغیرتلری مثمر اولمیه‌جغنی کورنجه کوفه‌دن عودتله ذی قاره کلوب علی یه بیان کیفیت ایلدیلر .

ایش بویله اولنجه علی اشتری و ابن عباسی جلب ایدوب ابوموسی یی اقناع ایچون کوندردیلر ابوموسی بیطرفلق جهتنی اختیار و کوفه اهالیسی دخی رأی ابوموسی یه اتباع ده اصرار ایتدکلرندن اشتر وعبدالله عودت ایدوب علی یه بیان حال ایلدیلر .

علی رضی الله تعالی عنه ابوموسی یی اماله یه و کوفه اهالیسنی امداده تشویقه اوغلی حسنی وعمار بن یاسری کوندردیلر بونلر کوفه یه وصوللرنده طوغری مسجده کیروب حسنك مسجدده اولدیغی ابوموسی نك مسموعی

اولدقده همان مسجده شتاب و حسنی باغریسنه باصوب اظهار حنان ومحبت ایلدی بعده عمار بن یاسر ای ابوموسی امیرالمؤمنین علی یه تعدی ایدوب فجره یه التحاق ایلدك دیدی بویله بر فعلده بولنمدم دیدکده حسن سوزه آغاز ایدرب اویله ایسه نیچون کوفه اهالیسنی بزه اعانه‌دن منع ایدرسین بز بین المسلمین صلاح‌دن غیری نسنه آرزوسنده دکلز امیرالمؤمنین برشیدن خوف ایتمز دیدی دیدیککز صحیحدر لکن رسول الله علیه السلامدن ایشتدم قریباً بین المسلمین فتنه تحدث ایده‌جکدر سکونده اولانلر حرکتده بولنه‌جقلردن خیرلودر بز مؤمنلر قرنداشدر و مال وقانلری یکدیکرینه حرامدر دیدیلر بو حدیث شریف روایتندن عمار حدتلنوب ابوموسی یه اطالهٔ لسان ایلدی حضار بینده غوغا امارهٔ‌لری کورنمکله ابوموسی فتنه یی تسکین ایلدی اندن صکره قعقاع وزید بن صوحان کبی بعض امرا علی یه نصرت ایچون خلقی موافقته دعوت ایلیوب کوفه اهالیسندن طقوز بیك کشی موافقت ایدرك کیمی براً وکیمی نهراً امداده کتدیلر بو خلالده علی رضی الله تعالی عنهك مبعوثلریله ابوموسی بیننده آجی سوزلر وشدتلی حرکتلر ظهور ایدوب ابوموسی نك نصرتدن امتناعی تأثیردن قالدی بصره‌دن چیقان رجال

ذی قار موقعنه وصول بولوب علی یه ملاقی اولدقلرنده جمله سنی ترحیب وتلطیف ایدوب سزی دعوت ایدشم قرنداشلرمز اهل بصره ایله بیزی بولمق ایچوندر بنم قصدم حرب دکلدر مطلقا اصلاح حالدر قبول ایدرلرسه نه کوزل ایتدکاری حالده ینه صلاح ووفاقه دعوتده اصرار ایدرز ظلم وعدوانه مکب اولورلرسه چاره سز جبراً دائرهٔ صلاحه ادخال ایدرز دیه رك اصحاب رسول اللهدن بهادر قعقاع بن عمرو‌ی جلب ایدوب عایشه رضی الله تعالی عنهایه رسالتله کوندردی .

قعقای بصره یه وصولنده ام المؤمنین عایشه نك نزدینه کیدوب ای آنامز بو راره نیچون کلدکز دیدی اصلاح امت ایچون کلدم دیدی اویله ایسه طلحه وزبیری جلب ایدکز بیزده جریان ایده جك سوزلری ایشیدرسکز دیمکله عایشه خبر کوندروب ایکیسی برابر کلدیلر بهادر وعاقل قعقاع عایشه یه ایراد ایتدیکی سؤالی انلره دخی ایدوب عایشه کبی جواب ویردیلر اوندر دیدی عثمانك قاتللرینه قصاصدر دیدیلر عثمان اوزرینه خروج ایدنلردن بصره لی آلتیوز کشی قتل ایتدکز التی بیك کشی سزه غضب ایدوب وبصره دن چیقوب سزدن آیرلدیلر حرقوص بن زهیری اخذ ایتمك استه دکز التی بیك کشی

قدم مقاومته قالقوب محافظه ایدرك سزه قارشو طوردیلر دیکرلرینی دخی قتل ایده جك اولورسه کز ربیعه ومضر قبیله لری دخی آیاقلنوب اسلام اراسنده فساد عظیم تکون ایدر اصلاح دیدیککز بو میدر حاله باقمدر دینجه عایشه سنك بوند رأیك ندر دیدی ودائك دواسی فتنه یی تسکیندر فساد اصلاح اولنورسه عثمان اوزرینه خروج ایدنلرك حالی تباه اولور بوفرصتی اغتنام ایدکز حسن عاقبته نائل اولورسکز خیره آلت اولکز بزی معرض بلا ایتمیکز زیرا بزده بلایه مقاومت ایدنجه سزی وبزی هلاك ایدر دیدی عایشه وطلحه وزبیر قعقاعك رأینی استحسان ایدوب عودت ایله علی دخی بو رأیده اولورسه صلاح مقرردر دیلر قعقاع علی نزدینه دونوب وقوع حالی بیان ایتدکده انلر دخی تحسین ایلدیلر .

بو خلالده بصره اهالیسندن برچوق خلق کلوب علی یه بیعت ایتدکلرندن صلح امیدلری تأکد ایلمکله عثمان علیهنه خروج ایدن طوائف رئیسلری عاقبت امردن خوف ایله فساددن استفاده یه سعی ایدوب بصره ده ساکن ربیعه ومضر وسائر قبائل کوفه دن کلان ربیعه ومضر وسائره اوزرینه لیلاً هجوم ایدوب یکیدن فساد آتشنی اویاندردیلر بونك وقوعنی طلحه

علی‌یه و علی طلحه‌یه اسناد ایدوب یکدیکرینی اتهام
ایتدیلرسه ده حقیقت حال عثمان قاتللرینك فسادی
اولدیغنده شبهه اولنمز زبیر علی ایله کورشوب علی
خاطر کده دکلمیدرکه ایکیمز رسول اللهك حضور
سعادتلرنده ایکن ای زبیر وقوع بوله‌جق فسادده سن
علی‌یه ظلم ایده‌جکسین دیدی اوت خاطرمده‌در عهد
اولسون بن بو ایشه قارشمام دیوب بصره‌یه عودتنده
بشبیکه قریب تعلقاتیله بصره‌دن چیقوب بر محلده
اعتزاله قرار ویرمش ایکن اوغلی عبدالله یانه کلوب
سنی بو عزیمتدن جویرن حدیث شریفك مضمونی
دکلدر علی‌نك قلیجندن و بنی هاشم یکتلرندن خوف
ایده‌یورسین دیه‌رك غیرتنی تهییج ایده‌جك مؤثرسوز
ایراد ایلدی بن علی‌یه یمین ایتدم نقض عهدمی ایده‌یم
دیدی کفارت ایله سنکله برابر بو امر مهمه تصدی
ایدنلری براقه دیدی حاصلی زبیری قاندروب برقول
آزادیله اسقاط یمین ایدوب حربه قرار ویردی علی طرفنده
یکرمی و عایشه طرفنده اوتوز بیك محارب عبیدالله بن
زیادك قصری موقعنده ترتیب صفوف قتال ایدوب
خونریزانه بر محاربه اولدی طرفیندن نیجه رجال تجرع
کأس هلاك ایدوب طلحه‌یه اصابت ایدن بر اوق
یاره‌سنك قانی کسلمدیکندن بصره‌یه عودت ایدوب

وفات ایلدی و زبیر دخی یاره‌لنوب معطل اولدی
او خلالده علی ینه خلقی صلحه ترغیب ایله اماله ایتمکده
ایکن عایشه دوه اوزرنده دائرهٔ حربه کیدوب مقاتله‌یی
تشدید ایدنجه روایت مرجحه‌یه کوره قعقاع برفرقه
عسکر کوندروب عایشه‌نك دوه‌سی سکرلرینی
کسدیره‌رك محفلی یره دوشردی و علی طرفی شدتلی
هجوملر ایدوب بصره عسکرینی بوزدی و تعقیب
و یغمادن عسکرینی منع ایلدی بعده محمد بن ابی بکری
کوندروب همشیره‌سی عایشهٔ صدیقه‌نك محفلی مقتوللر
اراسندن قالدروب و عقبنجه کندوسی دخی زیارتنه
کیدوب سؤال خاطر ایلدکدن صکره دعای مغفرت
ایلدی او دخی عینیله جواب ویردی ام المؤمنینك
جروحدن سالم اولدیغنه علی اظهار مسرت ایدوب
اورادن برادری محمدله کیجه زماننده بصره‌یه کوندروب
عبدالله بن خلفك خانه‌سنده اسکان و عایشه‌یه اطالهٔ
لسان ایدنلری ضرب ایلدی بعده علی میدان محاربه‌ده
دوشن مقتوللری تعداد ایتدروب طرفیندن اون بیك
کشی قدر مقتول اولدیغی تعیین ایلدی اندن صکره طرفین
جنازه‌لرینك نمازینی قیلوب اعداد اولنان قبر کبیره
دفنلرینه اذن ویردی و متروکاتی جمع ایدوب حکومت
تفتیشیله اولان اسلحه‌دن غیریسنی اصحاب حقوقه رد

ایلدی بو وقعهٔ فجیعه ده کبار رجال و رؤسادن خیلی ذاتلر مقتول اولدی .

بوندن صکره علی بصره یه کیروب اهالی حتی محاربه ده مجروح اولانلر بیعت ایتدیلر و ولایته و جبایته وسائر مناصبه اهل اولانلری تعیین ایلیوب و عایشهٔ صدیقه نی برادری محمد و بعض قادینلرله مدینه یه کوندردی و صکره کندوسی دخی عودت ایلیوب عایشه نك شفاعتیله عبدالله بن زبیر وسائر بعض رجالك سیئاتنی عفو ایلدی .

احنف بن قیسك بو وقعه ده اولان حرکتنه وسائر اماراتك دلالتنه باقلنجه وقعهٔ جمل علی یه طلحه و زبیرك بغض و عداوتندن میدانه کلدیکی اکلاشیلور احنف ابن قیس عایشه طرفندن امداده دعوت اولندقده طلحه و زبیر حاضر ایکن نزدینه کیدوب عثمان قتلنده بن کیمه بیعت ایده یم دیو سؤال ایتدیکمده سز و طلحه و زبیر علی یه دیدیکز بو سوزکزه اعتمادا علی یه بیعت ایلدم و طلحه و زبیر دخی بیعت ایلدیلر نقض بیعته باعث اولور بر شی وقوع بولمدی دیدی واقعا بزده بیعت ایتدك انجق علی صکره سی تبدیل طور ایدرب اعتساف ایلدی دیدیلر بن بیعتی نقض ایتم وام المؤمنین عایشه علیهنده دخی اعمال سلاح ایلمم دیوب اورادن

مفارقت و علی سمتنه کیدوب ملاقات ایلدکده عایشه علیهنده اولمیه جغنی و بیعتی محافظه ایدرك اسلام بیننده ظهور ایدن فتنه سکونت بولنجه متعلقاتی ایله بر طرفه چکیله جکنی بیان ایلیوب التی بیك نفر قدر جماعتیله چکلوب سحب حرب و قتال قرین محو و زوال اولنجیه دك بصره یه ایکی فرسخ بعدده اولان جلجا موقعنده اقامت و حربدن صکره علی یه التحاق ایلدی ایشته بو قصه یه نظراً طلحه و زبیرك بیعتده مکره اولدقلرینی صکره دن بیان ایلملری جای نظردر .

رسول الله علیه السلامك زمان سعادتی تباعد ایدوب محض فوز و فلاح و عین سعادت و صلاح اولان مقارنت همایونلریله مشرف کبار اصحاب کرامك اکثریسی تصاریف روزکار ایله نابود اولوب علی کرم الله وجهه نك مسلك و مشواری اولان اقتصاد و قناعت و کتاب و سنتك احکام منیفه سندن غیری جهته التفات ایتماسی اهل حرص و طمعك مزاجنه توافق ایتمیوب بین المسلمین نفاق و قتاله باعث اولدی وسبب مشروع اولمیه رق وقعهٔ جمل اعجوبه سی میدانه چیقوب آنفاً بیان اولندیغی اوزره برچوق رجال مقتول اولمغله شوکت اسلامیه یه خلل و قبائل عرب بیننده منسی اولان غیرت جاهلیه ساحهٔ قلوب قاسیه ده ظهوره کلوب آیده بیان

ایده جکمز صفین محاربهٔ مشؤمه سنك میدان بولمسنه
سبب اولدی .

(صفین محاربه سی تحریرندن اول بعض اسباب و تهیئاتی
ذکر ایلك وقوع بولان فتنه نك حقایقنی بیلمکه باعث
اوله جغندن مصرده مستبد اولان محمد بن حذیفه نك صورت
استبداد و قتلی و قیس بن سعدك علی رضی الله تعالی عنه
طرفندن مصره والی نصب اولندیغی بیان اولنور)

حذیفه یمامه محاربه سنه کیدرکن اوغلی محمدی عثمان
رضی الله عنهه امانت ایدوب کتمشیدی یمامه ده محاربه
عقد اولندقده مقتول اولمغله عثمان محمدی نزدنده ابقا
و تربیه سنه اعتنا ایلیوب بر کون خمر ایچدیکی تحقق
ایلمکله اجرای حد اولندی اندن صکره محمد معاصیدن
اتقا و عبادته اشتغال کوستروب ناسك حسن ظننه مظهر
اولدی و مصر والیلکنی امل ایدرك خلیفه دن طلب
ایلدکده سن بوکا اهل دکلسین دیوب طلبنی رد ایلدی
موخراً تهیئه اولنان دکز محاربه سنده بولنمق اوزره
مصره کتمکه رخصت طلب ایلدی خلیفه اذن ویرمکله
صحف سالفه ده بیان اولنان ذات السواری محاربه سنده
بولندی و زهد و تقوی یه ملازمتله بین الاهالی قدری
عالی اولدی و عثمان رضی الله عنهی دلنه طولایوب
مجالس و محافلده ذم ایدرك اهالی یی عثماندن تنفیره موفق

اولدی و عثمان طرفندن کندوسنه محبة کوندرلمش
اولان بعض هدایایی مسجده عامه یه ابراز ایدوب عثمان
بکا رشوت کوندردی دینی مال ایله نصل تغییر ایده یم
دیه رك اظهار ورع و اهالی یی بر قات دخی عثماندن تنفیره
اعراضه سعی ایلدی عاقبة الامر عثمان رضی الله عنهك
قتله آلت اولدی علی کرم الله وجهه مسند خلافته
کچدکده قیس بن سعدی مصره والی ایدوب کوندردکده
مقاومته مقتدر اولمامغله فرار ایلیوب بر طرفده قتل
اولندی بونك قتلی بحثنده روایات مختلف اولوب عمرو بن
العاصینك مکیدتیله غزه ده قتل اولندیغنی اکثر مورخین
یازمش ایسه ده عمرو بن العاصی صفین محاربه سندن
صکره مصرك ایستیلاسنه کوندرلمش اولدیغی جهتله
بو روایتلر دخی مقارن صحت دکلدر خاطره اویله کلور که
محمد مصردن فرار ایلدکده بلکه هوادار و معاونلریله
غزه یه کیدوب صفین محاربه سی عقبنه دك غزه قلعه سنی
کندویه ملجأ اتخاذ ایتمشیدی صفین وقعه سندن صکره
عمرو بن العاصی مصره والی اولوب کیدرکن محمدی
اغفال ایله قتل ایلدی بو صورت سیاق وقایعه مناسب
ایسه ده هیچ بر مورخ بو صورتله یازمیوب زمانی
قارشدردیلر والله اعلم هر نصل اولدیسه محمد بن حذیفه

سوء صنيعنك جزاسنه اوغرايوب اوزار خيانتله آخرته كتدى .

قيس بن سعد مصره كيردكده اهالى طرفندن حسن تلقى اولنوب انجق عثمانك طرفكيرلرندن بعض قلاع منيعه‌ده ساكن اولان اهالى اطاعتدن امتناع ايلديسه‌ده بونلره اهميت ويرميوب سائرندن علي‌يه اخذ بيعت ايلدى معاويه قيسك مصرده موفقيتى نيات غدارانه‌سنك حصولنه مانع عدايدرك قيسى دم عثمانى طلبه تشويق يولنده يازديغى مكتوبنه قيسدن آلديغى جواب رد وقبول اراسنده اولمغله تكرار مكتوب كوندروب يازديغك جواب سنى دعوت ايتديكم مسئله‌يه نه تقرب ونه‌ده تباعدى كوسترمديكندن سندن قطعى برجواب ايسترم ديدى قيس معاويه‌يى اغفال ايده‌مديكنى كورنجه تكرار يازديغى جوابده ملتمسنى صراحةً رد والفاظ شديده تحريريله باب مكاتبه‌يى سد ايلدى .

معاويه قيس بن سعدك موافقتندن نااميد اولنجه مألوفى اولان طريق خدعه‌يه سلوك ايله قيسك كندوسنه اولان ميلنى ودم عثمانى طلب صددنده اولديغى مصرده اولان عثمانيلره حسن معامله‌سندن ظاهر اولوب بونك ايچون بينلرنده اتفاق حاصل اولديغنى اشاعه ايدرك محمد بن ابى بكر ومحمد بن جعفرك مسموعلرى اولمغله

علي‌يه مكتوب كوندروب اخبار ايلدكلرى كبى علينك سائر احباسى دخى بو سوزلرى علي‌يه تحرير ايلديلر على مكتوبلرى آلوب حسن وحسين وعبدالله بن عباس ومحمد بن جعفره ارائه ومعاويه‌نك دسائسندن اولمسى احتمالنى دخى بيان ايلدكده عبد الله بن عباس شبهه‌لى برنسنه‌دن شبهه‌سز برامره عدول مقتضاى مصلحتدر ديدى ومحمد بن جعفر بوشبهه‌نك ازاله‌سى لازمدر قيس ابن سعده امر ايدكز عثمانك هوادارلرينى اطاعته اجبار ايلسون اكر امتناع ايدرسه شبهه تأكد ايدر اوحالده عزل ايديكز ديدى على بو خصوصى قيسه يازدى قيس بونلر اختيار عزلت ايتمشلردر بزه بر ضررلرى اولمز تضييق اولندقلرى حالده معاويه طرفنه چقوب عليهكزده معاويه‌يه معين اولورلر حاللريله تركلرى اوليدر ديو جواب يازدى على تكرار اقرباسيله مشاوره ايلدكده محمد بن جعفرك تنسيبيله محمد بن ابى بكرى مصره والى ايلدى وديلور كه محمددن اول اشترى مصره والى كوندروب اثناى طريقده وفات ايتكله عقبنده محمدى كوندردى محمد مصره وصولنده قيس ولايتى محمده ترك ايدوب صداقتى بيلنمديكندن منكسر الخاطر اوله‌رق طوغرى مدينه‌يه كتدى وصولنده مدينه واليسى مروان بن الحكمك برمعامله‌سنه جانى صقيلوب على طرفنه

توجه ایلدی معاویه بو خصوصی خبر الدقده مروانه مکتوب کوندروب علی یه یوزبیك عسکرله امداد ایتمش اولیدك بنم ایچون اوله‌یدی زیرا قیس علی یه کوچمش ایکن سنك بو معامله‌ك قیسك علی یه میلنه سبب اولدی دیو توبیخ ایلدی ٠

محمد بن ابی بکر مصرده تشبث ایتدیکی ایشلرك برنجیسی عثمان هوادارلرینی علی یه اطاعته اجبار ایدی شویله که بونلر مصرده اقامت آرزوسنده اولدقلری حالده مطلقا علی یه بیعت ایتملرینه موقوف اولوب عکسنده مصردن چیقملری لازم کلور دیو خبر کوندردکده بر مدت امهاله مساعده ایلسنی طلبله طرفین بیننده مباحثه جریان ایتمکده ایکن صفین محاربه‌سی سرنمای ظهور اولوب مسئله دکشدی ٠

❋ عمرو بن العاصك معاویه‌یه بیعتی ❋

عثمان محاصره‌ده ایکن عمرو بن العاص ایکی اوغلی ایله برابر فلسطین جانبنه چکلمش ایدی عثمانك قتلی خبری مسموعی اولدقده قادینلر کبی سوزلر سویلیوب اغلیه‌رق دمشق سمتنه توجه ایلدی وصولنده علی یه بیعت اولندیغنی ایشیدوب مکدر اولدی وعایشه ایله طلحه و زبیرك حرکتلرینی ایشیدوب امیده دوشدی بعده

علی نك غلبه‌سنی ایشیدنجه مأیوس اولدی ومعاویه‌نك بیعتدن امتناع ودم عثمانی طلبده اصرار ایتدیکنی ایشتدی اوحالده معاویه طرفنه کتمك ایچون ایکی اوغلیله استشاره ایلدی عبد الله پیغمبر علیه السلام وشیخین رضی الله تعالی عنهما انتقال دار آخرت ایدنجیه‌دك سیزدن خشنود ایدیلر بو فتنه سکونت بولنجیه‌دك خانه‌ مزده عزلت مقتضای انسانیتدر دیدی دیکر اوغلی محمد سن بو قومك برکنی ایکن سنسز بو ایشك ختام بولمسی لایق دکلدر دیدی (عمرو) اوغلی عبد اللهه خطاب ایدوب سنك نصیحتك آخرتمی و قرنداشك محمدك رأیی دنیامی تأمین ایچوندر دیدی و ایکی اوغلنی الوب بصری الشامه معاویه سمتنه کتدی وصولنده معاویه و کبار بنی امیه یی دم عثمانی طلبده بولوب حق سزکدر دیدی معاویه ابتدا عمروه التفات ایتمدیسه‌ده مؤخرا امورنده تشریك ایدرك قوت بولدی ٠

❋ سلمان الفارسی نك وفاتی ❋

اوتوز التی سنه‌سی اواخرنده اصحاب رسول اللهدن سلمان فارسی رضی الله تعالی عنه وفات ایدوب سنی بحثنده روایات مختلف اولوب اقلی ایکیوز اللی واکثری اوچیوز اولدیغی یازلمشدر ابنای بشرده قرون وسطی

واخیره ده بو سنه واصل اولانلر همان یوق کبیدر قرون اولیده بوسنك برقاچ مثلنه واصل اولانلر ذکر اولنمش ایسه ده مورخلرك بونده اولان خطالرینك سببی مفتاح العبرده پیشدادیان سلاله سی بحثنده علل واسبابیله بیان اولنمغله کسب وقوفی آرزو ایدنلرمراجعت ایلسونلر .

صفین محاربه سی

جمل وقعه سندن صکره علی کرم الله وجهه شام اوزرینه سوق عسکر ایلکی تصمیم ایله کوفه یه عودت ایلدکده همدان والیسی جریر بن عبد الله و آذربیجان والیسی اشعث بن قیسه مکتوب کوندروب اهالیدن اخذ بیعت ایدرك کوفه یه کلملرینی اشعار ایلمکله جریر واشعث امری اجرا وکوفه یه توجه ایدرب وصوللرنده جریرك معاویه ایله سابقهٔ الفتی اولمغله طلحه و زبیرك نقض بیعت ایلدکارینی ووقعهٔ جملده علی نك مظفر اولدیغنی بیان ایله بیعت و طاعته دعوت ایلمکه مأمور ایتمك مراد ایلدکده اشتر جریرك مأموریتی مفید اولمیه جغنی عرض ایتمشسه ده علی اصغا ایتیوب جریری کوندردی جریر شامه وصول ایله ایفای مأموریت ایلدکده معاویه جوابده مماطله ایلدی آنفاً بیان اولندیغی اوزره عثمانك

قانلی کوملکنی و زوجه سی نائله نك کسلمش پرمقلرینی جامعك منبرنده معاویه تشهیر ایدرك شام اهالیسی زیاده متأثر اولوب اخذ ثاره عهد ایلدکارینی کوروب عودت و کوردیکنی حکایت ایلدکده اشتر علی یه خطاب ایدوب بن سکا جریری کوندرمه دیمدمی اشته معاویه یه وقت قزاندردك شام اهالیسی دم عثمانی طلبده اتفاق ایلدیلر ایش بیودی دینجه جریر اشترك سوزلرندن منفعل اولوب قرقیسیا طرفنه صاوشدی معاویه بوفرصتی دخی فوت ایتیوب جریری نزدینه جلب ایلدی .

علی کوفه ده ابو مسعود الانصاری یی قائممقام نصب ایدرب نخیله یه توجه وعسکرینی تعبیه ایلدی عبدالله ابن عباس دخی بصره عسکریله کلوب علی اردوسنه التحاق ایتدی او برطرفدن معاویه دخی عسکرینی ترتیب ایدوب عمرو بن العاصی و ایکی اوغلی عبد الله ومحمده وکندو کوله سی وردانه لوالری تسلیم ایلیوب حربه تهیئ ایلدی علی نخیله دن قالقوب زیاد بن النضری سکز وشریح بن هانی یی درتبیك عسکرله مقدمه یه تعیین ایلیوب کندوسی مداین طرفنه کیدرك اورادن دخی عسکر ترتیبیله معقل بن قیسه اوچبیك نفر عسکرله رقه یه طوغری کیدوب اوراده کندوسنه قاوشمسنی امر

ایدرك رقه سمتنه توجه ایلدی علی رقه یه وصول ایدرك صویك جهت شرقیسنده اردوسنی قوردی اندن صكره صویك اوزرینه جسر قوروب قارشویه كچدی و ارقه سندن زیاد و شریحی كلوب التحاق ایلدیلر علی زیاد و شریحی ایلرو سوق ایدرب روم قلعه سنك سورینه تقرب ایلدكلرنده ابو الاعور ادارهسنده اولان معاویه عسكرینك فرقه سنه راست كلدكلرنده حربدن اجتناب ایدرك علی یه خبر كوندردیلر علی همان اشتری عسكرله كوندروب امداد و زیاد و شریحه مكتوب كوندروب اشتره اطاعتلرینی اشعار ایلدی اشتر مقدمة الجیشه یتشوب امر موجبنجه علی كانجیه دك جنكده مماطله ایلدیسه ده ابو الاعور شبخون ایدوب برساعت قدر مقاتله دن صكره آیرلدیلر وایرتسی كونی مبارزه و محاربه یه مبادرتله اخشامدك اوغراشدیلر صباح اولنجه اشتر سنان بن مالكی ابو الاعوره كوندروب مبارزه یه دعوت ایلدیسه ده اجابته مماطله ایدوب كیجه نك حیلولتیله برنتیجه حاصل اولمدی ایرتسی صباح وقتنده علی دخی معیتیله میدان حربه كیروب واو برطرفدن معاویه یتشوب فراتك كنارینی طوتدی وعلی نك عسكرینی صودن منع ایلدی بونك اوزرینه طرفیندن مكالمه اولنوب عمرو بن العاص صویك منعی

علیهنده اولدیسه ده اكثر رؤسانك رأیله منعده دوام اولندیغندن علی طرفندن صویك استخلاصنه جهد اولنوب جبرا صویك باشی ضبط اولندی قضیه برعكس اولنجه معاویه طرفی منعك رفعنی استدعا ایتدیلر علی كرم الله وجهه مسئوللرینی قبول ایله متصف اولدقلری مآثر جلیلهٔ انسانیتی اجرا و دشمنی زلال عدالتله اسقا ایلدی رضی الله تعالی عنه . ایكی كون صكره علی بشیر ابن عمرو الانصاری و سعید بن القیس و شبث بن ربعی یی معاویه جهتنه سفارتله كوندروب بین الاسلام سفك دمانك شآمتنی بیان ایله اطاعته دعوت ایلدیسه ده برطاقم قیل و قال كذرانیله علی نك فضل و قدمی و اسلامده اولان حیثیت و رسوخ قدمی سبب رجحان ایكن میدانه چیقاردقلری دم عثمان دعواسندن فراغت ایتمیوب علی طرفندن بیان اولنان مقدمات صادقه مخالفلرك قلوب قاسیه سنه تأثیر ایتمیوب اوتوز التی سنهٔ هجریه سی ذی الحجه سی ابتداسنده محاربه یه باشلیوب آیك آخرینه دك مقاتله اولندی انجق اكثر محاربه لر مبارزه ایله كچوب وكثرت سفك دمادن طرفین اتقا ایدوب اردولر تمامیله میدان حربه كیرمدیلر هلال محرم افق غربده خنجر سرتیز كبی نمایان اولدقده كویا قاضیٔ قضا محاربه یی سلاح حكم حرمتله حسم ایلدی بناء علیه طرفیندن

متاركه‌یه قرار ویرلدی شهر محرم منسلخ اولنجه علی
رؤسای عسکری جمع ایدوب تعقیب و غصبی منع
و یاره‌لولرله نسایه رحم و رفقله معامله اولنمسنی امر
ایدوب اشتری کوفه عسکری آتلوسنه و عمار بن یاسری
پیاده‌یه و سهل بن حنیفی بصره آتلوسنه و قیس بن سعدی
پیاده‌یه رئیس نصب ایدوب لوائی هاشم بن عتبه‌یه
ویردی و قراء و حفاظ اوزرینه مسعر بن فدکی رئیس
ایلدی او برطرفدن معاویه شام عسکرینی تعبیه ایدوب
میمنه‌یه ذی الکلاع الحمیری یی و میسره‌یه حبیب بن
مسلمه‌یی و مقدمه‌یه ابو الاعوری و دمشق آتلوسنه
عمرو بن العاصی و پیاده‌یه مسلم بن عقبه‌یی و جمله‌سنک
اوزرینه ضحاک بن قیسی امیر نصب ایلیوب محاربه‌یه
شروع اولندی طرفیندن هر کون دائم طاقم میدان
حربه کیروب التی کون صره سیله قانلی محاربه‌لر اولدی
صفرک یدنجی چهارشنبه کیجه سنده علی رؤسایی
جمع ایدوب عسکرک جمله‌سی بردن میدان حربه کیروب
شدتله هجوم و محاربه ایلرینی امر ایلدی صباح اولنجه ایکی
طرف عسکری میدان حربه کیروب شدیداً محاربه ایلدیلر
پنجشنبه کونی علی اردوسنی تعبیه ایلیوب میمنه‌یه
عبد الله بن بدیلی و میسره‌یه عبد الله بن عباسی و حفاظ
اوزرینه اصحاب کرامدن عمار بن یاسری تعیین و کندوسی

قلبده بولندی او برطرفدن معاویه کندی چادرینک
اوزرینه عثمانک قانلی ثیابنی یایوب عسکرک عروق حمیتنی
تهییج ایدنجه اکثر اهل شام اولنجیه دک محاربه ایده‌جکلرینه
بیعت ایلدیلر علی طرفی شدید هجوملر کوستروب ابن بدیل
معاویه‌نک آتلوسنه غلبه ایدوب معاویه‌نک چادرینه دک
یوردیسه ده شام فدائیلری دفعه تصدی و ابن بدیلی
علی‌نک اردوسنه دک تعقیب ایلیوب انجق حفاظدن
بر قاچیوز کشی مکاید حربه صبر ایله مقاومت ایلدیلر
علی بو حالی کورنجه ابن بدیله امداد ایلیوب و شام
فدائیلری دخی مشاق حربه تحمل ایدوب طرفین متاع
حیاتی رایکان الوب صاتدیلر و علی پیاده اولوب
ربیعه جموعنی تشویقه کیدرکن معاویه‌نک کوله‌سی احمر
علینک قارشوسنه چیقنجه علی‌نک کوله‌سی کیسان احمره
مانع اولمغه تصدی ایتدکده احمر غالب اولوب کیسانی
قتل ایتدکده علی ارسلان کبی احمرک اوزرینه هجوم
و نطاقندن طوتوب یره اورمغله اعضاسی قیریلوب
زمین ایله یکسان اولدی اندن صکره علی میمنه‌ده محاربه
ایتمکده اولان ربیعه قبیله‌سنه التحاق ایدوب افرادینی
تشجیع و رؤساسنی تلطیف ایدوب دشمن عسکری
اوزرینه صالدرمقده ایکن اشتر اسبه سوار اوله‌رق
اورادن کچوب ثبات اوزره جنک ایتمکده اولان ابن بدیل

جماعتی حفاظه امداد ایلدی و بوزلمق اوزره اولان
طوائفی علی لساندن تشویق ایلیوب یکیدن شام
عسکری صفلرینی تضییق ایدرك درت صره شام
عسکرینی بوزوب ایلرولمش اولان دشمن لشکرینی
موقعلرینه اعاده ایتمکله بدیل معیتنده اولان قراء ایله
معاویه‌نك چادری اوزرینه هجوم کوستردی شام فدایلری
بدیلی احاطه ایدوب قتل ایلدکلرنده رایتی عمار بن یاسر
الوب جنکه دوام ایلدیسه‌ده مخاطره‌ده بولندیغنی اشتر
کوروب امداد کوندردی وموقع هلاکدن قورتاروب
نزدینه جلب ایلدی شام عسکری موقعلرینه عودته
مجبور اولنجه بر وطرفدن شدتلی هجوملر اولنوب معاویه
عسکرندن دخی مقابله‌ده اقدام اولندی اوخلالده معاویه
جانبنده بولنان حمیر شیخی ذوالکلاع وعبید الله بن عمرو
بعض رؤسای نام مقتول اولدقده نوعما شام عسکرینه
ضعف طاری اولدیغنی معاویه حس ایلدکده درآن
اسبنه سوار اولوب نائرهٔ حربی بر مرتبه دخی اشعال
ایلدی وطرفیندن مبارزلر میدان اقترانه کیروب دخول
لیله قدر شدید محاربه اولدی ایرتسی کونی دخی شدید
محاربه‌لر اولوب عمار بن یاسر مقتول اولدی عمارك
قتلی علی‌یه زیاده تأثیر ایتمکله عسکرینی هر طرفدن
هجومه تشویق ایلیوب ربیعه جموعیله ابن عباس

غضنفرانه صالدروب صاحب لوا اولان عتبة بن هاشم
دخی عمرو بن العاص اوزرینه یوریوب عسکر طرفین
بر برینه کیردی عتبه عمروی کوردکده دینکی مصرله
صاتدك دیدکده بن مصر والیلکی ایچون جنك ایتمیورم
عثمانك قانی طلبنده‌یم دیدی وعلی معاویه سمتنه هجوم
ایدوب یکدیکرینه تقرب ایلدیلر علی معاویه‌یه بوقدر
خلق بزم ایچون قریلیور محاربه‌یی تعطیل ایله مبارزه
ایدهلم ایکیمزدن قنغیسی حیاتده قالورسه حکومت اکا راجع
اولسون دیدی عمرو بن العاص معاویه‌یه علی انصاف
ایتدی میدانه چیق دیدی واقعا علی انصاف ایتدی
لکن سن انصافسزلق ایدیورسن دیدی معاویه مبارزه‌دن
استنکاف وحرب شدتله دوام ایتدی بوکونکی محاربه‌ده
اسیر اولانلر طرفیندن اطلاق اولندیلر انجق محاربه
تا صباحه دك اوزایوب شام عسکری مفتور اولمغله علی
ایلرولیوب شام اردوسنك ارقه‌سنی آلدی اشتر میمنه
وابن عباس میسره‌ده کمال شدتله هجوملر ایدوب علی
دخی هر جانبه شتاب ایدرك عسکرینی تشجیع وتشویق
ایدردی اشبو محاربه جمعه کیجه‌سی وقوع بولوب
طرفیندن سسز حرکت اولندیغندن عرب او کیجه‌یه
(لیلة الهریر) تسمیه ایتدیلر ایرتسی جمعه کونی دخی
محاربه دوام اوزره ایدی اشتر سواریسی شام عسکری

اوزرینه برشدتلی هجوم کوستروب شامك سنجاقداری
مقتول اولدی وعلی اشتره امداد ایدوب معاویه اردوسنك
قدمی هرجانبده متزلزل اولدی عمرو بن العاص بو حالی
کورنجه معاویه یه عسکره مصاحف شریفه یی قارغیلرك
اوجنه باغلیوب رفع ایتلرینی ومحاربه یی تعطیل ایدوب
کتاب الله بیتمزی بولسون دیو باغرملرینی امر ایله قبول
اولنورسه بو ورطه دن قورتلورز بیتلرنده اختلاف وقوع
بولورسه تفرقه یه سبب اولور دیدی معاویه عسکره
بویله جه امر ایتدی واجرا ایتدیلر علی طرفنده اولان
اکثر رجال محاربه دن فراغت ایدوب کتاب اللهه اطاعت
ایدرز دیدیلر علی ناسه خطاب ایدوب معاویه وعمر بن
العاص وحبیب وابن ابی سرح وضحاك کتاب اللهه اطاعت
ایدنلردن دکلدرلر بن انلری طفولیتلرندن رجولیتلرینه دك
بیلورم طفل ایکن اشر اطفال ورجولیتلرنده اشر رجال
ایدیلر مغلوب اولدقلریچون بویله بر خدعه یه تشبث
ایتدیلر سزی الداتیق استرلر حربی اکمال ایدهلم نصرت
تعین ایلدی بزم انلرله محاربه مز اوامر الهیه یه اطاعت
ایتلریچون دکلیدی دیدی مسعر بن فدك تمیمی وزید بن
حصین طائی وانلره موافقت ایدن قرادن برطاقم رجال
بزی حکم کتابه دعوت ایدنلره اجابت ایتمامك اولهمز
سنده کتابه اطاعت ایله ایتمدکك حالده سنی انلره تسلیم

ایدرز یاخود عثمانه ایتدیکمزی سکاده ایدرز دیدیلر علی
بکا اطاعت ایدرسه کز محاربه ایدکز ایتدیککز حالده
نه استرسه کز انی ایشلین دیدی اشتره خبر کوندر محاربه یی
ترك ایلسون دیدیلر علی یزید بن هانی یی اشتره کوندروب
ترك محاربه ایلمسنی امر ایلدی اشتر حصول مقصد
رونما اولمش ایکن محاربه یی ترك ایدهمم دیو جواب ویروب
یزیدی اعاده ایلدی بونلر بو خبردن دها زیاده منفعل
اولوب تهدیدی تشدید ایتلریله ومعسکر علیده آثار
اختلاف وفساد کورنمکله اشتره کیدن ایکنجی خبر
اوزرینه خلیفه قتل اولنور خوفیله ترك خصام ایدرك
علینك نزدینه کلدی وایشه دوام اولنمغی مصرانه مراد
ایلدیسه ده کارکر اولمیوب ارازنده منازعه ومشاتمه
وقوعیله کورلتی پیودی علی بو حالی کورنجه باغروب خلقی
صوصدردی بعده اشعث ایشته ناس دعوته اجابت ایتدیلر
ایسترسن معاویه یه کیدوب اخبار ایدهیم دیدی علی راضی
اولوب اشعث معاویه یه کیتدی ملاقی اولدقده مصحفلری
نه یه رفع ایتدکز دیدی سزی حکم کتاب الهه دعوت
ایچوندر طرفیندن ایکی کشی نصب ایدهلم کتاب الله
حکمیله آرامزی بولسونلر دیدی اشعث رأی معاویه یی
تصویب وعودت ایدوب تبلیغ ایلدی جمله سی
اظهار رضا ایدنجه معاویه عمرو بن العاصی انتخاب

ایلدی علی طرفنده اولان قراء دخی ابو موسی‌یی استدیلر
علی ابو موسی‌نك بو خصوصده کفایتی اولمدیغنی بیان
ایله بشقه سنك انتخابنی مراد و الحاح ایلدیسه ده رؤسا
ابو موسی بیطرف آدمدر اندن غیری اولمز دیدیلر علی
ابو موسی‌نك سوابق احوال و مخالفتنی بیان ایله امنیت
ایده‌میه‌جکنی هر نقدر مکررا بیان و ایراد ایلدیسه ده
صکره‌دن خوارجه ملحق اولان قراء و رؤسا ابرامیله
ابو موسی علی طرفندن خواه و ناخواه حکم نصب
اولنوب طرفین نصب حکمی توثیق ایدوب عمر و ایله
ابو موسی تعیین اولندی و عمرو ایله ابو موسی صدور
ایده‌جك حکمدن طولایی نه کندولری و نه متعلقات
و اولادلری مسئول اولمامارینه طرفین رجالندن سوز الوب
حکم ایچون رمضانه‌دك مخیر و مراد ایدرلرسه رمضاندن
صکره‌یه‌دك تأخیرینه دخی مرخص اولدیلر و محل
حکم کوفه ایله عراق بیننده متوسط اولمغه قرار ویریلوب
طرفین رجالندن وثیقه‌یه شاهدلر یازیلوب امضالرینی
ثبت ایلدیلر فقط اشتر امتناع ایلمکله اشعث ابرام ایلدی
اشتر اشعثی تهدید و تخویف ایلیوب عزیمتنده ثابت
قالدی وثیقه هجرت سنه‌نك اوتوزیدنجی سنه‌سی صفرینك
اون اوچنجی کوننده یازلمشیدی اندن صکره حکمین
یعنی عمرو ایله ابو موسی محل حکم اذرحده دومة الجندل

نام موقع اولمسنه اتفاق ایدوب حربه غایت ویرلدی
بوندن صکره بعض رجال علی رضی الله تعالی عنه‌ك
نزدینه کیدوب حربك اعاده‌سنی استدیلر رضا و اقراردن
صکره رجوع و تبدیل ایو اولمز دیوب عهدنده ثابت
اولدی بونك اوزرینه حرورا قریه‌سی رجالی تحکیمی
تصدیق ایلیوب محللرینه عودت و ایکی طرف رجالی
رمضانه‌دك مفارقت ایلیوب علی کوفه‌یه عودت ایدرکن
غیابنده وفات ایدن خبابك قبری اوزرنده طوروب
ترحم ایلدی بعده کوفه‌یه کیروب مقتوللرك خانه‌زنده
اغلیانلرك سسندن متأثر اولوب قصر امارته کیرنجه
اللهی ذکر ایلدی

﴿ صفین محاربه‌سنده مقتول اولان مشاهیر ﴾

بری اویس القرنیدر بونده اختلاف واردر علی
طرفنده جندب بن زهیر الازدی صحابیدر حابس بن
سعد الطائی معاویه طرفنده کذلك علی طرفنده
خزیمة بن ثابت بولوب حربه کیرمامش ایدی انجق عمار
ابن یاسر مقتول اولدقده عمار حقنده ایراد اولنان
حدیث شریف خاطرینه کلمکله قلیج چکوب مقتول
اولنجیه‌دك معاویه‌یه قارشو جنك ایلدی زیرا رسول الله
علیه السلام عمار حقنده عماری بغی اصحابی قتل

ایده‌جکلر در بیورمشلر ایدی کذلك بدریلردن واصحاب
کرامدن سهیل بن عمرو ومهاجرین واصحابدن خالد بن
ولید علی طرفنده مقتول اولدیلر .

اسلام بیننده بو یله بر محاربه نك حدوثنی تقبیح ایدن
رجالدن اون ایکیبیك کشی علی دن آیریلوب حرورا
قریه‌سنه ایندیلر شبث بن عمری حربه و عبدالله بن الکوایی
صلاته امیر نصب ایدوب بیعت الله تعالی‌یه‌در وطریق
حق امر بالمعروف ونهی عن المنکر واداره مملکت
شوری در دیوب خلافت وامامتی انکار ودم مسلمینی
اباحه ایدن عمرو بن العاصك حکم نصبنی کناه عظیم عد
ایلدیلر بو حالده اسلام اوچ فرقه‌یه متفرق اولمغله علی
بو خصوصی اعظام ایدوب عبدالله بن عباسی حرورایه
کوندروب اهل خروجك ضلالتده اولدقلرینی بیان
ایله انجق بن کلنجیه‌دك بو خصوصده مباحثه ایتمه دیدی
ابن عباس حرورا قریه‌سنه کیدوب خوارجه ملاقی
اولدقده صبر ایتیوب بحث ومناظره‌یه کیرشدی عبدالله
خوارجه سز نیچون حکم نصبنی تجویز ایتیوب
بزدن آیرلدکز الله تعالی حضرتلری قرآن شریفده
زوجین بیننده حکم نصبنی امر ایتدیکی اختلاف امتده
دخی اولویتله جائز دکلیدر دیوب آیت کریمه‌یی اوقودی
انلر واقعا الله تعالی حکم نصبنی زوجین بیننده اختلافده

وحرث وصید اختلافلرنده امر ایلدی لکن دماء مسلمین
کبی امر عظیمده ایکی کشینك حکمی کافی اولمدیغندن
ماعدا عمرو بن العاص کبی بر آدمك حکم نصبی هیچ
جائز دکلدر زیرا حکم عدل اولملی عمرو عدل اولسه
بز نیچون انکله محاربه ایتدك صفینده ایتدیکمز محاربه
بو آدملری کتاب اللهك حکمنه اطاعت ایتدرمك ایچون
دکلیدر و بینکزده موادعه سندی یازدیکز اسلام بیننده
موادعه اولنمق حکم کتابه مخالف دکلیدر درکن علی
کرم الله وجهه کلوب مجلسلرینه کیردی حکم بحثی
درمیان اولنمش اولدیغندن عبدالله امره مخالفت
ایتدیکنه جانی صقلدی بعده حضاره خطاب ایدوب
پك ایو بیلورسکز که حکم نصبی بنم رأیمله اولمدی
جمهورك میلیله اولدی وکتاب الله قولنجه حکم ایلملری
شرط اولندی دیمك اولدیکه بن رجالی حکم نصب ایتمدم
کتاب حکمنی قبول ایلدم زیرا کتاب نطق ایتمز رجال
انکله نطق ایدر مخالف امر الهی اولان حکملرینه اتباعه
مجبور دکلز موادعه ایسه دم مسلمینی صیانت ایچون قبول
اولندی شاید تعیین اولنان مدت اراسنده مخالفت مسالمته
مبدل اولور ایشته حقیقت حال بودر دیوب کوفه‌یه
کیده‌لم دیدی جمله‌سی نطق علی‌یه مفتون اولوب برابر
کوفه‌یه عودت وسبق ایدن مخالفتدن اظهار ندامت

ایلیوب انقضاء مدته منتظر اولدیلر .

﴿ حکمینك صورت حکمی ﴾

مدت موادعه اولان آلتی آی مرورنده علی رضی الله عنه درتیوز کشی اوزرینه شریح بن هانی یی رئیس نصب ایدوب ابا موسی ایله برابر اذرحده کائن دومة الجندله کوندردی وعبدالله بن عباسی نمازه وکیل ایلدی معاویه دخی درتیوز کشی اوزرینه عمرو بن العاصی رئیس ایدوب کوندردی موقع معهودده ملاقات ایلدیلر علی شریحه امر ایتمشیدیکه عمروه قاوشدیغنده حق نه طرفده اولدیغنی بیلورکن حطام دنیا ایچون عدول ایلمك دنیادن مفارقت ایدرکن سکا باعث ندامت اوله جقدر بو مسؤلیت یوکنی تحمل جائز دکلدر دیسون شریح عمروه بو سوزلری تبلیغ ایلدکده بن علی نك مشورتیله هیچ بر وقتده حرکت ایلدمکه بو کونده اکا اتباع ایلیه یم دینجه شریح ای نابغه نك اوغلی سن کیمسنکه نفسنه بو مزیتی ویریورسن ابو بکر وعمر رضی الله تعالی عنهما علی ایله استشاره ورأیله عمل ایدرلردی دیه رك شتم ایلدی وعمرو جوابه تصدی ایتیوب آیرلدی عبد الله ابن عمر وعبد الرحمن بن ابی بکر وعبد الله بن الزبیر وعبد الرحمن بن الحرث وعبد الرحمن بن عبد یغوث

وابو جهم بن حذیفه ومغیرة بن شعبه وبعض روایاته کوره سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه موقع مذکورده حاضر ایدیلر (عمرو بن العاص ابو موسی یه ملاقی اولدقجه پك زیاده حرمت وتعظیم ایدوب ابو موسی یی سوزه مباشرت ایتدکجه عمرو سوز سویلزدی حاصلی ابو موسی یی فتح مقاله مبادرته آلشدردی وآتیده بیان اولنه جغی وجهله تصور ایتدیکی حیله یی موقع فعله کتوردی) عمرو بن العاصك مقصد خفیسی خلافتی کندو اوغلنه چورمك ایدی حکم ایچون اجتماعلرنده بو دفعه کندوسی سوزه آغاز ایدوب ای ابو موسی عثمانك ظلماً قتلنی وولیلری معاویه وقومی اولدیغنی بیلورمیسن دیدی اوت بیلورم دیدی اویله ایسه قریشدن نسب وحسب صاحبی اولان واسلامده قدمی یوغیسه ده حسن سیاست ورسول اللهه مصاهرتی وکتابت وصحابتی اکا حق تقدم ویرمش ایکن نیچون معاویه نك خلافتنه تردد ایدرسین دیدکده ابو موسی اکر خلافته مستحق اولمق نسبله اوله بیلسه ابرهة بن صباح اکا لایق اولوردی خلافت اسلامده رسوخ قدم وامر دینده فضل وقدمله اولور وبو صفات علیده اجتماع ایتدیکندن ماعدا شریف النسب اولدیغنده دخی شبهه یوقدر انجق اسلام

بيننده حدوث ايدن بو اختلاف عظيمك رفعى ايكيسنك
دخى عزل وعبد الله بن عمر بن الخطابى خليفه اتمكله
حاصل اولورديدى عمرو عبداللهك حالى بو امر عظيمك
اداره سنه كافى دكلدر انجق اوغلم عبد الله حقنده
رأيكز ندر ديدى اوغلك ايچون بر ديه جك يوقدر
صادقدر انجق سن انى فتنه يه باتردك لياقتنى سلب
ايلدك او جهتله خلافته مستحق دكلدر ديو جواب
ويردكده اوغلى اولمدیغى حالده معاويه نك خليفه
اولمسى ايشنه دها زياده اويرديكندن ينه معاويه نك له سنه
سوز سويلمكه باشليوب حسن سياست و سخاوتندن
بحثه باشلدى بعده ابوموسى اى عمرو عرب بر محاربهٔ
شديده دن صكره سكا طيانديلر بر فتنه يه دخى انلرى
سوق ايتمك انصاف دكلدر ديدى اويله ايسه رأيك
ندر ديدى ابوموسى بنم رأيم ايكيسنى دخى عزل ايده لم
اسلام مشورتله كندولرينه صالح اوله جق بر آدم خلافته
انتخاب ايلسونلر ديدى عمرو رأى رزين بودر بنده بوكا
موافقت ايلدم ديدكده اويله ايسه بونى اعلان ايده لم
ديوب مجمع ناسه كيرديلر ابوموسى سوزه آغاز صددنده
ايكن عبدالله بن عباس يانته ياقلشوب غالبا حريف سنى
الداتدى فتح كلامى اكا تكليف ايله ديديسه ده كاركر
اولميوب ابوموسى سوزه باشليوب اى ناس امت حقنده

اصلح اولان رأيده اتفاق ايلدك اوده على ايله معاويه يى
خلع ايله امت كندولرينه انفع اوله جق برذاتى خلافته
انتخاب ايلسونلر اشته بن ايكيسنى دخى خلع ايلدم ديدى
بعده عمرو اغزينى آچوب اى ناس ابوموسى دوستى
على يى خلع ايلديكى كبى بن دخى على يى خلع ايدوب
معاويه يى ابقا ايلدم زيرا ظلماً مقتول اولان عثمانك
وليسى و حسن سياستيله بو مقامه جمله دن احق واليق
معاويه درديدى بونك اوزرينه ابن عباس ابوموسى يه لوم
ايدنجه نه ايشليه يم بو آدم بكا غدر ايتدى ديوب وعمروه
اطلاق لسان ايدوب الله سنى موفق ايلمسون بكا غدر
ايتدك ديدى و ابن شريح قامچى ايله عمروى اوروب
عمر رضى الله تعالى عنهك اوغلى عبد الله دخى عمروه
هجوم ايدوب ضرب ايتديسه ده ناس ارازينه كيروب
آيرديلر ابوموسى مكه يه كيدوب ابن عباس ايله شريح
على نزدينه عودتله بيان حال ايلديلر على كرم الله
وجهه معاويه وعمروك خدعه سيله مغدور و مكدر
اولمغله هرصباح نمازى عقبنده معاويه وعونه سنه بددعا
ايدوب لعن ونفرينه دوام ايلدى ومعاويه ايشيدوب
اول دخى اويله ايشلدى على نك بو معامله سى شيعه يه
ميراث قالوب رافضى اولديلر و كويا سنت على يه
اتباع ايلديلر انجق على اهل بغى وفساده لعن وتشنيع

ایدردی بونلر العیاذ بالله کندولرینی آتش پرستلکدن قورتاروب دین حقه نائل ایدن شیخین مقدسینه اطالهٔ لسان ایدرلر اکرانلری مسلمان ایتمامش اولیدیلر بو فضاحت خاطرزینه کلورمیدی بو نه غفلتدر الله تعالی اقوام اسلامیه‌یی بویله نامعقول شیلردن کچروب اتحاده موفق ایلسون بحرمة سید المرسلین ٠

بو مجلده اسلام تاریخنک جلد اولی رسیدهٔ حیز ختام اولمشدر بوندن صکره خارجیلرك اختلافیله ظهور ایدن مقاتله‌ده علیٔ رضی الله تعالی عنهك نصرتی واختلاس خلافت ایدن معاویه اوزرینه ترتیب اولنان عسکردن اهل کوفه و سائر اقوام عربیه‌نك تثاقل و امتناعلری خلافت صادقه‌یه ایراث ضعف ایدوب اسلام بیننده شقاق و اختلاف حدوثنه نوجهله تأثیر ایلدیکی ودفع نزاع ایچون اسلامدن اوچ کشی بالاتفاق علی ومعاویه وعمرو بن العاصك قتلنه اتفاق ایدوب تعیین ایتدکاری وقتده اجراسنه تشبث ایتمشلرسه‌ده یالکز علی‌یه سوء قصد ایدن شخص مقتضای قراری اجرایه فرصت بولوب امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه‌یی شهید ایلدیکی واندن صکره حسن رضی الله عنه خلافتی معاویه‌یه ترك ایدوب حسین رضی الله عنه حق اوزره ایکن شهید اولدیغی واندن صکره اسلام بیننده اختلاف

عظیم ظهوریله کوچك معاویه خلافتدن استنکاف ایدرك بوسببلردن بنیهٔ اسلامه ضعف طاری اولمش ایکن مروان ابن الحکم اتفاق صنادید بنی امیه ایله مسند خلافته کچوب متشتت اولان آرای اسلامیه‌یی جمع ایدرك دفع اختلاف ایله اسلامه تازه حیات کلدیکی وبعده امیر المؤمنین عبد الملك بن مروانك توسیع دائرهٔ اسلامه وتقویت بنیان دینه اولان خدمات شریفه‌سی واخلافنك حال وشانیله دولت بنی امیه‌نك اسباب تعلی وتدنیسی وعباسیه‌نك ترتیب ایلدکلری حکومت خفیه‌نك ممالك ایران وعراقده نوجهله کسب نما ایدوب دفعهٔ میدانه کلدکده بنی امیه‌نك قصورتله مقاومتدن عاجز قالوب منقرض اوله‌رق بر فرعك اندلسده ظهوریله زمانلرنده معارف و مدنیت بر درجهٔ فاضله‌یه ترقی ایلدیکی و بغدده عباسیه عائله‌سی بیننده ظهور ایدن اختلافلردن خلفانك مدافعه ایچون تشبث ایلدکاری اسباب نامعقوله دولت عباسیه‌نك انقراضنه نوجهله باعث اولدیغی بلطفه تعالی جلد ثانیده ایضاحات ودلائل یقینیه ایله ذکر اولنه‌جقدر والله الموفق ٠

فیا دهر ساعد علی بغیتی
ویا عمر کن بعض اسبابها

طبع فی ٢٠ جمادی الاولی سنة ١٢٩٧